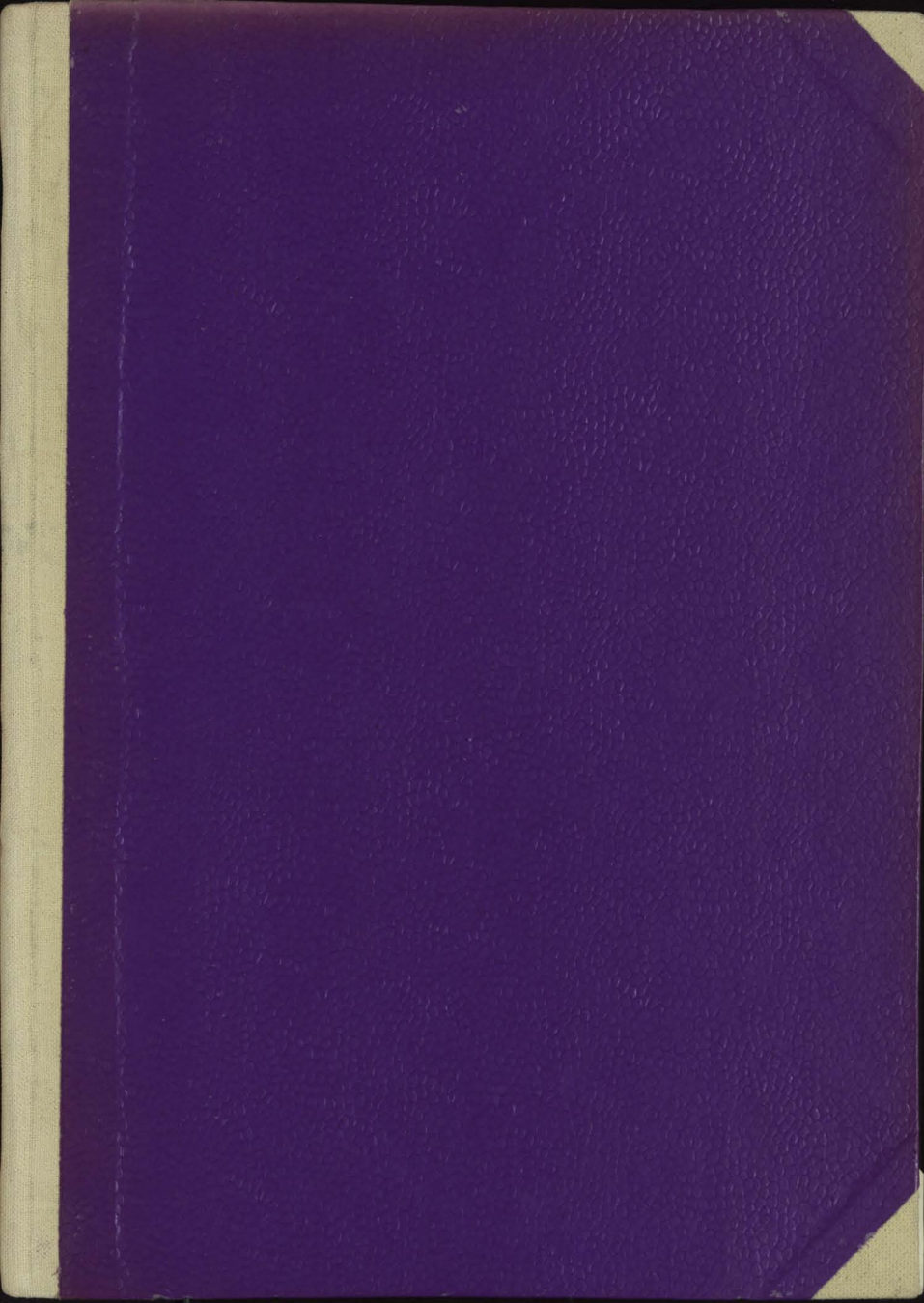

III-CIE SPRAWOZDANIE

IZBY PRZEMYSŁOWO - HANDLOWEJ

W LUBLINIE

za rok 1931.

LUBLIN — KWIECIEŃ — 1932 ROK.

NAKŁADEM IZBY PRZEMYSŁOWO-HANDLOWEJ W LUBLINIE.

CZĘŚĆ I.

III-cie Sprawozdanie Izby Przemysłowo-Handlowej w Lublinie za rok 1931 składa się z 3 części:

1-sza część zawiera charakterystykę ogólną i szczegółową stanu gospodarczego Okręgu Izby Przemysłowo-Handlowej w Lublinie w r. 1931 w porównaniu z r. 1930.

2-ga część — sprawozdanie z działalności oraz protokoły Zebrań Plenarnych Izby z roku 1931.

W 3-ej części uwzględniony zostaje szereg porównawczych danych statystyczno-gospodarczych za lata 1930 i 1931, dotyczących okręgu Izby Przemysłowo-Handlowej w Lublinie, oraz danych cyfrowych, ilustrujących stan szkolnictwa zawodowego na terenie Izby w latach szkolnych 1929/30 i 1930/31.

OGÓLNA OCENA SYTUACJI GOSPODARCZEJ

CZĘŚĆ I.

SYTUACJA NA TERENIE PAŃSTWA

SPRAWOZDANIE O STANIE GOSPODARCZYM

OKRĘGU IZBY PRZEMYSŁOWO - HANDLOWEJ

W LUBLINIE

W ROKU

1931.

Do zaostrzenia się ogólnego kryzysu w r. 1931 przyczyniło się w dużym stopniu pogorszenie się sytuacji finansowej w wielu państwach.

Niepomyślnie kształtowanie się sytuacji gospodarczej na terenie międzynarodowym odbić się musiało na położeniu gospodarczym Polski.

Przebiegająca zwyczajnie w tym roku hodowli, obserwowana w r. 1931, nie miała wpływu na sytuację w kraju. Zwyczaj ta dotyczyła cen pszenicy, żyta, jęczmienia i owies. Prawie ze zwyczajem cen zbóż w roku sprawozdawczym uległa zmniejszeniu cen ziemniaków i wywołana została hodowlanych, spowodowała zmniejszeniem zagranicznych rynków zbytu. Ponadto do niższej cen w dużym stopniu przyczyniła się nadmierna podaż, nieodpowiadająca zupełnie koniunkturą na rynkach obcych, oraz słaba pojemność rynku wewnętrznego.

W rezultacie pogorszył się znacznie stan tych gospodarstw rolnych, które w okresie spadku cen ziemiohodowli przeszły do gospodarki hodowlanej, opierając swą egzystencję na tej gałęzi produkcji. Gospodarstwa te zmuszone były do masowego wyzbywania się trzody chlewnej i ograniczenia hodowli.

Również na rynku jajejarskim i nabiwałowym panowały w r. 1931 tendencje spadkowe.

Niższa cen tych artykułów była wynikiem zwiększenia produkcji i osłabienia konsumpcji tak w kraju, jak i zagranicą.

Brak kapitałów, niewspółmiernie wysokie w stosunku do cen ziemiohodowli koszty produkcji, znaczny stan zadłużenia, wysoka stopa procentowa, trudności kredytowa oraz znaczne obciążenia publiczne utrudniały rolnikom oparcie gospodarki na zasadach opłacalności i wy-

OGÓLNA OCENA SYTUACJI GOSPODARCZEJ

w r. 1931.

SYTUACJA NA TERENIE PAŃSTWA.

Kryzys gospodarczy w r. 1931 rozszerzył się znacznie, obejmując wszystkie dziedziny życia gospodarczego.

Pomimo zmniejszenia obszaru uprawy niektórych ziemiopłodów i zredukowania w związku z tem zapasów zboża — położenie rolnictwa w roku sprawozdawczym nie doznało poprawy. Poza tem nastąpiło dalsze skurczenie rozmiarów produkcji przemysłowej, znaczny wzrost bezrobocia, spadek cen hurtowych artykułów rolnych i przemysłowych oraz zmniejszenie się obrotów międzynarodowego handlu.

Do zaostrzenia się ogólno-światowego kryzysu w r. 1931 przyczyniło się w dużym stopniu pogorszenie się sytuacji finansowej w wielu państwach.

Niepomyślne kształtowanie się sytuacji gospodarczej na terenie międzynarodowym odbić się musiało na położeniu gospodarczym Polski.

Przebiegiem zwyczajka cen ziemiopłodów, obserwowana w r. 1931, nie miała wpływu na sytuację w rolnictwie. Zwyczajka ta dotyczyła cen pszenicy, żyta, jęczmienia i owsa oraz cen ziemniaków i wywołana została gorszymi zbiorami. Jednocześnie prawie ze zwyczajką cen zbóż w roku sprawozdawczym nastąpiło całkowite załamanie się cen produktów hodowlanych, spowodowane ograniczeniem zagranicznych rynków zbytu. Ponadto do niższej cen w dużym stopniu przyczyniła się nadmierna podaż, nieodpowiadająca zupełnie koniunkturze na rynkach obcych, oraz słaba pojemność rynku wewnętrznego.

W rezultacie pogorszył się znacznie stan tych gospodarstw rolnych, które w okresie spadku cen ziemiopłodów przeszły do gospodarki hodowlanej, opierając swą egzystencję na tej gałęzi produkcji. Gospodarstwa te zmuszone były do masowego wyzbywania się trzody chlewnej i ograniczenia hodowli.

Również na rynku jajezarskim i nabiałowym panowały w r. 1931 tendencje zniżkowe.

Zniżka cen tych artykułów była wynikiem zwiększenia produkcji i osłabienia konsumpcji tak w kraju, jak i zagranicą.

Brak kapitałów, niewspółmiernie wysokie w stosunku do cen ziemiopłodów koszty produkcji, znaczny stan zadłużenia, wysoka stopa procentowa, trudności kredytowe oraz znaczne obciążenia publiczne utrudniały rolnikom oparcie gospodarki na zasadach opłacalności i wy-

wiązywanie się z zaciągniętych zobowiązań oraz powodowały obniżenie się poziomu produkcji rolniczej.

W związku z niepomysłnym stanem rolnictwa oraz spadkiem ogólnej konsumpcji, na skutek zubożenia szerokich mas ludności, rozmiary produkcji przemysłowej uległy w r. 1931 dalszej redukcji.

Ilość zatrudnionych robotników w przemyśle przetwórczym na terenie Państwa w r. 1931 zmniejszyła się w porównaniu z r. 1930 (vide tab. IV):

w końcu I kw.	II kw.	III kw.	IV kw.
o r o b o t n i k ó w			
78.602(15,3 ‰)	66.151(12,5 ‰)	91.179(16,8 ‰)	94.120(20,6 ‰).

Ilość zatrudnionych na robotach publicznych, pomimo wzrostu bezrobocia, zmniejszyła się, wskutek zastosowania oszczędności budżetowych. Natomiast ilość bezrobotnych w roku sprawozdawczym w stosunku do r. 1930 zwiększyła się (vide tab. IV):

w końcu I kw.	II kw.	III kw.	IV kw.
o r o b o t n i k ó w			
83.067(28,7 ‰)	69.960(34,1 ‰)	75.959(44,5 ‰)	12.690(4,2 ‰).

Trudności finansowe na rynkach międzynarodowych, zastosowanie przez szereg państw ograniczeń walutowo-dewizowych oraz zwyczaj celnych i kontyngentów przywozowych — doprowadziło do zaostrzenia się walki konkurencyjnej pomiędzy państwami eksportującymi. W związku z tem pogorszyło się znacznie położenie tych gałęzi przemysłu i handlu polskiego, które pracowały głównie dla eksportu.

Na skutek działania powyższych przyczyn, obrót zagraniczny Polski spadł w r. 1931 w stosunku do r. 1930 pod względem wartości o 28,6%.

Bilans handlowy wykazywał w ciągu roku sprawozdawczego, za wyjątkiem stycznia, dodatnie saldo, co tłumaczyć należy jedynie zmniejszeniem importu.

Wywóz towarów polskich w roku sprawozdawczym w porównaniu do r. 1930 zmniejszył się o 22,8% pod względem wartości. W szczególności uległ znacznemu skurczeniu eksport do Niemiec, Czechosłowacji i Austrii.

Pozatem na specjalną uwagę zasługuje zachwianie się eksportu do Anglii, ponieważ wartość naszego dotychczasowego wywozu do tego państwa wynosiła ok. 17% wartości ogólnej eksportu polskiego.

Przywóz obcych towarów zmniejszył się, zwłaszcza w dziale surowców oraz wyrobów gotowych, z powodu pogłębiającego się stale ograniczenia rozmiarów naszej produkcji oraz osłabienia siły konsumpcyjnej ludności.

Wytworzone warunki na rynkach międzynarodowych zmusiły Polskę do zajęcia stanowiska obronnego, czego wyrazem było uchwalone przez Radę Ministrów w grudniu 1931 r. rozporządzenie o zakazie i reglamentacji przywozu niektórych obcych towarów.

Położenie handlu wewnętrznego w r. 1931 określić można, jako b. ciężkie.

Obroty zmniejszyły się znacznie. Ceny spadły w niektórych wypadkach poniżej norm racjonalnej kalkulacji. Liczba upadłości, nadzorów sądowych i likwidacyj wzrosła.

Pomimo utrzymania kursu waluty polskiej na odpowiadającym jej parytecie złota—sytuacja finansowa nie tylko nie wykazywała w r. 1931 objawów poprawy, lecz nawet pogorszyła się.

W związku ze skurczeniem się obrotów w przemyśle i handlu zmniejszyła się w r. 1931 w porównaniu do roku poprzedniego ilość wystawionych weksli, ilość zaprotestowanych weksli oraz wysokość sum protestowanych:

ilość protestowanych weksli o 413.600(7,5%)

sumy zaprotestowane o zł. 38.300.000(2,8%).

Natomiast przeciętna suma jednego zaprotestowanego weksła wzrosła o zł. 13.(5,3%).

Pozatem stwierdzić należy w roku sprawozdawczym spadek wkładów w bankach prywatnych, zwłaszcza bezterminowych. W stosunku do r. 1930 ilość wkładów w bankach zmniejszyła się o przeszło 40%. Dopiero przy końcu r. 1931 nastąpiło zahamowanie odpływu wkładów.

Zjawisko spadku wkładów pozostawało bez wątpienia w związku z zachwianiem się szeregu poważnych instytucji kredytowych zagranicą.

Banki polskie wykazywały jednak dużą elastyczność i odporność, dzięki czemu mogły nie przerywać swych normalnych czynności.

Na skutek braku pełnowartościowego materiału wekslowego oraz konieczności stosowania w związku z tem daleko posuniętej ostrożności w udzielaniu kredytów dyskontowych — rozmiary operacji bankowych uległy skurczeniu.

Również Bank Polski w r. 1931 ograniczył swe kredyty.

W rezultacie ciasnota gotówkowa na rynku pieniężnym pogłębiła się. Zwłaszcza przy końcu roku sytuacja finansowa zaostrzyła się z powodu zwiększonego zapotrzebowania gotowizny ze strony rolnictwa, przemysłu i handlu.

Stopa procentowa Banku Polskiego utrzymywała się w roku sprawozdawczym na poziomie $7\frac{1}{2}\%$, stopa zastawowa— $8\frac{1}{2}\%$.

Papiery wartościowe, zwłaszcza akcje, w dalszym ciągu zniżkowały.

Pogorszenie się sytuacji gospodarczej na terenie Państwa w r. 1931 było przyczyną spadku wpływów skarbowych oraz zmniejszenia się wpływów kolei państwowych, na skutek osłabienia ruchu towarowego i pasażerskiego.

SYTUACJA W OKRĘGU IZBY.

SYTUACJA W ROLNICTWIE.

Położenie rolnictwa w r. 1931 w okręgu Izby, pomimo wyższości cen oraz zmniejszenia zapasów, w związku z mniej korzystnymi urodzajami, pozostawało niepomyślne.

Zbiory żyta w roku sprawozdawczym na terenie Izby, zwłaszcza na Wołyniu, były gorsze, niż w r. 1930. Również zbiory jęczmienia i owsa oraz nasion, zwłaszcza konieczyń, na skutek niesprzyjających warunków atmosferycznych, były słabsze jak ilościowo, tak i jakościowo.

Tendencje do zwiększenia obszaru zasiewu pszenicy, obserwowane w r. 1930, osłabły na jesieni 1931 r. na korzyść żyta.

Ceny zbóż w okręgu Izby w roku sprawozdawczym ulegały stałym fluktuacjom (vide tab. VIII i X).

Zniżka cen, zapoczątkowana w r. 1930, trwała do połowy lutego 1931 r. W pierwszym rządzie zniżkowały w okresie tym ceny pszenicy, co było wynikiem znacznej podaży, spadku cen na rynkach zagranicz-

nych oraz zmniejszenia się konsumpcji mąki pszennej. Ceny pszenicy w styczniu osiągnęły najniższy poziom po wojnie. Poza tem w okresie od stycznia do lutego niżkowały ceny żyta. Jedynie ceny jęczmienia utrzymywały się na poziomie z r. 1930.

W drugiej połowie lutego, na skutek podwyższenia ceł przywozowych na wszystkie gatunki zbóż i na przetwory, poprawy konjunktury na rynkach zagranicznych i zwiększenia zapotrzebowania ze strony młynów handlowych oraz zamiejscowych hurtowników — ceny ziemiopłodów zaczęły zwyżkować. Zwyżka cen przybrała szersze rozmiary w okresie od marca do czerwca. Przedewszystkiem zwyżkowały ceny pszenicy i żyta w związku z rozpoczęciem robót rolnych i znacznem zmniejszeniem się podaży. Pomimo tej zwyżki, sytuacja rolników w okresie przednowkowym na terenie Izby, zwłaszcza na Wołyniu, była nadzwyczaj ciężka. Szereg gospodarstw rolnych, zwłaszcza drobnych, nie tylko nie posiadał zapasów, lecz nawet odczuwał brak zboża na zasiewy oraz brak środków finansowych na roboty wiosenne. Zwyżka cen ziemiopłodów przyniosła korzyści tylko nielicznym gospodarstwom, które miały dostateczne zapasy zbóż na sprzedaż w okresie pomyślnej konjunktury.

W drugiej połowie czerwca konjunktura zwyżkowa zbóż załamała się z powodu spadku cen na rynkach zagranicznych oraz pogorszenia się sytuacji na rynkach wewnętrznych. Jedynie ceny owsa i jęczmienia utrzymywały się w tym okresie na wysokim poziomie, przyczem zwyżkową tendencję cen jęczmienia tłumaczyć należy wzrostem popytu w kraju i zagranicą.

Niżka cen ziemiopłodów trwała do października. W połowie października nastąpiła ponowna zwyżka cen ziemiopłodów, wywołana zmianą konjunktur na międzynarodowych rynkach zbożowych. Do zwyżkowego kształtowania się cen zbóż przyczyniły się poza tem w dużym stopniu: nieznaczna nadwyżka zboża z ostatnich zbiorów oraz zwiększenie zakupów żyta i pszenicy przez wojsko oraz młyny.

Ceny ziemiopłodów od listopada do końca roku sprawozdawczego ujawniały tendencję ustalenia się na osiągniętym poprzednio poziomie.

Przy końcu roku 1931 na terenie woj. Lubelskiego i Wołyńskiego stwierdzić można było wśród rolników, zwłaszcza większej własności, dążność do magazynowania zboża do wiosny w oczekiwaniu dalszej zwyżki cen.

Ceny przetworów zbożowych i nasion (vide tab. VIII, IX i X) kształtowały się zwyżkowo w okresie wiosennym, na skutek wzrostu zapotrzebowania. Z powodu jednak osłabienia konjunktury pod wpływem niżki cen ziemiopłodów, ceny tych artykułów niżkowały od połowy czerwca do połowy listopada. Przejściowa zwyżka cen otrębów w sierpniu i wrześniu załamała się w drugiej połowie września.

Eksport zbóż, głównie żyta i przetworów, z terenu Izby napotykał w roku sprawozdawczym na znaczne trudności. W szczególności utrudniały rozwój eksportu w tej dziedzinie zbyt wysokie taryfy kolejowe.

Rok 1931 okazał się specjalnie niepomyślnym dla produkcji hodowlanej terenu Izby, dzięki niżce cen bydła i trzody chlewnej oraz osłabieniu eksportu. Ceny nierogacizny zwyżkowały jedynie przejściowo w drugiej połowie I kwartału oraz w II kwartale (vide tab. I).

Położenie finansowe rolnictwa było w r. 1931 nadzwyczaj ciężkie z powodu braku środków obrotowych w związku z trudnościami zbytu ziemiopłodów i artykułów hodowlanych.

Na skutek tego ilość zaprotestowanych weksli rolniczych była znaczna. Siła płatnicza ludności wiejskiej uległa dalszemu osłabieniu.

W okręgu Izby stwierdzić należy szereg faktów wystawiania majątków ziemskich na sprzedaż celem opłacenia zaległych rat zobowiązań i procentów.

SYTUACJA W PRZEMYSŁE.

Niepomyślne położenie rolnictwa oraz postępujące wciąż osłabienie siły nabywczej szerokich mas konsumentów wpłynęły niekorzystnie na kształtowanie się sytuacji w przemyśle i handlu Okręgu Izby.

Rozmiary wytwórczości przemysłowej w roku sprawozdawczym zmniejszyły się znacznie. Ożywienia, występującego zwykle w przemyśle w okresie wiosennym i po żniwach, prawie zupełnie nie było.

Szereg przedsiębiorstw przemysłowych, na skutek braku zamówień oraz z powodu pozbawienia kapitałów obrotowych, zmuszony był przerwać całkowicie pracę.

Wypłacalność odbiorców pozostawała niekorzystna, a nawet w niektórych gałęziach produkcji, jak np. w przemyśle metalowo-maszynowym, pogorszyła się.

Zapowiedziana akcja przyspieszenia robót sezonowych i zamówień rządowych nie została w r. 1931 zrealizowana. Rozmiary tych zamówień znacznie zmniejszyły się, zaległości zaś należitości rządowych za wykonane zamówienia wzrosły.

Ceny hurtowe artykułów przemysłowych w dalszym ciągu niżkowały.

Niekorzystną sytuację w przemyśle charakteryzują zestawienia ilości zatrudnionych oraz ilości bezrobotnych w poszczególnych miesiącach roku sprawozdawczego (vide tab. II i III). Z zestawień tych wynika, że stan zatrudnienia w r. 1931 w stosunku do r. 1930 uległ znacznej redukcji, zaś ilość bezrobotnych wzrosła.

Spadek bezrobocia w okresie sezonowych robót rolnych i publicznych był o wiele słabszy, niż w r. 1930.

Ilość robotników, zatrudnionych w przemyśle przetwórczym w r. 1931 w porównaniu z r. 1930 zmniejszyła się (vide tab. II)*).

	w końcu I kwart.	II kwart.	III kwart.	IV kwart.
na terenie	o rob.	rob.	rob.	rob.
Woj. Lubelskiego	2.785 (26,7 ⁰ /o)	3.001 (27 ⁰ /o)	2.853 (25,8 ⁰ /o)	1.566 (17,7 ⁰ /o)
„ Wołyńskiego	+627 (15,5 ⁰ /o)	+378 (8,4 ⁰ /o)	179 (4,5 ⁰ /o)	416 (13,3 ⁰ /o)
Izby	2.158 (14,9 ⁰ /o)	2.623 (16,8 ⁰ /o)	3.032 (20,2 ⁰ /o)	1.982 (16,6 ⁰ /o)

W szczególności ilość zatrudnionych w okręgu Izby spadła:*)

	w końcu: I kwart.	II kwart.	III kwart.	IV kwart.
	o rob.	rob.	rob.	rob.
w przem. mineraln.	+ 136 (4,6 ⁰ /o)	773 (22,1 ⁰ /o)	394 (13,2 ⁰ /o)	+ 109 (6,3 ⁰ /o)
„ „ metalow.	1.314 (52,1 ⁰ /o)	1.434 (55,5 ⁰ /o)	884 (34,3 ⁰ /o)	558 (29,6 ⁰ /o)
„ „ drzewn.	324 (8,8 ⁰ /o)	153 (4,2 ⁰ /o)	1.420 (47,4 ⁰ /o)	+ 101 (5,8 ⁰ /o)
„ „ spożywc.	386 (14,1 ⁰ /o)	157 (4,7 ⁰ /o)	163 (4,3 ⁰ /o)	1.600 (38,9 ⁰ /o)

Ilość bezrobotnych w r. 1931 w porównaniu z r. 1930 zwiększyła się (vide tab. III:*)

	w końcu: I kwart.	II kwart.	III kwart.	IV kwart.
Na terenie	o rob.	rob.	rob.	rob.
Woj. Lubelskiego	1.528 (28,5 ⁰ /o)	5.469 (248,4 ⁰ /o)	3.151 (106,9 ⁰ /o)	2.102 (44,1 ⁰ /o)
„ Wołyńskiego	1.474 (71,5 ⁰ /o)	1.319 (149,5 ⁰ /o)	1.096 (128,9 ⁰ /o)	1.149 (50,9 ⁰ /o)
Izby	3.002 (40,4 ⁰ /o)	6.788 (220,1 ⁰ /o)	4.247 (111,8 ⁰ /o)	3.251 (46,3 ⁰ /o)

W szczególności bezrobocie wzrosło na terenie Izby:*)				
	w końcu: I kwart.	II kwart.	III kwart.	IV kwart.
	o rob.	rob.	rob.	rob.
w przem. metalowym	670(92,2 ⁰ %)	827(221,7 ⁰ %)	480(118,2 ⁰ %)	331(41,4 ⁰ %)
„ budowlanym	424(32,0 ⁰ %)	1.416(553,1 ⁰ %)	422(194,5 ⁰ %)	545(43,4 ⁰ %)

Pomimo wzrostu bezrobocia, ilość zatrudnionych na robotach publicznych w Okręgu Izby w okresie wiosennym i letnim zmniejszyła się w r. 1931 w stosunku do r. 1930 (vide tab. II), na skutek braku kredytów na te roboty.

Z poszczególnych gałęzi produkcji w pierwszym rzędzie pogorszyło się położenie przemysłów, związanych z ruchem budowlanym, który w roku sprawozdawczym nie dopisał całkowicie z powodu dalszego zmniejszenia kredytów państwowych oraz opóźnienia, wywołanego niepomysłnymi warunkami atmosferycznymi. Poza tem sezon budowlany w r. 1931 zakończył się o wiele wcześniej, niż zwykle.

W związku z powyższem, stin przemysłu metalowego, zwłaszcza maszynowego, i mineralnego był specjalnie ciężki. Rozmiary produkcji w tych przemysłach, w związku ze znacznem osłabieniem obrotów, zmniejszyły się. Na skutek braku zamówień ze strony rolników oraz złej wypłacalności klienteli szereg fabryk metalowo-maszynowych zmuszony był w II połowie r. 1931 zawiesić pracę.

Również ujemnie kształtowała się sytuacja w gałęziach przemysłu, produkujących dla eksportu, zwłaszcza w przemyśle drzewnym. Z powodu trudności zbytu na rynkach wewnętrznych oraz ścieśnienia eksportu — zapasy drzewa obrobionego w tartakach Okręgu Izby pozostawały znaczne. W związku z zastojem budowlanym ceny drzewa spadły. Na skutek braku popytu, polski przemysł drzewny ograniczył rozmiary produkcji.

W cukrownictwie spadek cen eksportowych został powstrzymany w związku z osiągnięciem międzynarodowem porozumieniem, na mocy którego ograniczono produkcję w ostatniej kampanji. Pomimo to, eksport cukru przynosił w dalszym ciągu straty oraz skurczył się ilościowo.

Konsumcja na rynku wewnętrznym nieznacznie zwiększyła się w I półroczu, jednak od sierpnia wykazywała ponowny spadek.

Jedynie nieznaczne sezonowe ożywienie stwierdzić można było w roku sprawozdawczym w przemyśle młynarskim w drugiej połowie I-go kwartału oraz w niektórych gałęziach przemysłu spożywczego w III kwartale.

SYTUACJA W HANDLU.

Ciężka sytuacja handlu w r. 1930 pogłębiła się znacznie w roku sprawozdawczym.

Nieziemiernie ważne znaczenie dla terenu Izby posiadało skurczenie się eksportu artykułów produkcji rolniczej dzięki wprowadzeniu ograniczeń przez te państwa, które dotychczas były naszymi głównymi odbiorcami.

Zamknięcie od połowy grudnia 1930 r. rynku czeskiego dla wywozu trzody chlewnej i podwyższenie ceł importowych w Czechosłowacji, ograniczenia wywozu trzody do Austrii oraz zastosowanie przez

to państwo cel przywozowych i premij na trzodę krajową. tendencje do wprowadzenia ochrony celnej na artykuły rolne w Anglii oraz ustalenie kontyngentów przywozowych na produkty hodowlane i drzewo we Francji — stawiały eksport z terenu Izby w położeniu nadzwyczaj ciężkiem.

Na skutek zmniejszenia się konsumpcji — ceny towarów zniżkowały. W handlu obserwować można było tendencję do porzucenia systemu sprzedaży na kredyt i przechodzenia na sprzedaż gotówkową. Obroty handlowe w dalszym ciągu kurczyły się. W pewnym stopniu do zmniejszenia się obrotów przyczyniła się także zniżka płac urzędniczych, przeprowadzona w II kwartale 1931 r.

Z poszczególnych gałęzi handlu w pierwszym rzędzie osłabły obroty w handlu kolonialno-spożywczym, włókienniczym, konfekcyjnym i żelaznym.

Jedynie w okresie przed Świątami Wielkiej Nocy i Bożego Narodzenia stwierdzić można było w niektórych branżach handlu detalicznego (kolonialno-spożywczej, odzieżowej i obuwaniej) lekkie ożywienie, było ono jednak o wiele mniejsze, niż w latach ubiegłych. W branży manufakturowej sezon wiosenny i letni, na skutek panujących chłódów i deszczów, nie dopisały. W pozostałych branżach handlu sytuacja kształtowała się również niepomyślnie.

Wyplacalność w handlu w roku sprawozdawczym pozostawała niekorzystna.

Handel w dalszym ciągu odczuwał silnie ciężary świadczeń podatkowych i socjalnych. Poza to na znaczne straty narażała handel konkurencja domokrajnych i ulicznych sprzedawców.

Liczba likwidacji i nadzorów sądowych przedsiębiorstw handlowych Okręgu Izby utrzymywała się w r. 1931 na wysokim poziomie.

RUCH ŚWIADECTW PRZEMYSŁOWYCH.

Pogorszenie się sytuacji w przemyśle i handlu Okręgu Izby w roku sprawozdawczym charakteryzuje znaczny spadek ilości wykupionych świadectw przemysłowych w stosunku do r. 1930 (vide tab. VII).

Ilość wykupionych świadectw przemysłowych w 1931 roku

w porównaniu z r. 1930 zmniejszyła się:

	w p r z e m y ś l e								Razem
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	
na terenie Województwa Lubelskiego									
W liczbach bezwzględnych	4	+2	4	+1	17	+11	142	2567	2720
W procentach	28,6	+50,0	26,7	+1,4	9,0	+2,3	16,2	31,3	27,7
na terenie Województwa Wołyńskiego									
W liczbach bezwzględnych	1	+1	+2	+3	25	+24	148	2749	2893
W procentach	33,4	+100,0	+18,2	+5,7	16,2	+7,8	21,7	43,7	38,6
w Okręgu Izby									
W liczbach bezwzględnych					5613				
W procentach					32,3				

	w h a n d l u					Zajęć przemys- słowych	Razem świad., przemysl.	Kart re- strykcyj- nych	
	I	II	III	IV	V				Razem
	na terenie Województwa Lubelskiego								
w liczbach bezwzględnych	1	107	443	442	80	1073	42	3835	+ 140
w procentach	3,1	6,4	2,7	3,4	27,5	3,4	32,9	9,3	+ 9,9
	na terenie Województwa Wołyńskiego								
w liczbach bezwzględnych	0	240	1121	+ 109	109	1361	55	4309	+ 74
w procentach	0,0	15,8	8,3	+ 1,3	20,8	5,7	36,8	13,8	+ 3,3
	w Okręgu Izby								
w liczbach bezwzględnych				2434			97	8144	+ 214
w procentach				4,4			35,3	11,3	+ 5,9

Z powyższego zestawienia wynika, że zmniejszenie się stanu ilościowego w przemyśle i handlu postępuje stale naprzód.

Kiedy w r. 1930 ilość świadectw przemysłowych, wykupionych w Okręgu Izby przez przemysł, spadła w stosunku do r. 1929 o 2.109 (11,1⁰/o), a ilość świadectw nabytych przez handel — o 712 (1,3⁰/o), — w roku sprawozdawczym w stosunku do roku poprzedniego zmniejszenie się ilości wykupionych świadectw wynosiło w przemyśle — 5.613 (32,3⁰/o), w handlu — 2.434 (4,4⁰/o).

W r. 1931, poza drobnym przemysłem i rzemiosłem, ucierpiały również przedsiębiorstwa przemysłowe większe. W handlu ilość przedsiębiorstw zmniejszyła się we wszystkich kategoriach.

Pozatem podkreślić należy, że proces pauperyzacji przemysłu i handlu na Wołyniu był większy, niż w Woj. Lubelskim.

SYTUACJA FINANSOWA.

Sytuację finansową w Okręgu Izby w roku 1931 charakteryzuje spadek wkładów w prywatnych instytucjach kredytowych, zmniejszenie operacji kredytowych w bankach, w związku z zastojem w przemyśle i handlu i brakiem odpowiedniego materiału wekslowego, oraz niski kurs papierów procentowych.

W dużym stopniu wpłynęły na niekorzystne kształtowanie się stosunków finansowych w roku sprawozdawczym restrykcje Banku Polskiego, zastosowane w IV kwartale 1930 r., oraz spadek cen artykułów przemysłowych. Restrykcje kredytowe przyczyniły się do zmniejszenia obiegu środków płatniczych i do pogłębienia ciasnoty na rynku pieniężnym. Spadek cen przemysłowych wywołał dalsze kurczenie się i tak już szczupłych środków obrotowych w przemyśle i handlu, utrudniając tym gałęziom gospodarczym spłacanie zobowiązań, zaciągniętych w okresie wyższych cen.

W związku ze spadkiem obrotów w przemyśle i handlu i skurczeniem się kredytów bankowych oraz zmniejszeniem się, na skutek tego

ilości wystawionych weksli, ogólna ilość weksli zaprotestowanych w r. 1931 w porównaniu z r. 1930 zmniejszyła się (vide tab. V.): na terenie Woj. Lubelskiego o 23.000(5,8%), na Wołyniu o 43.000(15,3%**) , na terenie Izby o 66.000(9,8%).

Sumy zaprotestowanych weksli w r. 1931 w stosunku do r. 1930 (tab. V.):

na terenie Woj. Lubelskiego	Woj. Wołyńskiego **)	Izby
wzrosły	zmniejszyły się	zmniejszyły się
o zł. 500.000.—(0,6%)	7.300.000.—(12,7%)	6.800.000.—(5%)

Natomiast wzrosła przeciętna suma jednego zaprotestowanego weksla:

na terenie Woj. Lubelskiego	Woj. Wołyńskiego **)	Izby
o zł. 14.— (7%)	6.— (2,9%)	11.— (5,4 %)

(tab. V), co dowodzi, że kryzys dotknął również poważniejsze firmy, które, korzystając z większych kredytów, nie dopuszczały dotychczas swych weksli do protestu.

Sytuacja finansowa w Okręgu Izby doznała specjalnego zaostrzenia w końcu roku, na skutek wzmożonego nacisku na rynek pieniężny, głównie ze strony rolnictwa i handlu, w związku z przypadającymi w tym czasie terminami płatności różnych zobowiązań.

W związku z tem tendencje do wycofywania wkładów z banków w ostatnich dniach roku sprawozdawczego były żywsze.

STAN OBCIĄŻENIA PODATKOWEGO.

Sytuacja w przemyśle i handlu Okręgu Izby pod względem obciążenia podatkowego w r. 1931 była nadal niekorzystna.

Szczególnie dotkliwie dał się odczuć wymiar podatku przemysłowego za r. 1930, którym niektóre miejscowości prowincjonalne czuły się bardzo pokrzywdzone.

Sprawa umorzeń podatku przemysłowego z art. 94 ustawy o państwowym podatku przemysłowym postępowała bardzo powoli, pomimo pogłębiającego się kryzysu gospodarczego.

Na skutek ciężkiego położenia przemysłu i handlu oraz likwidacji znacznej ilości przedsiębiorstw, wpływy skarbowe zmniejszyły się znacznie.

Wpływy z podatków bezpośrednich ogółem zmniejszyły się w r. 1931 w stosunku do r. 1930: (vide tab. VI):

na terenie Woj. Lubelskiego	o 8.631 tys. zł. (28%)
na terenie Woj. Wołyńskiego	o 3.204 „ „ (15,7%)
na terenie Izby	o 11.835 tys. zł. (23%)

Spadek wpływów skarbowych uwydatnił się w pierwszym rzędzie w zmniejszeniu wpływów podatku przemysłowego:

na terenie Woj. Lubelskiego	o 7.002 tys. zł. (62%)
„ „ Woj. Wołyńskiego	o 1.046 „ „ (15%)
na terenie Izby	o 8.048 tys. zł. (44%)

Wpływy z podatku dochodowego spadły:

na terenie Woj. Lubelskiego	o 395 tys. zł. (4,9%)
„ „ Woj. Wołyńskiego	o 515 „ „ (10,6%)
na terenie Izby	o 910 tys. zł. (7%)

*) Znaczne odchylenia w stanie zatrudnienia i bezrobocia w okręgu Izby w r. 1930 i 1931 należy tłumaczyć częściowo tem, że dane za r. 1930 nie obejmują pow. Sarnieńskiego, który od 1.I.1931 r. został przyłączony do Woj. Wołyńskiego.

**) W obliczeniach protestów wekslowych na Wołyniu za 1930 r. nie uwzględniono pow. Sarnieńskiego.

SZCZEGÓŁOWA OCENA SYTUACJI W POSZCZEGÓLNYCH GAŁĘZIACH PRZEMYSŁU.

PRZEMYSŁ METALOWY.

FABRYKI MASZYN I NARZĘDZI ROLNICZYCH.

W fabrykach maszyn i narzędzi rolniczych sytuacja w r. 1931 była nad wyraz ciężka.

Fabryki te przeżywały stopniowy i systematyczny upadek, wyrażający się w coraz mniejszej produkcji, ograniczeniu liczby robotników, nadzorach sądowych i likwidacji firm, istniejących od dziesiątków lat.

Sezon wiosenny i przedźniwny na narzędzia, służące do uprawy roli, zawiódł zupełnie wobec ciężkiej sytuacji w rolnictwie. Również nie dopisały sezony letni i jesienny. Zdolność nabywcza ludności rolniczej w roku sprawozdawczym nie poprawiła się, natomiast stwierdzić należy dążenia do ograniczenia się w zakupach najniezbędniejszych nawet narzędzi.

Wskutek tego fabryki bądź były nieczynne (B-ci Perlis, W. Moritz), bądź ograniczyły rozmiary produkcji do minimum.

Produkcja nowych maszyn była słaba, reperowano przeważnie używane maszyny i narzędzia.

W konsekwencji pogorszenia się sytuacji finansowej liczne poważne przedsiębiorstwa podawały o nadzór sądowy. Nawet drobne fabryczki mechaniczne, trudniące się przeważnie remontem maszyn i narzędzi rolniczych, musiały zmniejszyć do 50 — 75% stan zatrudnienia. Wobec tego, że większość odbiorców dotychczasowych była zadłużona w stosunku do fabryk—szereg przedsiębiorstw, na skutek słabej wypłacalności odbiorców, zmuszony był uciekać się do sprzedaży komisowej lub organizować własne składry.

Przeciętna stanu zatrudnienia przy końcu r. 1931 w siedmiu większych fabrykach maszyn i narzędzi rolniczych, przyjęta w stosunku do stanu normalnego zatrudnienia, wynosiła około 15%. Przeciętna stanu zatrudnienia w stosunku do IV kwartału 1930 r. wynosiła ok. 40%.

Zaległości skarbowe z tytułu podatków oraz należności, wynikające z tytułów obowiązujących świadczeń socjalnych, wzrosły znacznie w roku sprawozdawczym.

FABRYKI MASZYN MŁYŃSKICH.

Fabryki maszyn młyńskich cierpiały na brak zamówień, wywołany wstrzymywaniem się młynów od inwestycji w związku z ogólnym kry-

zysem oraz odczuwały w dalszym ciągu konkurencję przemysłu czechosłowackiego, operującego kredytem 30-miesięcznym.

Brak popytu i niewypłacalność klienteli zmusiła fabryki maszyn młyńskich do wydatnego ograniczenia produkcji.

Fabryki te pracowały w r. 1931 przy 30% normalnego zatrudnienia i bez widoków na rychłą poprawę stanu zamówień.

Przy końcu roku sprawozdawczego stan zatrudnienia w tej gałęzi produkcji wynosił około 30% stanu zatrudnienia w IV kwartale 1930 r.

FABRYKI SAMOLOTÓW I KAROSERYJ SAMOCHODOWYCH.

W fabrykach samolotów sytuacja w 1931 r. do października naogół pozostawała bez zmian. Rozmiary produkcji oraz stan zatrudnienia zmniejszyły się. Dopiero w IV kwartale roku sprawozdawczego, w związku z otrzymanymi zamówieniami, ilość zatrudnionych nieco wzrosła.

Produkcja karoseryj samochodowych pozostawała w I półroczu 1931 r. w zupełnym zastoju, na skutek braku zamówień w związku z ustawą o funduszu drogowym, dzięki której rozwój komunikacji autobusowej został znacznie zahamowany.

W drugim półroczu, a zwłaszcza przy końcu roku, w fabrykach karoseryj nastąpiło ożywienie dzięki otrzymanym zamówieniom. Stan zatrudnienia powiększył się.

W drobnych zakładach mechanicznych i odlewniczych, utrzymujących dotychczas bliższy do normalnego stan zatrudnienia, niż duże zakłady, w okresie sprawozdawczym nastąpiło pogorszenie się sytuacji. Zakłady te pracowały bardzo słabo, ograniczając się do reperacji powierzonych przez prywatną klientelę.

Trudności kredytowe i brak odbiorców pogłębiały i tak trudną sytuację. Cały szereg tego rodzaju fabryczek zostało zamkniętych. W pozostałych praca odbywała się dorywczo, przy zmniejszonym o 50% stanie zatrudnienia.

FABRYKI WAG.

Sytuacja fabryk wag była w r. 1931 krytyczna. Brak zamówień i trudności finansowe, zła wypłacalność klienteli oraz ciężary podatkowe i socjalne podkopały podstawy bytu tych zakładów przemysłowych.

Jedna z największych w kraju fabryk wag p. f. „W. Hess“ S. A. w Lublinie zmuszona była zawiesić pracę.

Również mniejsze fabryczki, utrzymujące dotąd, zwłaszcza wobec braku konkurencji ze strony fabryki p. f. „W. Hess“, stan normalny swego zatrudnienia, zmuszone były ograniczyć liczbę robotników do ca. 10%.

PRZEMYSŁ SPOŻYWCZY.

PRZEMYSŁ CUKROWNICZY.

Długotrwała zima opóźniła okres siewu buraków cukrowych w roku sprawozdawczym. Obszar plantacji nie został zwiększony, a przeciwnie w porównaniu z ubiegłą kampanią zmniejszył się w rejonie 6 cukrowni: o 20,8% w Lubelskiem, a — 11,8% na Wołyniu. Stan plantacji buraczanych ucierpiał silnie w r. 1931, wskutek nadmiernych upałów i suszy w końcu II kwartału oraz z powodu niepomysłnej deszczowej pogody

w sierpniu i wrześniu. Z chorób buraka cukrowego pojawiła się zgorzel i świetka.

Pomimo średniego stanu plantacji, wobec nieznacznej konsumpcji cukru wewnątrz kraju i niepomysłnej koniunktury dla eksportu cukru (Anglia—spadek funta), cukrownie przerobiły wyznaczoną po cenie konkwenencyjnej z plantatorami ilość buraków, niechętnie przyjmując i po nader znížonej cenie nadkontygentowe ilości buraków. (Cena kontygentowych buraków wynosiła zł. 5.35 za korzec, ponad kontygent zł. 3—i niżej).

Przebieg kampanji w cukrowniach był nader krótki, nie przekraczający 4 do 7 tygodni. W początkach grudnia wszystkie cukrownie kampanję ukończyły.

Średnia wydajność cukru, według danych 6 cukrowni na terenie Województwa Lubelskiego wynosiła 15,77%, na Wołyniu—17,90% (dane z cukrowni Babino-Tomachowskiej).

Spożycie cukru, poza lekką wyżką w drugiej połowie I kwartału i w II kwartale, którą przypisać należy usilnej propagandzie, było słabe i nawet wykazywało tendencje zniżkowe. Zwiększenia się konsumpcji cukru nie można się spodziewać ze względu na słabą siłę nabywczą ludności, zwłaszcza drobnych rolników.

PRZEMYSŁ MŁYNARSKI.

W przemyśle młynarskim nastąpiło w r. 1931 ograniczenie produkcji oraz zmniejszenie stanu zatrudnienia i obrotów. Powodem tego było skurczenie się konsumpcji przetworów zbożowych i słaba podaż zboża w handlu. Podaż zbóż chlebowych powiększyła się dopiero w miesiącu grudniu.

Młyny odczuwały w znacznym stopniu konkurencję w handlu mąką ze strony Państwowych Zakładów Przemysłowo-Zbożowych. Poza-tem działalność Państwowych Zakładów Przemysłowo-Zbożowych wywoływała żywą krytykę w związku z prowadzonym przemiałem zbóż.

Zamierzenia syndykalizacji młynów spotkały się ze strony mniejszych młynów handlowych z niechęcią.

Sytuację młynów handlowych pogorszyło wydatnie zmniejszenie się zbytu na rynkach zagranicznych na mąkę i otręby. Wypłacalność odbiorców była zła, co powodowało dążenie ze strony młynów do zawierania tranzakcyj tylko za gotówkę. Uzyskana ostatnio ulga w podatku obrotowym, wobec innych ciężarów i świadczeń socjalnych, nie rozwiązuje sprawy sytuacji młynów i nie wydaje się dostateczną.

BROWARY.

W roku sprawozdawczym nastąpił dalszy spadek konsumpcji piwa, poza przejściowem zwiększeniem się spożycia w II kwartale. Sezon letni zawiódł, na skutek panujących deszczów i chłódów. W rezultacie browary zmniejszyły swą produkcję.

Ponieważ zła wypłacalność odbiorców, będąca wynikiem niepomysłnego stanu przemysłu restauracyjnego i bankructwa szeregu większych przedsiębiorstw, oraz udzielanie kredytów narażały przemysł browarniany na duże straty — starano się tranzakcje uskuteczniać wyłącznie za gotówkę.

Opodatkowanie dodatkowe piwa wpłynęło na dalsze zmniejszenie się konsumpcji. Spadek produkcji browarów w końcu 1931 r. w porównaniu z IV kwartałem 1930 r. wyniósł około 30%.

GORZELNIE.

W przemyśle spirytusowym sytuacja w roku sprawozdawczym pozostawała bez zmian. Spożycie alkoholu w związku z ogólnym kryzysem gospodarczym zmniejszyło się wydatnie.

W fabrykach wódek produkcja uległa skurczeniu wobec osłabienia konsumpcji.

PRZEMYSŁ MINERALNY.

CEGIELNIE.

Ze względu na znaczne zapasy cegły, pozostałe z roku ubiegłego i na zupełny zastój w ruchu budowlanym, na skutek zmniejszenia kredytów na ten cel, oraz wypływający stąd brak popytu na materiały budowlane — sezon produkcji w cegielniach rozpoczął się późno, część cegielni pozostała nieczynną. Zapasy zeszlorocznej cegły zostały wyprzedane dopiero przy końcu II kwartału.

W m. Lublinie powyższe przyczyny, jak również zatargi z robotnikami spowodowały, że część cegielni została uruchomiona dopiero z końcem czerwca i z początkiem lipca, część zaś zupełnie nie rozpoczęła pracy.

Produkcja roku sprawozdawczego, wynosząca zaledwie 40% normalnej, nie została rozsprzedana.

Ceny cegły w r. 1931 wahały się w granicach 55—62 zł. za 1000 sztuk (Lublin), w końcu roku spadły.

W ostatnim kwartale cegielnie były nieczynne, brak obrotowych zasobów pieniężnych nie pozwalał na normalne przygotowanie gliny na przyszły rok.

CEMENTOWNIE.

Fabryki cementu. Wskutek małego zapotrzebowania na cement i dużych zapasów, cementownie zostały uruchomione dopiero z początkiem II kwartału, przyczem nie według pełnej zdolności produkcyjnej.

Cementownia „Firlej” w Rejowcu, posiadająca dwa piece rotacyjne, uruchomiła tylko jeden.

Ceny cementu zostały w tym czasie nieznacznie obniżone.

Wybitnie pogorszyła się sytuacja w przemyśle cementowym w początkach III kwartału. Zarówno konsumpcja, jak i ceny wykazywały znaczny spadek. Obroty obniżyły się o ca. 45%. W ostatnim kwartale roku sprawozdawczego obydwie cementownie „Firlej” w Rejowcu i „Wołyń” w Zdobunowie były nieczynne.

Produkcja dachówek cementowo-azbestowych pozostawała w r. 1931 w zupełnym zastoju. Przewidywania zamówień ze strony Kolei Państwowych w IV kwartale zawiódły.

Fabryka „Eternit”, na skutek posiadanych zapasów towaru, była nieczynna.

KAFLARNIE I BETONIARNIE.

Kaflarnie i betoniarnie pracowały słabo wobec poważnych zapasów towaru i małego zapotrzebowania. Przy końcu roku zakłady te były nieczynne.

HUTY SZKLANE.

Z ogólnej ilości hut szklanych czynnych było w r. 1931 ok. 50%. Huty, produkujące szkło stołowe, pracowały normalnie, istniały jednak poważne obawy na mogącą powstać konkurencję ze strony Austrii. Pozatem huty te, aczkolwiek znajdowały się w nieco lepszej sytuacji, niż huty butelkowe, odczuwały dotkliwie ogólne zubożenie konsumentów i zmuszone były sprzedawać swój towar po niskich cenach, nieraz poniżej ceny kosztu własnego.

Z 10 hut szklanych, wytwarzających butelki, w pierwszym półroczu roku sprawozdawczego zaledwie dwie zatrudniały normalną liczbę robotników, pozostałe zaś były nieczynne. W III kwartale w ruchu były trzy huty. Przy końcu roku wszystkie przedsiębiorstwa w tej gałęzi produkcji bądź zawiesiły pracę, bądź pracowały dorywczo, nie posiadając dostatecznej ilości zamówień z Monopoli Spirytusowego, gdyż Monopol otrzymywał duże ilości starych butelek, na skutek umowy ze spółką, której powierzono skup.

Huty pertraktowały z Zarządem Monopoli o zawieszenie skupu używanych butelek, mając nadzieję, że ten środek wydatnie zwiększy ilość zamówień.

Pozatem brak kapitału obrotowego, zatrzymywanie znacznej części należności za wyprodukowany dla Monopoli Spirytusowego towar na rzecz zaległych podatków oraz zmniejszenie zapotrzebowania, wskutek ogólnego spadku konsumpcji, ze strony firm prywatnych, zakupujących butelki, uniemożliwiały hutom szklanym normalną pracę.

INNE ZAKŁADY.

We wszelkich pozostałych gałęziach produkcji mineralnej stwierdzić należy w r. 1931 zupełny zastój w związku z zanikiem ruchu budowlanego.

PRZEMYSŁ PRZETWORÓW ZWIERZĘCYCH.

PRZEMYSŁ GARBARSKI.

W zakładach garbarskich w roku sprawozdawczym sytuacja kształtowała się niepomyślnie. Przerabiano towar nie we własnym zakresie, a dostarczony do przegarbowania przez osoby postronne. (t. zw. moczarzy). Wypłacalność hurtowników i detalistów była niezadawalniająca. Obroty starano się uskuteczniać za gotówkę przy udzielaniu skonta. Ceny na surowiec wykazały spadek o 10 — 12%.

Pewne ożywienie dało się odczuć w II półroczu. Ceny na gotowy towar lekko wyższowały w tym czasie. Pod koniec roku ceny skór gotowych wykazywały tendencję zniżkową.

Większe garbarnie opierały swą produkcję na zamówieniach wojskowych.

Akcja wprowadzenia do produkcji i handlu miar metrycznych znalazła poparcie wśród sfer zainteresowanych.

PRZEMYSŁ OBUWIANY.

Przemysł obuwiany, słabo reprezentowany na terenie Izby, przejawiał w r. 1931 dalszą tendencję do zmniejszenia produkcji. Konkurencja wyrobu fabryk, zaopatrzonych w nowoczesne maszyny, import obuwia

czesłostłowiackiego (Batá), oraz wstrzymywanie się klienteli od zakupów uniemożliwiały rozwój tej gałęzi przemysłu.

Produkcja obuwia obniżyła się o 50%.

Niektóre pracownice obuwia starały się konkurować z „Batá”, reklamując swe wyroby po cenach o 10 gr. niższych na parze obuwia podobnych asortymentów.

PRZEMYSŁ SZCZECINIARSKI.

Produkcja szczeciny w I półroczu 1931 r. wzrosła ze względu na sezon. Zapasy surowca były dostateczne.

Produkcja w 80% kierowaną była do Niemiec, jednak, ze względu na niepomyślną sytuację gospodarczą w tym kraju, powstawała konieczność znalezienia innych rynków.

Pod wpływem słabej konjunktury zagranicą ceny na gotowy towar kształtowały się zniżkowo.

W II półroczu roku sprawozdawczego nastąpiło osłabienie produkcji szczecińskiej. Podaż surowca zmniejszyła się. Warsztaty oczyszczające i sortujące szczecinę pracowały w 30% normalnego zatrudnienia. Konjunktura dla przemysłu szczecińskiego kształtowała się niepomyślnie, na skutek utrudnionego zbytu gotowego towaru w związku z sytuacją głównego odbiorcy t. j. Niemiec, oraz spadkiem funta angielskiego.

PRZEMYSŁ DRZEWNY.

PRZEMYSŁ LEŚNY I TARTACZNY.

Sytuacja w przemyśle leśnym i tartaczynym nie wykazywała w r. 1931 poprawy. W I kwartale roku sprawozdawczego zaledwie 40% tartaków było czynnych, eksploatacja lasów wobec trudności eksportowych, związanych z ogólnym kryzysem gospodarczym i dumpingiem sowieckim, zmalała. Dotkliwie też dała się odczuć utrata rynku niemieckiego. Zapotrzebowanie drzewa na rynku wewnętrznym wobec zastój w przemyśle i braku ruchu budowlanego było znikome — sezon wiosenny, w którym zwykle zwiększa się zapotrzebowanie na materiały tarte, zawiódł. Ceny tych materiałów wykazywały na skutek tego tendencję zniżkową.

Wybitnie pogorszył się stan przemysłu drzewnego w II półroczu w związku z notowanym w kraju i zagranicą spadkiem cen na drzewo we wszelkich postaciach.

Brak zapotrzebowania na drzewo na rynku krajowym i potęgujące się w związku z załamaniem się walut szeregu państw trudności w eksporcie zagranicę wywołały zupełny zastój w eksploatacji lasów i przerobie surowego materiału. Większość tartaków była nieczynna, pozostałe pracowały dorywczo i w niewielkim zakresie. Ceny w dalszym ciągu zniżkowały.

Trwająca prawie od 2 lat zła konjunktura w przemyśle drzewnym zubożyła przedsiębiorców leśnych, co przyczyniło się w dużej mierze do pogłębienia kryzysu w tej gałęzi produkcji.

W związku z projektami wprowadzenia ceł wywozowych na drzewo na terenie Izby zorganizowany został Związek Przemysłowców i Kupców Drzewnych.

PRZEMYSŁ MEBLARSKI.

Przemysł meblarski nie wykazywał w 1931 r. tendencji rozwoju, zapotrzebowanie na rynku wewnętrznym było minimalne.

Eksport mebli giętych kierował się w I półroczu przeważnie do Anglii i Holandji.

W drugiej połowie roku produkcja mebli silnie dotknięta została spadkiem funta angielskiego, w której to walucie zawierane były przeważnie transakcje eksportowe. W związku z tem fabryki mebli giętych obniżyły przy końcu roku sprawozdawczego stan zatrudnienia o 35% w porównaniu z IV kwartałem 1930 roku.

PRZEMYSŁ BUDOWLANY.

Ostra długotrwała zima 1931 r. nie sprzyjała jakimkolwiek pracom budowlanym i instalacyjnym. Sezon budowlany zawiódł całkowicie, na skutek braku kapitałów na cele budowlane oraz kredytów ze strony B. G. K. Robót we własnym zakresie przedsiębiorcy nie prowadzili. Nowych poważniejszych budowli nie rozpoczynano, ograniczając się do szeregu drobnych budowli i remontów. Jedynie przy końcu roku rozpoczęto w Lublinie budowę dwóch szkół.

PRZEMYSŁ DROBNY I GALANTERYJNY.

W tych gałęziach przemysłu stwierdzić należy w r. 1931 całkowity zastój, spowodowany wstrzymywaniem się od zakupów szerokich mas konsumentów, na skutek ogólnego zubożenia,

OCENA SZCZEGÓŁOWA SYTUACJI W HANDLU

ZBOŻE.

W początkach roku sprawozdawczego ceny zboża kształtowały się zniżkowo, osiągając w styczniu najniższy poziom w okresie powojennym. Ten katastrofalny spadek cen tłumaczyć należy niepomyślnymi koniunkturami na rynkach zagranicznych, silną podażą, jakoteż znacznym skurczeniem się produkcji młynów handlowych. W drugiej połowie lutego nastąpiła wyżka cen, która trwała do czerwca. Na korzystne kształtowanie się cen w dużym stopniu wpłynęło znaczne zmniejszenie się podaży, na skutek odroczenia terminów płatności rat w bankach państwowych. W czerwcu rozpoczęła się ponowna zniżka cen. Przyczyniła się do tego także podaż, na bardzo dużej podaż, ponieważ producenci w przewidywaniu wyżki cen na przednówku wstrzymywali się ze sprzedażą towaru i dopiero w ostatnim miesiącu przed żniwami starali się zapasy wysprzedawać. Również bardzo ujemnie na kształtowanie się cen wpłynęły niekorzystne koniunktury na rynkach zagranicznych. Z początkiem sierpnia ukazało się na rynku miejscowym zboże nowego zbioru. Jakościowo przedstawiało się ziarno gorzej, niż w roku ubiegłym tak pod względem ciężaru gatunkowego, jak i ilości ziarna porośniętych. W połowie października w związku z poprawą koniunktury na rynkach zagranicznych oraz osłabieniem podaży ceny zboża zaczęły znowu wyżkować. Zwiększony eksport w tym okresie kierował się na Gdańsk.

Zapasy pszenicy na terenie Izby przy końcu roku były bardzo znaczne.

PRZETWORY ZBOŻOWE.

MAKA.

Chwiejność cen zbóż w roku sprawozdawczym niekorzystnie wpłynęła na kształtowanie się cen w handlu mącznym.

Produkcja młynów w styczniu i lutym, z powodu braku zbytu maki i stałego spadku cen, znacznie się skurczyła. Spadek cen zboża naraził młyny na poważne straty, i, wskutek obawy przed dalszą depresją cen, młyny handlowe skutecznie zakupy zboża tylko na potrzeby bieżące.

W marcu uwidoczniła się pewna poprawa przejściowa dzięki wzmożonemu popytowi w okresie przedświątecznym.

Spadek cen zbóż, trwający od połowy czerwca do października, przyczynił do znacznego pogorszenia się konjunktury na rynku mącznym. Z powodu załamania się cen hurtownicy powstrzymywali się od tworzenia większych zapasów, wskutek czego zapasy mąki w młynach znacznie wzrosły. Brak zbytu oraz ciasnota gotówkowa zmusiły przemysł młynarski do silnego ograniczenia produkcji.

Przemysł młynarski, mając wielkie zapasy mąki, zmuszony był do dalszego ograniczenia produkcji. Ożywienia, występującego zwykle w okresie przed Świętami Bożego Narodzenia, w r. 1931 nie było prawie zupełnie. Wypłacalność hurtowników pozostawała w dalszym ciągu zła.

OTRĘBY.

W I półroczu roku sprawozdawczego zapotrzebowanie na otręby, wskutek panujących chłódów, było bardzo duże, co wpłynęło korzystnie na kształtowanie się cen.

Eksport otrąb do Niemiec, dotychczasowego największego naszego odbiorcy, ustał zupełnie. Wysokie cła importowe zamknęły zupełnie rynek niemiecki. Natomiast eksporterzy z terenu Izby sprzedali większe partje otrąb do Czechosłowacji.

W III kwartale ceny otrąb tak pszennych, jak i żytnich wykazywały wybitną zniżkę, a to wskutek zmniejszonej konsumpcji wewnątrz kraju i spadku zapotrzebowania ze strony importerów zagranicznych. Nieznaczny eksport w tym okresie kierował się do Czechosłowacji i krajów Skandynawskich.

NASIONA.

KONICZYNA.

W roku sprawozdawczym popyt na koniczyne białą tak w kraju, jak i zagranicą silnie się wzmógł. Ceny kształtowały się nagle i gwałtownie. Cena za pierwszorzędne gatunki bez kianianki osiągnęła poziom do 500 zł. za 100 kg. Również koniczyzna czerwona cieszyła się wielkim popytem. Eksport kierował się do Niemiec i krajów Skandynawskich.

CHMIEL.

Wielkie zapasy chmielu w Czechosłowacji i Niemczech wpływały na zniżkowe kształtowanie się cen w I półroczu roku sprawozdawczego. Wskutek zmniejszonej produkcji piwa, ceny chmielu w Zatecu spadły w lutym 1931 r. do 450 koron czeskich za 1 ctn. (50 kg.).

Eksportowano w tym okresie chmiel „Secunda“ do Rumunii, Francji i Łotwy.

Popyt na chmiel w kraju przy końcu II kwartału, wskutek panujących upałów, a tem samem wzmózionej konsumpcji piwa, zwiększył się.

Urodzaje chmielu były w r. 1931 tak ilościowo, jak i jakościowo dobre. Panujące upały wytepiły zupełnie chorobę „pernospera“. Fachowcy stwierdzają zmniejszenie się w roku sprawozdawczym obszaru plantacji w Polsce o 20 — 25%.

Nadprodukcja chmielu w Europie, a zwłaszcza urodzaje w Czechosłowacji i Niemczech, z drugiej strony silne skurczenie się produkcji

piwa odbiły się ujemnie na kształtowaniu się cen chmielu nowego zbioru. Właściwa konjunktura skryzlowała się w okresie Targów Chmielowych w Lublinie, które trwały od 23 do 28 września r. 1931. W tym czasie w Zatecu realizowano chmiel gatunku „prima“ w cenie 250 — 400 kor. czes. Na Targach eksponowany był chmiel z 6-ciu województw. Ceny kształtowały się następująco:

za towar przedni	płacono do zł. 80.—	za 1 ctn. (50 kg.)
„ „ dobry	„ „ „ 65.—	„ „ „ „
„ „ średni	„ „ „ 45.—	„ „ „ „
„ „ pośledni	„ „ „ 30.—	„ „ „ „

Po Targach Chmielowych ceny spadły przeciętnie o 50%. Plantatorzy, mimo oferowanych niskich cen, nie mogli zbyć towaru. Ceny za towar surowy (niesortowany i niesiarkowany) kształtowały się w granicach 20 — 40 zł. za 1 ctn. (50 kg.) w zależności od gatunku. Zapotrzebowanie browarów, wskutek znacznie zmniejszonej produkcji piwa i posiadania zapasów chmielu — było minimalne.

Wskutek niższej cen na chmiel, w związku z załamaniem się walut w Anglii, Niemczech, Austrii i t. d., eksport w stosunku do roku 1930 wykazywał znaczny spadek. Wprowadzone we Francji kontyngenty przywozowe uniemożliwiały esporterom polskim realizację zawartych umów. Poważne zapasy chmielu u plantatorów budziły obawę dalszego ograniczenia produkcji w roku 1932.

LEN I PAKUŁY.

Konjunktura na rynku lnianym w I kwartale 1931 r. była bardzo niepomyślna. Wskutek silnego dumpingu sowieckiego, ceny na rynkach zagranicznych, zwłaszcza w Czechosłowacji i Niemczech, będących największymi odbiorcami Polski, stale spadały, co ujemnie wpływało na kształtowanie się cen w kraju. Mimo daleko posuniętego sezonu, wyeksportowano w tym okresie zaledwie 10 — 15% towaru w stosunku do roku 1930.

W II kwartale, wskutek zwiększonego zapotrzebowania lnu ze strony przemysłu polskiego, nastąpiło pewne ożywienie i lekka zwyzka cen na rynkach krajowych. Pomimo istnienia dość znacznych zapasów na wsi, podaż surowca w I półroczu roku sprawozdawczego była bardzo słaba, albowiem producenci z powodu zbyt niskich cen wstrzymywali się ze sprzedażą.

W III kwartale nastąpiło dalsze pogorszenie się sytuacji w handlu lnem i pakułami. Zapotrzebowanie fabryk polskich silnie się skurczyło, również zmniejszył się eksport, wskutek wzmożonego dumpingu sowieckiego i przepełnienia rynków niemieckiego i czechosłowackiego towarami własnej produkcji.

W IV kwartale należy stwierdzić pewne ożywienie w eksporcie do Czechosłowacji i Niemiec.

Niepomyślnym objawem w roku sprawozdawczym była stale zmniejszająca się podaż surowca, będąca wynikiem ograniczenia produkcji wskutek nierentowności. Na szeroką skalę zakreślona propaganda w kierunku zwiększenia uprawy lnu wydaje się rzeczą konieczną.

W r. 1931 ceny lnu i pakół na terenie Izby kształtowały się następująco:

w kwarta- tach	Len czesany za 1 kg.			Pakuły lniane czesane za 1 kg.		
	gat. 0 zł.	gat. I zł.	gat. II zł.	gat. 0 zł.	gat. I zł.	gat. II zł.
I	1.90—1.50	1.50—1.30	1.20—1.00	0.80—0.70	0.70—0.60	0.45—0.35
II	1.35—1.55	1.20—1.35	1.00—1.15	0.80—0.95	0.70—0.80	0.35—0.40
III	1.40—1.60	1.20—1.30	0.90—1.00	0.65—0.75	0.60—0.70	0.30—0.40
IV	1.50—1.70	1.40—1.20	1.00—1.15	1.00—0.80	0.80—0.65	0.45—0.40

JAJA.

W związku z ogólnym kryzysem w Europie konsumpcja jaj wykazuje w r. 1931 na rynkach odbiorczych bardzo silny spadek. Fakt ten oraz duży napływ towaru na rynki zagraniczne odbiły się ujemnie na kształtowaniu się cen tak na rynkach krajowych, jak i zagranicznych. Ceny na rynku miejscowym kształtowały się w granicach zł. 150 — 120 za skrzynię (24 kopy). Z początkiem lutego eksportowano jaja po cenie dol. 22.50 za skrzynię f-co granica. Z końcem marca cena ta spadła do dol. 16.— za skrzynię.

W II kwartale stwierdzić należy silne zwiększenie się produkcji jaj na terenie Izby i w związku z tem znaczny wzrost podaży towaru. W okresie tym płacono na rynku miejscowym zł. 125 — 115 za skrzynię; ceny eksportowe wynosiły dol. 17 — 15.50 f-co granica.

Znacznej poprawie uległy ceny w sierpniu ze względu na wzmożony eksport. Ceny podniosły się do 135 — 165 zł. za skrzynię, ceny zaś eksportowe formowały się w granicach dol. 19.00 — 24.00 za skrzynię f-co granica.

Czwarty kwartał, jako posezonowy, wykazywał silny spadek produkcji i obrotów w tej gałęzi handlu. W tym okresie płacono na rynku miejscowym zł. 130.00 — 160.00 za skrzynię. Ceny eksportowe kształtowały się w granicach dol. 18.00 — 23.00 za skrzynię f-co granica.

W 1931 r. wyeksportowano z terenu Izby 960 wagonów jaj. Największym rynkiem odbiorczym towaru była Anglia.

TRZODA CHLEWNA.

Kształtowanie się cen na trzodę chlewną jest ściśle uzależnione od sytuacji w tej branży na rynkach zagranicznych, a w pierwszym rzędzie austriackim i czechosłowackim. Stałe kureczenie się eksportu w r. 1931 odbić się musiało ujemnie na cenach towaru, które wykazywały naogół, poza przejściową zwyżką, tendencje zniżkowe.

W styczniu podaż świń bekonowych i cięższych była znaczna, co spowodowało zniżkę cen. Ceny za 1 kg. żywej wagi spadły poniżej 80 gr.

W lutym i marcu konjunktura uległa poprawie, wskutek zwiększonego eksportu.

Z końcem I kwartału roku sprawozdawczego płacono:

- 1) za sztuki bekonowe — zł. 1.10 za 1 kg. żywej wagi
- 2) „ wiedenki — „ 1.00 „ „ „
- 3) „ sztuki tuczone — „ 1.10 — 1.30 „ „ „

Eksport trzody w tym okresie kierował się przeważnie do Wiednia. W drugim kwartale eksport trzody chlewnej z terenu Izby zwiększył się. Mimo osłabienia konsumpcji na rynku miejscowym, ceny kształtowały się zwyklowo. Za sztuki średnie — wagi 115 — 130 kg. płacono w tym okresie zł. 1.25 — 1.50 za 1 kg. żywej wagi.

Wyeksportowano w II kwartale z terenu Izby około 20.000 szt. żywych świń — przeważnie do Wiednia.

Sytuacja na rynku trzody chlewnej uległa przy końcu roku pogorszeniu. Ceny, wskutek zmniejszonego eksportu i znacznie ograniczonej konsumpcji krajowej, uległy ponownej niższe. Eksport trzody żywej do Wiednia był bardzo utrudniony, gdyż Austria w dalszym ciągu ograniczyła wydawania dewiz na pokrycie importowanych towarów, wskutek czego importerzy wiedeńscy zalegali z regulowaniem należności. Podaż żywca nadal była bardzo silna. Na rynku miejscowym płacono w tym okresie:

1) za świnię tuczone — zł. 1.00 — 1.15 za 1 kg.

2) „ „ mięsne — „ 0.80 — 1.00 „ „

BEKONY.

Eksport bekonów z terenu Izby w I półroczu 1931 r. stale wzrastał. Załamanie się funta angielskiego w II półroczu odbiło się ujemnie na eksporcie bekonów i na kształtowaniu się cen surowca.

W roku sprawozdawczym wywieziono 304 wagonów do Anglii.

SZCZECINA.

Wprowadzenie cła wywozowego na surowiec szczeciny wpłynęło dodatnio na rozwój przemysłu szczeciniarskiego. Eksport z terenu Izby, gdzie koncentruje się cały prawie polski przemysł szczeciniarski, w I półroczu 1931 roku stale wzrastał. Największym rynkiem odbiorczym były Niemcy. Podaż surowca w kraju była zadawalniająca.

W związku z ogólną depresją gospodarczą oraz wskutek dumpingu sowieckiego, ceny na szczecinę przerobioną na rynkach zagranicznych kształtowały się niżkowio.

W I kwartale roku sprawozdawczego ceny eksportowe szczeciny oczyszczonej i przerobionej wahały się w granicach:

1) O-I-er	—	dol. 1.50 — 1.10 za 1 kg.
2) II-III-er	—	„ 2.10 — 2.20 „ „ „
3) Gekochte Gezupfte	—	„ 1.60 — 1.25 „ „ „
4) Bukarester	—	„ 2.40 — 2. — „ „ „
5) Polnische Geb.	—	„ 0.70 — 1.45 „ „ „
6) Kurzer Leck Rotband	—	„ 2.10 — 1.65 „ „ „
7) „ „ Blauband	—	„ 2.40 — 2.20 „ „ „
8) Langer Leck Rotband	—	„ 2.40 — 2.60 „ „ „
9) „ „ Blauband	—	„ 2.80 — 3. — „ „ „
10) Extra Kurzer Leck	—	„ 3.40 — 2.80 „ „ „
12) „ Langer	—	„ 5. — — 4.40 „ „ „

W II półroczu ceny eksportowe szczeciny przerobionej i oczyszczonej spadły przeciętnie o 5 — 10%.

Niekorzystna sytuacja gospodarcza Niemiec, które dotąd były największym rynkiem odbiorczym polskiej szczeciny, jakoteż spadek funta

angielskiego — wywołały pogorszenie się konjunktur eksportowych w II półroczu.

Z terenu Izby wyeksportowano w 1931 r. 131.700 kg. szczeciny oczyszczonej przerobionej.

SKÓRY SUROWE.

Zmniejszone zapotrzebowanie na skóry w związku z trwającym kryzysem w przemyśle garbarskim i obuwianym odbiło się bardzo ujemnie na kształtowaniu się w r. 1931 cen na rynkach krajowych i zagranicznych. Wypłacalność odbiorców była bardzo zła. Podaż surowca skór lekkich dostateczna. Eksport w stosunku do r. 1930 znacznie się skurczył.

Ceny skór na rynku miejscowym kształtowały się w roku sprawozdawczym w granicach:

		w I kwartale	
skóry bydlęce	— zł.	1.40 — 1.80	za 1 kg. solonej wagi
„ bukatowe do 18 kg.	— „	2.— — 1.80	„ „ „ „
„ cielęce wagi ok. 3 ¹ / ₂ kg.	— „	10.50 — 9.50	„ sztukę
„ końskie	— „	20.— — 22.—	„ „
		przy końcu II kwartału	
skóry bydlęce z prowincji	— „	1.25 — 1.40	za 1 kg. żywej wagi
„ bukatowe na eksport	— „	1.50 — 1.60	„ „ „ „
„ cielęce wagi ok. 3 ¹ / ₂ kg.	— „	7.— —	„ sztukę
„ końskie	— „	15.— — 18.—	„ „
		w III kwartale	
skóry bydlęce	— „	1.20 — 1.30	za 1 kg. solonej wagi
„ cielęce średniej wagi	ok. 3 ¹ / ₂ kg.	— „ 6.— — 7.—	„ sztukę
„ końskie	— „	13.— — 15.—	„ „

W IV kwartale ceny surowca spadły o dalsze 10 — 15%.

MANUFAKTURA.

Ruch w branży manufakturowej w roku sprawozdawczym uległ silnemu ograniczeniu, nawet w porównaniu ze słabym ruchem w 1930 r. Pauperyzacja objęła najszerze warstwy społeczne, które podwstrzymywały się od zakupów przede wszystkim z braku środków, a powtórę licząc na dalszą zniżkę cen. Szczególnie dotkliwie dała się odczuć branży manufakturowej obniżka pensyj urzędniczych i zubożenie sfer ziemiańskich. Z powodu późnej wiosny sezon na który kupcy liczyli, zawiódł. Obroty w porównaniu z rokiem poprzednim zmniejszyły się o około 40%. Poszukiwane były najtańsze wyroby krajowe, wypłacalność pogorszyła się. Fabryki wstrzymywały kredyty słabszym płatnikom. Sezon zimowy, wobec panującego naogół ciepła, nie dopisał. Zbyt znajdowały przeważnie tanie welny, tweedy, barchany, welwety i. t. p. Ze strony konsumentów widoczna była stała dążność do kupna na raty. Kredyt nawet krótkoterminowy był stosunkowo rzadki, co wobec braku gotówki u odbiorców wpływało również na ścieśnienie obrotów.

OBUWIE.

Obroty w handlu obuwem w 1931 r. obniżyły się bardzo w porównaniu z r. 1930. Odbiorcy, z powodu ogólnej pauperyzacji, refle-

ktowali przeważnie na tańsze gatunki obuwia. Sprzedaż odbywała się prawie wyłącznie za gotówkę. W II kwartale ze względu na sezon obroty nieco wzrosły. Lipiec i sierpień były pod względem obrotów słabe. Wrzesień przyniósł pewne ożywienie, wywołane powrotem z urlopów i letnisk oraz rozpoczęciem sezonu szkolnego i złą pogodą. Przy końcu roku sprawozdawczego sytuacja w handlu obuwiem uległa pogorszeniu. W dalszym ciągu dawała się odczuć powściągliwość w nabywaniu obuwia. Zubożenie ludności osłabiło również popyt na gatunki tanie. Brak zaufania do wypłacalności detalistów utrudniał kredyt towarowy u fabrykantów i hurtowników.

GALANTERJA I KONFEKCJA.

Handel galanteryjny i konfekcyjny znajdowały się w 1931 r. pod znakiem silnej depresji. Obroty zmniejszyły się w niektórych przedsiębiorstwach o 50%. Zapotrzebowanie było minimalne i to na tańsze artykuły. Sprzedaż w większej części wypadków gotówkowa. Szereg przedsiębiorstw zlikwidowano z powodu nierentowności interesu. Nierzadkie były wypadki wyzbywania się towaru poniżej ceny kupna.

Koniec roku sprawozdawczego przyniósł handlowi galanteryjnemu pewne wzmoczenie obrotów z uwagi na sezon gwiazdkowy i rozpoczynający się okres karnawałowy.

HANDEL FUTRAMI.

W handlu futrami panował w roku sprawozdawczym zupełny zastój. Szły futra tańsze i gorszego gatunku. Futur droższych kupcy nie sprzedawali. Do letnich okryć futer nie sprzedawano.

TOWARY KOLONJALNE.

Pogłębiający się stale kryzys gospodarczy odbił się ujemnie na handlu towarami kolonialnymi.

Sytuacja w tej branży uległa w 1931 r. dalszemu pogorszeniu. Znaczny spadek konsumpcji i obniżenie poziomu życiowego klienteli wywołały niższe obroty, która w I kwartale roku sprawozdawczego wyniosła 15—25% w stosunku do IV kwartału 1930 r. Odbiorcy kupowali w przeważającej części tylko artykuły pierwszej potrzeby. Sezon przed świętami Bożego Narodzenia nie dopisał zupełnie. Droższe i mniej popularne towary kupcy sprzedawali częstokroć niżej ceny kosztu. Zapasy towarów w sklepach zmniejszyły się, ponieważ kupcy nie posiadali środków na gromadzenie większych ilości towaru, a kredyt był utrudniony. Pozatem kupcy dążyli do ograniczenia sprzedaży na kredyt.

W handlu kolonialnym obserwowano się zamianę substancji towarowej w drodze zastępowania artykułów droższych przez towary pierwszej potrzeby, jako jedyne znajdujące jeszcze zbyt. Nie wpłynęło na polepszenie sytuacji obniżenie cen większości towarów. Wypłacalność w tej branży w pierwszej połowie roku sprawozdawczego była niezła. Sprzedaż odbywała się z nieznacznymi wyjątkami za gotówkę.

HANDEL ŻELAZEM.

Handel żelazem odczuwał w roku sprawozdawczym w dalszym ciągu silną depresję. Unieruchomienie na terenie Izby szeregu poważ-

nych fabryk narzędzi rolniczych i ograniczenie do minimum produkcji w innych fabrykach metalowych wpłynęły na zmniejszenie konsumpcji żelaza. Głównym odbiorcą była wieś, większym popytem cieszyli się artykuły niezbędne w gospodarstwie rolnem.

Wobec nieudzielenia przez Bank Gospodarstwa Krajowego kredytów na rozbudowę, zapotrzebowanie żelaza dla celów budowlanych było minimalne.

Sezon jesienny w handlu żelazem nie przyniósł oczekiwanej poprawy.

Ze względu na brak zamówień w okresie zimowym, sklepy wstrzymały się z zakupem towaru w fabrykach.

Tranzakcyj kupna i sprzedaży w tej branży w r. 1931 dokonywano prawie wyłącznie za gotówkę. Kredyt wekslowy w bankach był utrudniony.

MATERIAŁY PIŚMIENNE.

Zubożenie warstw inteligentnych i rolniczych oraz ograniczenie kredytów na materiały piśmienne w urzędach wywołało w tej dziedzinie silny spadek konsumpcji. Kupowano artykuły niezbędne i wstrzymywano się od kupna artykułów droższych i bardziej luksusowych. Obroty skurczyły się średnio o 20–30%.

Ilość protestów wekslowych wzrosła, naruszając zaufanie do tej branży i wywołując obostrzenie warunków zakupu w fabrykach.

W drugiej połowie roku sprawozdawczego w handlu materiałami piśmieniemi nastąpiła nieznaczna poprawa w stosunku do poprzedniego półrocza. Natomiast w porównaniu z 1930 r. obroty zmniejszyły się o około 40%. Rozpoczynający się we wrześniu rok szkolny nie przyniósł przewidywanych korzyści. W końcu 1931 r. dało się zauważyć nieznaczne ożywienie, wywołane częściowo sezonem świątecznym. Sprzedawano przeważnie wyroby krajowe i najniezbędniejsze artykuły biurowe dla potrzeb instytucji, urzędów i firm. Sprzedaż odbywała się z małemi wyjątkami za gotówkę. Solidniejsi odbiorcy korzystali z rachunku otwartego. Dostawcy i banki kredytu firmom detalicznym nie udzielały.

KSIĘGARSTWO.

Księgarstwo na terenie Izby było w r. 1931 w zupełnym upadku. Stałe zwiększanie się liczby bezrobotnej inteligencji i obniżenie stopy życiowej warstwy urzędniczej wywołało dalsze obniżenie obrotów. Rozpowszechniał się system sprzedaży ratalnej. Naogół żądano książek w najtańszych wydaniach.

Sezony jesienny i zimowy odznaczały się bardzo małemi obrotami. Kupowano książki niezbędne, jak szkolne. Pewnym popytem cieszyły się wydawnictwa dziecinne. Towaru w księgarniach było dużo, szczególnie beletrystyki.

TOWARY ELEKTROTECHNICZNE I RADJOSPRZĘT.

Zubożenie ogółu konsumentów odbiło się bardzo dotkliwie na obrotach tej branży, które w porównaniu z obrotami w r. 1930 zmalały niemal o połowę.

SPRAWOZDANIE

Z DZIAŁALNOŚCI IZBY PRZEMYSŁOWO-HANDLOWEJ.

W LUBLINIE CZĘŚĆ II. ku 1931.

I. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA.

DZIAŁALNOŚĆ IZBY PRZEMYSŁOWO - HANDLOWEJ

W LUBLINIE

W ROKU

1931.

myślu i handlu nadzwyczaj ciężkie warunki — Izba, wychodząc z założenia, że zwalczanie skutków kryzysu jest niemożliwe bez należytej organizacji życia gospodarczego, położyła w roku sprawozdawczym szczególny nacisk na prace, zmierzające do naprawy stosunków w tej dziedzinie.

Ze względu na charakter działalności swego Okręgu oraz doniosłą rolę, jaką w związku z tem odgrywało województwo Lubelskiego i Wołyńskiego przemysł przetwórczy oraz handel płodami rolnymi — Izba zajęła się w pierwszym rzędzie sprawą organizacji wspomnianych powyżej galei gospodarczych.

Z poczynań Izby w tym kierunku przedewszystkiem wymienić należy: doprowadzenie do pomyślnych rezultatów prac przygotowawczych do utworzenia w Lublinie Giełdy Zbożowej i Towarowej. Uroczyste otwarcie Giełdy odbyło się przy licznym współudziale przedstawicieli władz oraz delegatów izb przemysłowo-handlowych, organizacji i instytucji gospodarczych w dniu 24 stycznia 1931 r. Izba przyjmowała czynny udział w pracach Lubelskiej Giełdy Zbożowej i Towarowej, opracowała projekt zwyczajów handlowych w zakresie działalności Giełdy oraz rozpoczęła starania celem utworzenia ekspozytury Giełdy na Wołyniu (konferencje w Łucku i Równem). W związku z otwarciem Giełdy obradował w Lublinie zwołany z inicjatywy Izby Zjazd izb Przemysłowo-Handlowych Rzplitej Pol. Zjazd ten poświęcony był sprawie organizacji handlu zbożem. Na Zjeździe wysłuchano kilkunastu referatów n. i. powyższego zagadnienia, wygłoszonych przez przedstawicieli powiatowych izb, oraz uchwalono szereg postulatów.

Pozatem Izba występowała z inicjatywą tworzenia zawodowych organizacji przemysłowych i handlowych, zwołując w tym celu konferencje z przedstawicielami brzozy oraz biorąc udział w Zjazdach przemysłowców i kupców (konferencja brzozy w Lublinie, Białej Podlaskiej, Siedlech, Dubnie, Łucku i Krzemieńcu, Zjazdy Kupców w Chełmie i Równem).

Specyjalną uwagę Izba poświęcała sprawom organizacji eksportu, powołując do życia w charakterze organu doradczego Komisję Ekspor-

SPRAWOZDANIE

Z DZIAŁALNOŚCI IZBY PRZEMYSŁOWO-HANDLOWEJ W LUBLINIE w roku 1931.

I. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA.

W związku z przeżywanym kryzysem, który wytworzył dla przemysłu i handlu nadzwyczaj ciężkie warunki — Izba, wychodząc z założenia, że zwalczanie skutków przesilenia jest niemożliwe bez należytej organizacji życia gospodarczego, położyła w roku sprawozdawczym szczególnie nacisk na prace, zmierzające do naprawy stosunków w tej dziedzinie.

Ze względu na charakter rolniczy swego Okręgu oraz doniosłą rolę, jaką w związku z tem odgrywa na terenie Województw Lubelskiego i Wołyńskiego przemysł przetwórczy oraz handel płodami rolnymi — Izba zajęła się w pierwszym rzędzie sprawą organizacji wspomnianych powyżej gałęzi gospodarczych.

Z poczynań Izby w tym kierunku przedewszystkiem wymienić należy: doprowadzenie do pomyślnych rezultatów prac przygotowawczych do utworzenia w Lublinie Giełdy Zbożowej i Towarowej. Uroczyste otwarcie Giełdy odbyło się przy licznym współudziale przedstawicieli władz oraz delegatów izb przemysłowo-handlowych, organizacji i instytucji gospodarczych w dniu 24 stycznia 1931 r. Izba przyjmowała czynny udział w pracach Lubelskiej Giełdy Zbożowej i Towarowej, opracowała projekt zwyczajów handlowych w zakresie działalności Giełdy oraz rozpoczęła starania celam utworzenia ekspozytury Giełdy na Wołyniu (konferencje w Łucku i Równem). W związku z otwarciem Giełdy obradował w Lublinie zwołany z inicjatywy Izby Zjazd Izb Przemysłowo-Handlowych Rzplitej Pol. Zjazd ten poświęcony był sprawie organizacji handlu zbożem. Na Zjeździe wysłuchano kilkunastu referatów n. t. powyższego zagadnienia, ogłoszonych przez przedstawicieli poszczególnych Izb, oraz uchwalono szereg postulatów.

Pozatem Izba występowała z inicjatywą tworzenia zawodowych organizacji przemysłowych i handlowych, zwołując w tym celu konferencje z przedstawicielami branż oraz biorąc udział w Zjazdach przemysłowców i kupców (konferencje branżowe w Lublinie, Białej Podlaskiej, Siedlcach, Dubnie, Łucku i Krzemieńcu, Zjazdy Kupców w Chełmie i Równem).

Specjalną uwagę Izba poświęciła sprawom organizacji eksportu, powołując do życia w charakterze organu doradczego Komisję Ekspor-

ową oraz inicjując szereg konferencji i zebrań w sprawach eksportowych.

W wyniku usiłowań Izby utworzone zostały w roku 1931 następujące organizacje branżowe: Związek Eksporterów Zboża, Związek Eksporterów Drzewa, Związek Eksporterów Jaj, Związek Eksporterów Koni oraz organizacja zawodowa kupców bławatnych. Projekty statutów tych związków zostały opracowane przez Izbę.

Z innych prac Izby w dziedzinie eksportu wymienić należy: opracowanie projektu organizacji i koncentracji eksportu jaj, akcję popularyzacyjną na rzecz Chłodni w Gdyni, udział w konferencji eksporterów szczeciny z całej Polski w Zamościu, oraz sprawowanie stałej kontroli firm, eksportujących szczecinę, włosie i len, jak również eksportowych firm jajczarskich.

Izba, dążąc do wzmocnienia eksportu ze swego terenu, pozostawała w stałym kontakcie z Państwowym Instytutem Eksportowym, polskimi placówkami zagranicznymi oraz starała się możliwie wszechstronnie informować zainteresowane firmy o wszelkich możliwościach wywozowych.

Doceniając znaczenie utrzymania stałego kontaktu z Wołyniem, członkowie Prezydium i Dyrekcji Izby dokonali objazdu terenu Woj. Wołyńskiego (14—20 czerwiec), biorąc udział w konferencjach z przedstawicielami miejscowych sfer gospodarczych i władz skarbowych w sprawach ogólnogospodarczych i podatkowych.

Jednocześnie przedstawiciele Izby zwiedzili szereg szkół zawodowych na Wołyniu.

W związku z aktualną wciąż sprawą reformy systemu podatkowego oraz na skutek licznych niedomagań w dziedzinie wymiarów i egzekucyj podatkowych, przytoczyć należy następujące prace Izby: opracowanie opinii w sprawie projektów zryczałtowania podatku przemysłowego od obrotu i ordynacji egzekucyjnej, udział w pracach nad projektem rządowym zmiany ustawy o podatku przemysłowym oraz uwieńczone pomyślnym wynikiem starania o zwolnienie od podatku przemysłowego transakcyj, dokonywanych na giełdach zbożowych. Nadto Izba skierowała szereg memorjałów i interwenjowała u władz skarbowych w Lublinie, Chełmie, Puławach i Siedlcach w sprawie wymiarów i ulg podatkowych.

W dziedzinie szkolnictwa zawodowego Izba rozpoczęła prace nad reformą programów szkół zawodowych oraz zainicjowała utworzenie Towarzystwa Popierania Kształcenia Zawodowego, które przeprowadziło na terenie Województw Lubelskiego i Wołyńskiego w r. 1931 akcję „Miesiąca Propagandy szkolnictwa zawodowego“ (15 maj — 15 czerwiec), a obecnie przystąpiło do zorganizowania w Lublinie w r. 1932 Wystawy szkół zawodowych.

Pozatem Izba w roku sprawozdawczym opracowała szereg opinii i wniosków w zakresie prawa przemysłowego, administracji stosunków gospodarczych, w dziedzinie racjonalizacji przemysłu i handlu (opinia w sprawie zasad polskiej polityki zbożowej na r. 1931/32), międzynarodowej polityki handlowej, polityki eksportowej i importowej (opinie w sprawie konwencji polsko-czechosłowackiej, konwencji polsko-austriackiej, umowy polsko-gdańskiej), w sprawach celnych (opinia w sprawie systemu nowej taryfy celnej), w sprawach z dziedziny ustawodawstwa gospodarczego (opinie w sprawie projektów nowej ustawy antyalkoholowej, rozporządzenia o wyprzedazach w obrocie handlowym, zmiany ustawy o ubezpieczeniu na wypadek bezrobocia, rozporządzenia o robo-

tach i dostawach dla Skarbu Państwa, ustawy elektrycznej oraz noweli do rozporządzenia o monopolu spirytusowym), w sprawach komunikacyjnych (opinia w sprawie wprowadzenia jednolitej taryfy kolejowej) i t.d. Wreszcie Izba brała udział w pracach Centralnej Komisji Przywozowej, dotyczących przydziału kontyngentów importowych, w akcji zniżki cen artykułów przemysłowych, w Zjeździe Giełd Towarowych w Warszawie, w Targach Rówieńskich (30 sierpień — 8 wrzesień), zorganizowała III Targi Chmielowe w Lublinie (23 — 28 wrzesień), opracowywała listy rzeczoznawców dla władz sądowych i skarbowych oraz szereg danych statystycznych, dotyczących przemysłu, handlu i eksportu, współdziałała w akcji rządowej w sprawie walki z bezrobociem.

Przy Izbie nadal funkcjonowała w roku sprawozdawczym Komisja Cernikowa Drzewna, dokonyująca co miesiąc notowań cen na podstawie przeprowadzonych transakcji, oraz Pracownia Psychotechniczna, która w r. 1931 kontynuowała nadal prace badawcze na terenie szkół powszechnych i zawodowych.

II. DZIAŁALNOŚĆ PREZYDJUM.

A. W zakresie swych kompetencji, przewidzianych w p. 1 § 6 II części Statutu, Prezydium Izby wydało szereg opinii w sprawie projektów rozporządzeń, nadsyłanych przez odnośne Ministerstwa Izbie do wyrażenia opinii, wyszczególnionych w odnośnych działach sprawozdania.

B. W zakresie swych kompetencji finansowych, przewidzianych w pp. 3 i 4 § 6 II części Statutu, Prezydium:

- a) zaakceptowało zamknięcie rachunkowe za rok 1930 oraz projekt preliminarza budżetowego na rok 1932;
- b) uchwaliło przystąpienie Izby w charakterze udziałowca do spółki z ogr. odp. pod nazwą „Wielkie Targi Rówieńskie“, asygnowało sumę 1.000 zł. na zakupno 2 udziałów w tej spółce oraz upoważniło do podpisania umowy spółkowej w imieniu Izby i reprezentowania interesów Izby w tej spółce vice-prezesa J. Michałowicza;
- c) postanowiło przeznaczyć zł. 800.— na koszty wydawnictwa, poświęconego Zjazdowi Związku Izb oraz otwarciu Giełdy w Lublinie;
- d) przeznaczyło zamiast bankietu z okazji otwarcia Giełdy Zbożowej i Towarowej w Lublinie zł. 4.000.— z sum budżetowych na wpisy dla niezamożnych uczniów szkół zawodowych na terenie Izby. Podział tej sumy został dokonany, zgodnie z opinią Komisji Szkolnictwa Zawodowego, pomiędzy następujące szkoły: Rzemieślniczą im. St. Syroczyńskiego w Lublinie oraz Handlowe w Lublinie, Łucku i Równem;
- e) przyznało z „Funduszu Pomocy młodzieży, kształcącej się w szkołach zawodowych“ subwencje na opłacenie wpisów dla uczniów szkół: Handlowej T-wa dla Prowadzenia Szkoły Handlowej w Krzemieńcu w łącznej kwocie 1.350 zł., Budownictwa w Lublinie — 210 zł., 3-klas. Koedukacyjnej Handlowej P. M. S. w Łucku — 100 zł., Rzemieślniczej im. St. Syroczyńskiego w Lublinie (na wpisy i książki) 1.540 zł., Handlowej Żydowskiego T-wa Krzewienia Oświaty Handlowej w Równem — 400 zł., Handlowej P.M.S. w Rów-

nem — 1.000 zł., Handlowej Zgromadzenia Kupców m. Lublina — 500 zł., Koedukacyjnych Kursów Handlowych im. St. Sulimierskiego w Lublinie — 300 zł.

oraz f) przyznało subwencję Komitetowi Organizacyjnemu T-wa Popierania Kształcenia Zawodowego na przeprowadzenie akcji „Miesiąca Propagandy“ w kwocie 600 zł.

C. W zakresie swych kompetencji, przewidzianych w pp. 10 i 11 § 6 II części Statutu, Prezydium ustaliło treść okresowych sprawozdań z działalności Izby, składanych Plenarnemu Zebraniu, oraz treść rocznego sprawozdania Izby za rok 1931.

D. W zakresie swych kompetencji, przewidzianych w p. 13 § 6 II części Statutu, Prezydium przedstawiło Plenarnemu Zebraniu kandydatów na korespondentów Izby.

E. Zgodnie z p. 2 § 9 II części Statutu, Prezydium ustaliło następującą kolejność zastępowania prezesa w r. 1931: styczeń, luty i marzec vice-prezes S. Bromberg, kwiecień, maj i czerwiec — vice-prezes Ł. Dal, lipiec, sierpień i wrzesień — vice-prezes J. Markowicz oraz październik, listopad i grudzień — vice-prezes J. Michałowicz.

F. W zakresie swych kompetencji, przewidzianych w p. 5 § 31 II części Statutu, Prezydium dokonało zmian w budżecie na r. 1931.

G. W sprawach, należących statutowo do kompetencji Prezesa Izby, Prezydium na Jego wniosek:

a) przyjęło do wiadomości przeniesienia w budżecie na rok 1930, dokonane przez Prezesa Izby na mocy p. 4 § 31 II części Statutu;

b) dokonało uzupełnień i poprawek w statucie emerytalnym pracowników Izby w związku z pismem Zakładu Ubezpieczeń Pracowników Umysłowych;

c) postanowiło wystąpić z wnioskiem na Plenarne Zebranie w sprawie utworzenia Komisji Eksportowej

oraz d) ustanowiło rzeczoznawców w dziedzinie księgowości oraz branż: drzewnej, zbożowej, nasienniczej i techniczno-budowlanej, którzy zostali zaprzysiężeni na Plenarnym Zebraniu.

H. W zakresie różnych spraw bieżących Prezydium:

a) omówiło sprawę kredytów na budowę gmachu oraz delegowało na posiedzenie Sądu Konkursowego w Warszawie w dn. 5 marca 1931 r. członków Komitetu Budowy pp. prezesa M. Michniewskiego, vice-prezesa S. Bromberga i r. T. Kujawskiego oraz dyr. T. Millera i vice-dyr. inż. T. Kryńskiego.

Sąd Konkursowy odbył się w Warszawie w dniu 5 i 6 marca 1931 r.—2 projekty pp. prof. Lalewicza z Warszawy i inż. J. Siennickiego z Lublina zakwalifikowane zostały, jako materiał do opracowania ostatecznego projektu;

b) zatwierdziło zmiany w Statucie Pracowni Psychotechnicznej, proponowane przez Radę Opiekunczą Pracowni;

c) ustaliło tezy referatu w sprawie koncentracji handlu zbożem na giełdach;

d) rozpatrzyło pismo Sądu Okręgowego w Lublinie w sprawie nadzorów sądowych;

- e) wypowiedziało się w sprawie wniosku Prezesa Izby Urzędującej, dotyczącego powołania do życia Prezydium Związku Izb;
- f) omówiło sprawę ustalenia opłat od legitymacyj dla kupców i komiwojażerów;
- g) omawiało sprawę akcji rządowej, dotyczącej zniżki cen artykułów przemysłowych;
- h) ustaliło termin otwarcia Giełdy Zbożowej i Towarowej w Lublinie oraz porządek uroczystości z tem związanej;
- i) wystąpiło do Min. Przemysłu i Handlu o koncesję na otwarcie III Targów Chmielowych w Lublinie oraz do Min. Komunikacji o przyznanie ulg taryfowych na chmiel, dostarczony na Targi;
- j) zaakceptowało sprawozdanie biura Izby z udziału w konferencji, odbytej w Min. Przemysłu i Handlu, w sprawie eksportu puchu i pierza;
- k) postanowiło współdziałać w akcji rządowej walki z bezrobociem oraz powierzyło przeprowadzenie prac w tej sprawie p. vice-dyr. inż. Kryńskiemu,
- oraz l) rozpatrywało sprawę powołania przy Izbie Sądu Honorowego.

Prezydium odbyło w r. 1931—11 posiedzeń oraz brało udział w konferencjach i Zjazdach Związku Izb Przemysłowo-Handlowych.

Pozatem Prezydium brało udział w konferencjach i objazdach na terenie Woj. Wołyńskiego.

W dniu 24 stycznia 1931 r. odbył się w Lublinie w związku z otwarciem Giełdy Zbożowej i Towarowej Zjazd Związku Izb Rzeczypospolitej Polskiej, poświęcony zagadnieniu organizacji handlu zbożem. Przebieg obrad Zjazdu Związku Izb oraz uroczystości otwarcia Giełdy opublikowany został w specjalnem wydawnictwie.

Prezes Izby objął przewodnictwo miejscowego Komitetu Wystawy Ruchomej prób i wzorów przemysłu krajowego w Lublinie oraz wszedł do Komitetu Wykonawczego Komitetu Wojewódzkiego Walki z Bezrobociem w Lublinie.

III. DZIAŁALNOŚĆ I PRACE IZBY.

A. SPRAWY PRZEMYSŁOWE.

1. *W sprawach z zakresu prawa przemysłowego* Izba wydała:
 - a) w sprawie uprawnień przemysłowych 96 wniosków,
 - b) " " targów gminnych i regulaminów targowych 20 wniosków,
 - c) " " ochrony znaków towarowych 13 opinii i wniosków,
 - oraz d) " " poszczególnych przedsiębiorstw 18 opinii, w tem w sprawie użyteczności dla Sądów w związku z podaniami o nadzór 8 opinii.
2. *W sprawach z zakresu administracji stosunków gospodarczych* Izba wydała opinie:
 - a) w sprawie statutu korporacji koncesjonowanych przedsiębiorstw elektrycznych w Lublinie. Statut ten został przez władze administracyjne zatwierdzony, przyczem uwzględniono zgłoszone przez Izbę poprawki;

- b) w sprawie koncesjonowania przemysłu przetworów ziemniaczanych. W sprawie tej Izba wypowiedziała się przeciwko systemowi koncesyjnemu;
 - c) w sprawie potrącania z pensyj emerytalnych należności z tytułu zobowiązań prywatnych. W sprawie tej Izba wyraziła opinię, że uznanie takiego prawa jest wskazane ze względu na moment pewności przy sprzedaży;
 - d) w sprawie taryf maksymalnych za czyszczenie kominów w powiatach: Biłgorajskim, Chełmskim, Janowskim, Lubelskim, Tomaszowskim, Węgrowskim, Zamojskim, Puławskim, Garwolińskim i Włodzimierskim;
 - e) w sprawie taryf maksymalnych dla dorożek samochodowych w Lubartowie, Równem, Horochowie i Dubnie;
 - f) w sprawie cen w przemyśle gospodnim w Horochowie;
 - g) w sprawie opłat za przewóz osób i towarów przez rzekę Wisłę w powiecie Garwolińskim;
 - h) w sprawie pobierania przez Lubelski Urząd Wojewódzki opłat za korzystanie z napędowej siły wodnej: uznano za celowe pobieranie opłat od przedsiębiorstw nowopowstałych, zwłaszcza młynów, zaś co do pobierania opłat od przedsiębiorstw już istniejących wypowiedziano się negatywnie;
 - i) opracowała memoriał do Dyrekcji P. K. P. w Radomiu w sprawie zrównania uprawnień kolejowych przedsiębiorstw dowozowych z prawami, przysługującymi prywatnym przedsiębiorstwom ekspedycyjnym oraz
 - j) w sprawie taryfy za przewóz przez Wisłę w pow. Garwolińskim;
3. W dziedzinie racjonalizacji przemysłu Izba wypowiedziała opinię w sprawie normalizacji wymiaru świec.
4. Zaświadczenia.
- a) wydano 145 zaświadczeń na uzyskanie ulgowych paszportów zagranicznych;
 - b) 80 świadectw pochodzenia towarów oraz
 - c) 24 zaświadczeń różnych.

5. Różne.

Odbyto szereg posiedzeń i konferencji, dotyczących akcji rządowej zniżki cen na artykuły przemysłowe na terenie Woj. Lubelskiego i Wołyńskiego, oraz szereg konferencji w sprawie ustalenia szkód, poniesionych przez przedsiębiorstwa przemysłowe wskutek huraganu w Lublinie, oraz w sprawie walki z bezrobociem.

Przedstawiciel Izby p. vice-dyr. inż. T. Kryński wszedł w skład Wojewódzkiego Komitetu do walki z bezrobociem oraz w skład miejscowego Komitetu Wystawy Ruchomej prób i wzorów przemysłu krajowego.

B. SPRAWY HANDLOWE.

1. W dziedzinie międzynarodowej polityki handlowej Izba wypowiedziała opinię w sprawie:

- a) zwołania międzynarodowego zjazdu gospodarczego Polski, Finlandji, Estonji i Łotwy;
- b) konwencji handlowej polsko-czechosłowackiej;
- c) konwencji handlowej polsko-austrjackiej;
- d) umowy Warszawskiej (polsko-gdańskiej).

W opiniach powyższych Izba przeprowadziła zasadę cel przywozowych prohibicyjnych, szczególnie w odniesieniu do maszyn rolniczych i młyńskich, trzody chlewnej, obuwia itp.;

oraz e) w sprawie projektowanego Zjazdu polsko-bułgarskiego, mającego na celu uregulowanie stosunków w dziedzinie eksportu drzewa, lnu i masła.

2. W dziedzinie polityki eksportowej Izba wypowiedziała opinie:

a) w sprawie organizacji pool'u jajcarskiego oraz opracowała formy organizacji i koncentracji eksportu jajcarskiego;

b) w sprawie organizacji Polskiego Związku Eksporterów Koni. Izba zajęła w tej kwestji negatywne stanowisko z uwagi na zbyt mało rozwinięty eksport koni;

c) w sprawie organizacji produkcji i eksportu ziół leczniczych. Izba przeprowadziła szereg prac badawczych co do jakości ziół leczniczo-przemysłowych, które mogłyby być plantowane, i zawiązała lokalny Komitet Zielarski, który ma na celu zbadanie możliwości organizacyjnych produkcji i zbytu ziół na rynku krajowym i zagranicznym;

d) w sprawie projektu ustawy o standaryzacji wywożonych zagranicę wyrobów produkcji roślinnej i zwierzęcej. Izba wypowiedziała się przeciwko projektowi, uważając, że regulowanie sprawy standaryzacji w trybie generalnym jest niewskazane i niecelowe, w szczególności Izba wypowiedziała się przeciw powierzeniu kontroli nad eksportem czynnikom rolniczym;

e) opracowała poprawki do statutu Związku Eksporterów Masła w Polsce;

f) przeprowadziła akcję popularyzacyjną na rzecz Chłodni i Składow Portowych w Gdyni. W wyniku tej akcji należy stwierdzić, że ok. 75% ogólnej ilości jaj, przechowywanych w Chłodni w Gdyni, pochodzi z terenu Izby Przemysłowo-Handlowej w Lublinie;

g) opracowała szereg wniosków i opinii w sprawie rejestracji firm w Związku Eksporterów Drobiu;

h) opracowała szereg wniosków w sprawie chmielarstwa polskiego. Wnioski dotyczyły ograniczenia konsumpcji chmielu zagranicznego przez browary krajowe, taryf przewozowych i innych ulg w eksporcie;

i) wnioski w sprawie przyznania Polsce przez Francję kontyngentu ulgowego na wwóz chmielu na wzór kontyngentu, uzyskanego przez Czechosłowację. W sprawie tej władze francuskie zajęły życzliwe stanowisko, wyrażając zgodę na przyznanie powyższego kontyngentu, pod warunkiem zapewnienia gwarancji jakości chmielu polskiego;

j) wnioski w sprawie obniżenia ceny niektórych artykułów, jako dodatkowych przy eksporcie innych artykułów, w szczególności Izba domagała się w interesie przemysłu młynarskiego obniżki ceny worków jutowych;

k) ankietę w sprawie warunków, możliwości i postulatów odnośnie eksportu do Stanów Zjednoczonych A. P.;

l) ankietę w sprawie sposobu użytkowania materiałów informacyjnych Min. Przemysłu i Handlu co do możliwości eksportowych do szeregu krajów, charakterystyki rynków itp.;

- b) dokonała szeregu inspekcji firm eksportujących szczecinę, włosie i len. W szczególności w czasie 60 wyjazdów do Międzyrzecza, Zamościa, Biłgoraja, Łukowa, Hrubieszowa, Siedlec i Równego oraz 17 inspekcji w Lublinie dokonano kontroli 221.071,40 kg. szczeciny, 11.899,95 kg. włosia, 400 kg. odpadków szczeciny, 15.080 kg. lnu, 268.463 kg. paków lnianych. Jednostek opakunkowych szczeciny skontrolowano: beczek 817, skrzyń 493, skrzynek pocztowych 1.187, paczek pocztowych 283 i bel 6;
- m) dokonała w roku 1931—211 inspekcji w 26 składach jajczarskich, położonych na terenie Woj. Lubelskiego i Wołyńskiego.

Nadzór nad składami jajczarskimi, położonymi w Woj. Białostockiem, Nowogródzkim, Poleskiem i Wileńskim od 26/1/1931 r. przekazano Izbie Przemysłowo-Handlowej w Wilnie

- oraz n) interwenjowała w sprawie wagonów jaj, zatrzymanych we Francji z powodu wyczerpania kontyngentu przywozowego.

3. W dziedzinie polityki importowej Izba:

- a) brała udział w posiedzeniach Centralnej Komisji Przywozowej przy Ministerstwie Przemysłu i Handlu w sprawach podziału kontyngentów oraz wydała szereg opinii dla Centralnej Komisji Przywozowej;
- b) wydała opinię w sprawie obniżenia stawek i opłat manipulacyjnych, pobieranych przez Ministerstwo Przemysłu i Handlu przy imporcie towarów zagranicznych.

Pozatem Izba przeprowadziła w r. 1931 szczegółowe badania nad możliwościami eksportowymi do Włoch, starając się nawiązać bezpośredni kontakt importujących firm zagranicznych z eksporterami polskimi, poczyniła badania nad możliwościami eksportu z terenu Izby chrzanu, opracowywała miesięczne sprawozdania eksportowe dla Państwowego Instytutu Eksportowego oraz miesięczne i kwartalne sprawozdania, dotyczące eksportu jaj i inspekcji w składach jajczarskich oraz inspekcji szczeciniarskich, dla Ministerstwa Przemysłu i Handlu, udzieliła szeregu informacji, dotyczących możliwości nawiązania stosunków z firmami zagranicznymi oraz utrzymywała stały kontakt z Państwowym Instytutem Eksportowym i polskimi placówkami konsularnymi w sprawach eksportowych i importowych.

4. Z dziedziny racjonalizacji handlu Izba opracowała opinię:

- a) w sprawie nowelizacji rozporządzenia o powoływaniu Komisji Cennikowych oraz opracowała projekt tego rozporządzenia, któryby zapewnił czynnikiem gospodarczym większy, niż dotychczas udział w ustalaniu cen oficjalnych;
- b) uzgodnioną z przedstawicielami sfer rolniczych w sprawie zasad polskiej polityki zbożowej w roku gospodarczym 1931/32 w związku z działalnością Państwowych Zakładów Przemysłowo-Zbożowych. Dotychczasową działalność P.Z.P.Z. uznano zasadniczo za racjonalną, wypowiedziano się natomiast przeciw konkurencji P.Z.P.Z. z prywatnym przemysłem młynarskim;

- c) opinię dla Min. Przemysłu i Handlu w sprawie celowości akcji zniżki cen, obejmującą branżę włókienniczą, obuwianą, konfekcyjną i spożywczą;
- d) w sprawie celowości powoływania regionalnych Komisji Cennikowych i Komisji Notowań;
- e) w sprawie godzin handlu w m. Chelmie
- oraz f) w sprawie godzin otwarcia przedsiębiorstw handlowych i niektórych przemysłowych w m. Lublinie, przy czym uznano za słuszne przedłużenie godzin handlu w sklepach spożywczych i niektórych jadalniach oraz piwiarniach.

5. *Targi i Wystawy.*

- a) Zorganizowano w czasie od 23 — 28 września 1931 roku III ogólnopolskie Targi Chmielowe w Lublinie oraz opracowano sprawozdanie z tych Targów;
- b) wzięto udział w Targach Rówieńskich w czasie od 30 sierpnia do 8 września 1931 r. Zorganizowano na Targach pokaz wykresów, dotyczących eksportu z terenu Izby, a w szczególności eksportu jaj
- oraz c) wzięto udział w Wystawie Ruchomej prób i wzorów przemysłu krajowego, zorganizowanej w Lublinie w czasie od 27 września do 5 października 1931 r. Izba zorganizowała na Wystawie własne stoisko z pokazem wykresów i próbek produktów rolniczych i artykułów przemysłowych, eksportowanych z terenu Izby.

6. *W zakresie zwyczajów handlowych.*

Opracowano projekt zwyczajów handlowych w zakresie działalności Giełdy Zbożowej i Towarowej w Lublinie. Opracowano zwyczaje handlowe przy transakcjach jajami.

7. *Zaświadczenia.*

W r. 1931 Izba wydała:

- a) 1.311 zaświadczeń na wywóz 993 wagonów jaj;
- b) 1.504 „ wywozowych na szczecinę i włosie;
- c) 31 „ „ „ len i pakuły;
- d) 59 „ o notowanych cenach na zboże i drzewo
- oraz e) 2 „ pochodzenia chmielu przy eksporcie do Rumunii.

8. *Konferencje i Zjazdy.*

W roku sprawozdawczym z inicjatywy Izby odbyły się konferencje:

- a) konferencja w sprawie zorganizowania detalicznych kupców branży manufakturowej (w rezultacie tej konferencji została powołana do życia przy współudziale Izby organizacja kupców bławatnych);
- b) konferencja eksporterów jajczarskich w sprawie nowelizacji Rozporządzenia Min. Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Min. Rolnictwa z dn. 13/XI 1928 r. oraz Rozp. Min. Przemysłu i Handlu z dn. 9/IV 1930 r. oraz dwie konferencje w sprawie organizacji eksportu jaj z Polski.

Na konferencjach tych omawiano i zaakceptowano opracowany przez Izbę pierwszy polski projekt zwyczajów handlu jajami;

- c) w sprawie utworzenia Polskiego Związku Eksporterów Koni;
- d) z hurtownikami solnymi w sprawie rozmieszczenia ilości powiatowych składów soli;

- e) w sprawie organizacji Giełdy Mięsnej w Lublinie i sieci giełd mięsnych w Polsce;
- f) konferencja w sprawie ustalenia zasad polskiej polityki zbożowej na r. 1931/32;
- g) konferencje w Łucku i Równem w sprawie utworzenia Giełdy Zbożowej na Wołyniu, na których postanowiono powołać do życia na Wołyniu ekspozyturę Giełdy Zbożowej i Towarowej w Lublinie;
- h) w sprawie znormalizowania wymiarów skór;
- i) w sprawie przetworów ropnych;
- j) w sprawie przepisów wodociągowo-kanalizacyjnych;
- k) konferencja wszystkich polskich eksporterów szczeciny w Zamościu z udziałem przedstawicieli zainteresowanych izb przemysłowo-handlowych;
- l) w sprawie postulatów eksportowych szeregu branż, m. in. chmielarstwa, przemysłu młynarskiego, handlu przetworami zbożowymi, handlu zbożowego, handlu lnem oraz handlu nasionami;
- ł) w sprawie projektu utworzenia syndykatu rybnego. Wypowiedziano się przeciwko tej koncepcji;
- m) przy udziale delegata Państwowego Instytutu Eksportowego w sprawie organizacji produkcji i eksportu ziół leczniczych;
- n) w sprawie rejestrowego zastawu na obuwie i
- o) w sprawie postulatów chmielarstwa polskiego.

Pozatem Izba brała udział:

- a) w szeregu konferencyj w Min. Przemysłu i Handlu, Państw. Instytucie Eksportowym i Związku Izb Przemysłowo-Handlowych w sprawach eksportu różnych artykułów, jak jaja, masło, pierze, szczecina, len, konie, drób, zboże i produkty przemiałowe i t. p.
- b) w konferencji, dotyczącej konsekwencji spadku funta angielskiego dla życia gospodarczego Polski;
- c) w obradach Międzyizbowych Komisij dla handlu zagranicznego;
- d) w Zjazdach kupców zbożowych, eksporterów i kupców drzewa, w Zjeździe Związku Młynarzy i w Zjeździe Kupców w Chełmie;
- e) w posiedzeniach Komitetu Targów Chmielowych;
- f) w Zjeździe Giełd Towarowych w Warszawie;
- g) w 19 posiedzeniach Rady Giełdowej Giełdy Zbożowej i Towarowej w Lublinie oraz
- h) w 2 Plenarnych Zebraniach Giełdy.

Nadto Izba wykonywała czynności administracyjne na Giełdzie.

Prócz tego Komisja Cennikowa przy Izbie dokonywała do dnia 23 stycznia 1931 r. 3 razy w tygodniu notowań cen na zboże, przetwory zbożowe i nasiona (Podkomisja Produktów Rolnych i Przetworów) oraz raz na miesiąc notowań cen drzewa (Podkomisja Drzewna).

9. Pośrednictwo handlowe.

Udzielono szeregu informacji handlowych firmom zamiejscowym i zagranicznym oraz podano do wiadomości firm z Okręgu Izby szereg ofert firm zamiejscowych i zagranicznych.

10) Statuty i Regulaminy.

Opracono:

- a) nowy regulamin Komisji Cennikowej przy Izbie;
- b) Statut Związku Eksporterów Jaj Woj. Lubelskiego i Wołyńskiego;
- c) Statut Związku Eksporterów Drzewa;
- d) regulaminy branżowe oraz
- e) Statut T-wa Popierania Kształcenia Zawodowego;

11. Różne.

Izba opracowała:

- a) opinię prawną dla Śląskiego Zakładu Przemysłowego, dotyczącą troskliwości sumiennego kupca przy załatwianiu czynności inkasowych;
- b) opinię w sprawie subwencjonowania polsko-zagranicznych izb handlowych;
- c) w sprawie podziału terytorjalnego Państwa na okręgi giełd mięsnych;
- d) wystąpiła z wnioskiem do władz wojewódzkich o przedłużenie ważności koncesyj, nadanych dotychczasowym koncesjonariuszom;
- e) wystąpiła z wnioskiem o podwyższenie ilości wolnych składów soli;
- f) interwenjowała w sprawach, dotyczących targów prowincjonalnych;
- g) opinię w sprawie zmiany przepisów o maklerach giełdowych, wypowiadając się za obniżeniem minimalnego wieku dla maklerów do lat 25 oraz
- h) opinię dla władz skarbowych w sprawie urodzaju ziemniaków na terenie Woj. Lubelskiego dla celów ustalenia ceny odpędu w gorzelniach rolniczych.

Pozatem Izba przystąpiła do zorganizowania stałej statystyki cen na poszczególne artykuły oraz zebrała materiał cennikowy dla Urzędu Wojewódzkiego w związku z akcją rządu w sprawie zniżki cen, zainicjowała utworzenie Związku Eksporterów Jaj Woj. Lubelskiego i Wołyńskiego, Związku Eksporterów Zboża i Związku Eksporterów Drzewa, rozpoczęła prace przygotowawcze w sprawie utworzenia Giełdy Zbożowej na Wołyniu oraz udzieliła szeregu informacji z zakresu cen rynkowych różnych artykułów dla użytku firm i instytucji państwowych.

C. SPRAWY CELNE.

4. Izba opracowała opinię:

- a) w sprawie ustawy o zwolnieniu od cła przywozowego i opłat manipulacyjnych sprzętu, służącego do potrzeb armii, sprzedawanego przez władze wojskowe, oraz materiałów i przedmiotów, przeznaczonych dla zwiększenia siły obrony Państwa;
- b) w sprawie podziału kontyngentu na r. 1931 na bezcłowy wywóz szmat zagranicę.

W rezultacie firmom z terenu Izby przyznana została $\frac{1}{3}$ rezerwy kontyngentów;

- c) w sprawie bezcłowego wywozu masła starego, zdatnego do celów technicznych, oraz zmian w przepisach o wydawaniu zaświadczeń na wolny wywóz masła;

- d) w sprawie przyznania firmom z terenu Izby kontyngentów na bezcłowy wywóz pierza kurzego oraz w sprawie warunków, na jakich udzielane są zezwolenia wywozu bez cła pierza i puchu nieoczyszczonego; w sprawie tej Izba wypowiedziała się przeciw projektowanemu kluczowi udzielania zezwoleń, który uzależnia wydawanie zezwoleń na wywóz pierza nieoczyszczonego od faktu wywozu podobnej ilości pierza oczyszczonego;
- e) w sprawie projektu rozporządzenia o warunkowej odprawie celnej;
- f) w sprawie systemu nowej taryfy celnej. Wypowiedziano się za systemem dwukolumnowym i taryfą maksymalną dla państw nietraktatowych, o 100% wyższą od normalnej ruchomej;
- g) w sprawie ustawy o wolnych składach celnych. Izba zaprojektowała szereg poprawek natury technicznej, które usuwają pewne niedogodności dla kupców, sprowadzających lub wysyłających towary zagranicę;
- h) zwróciła się do Ministerstwa Skarbu z wnioskiem w sprawie wydawania przez urzędy celne eksporterom deklaracji celnych, względnie ich odpisów dla legitymowania się przed władzami skarbowymi w związku z wymiarem podatku obrotowego;
- i) opracowała i skierowała memoriał do Min. Przemysłu i Handlu o zniesienie cła wywozowego na pierze;
- j) interwenjowała w sprawie podwyższenia francuskich cł wywozowych na chmiel oraz wystąpiła z wnioskiem o ew. przyznanie ulgowych kontyngentów
- oraz k) udzieliła szeregu informacji w sprawie stawek celnych od towarów importowanych oraz procedury celnej.

D. SPRAWY PODATKOWE.

1. *W dziedzinie przebudowy systemu podatkowego* Izba zwracała się bezpośrednio lub za pośrednictwem Związku Izb do Ministerstwa Skarbu i do Ministerstwa Przemysłu i Handlu z szeregiem wniosków, wymagających zmian ustawodawczych.

Wnioski te dotyczyły spraw:

- a) ordynacji egzekucyjnej, jako części projektu ordynacji podatkowej. Izba opracowała motywy uzasadniające proponowane przez nią zmiany w rozdz. XI i XIX rządowego projektu ordynacji podatkowej;
- b) przedłużenia terminu koncesyj alkoholowych na II-gie półrocze 1931 r.—wypowiedziano się za przedłużeniem terminu wszystkim dotychczasowym koncesjonariuszom, z wyjątkiem tych, którzy zostali prawomocnie skazani za przestępstwa popełnione z chęci zysku;
- c) zwolnienia od podatku przemysłowego wszystkich transakcji, dokonywanych na giełdach zbożowych i towarowych w kraju, które dadzą się udowodnić księgami handlowymi i kartami maklerskimi;
- d) zwolnienia od podatku przemysłowego transakcji eksportowych przelotem

oraz e) wydania zarządzenia, zmierzającego do uchylenia protokołów karnych z art. 98 ustawy o państwowym podatku przemysłowym, spisanych, względnie wydanych przeciwko firmom spedycyjnym na terenie Izby Skarbowej Wołyńskiej i zobowiązujących te firmy do wykupywania świadectw przemysłowych I-ej kat. handl. z przyczyn, mających związek z kwestią nieudzielenia informacji w trybie art. 47 ustawy o podatku przemysłowym.

Pozatem Izba brała udział w Zjazdach i konferencjach Izb Przemysłowo-Handlowych, na których były omawiane i zostały uzgodnione opinie Izb w kwestjach następujących:

a) w sprawie projektu rządowego ustawy o podatku od olejów mineralnych i smołowych. Izba wypowiedziała się za zrównaniem stawki podatku od olejów mineralnych ze stawkami podatku od olejów smołowych oraz za uchYLENIEM niektórych formalności, utrudniających sprawę zwolnienia od podatku;

b) w sprawie projektu rządowego ustawy o uiszczaniu podatków bezpośrednich w naturze. Izba wypowiedziała się za pobieraniem w naturze również grochu, węgla i drzewa opałowego, za wprowadzeniem premii w wysokości 25% w stosunku do cen rynkowych przy obliczaniu wartości świadczeń i zaliczeniem świadczeń na poczet podatków, jakoteż za całym szeregiem ułatwień, dotyczących przyjmowania i wyceniania dostarczonych towarów;

c) w sprawie projektu rządowego ustawy o opodatkowaniu piwa, wina i miodu syconego. Izba wypowiedziała się przeciwko zbyt wygórowanym podwyżkom stawek podatkowych, zwłaszcza w odniesieniu do wina krajowego;

d) w sprawie projektu rządowego, dotyczącego zmiany i uzupełnienia niektórych postanowień ustawy o podatku od lokali. Izba wypowiedziała się przeciwko projektowanej podwyżce a za wprowadzeniem szeregu ulg dla instytucji gospodarczych

oraz e) w sprawie projektu rządowego ustawy o państwowym podatku od energii elektrycznej. Izba wypowiedziała się przeciwko przewidzianej w tym projekcie podwyżce a za wprowadzeniem szeregu ulg.

Ponadto Izba brała udział w pracach Związku Izb Przemysłowo-Handlowych w związku z projektem rządowym zmiany ustawy o państwowym podatku przemysłowym.

2. *W dziedzinie zagadnień bieżących*, dotyczących zmniejszenia obciążenia podatkowego i zmian w administracji skarbowej, Izba występowała w całym szeregu spraw ze szczegółowo opracowanymi wnioskami, a mianowicie Izba opracowała i skierowała:

a) memoriał do Izby Skarbowej w Lublinie w sprawie stosowania ulg z art. 94 ustawy o państwowym podatku przemysłowym w sprawie świadectw przemysłowych tym kupcom, którzy korzystali z odnośnych ulg w roku poprzednim i wnieśli podania o prolongatę ulgi na rok 1931;

b) memoriał do władz skarbowych o przyznanie ulg, dotyczących przeklasowania świadectw przemysłowych poszcze-

gólnym płatnikiem przy nabywaniu świadectw przemysłowych na rok 1931;

c) memoriał do Izby Skarbowej w Lublinie w sprawie zaniechania przez urzędy skarbowe stosowania publicznych licytacji na rynkach w dnie targowe;

d) wniosek do Związku Izb Przemysłowo-Handlowych o wszczęcie kroków w Ministerstwie Skarbu celem wyjednania okólnika, który polecałby Izhom Skarbowym, by wymiar podatku przemysłowego od obrotu z transakcyj eksportowych jajczarskich, nieudowodnionych prawidłowymi księgami handlowymi za r. 1930, ograniczyły do kwoty, wynikającej z zastosowania $\frac{1}{2}\%$ -ej stawki, i tak samo ograniczyły zaliczki na rok 1931 z takichże transakcyj z równoczesnym wypowiedzeniem zasady, iż z transakcyj eksportowych jajczarskich należy na rok 1930 i 1931 wymierzyć tylko $\frac{1}{2}\%$ stawkę podatkową w wypadkach, gdy eksport nie jest udowodniony księgami handlowymi;

e) wniosek do Związku Izb Przemysłowo-Handlowych o postawienie na porządku dziennym Zjazdu Izb Przemysłowo-Handlowych sprawy zryczałtowania podatku przemysłowego od obrotu;

f) wniosek w sprawie zniesienia tajności aktów wymiarowych w stosunku do zainteresowanych płatników;

g) wniosek do Związku Izb Przemysłowo-Handlowych w sprawie świadectw przemysłowych dla przedsiębiorstw samochodów ciężarowych celem spowodowania wydania wyjaśnienia przez Min. Skarbu tej treści, ażeby powyższe przedsiębiorstwa zaklasyfikowane były:

1) do IV kat. przedsiębiorstw handlowych, jeżeli tonaż ogólny samochodów ciężarowych, należących do przedsiębiorstwa, nie wynosi więcej, niż 8 tonn,

2) do III kat. przedsiębiorstw handlowych, jeżeli tonaż nie przekracza 16 tonn,

3) do II kat. przedsiębiorstw handlowych, jeżeli tonaż nie przekracza 50 tonn;

h) w sprawie rozłożenia na raty czwartej zaliczki podatku przemysłowego i

i) w sprawie ulg przy nabywaniu świadectw przemysłowych na r. 1932.

W szczególności Izba wystąpiła o:

a) udzielenie ulg przy nabywaniu świadectw przemysłowych na r. 1932 na mocy okólnika z dn. 10/XI. 1931 r. L. D. V. 2762/4/31 tym wszystkim handlującym, którzy korzystali z odnośnych ulg w poprzednim roku i wnieśli podania o ulgi na r. 1932,

b) udzielenie ulg na r. 1932 tym płatnikom, którzy dotychczas nie korzystali z odnośnych ulg, a którzy wnieśli podania o ulge, o ile ich sytuacja gospodarcza odpowiada zasadom, powołanego wyżej okólnika Min. Skarbu,

c) poddanie rewizji spraw udzielania ulg przy nabywaniu świadectw przemysłowych na r. 1932.

Pozatem Izba:

- a) Interwenjowała u władz skarbowych w sprawie wygórowanych wymiarów podatku przemysłowego od obrotu na 1930 r., uskuteczniionych przez poszczególne urzędy skarbowe na terenie Województw Lubelskiego i Wołyńskiego;
- b) interwenjowała w Lubelskiej Izbie Skarbowej w sprawie przychylnego rozpatrzenia odwołań płatników od wymiaru podatku przemysłowego od obrotu. Po wskazaniu na konieczność wydania zarządzeń, zmierzających do poprawienia w niektórych wypadkach niesłusznych wymiarów i zapobieżenia krzywdzącym egzekucjom — władze Izby Skarbowej przyrzekły:
 - 1) sprawdzić wymiary przez specjalnych delegatów Izby Skarbowej,
 - 2) wydać odpowiednie zarządzenie, zmierzające do ograniczenia egzekucyj podatku przemysłowego od obrotu za rok 1930 — zaliczek na rok 1931 na tenże podatek w miarę stwierdzenia nieodpowiednich wymiarów, jakoteż do udzielenia zezwoleń na spłaty ratalne podatku przemysłowego od obrotu za r. 1930, o ile stan materialny poszczególnych płatników będzie tego wymagał;
- c) zwróciła się z interwencją do Izby Skarbowej w Lublinie w sprawie memoriału kupiectwa, zajmującego się skupem zawodowym szmat, kości, szmelcu metalowego i t. p., w kwestji wymiaru obrotu i podatku przemysłowego za r. 1930;
- d) interwenjowała u władz skarbowych w sprawie stosowania ulg przy ściąganiu podatku obrotowego;
- e) interwenjowała w Chełmie, Siedlcach i Puławach u władz skarbowych i administracyjnych w sprawie miejscowych niedomagań podatkowych;
- f) opracowała porównawczą tabelę norm średniej zyskowności przedsiębiorstw przemysłowych i handlowych na rok 1929 i 1930 do wymiaru podatku dochodowego z terenu całego Państwa;
- g) opracowała przy współudziale sfer gospodarczych tabelę, zawierającą normy średniej dochodowości przedsiębiorstw przemysłowych i handlowych, jakoteż osobistych zajęć przemysłowych w stosunku do obrotów, osiągniętych w r. 1930. Tabelę tę przesłano Izdom Skarbowym w Lublinie i Łucku celem przyjęcia jej za podstawę przy wymiarze podatku dochodowego za rok 1931;
- h) wyraziła opinię dla Polsko-Austrjackiej Izby Handlowej w sprawie podatków, pobieranych przez władze skarbowe od eksportowanego chmielu;
- i) wzięła udział w Zjeździe Kupców Wołyńskich w Równem, na którym poruszane były sprawy podatkowe oraz
- j) opracowała tabelę porównawczą stawek podatku przemysłowego od obrotu według rządowego projektu noweli do ustawy o państwowym podatku przemysłowym.

Nadto Izba odbyła cały szereg konferencyj w Lublinie oraz w Siedlcach, Białej Podl., Łucku, Dubnie i Krzemieńcu z przedstawicielami

zainteresowanych branż, reprezentacjami zrzeszeń gospodarczych i władzami skarbowymi w sprawach podatkowych i gospodarczych, oraz udzieliła szeregu wyjaśnień i odpowiedzi w sprawach podatkowych, zgłaszanych ustnie lub pisemnie przez przedsiębiorstwa i zrzeszenia gospodarcze z terenu okręgu Izby.

E. PRAWO GOSPODARCZE.

W sprawach, dotyczących ustawodawstwa gospodarczego, Izba Przemysłowo-Handlowa wydała opinię:

- a) w sprawie projektu rozporządzenia o agentach i komiwojażerach przedsiębiorstw księgarskich i nakładowych. Izba wypowiedziała się za handlem obnośnym w dziedzinie księgarstwa z uwagi na znaczenie oświatowe tego handlu dla wsi i małych miasteczek;
- b) projektu nowej ustawy antyalkoholowej. Izba zgłosiła do tego projektu szereg poprawek natury prawnej i technicznej;
- c) projektu rozporządzenia o wyprzedażach, dokonywanych w obrocie handlowym. Izba zprecyzowała definicję pojęcia ustawowego wyprzedaży i przeprowadziła rozróżnienie pomiędzy wyprzedażami likwidacyjnymi, jako wymagającymi zezwolenia, oraz pozostałymi wyprzedażami, które mogą się odbywać na podstawie zgłoszeń. Nadto Izba zgłosiła szereg poprawek co do procedury przetargów, nomenklatury, czasu trwania i t. p.;
- d) interpretacji art. 142 rozporządzenia o prawie przemysłu; wem odnośnie zidentyfikowania pojęć „stelmarstwo“ i „kłodziejstwo“. Izba uznała prawną równoznaczność obu pojęć;
- e) zmiany ustawy o ubezpieczeniu na wypadek bezrobocia w kierunku częściowego ograniczenia świadczeń, przy równoczesnem obniżeniu wkładek;
- f) drugiego projektu ustawy o wyprzedażach, dokonywanych w obrocie handlowym. Izba wypowiedziała się za przekazaniem uprawnień, związanych z wydawaniem zezwoleń na wyprzedaże, izbom przemysłowo-handlowym, oraz wyraziła opinię, że przy urządzaniu wyprzedaży okazyjnych, posezonowych i poinwentarzowych nie powinno się wymagać zezwoleń, a tylko zgłoszenia wyprzedaży;
- g) projektu rozporządzenia o robotach i dostawach dla Skarbu Państwa. Izba wypowiedziała się za zniesieniem przetargów ustnych i ograniczeniem możliwości oddawania dostaw bez przetargów;
- h) projektu ustawy o popieraniu turystyki. Do projektu tej ustawy Izba zgłosiła szereg poprawek, mających na celu zmniejszenie nadmiernych obciążeń przedsiębiorstw prywatnych;
- i) projektu ustawy elektrycznej. Do ustawy tej Izba zgłosiła szereg poprawek natury technicznej;
- j) projektu ustawy aptekarskiej. Izba wypowiedziała się za utworzeniem samorządu aptekarskiego oraz zgłosiła szereg uwag fachowych;

k) projektu rozporządzenia o wyrobie i obrocie specyfikami farmaceutycznymi. Izba wypowiedziała się za dopuszczeniem obrotu specyfikami w drogeriach;

l) projektu ustawy o wyrobie i obrocie metalami z wyjątkiem żelaza. Izba zajęła w tej sprawie stanowisko negatywne ze względu na przewidziane w projekcie wprowadzenie systemu koncesyjnego;

ł) projektu rządowego ustawy o załatwianiu zatargów zbiorowych pracy;

m) projektu rządowego ustawy o umowach zbiorowych pracy. W związku z projektami nowelizacji ustaw o umowach zbiorowych pracy i załatwianiu zatargów zbiorowych pracy Izba wypowiedziała się za ochroną wolnego rynku pracy i uzasadnionych interesów pracodawców;

n) ustawy o publicznem posługiwaniu się odznaczeniami, użyłkami zagranicą na wystawach gospodarczych, nie zgłaszając zastrzeżeń do projektu rządowego;

o) noweli do rozporządzenia o monopolu spirytusowym. Izba wypowiedziała się:

1) za przymusowem mieszaniem spirytusu do środków napędowych;

2) za przydzieleniem do gorzelni melasowych większego kontyngentu spirytusu dla celów przemysłowych;

3) za częściowem zmniejszeniem opłat akcyzowych od spirytusu pejsachowego

oraz 4) zaprojektowała szereg zmian w stosunku do handlu wódczanego;

p) projektu usprawnienia administracji państwowej. Izba zgłosiła szereg uwag do projektu nowelizacji rozporządzenia o izbach przemysłowo-handlowych oraz wypowiedziała się przeciwko zmianie ustawodawstwa, dotyczącego giełd towarowych;

r) ustawy o wyświetlaniu obrazów kinematograficznych. W sprawie tej Izba nie zgłosiła zastrzeżeń

oraz s) centralizacji sprzedaży narkotyków. Izba wypowiedziała się przeciwko projektowi centralizacji.

W opracowaniu projekty nowelizacji ustawy o spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością i ustawy o świadectwach przemysłowych.

F. SPRAWY MANDATOWE.

a) sporządzono na prośbę władz skarbowych wykazy rzeczoznawców dla opinowania przy wymiarze podatku przemysłowego w Urzędach Skarbowych w Lublinie oraz uzupełniającą listę kandydatów na członków i zastępców Komisji Szacunkowej do spraw podatku przemysłowego pow. Krzemienieckiego;

b) wyznaczono kandydatów na rzeczoznawców dla oszacowania wartości maszyn tytoniowych, nabytych przez Państwo Monopol Tytoniowy;

c) ustalono listy kandydatów na ławników i zastępców ławników do Sądu Pracy I i II instancji w Lublinie;

- d) przedstawiono w szeregu wypadkach dla władz sądowych rzeczoznawców z różnych branż;
- e) wyznaczono rzeczoznawców dla Sądu Okręgowego w Lublinie celem ustalenia kryterium dla określenia handlu hurtowego węglem;
- f) opracowano przy współudziale przedstawicieli przemysłu i handlu listy kandydatów na członków i zastępców Komisji Szacunkowych i Odwoławczych w związku z upływem w dniu 31 grudnia 1931 r. terminu kadencji dla połowy członków wspomnianych Komisji i ich zastępców.

Listy te przesłano władzom skarbowym w Okręgach Izb Skarbowych w Lublinie i Łucku celem uzupełnienia drogą nominacji składu Komisji oraz

- g) wyznaczono kilkakrotnie kandydatów na biegłych na żądanie władz sądowych.

Pozatem przedstawiciele Izby brali udział w przetargach na dostawy dla wojska w charakterze członków—doradców Komisji Przetargowej.

G. SPRAWY KOMUNIKACYJNE.

- a) Izba wystąpiła z wnioskiem do Min. Przemysłu i Handlu w sprawie zniżki taryf kolejowych na przewóz lnu i pakuł;
- b) wydała opinię w sprawie rewizji taryfy towarowej odnośnie działów „K” i „M” klasyfikacji towarów. Izba wypowiedziała się za obniżeniem taryf na długich dystansach oraz za wprowadzeniem ulg taryfowych dla eksportu;
- c) wyraziła opinię w sprawie zmiany ordynacji pocztowej;
- d) wzięła udział w opracowaniu ankiety w sprawie przyznania dokumentu przewozowego na okaziciela przy przewozach międzynarodowych;
- e) wystosowała pismo do Min. Komunikacji w sprawie przyznania ulgowej taryfy na przewóz wag wozowych;
- f) z wnioskiem w sprawie obniżenia taryfy na przewóz chmielu, lnu i pakuł;
- g) opracowała opinię w sprawie projektu wprowadzenia jednoklasowej taryfy drobnicowej, wypowiadając się za wprowadzeniem 3-klasowej taryfy i za obniżką stawek przewozowych w poszczególnych klasach;
- h) wnioski w sprawie obniżenia stawek taryfowych na kolejach państwowych na przewóz chmielu, zniesienia zróżniczkowania na chmiel prasowany i nieprasowany oraz cofnięcia dodatku przestrzennego przy obliczaniu przewoźnego na chmiel nieprasowany oraz
- i) memoriał do Dyrekcji P. K. P. w Radomiu w sprawie przyznania Woj. Lubelskiemu identycznych zniżek przy przewozie zboża i przetworów wewnątrz kraju, z jakich korzystają Województwa południowe, Woj. Wołyńskie i Wileńskie, oraz powiększenia wykazu stacji, korzystających z ulg eksportowych przez włączenie do tego wykazu stacji, leżących na obszarze Woj. Lubelskiego.

Pozatem z inicjatywy Izby odbyły się konferencje przy udziale przedstawicieli władz kolejowych w sprawie wprowadzenia jednoklaso-

wej taryfy drobnicowej oraz z przedstawicielami przemysłu drzewnego i przemysłu szklanego i ceramicznego w sprawie taryf kolejowych.

H. SPRAWY Z DZIEDZINY SZKOLNICTWA ZAWODOWEGO.

a) *Sprawa propagandy szkolnictwa zawodowego.*

Zainicjowano utworzenie Towarzystwa Popierania Kształcenia Zawodowego w Lublinie oraz zorganizowanie Miesiąca Propagandy Szkolnictwa Zawodowego w okresie od 15 maja do 15 czerwca 1931 r. Opracowano statut T. P. K. Z. i przesłano do zatwierdzenia do Urzędu Wojewódzkiego.

Celem Towarzystwa Popierania Kształcenia Zawodowego będzie prowadzenie systematycznej akcji w kierunku uświadamiania społeczeństwa o znaczeniu kształcenia zawodowego oraz roztoczenie opieki nad absolwentami szkół zawodowych. Zadania swe Towarzystwo będzie wykonywać przez urządzenie odczytów, wykładów, pogadek, konferencji, zebrań i wycieczek, organizowanie wystaw i pokazów, zamieszczanie w prasie artykułów propagandowych, wydawanie i rozpowszechnianie prac naukowych i popularnych, poświęconych szkolnictwu zawodowemu, oraz wszelkich innych wydawnictw i druków informacyjnych i propagandowych, okazywanie pomocy młodzieży, kształcącej się w szkołach zawodowych, oraz absolwentom szkół zawodowych celem ułatwiania im zakładania własnych warsztatów pracy, udzielanie absolwentom szkół zawodowych informacji i ułatwień, dotyczących uzyskania pracy oraz możliwości zakładania nowych placówek gospodarczych, okazywanie pomocy młodzieży, kształcącej się w szkołach zawodowych, w sprawach, związanych z uzyskaniem praktyki w zakładach przemysłowych, handlowych i finansowych, udzielanie wszelkich informacji, wchodzących w zakres kształcenia i szkolnictwa zawodowego.

Utworzono Komitet Organizacyjny T. P. K. Z. w składzie przedstawicieli władz oświatowych, Izby Przemysłowo-Handlowej, Izby Rzemieślniczej w Lublinie, Woj. Tow. Org. i Kółek Rolniczych w Lublinie, szkół zawodowych i ogólno-kształcących średnich i powszechnych, prasy, społecznych organizacji młodzieży i t. p.

Komitet ten przeprowadził akcję „Miesiąca Propagandy“ na terenie Woj. Lubelskiego i Wołyńskiego.

Członkowie Komitetu Organizacyjnego są jednocześnie członkami — założycielami T. P. K. Z.

W szczególności: zorganizowano w Lublinie i w 20 miastach powiatowych na terenie obu Województw konferencje z referatami n. t. szkolnictwa zawodowego dla nauczycielstwa szkół ogólno-kształcących i rodziców oraz pogadanki dla młodzieży, opracowano i wydano statystyczny plakat propagandowy, zamieszczono szereg artykułów propagandowych w prasie lubelskiej i wołyńskiej, zorganizowano w Lublinie wycieczkę przedstawicieli prasy do miejscowych szkół zawodowych, zorganizowano w dn. 14 czerwca w Lublinie Święto Młodzieży szkół zawodowych oraz opracowano i wydano „Informator“ o szkołach zawodowych wszystkich typów, istniejących na terenie obu Województw.

Komitet Organizacyjny T. P. K. Z. przystąpił do prac nad zorganizowaniem w Lublinie w 1932 r. zbiorowej wystawy prac uczniów i uczennic szkół zawodowych. W związku z tem utworzono Komitet Wystawy prac uczniów i uczennic szkół zawodowych z terenu Woj. Lubelskiego i Wołyńskiego w składzie przedstawicieli Izby Przemysłowo-Handlowej,

Woj. Towarzystwa Organizacji i Kółek Rolniczych, Izby Rzemieślniczej w Lublinie i lubelskich szkół zawodowych. Wystawa odbędzie się w czasie od 22 — 31 maja 1932 r.

b) *Sprawa programów szkół zawodowych.*

1) Opracowano na podstawie odbytej konferencji z przedstawicielami przemysłu i handlu drzewnego odpowiedź na ankietę Ministerstwa Rolnictwa w sprawie potrzeb szkolnictwa zawodowego w dziedzinie przemysłu i handlu drzewnego. W odpowiedzi tej zwrócono uwagę na konieczność uwzględnienia w programach tego typu szkół specjalizacji i praktycznego przygotowania do czynności oraz opowiedziano się za tworzeniem szkół handlowych 4-letnich, uwzględniających specjalizację w dziedzinie handlu drzewnego i techniki drzewnej, oraz w ośrodkach przemysłu drzewnego — średnich szkół przemysłowych.

Poza tem wskazano na konieczność opracowania podręczników oraz terminologii z dziedziny przemysłu i handlu drzewnego w języku polskim;

2) Zaopiniowano przychylnie projekt Koedukacyjnych Kursów Handlowych im. St. Sulimierskiego w Lublinie zmiany programu nauki w kierunku wprowadzenia specjalizacji branżowej;

3) Podkomisja do spraw programów szkół zawodowych odbyła w roku sprawozdawczym 5 posiedzeń. Na posiedzeniach tych omawiano sprawę reformy organizacji i programów szkół zawodowych handlowych i rzemieślniczo-przemysłowych. Pracę Podkomisji przerwano do chwili otrzymania z Ministerstwa szczegółowych materiałów, dotyczących zamierzonych zmian.

I. REFERATY SPECJALNE.

1. *Referat statystyczny.*

A. *Prace bieżące.*

- a) sprawdzono i uzupełniono kataster firmowy i branżowy za IV kwartał 1930 r. oraz za trzy kwartały 1931 r. na podstawie wykazów urzędów skarbowych wykupionych świadectw przemysłowych na 1931 rok, odpisów zgłoszeń, koncesji i licencji oraz otrzymanych kwestjonariuszy;
- b) rozesłano 906 kwestjonariuszy do nowopowstałych firm przemysłowych i handlowych dla uzupełnienia katastru;
- c) zaprowadzono rejestr zrzeszeń gospodarczych, znajdujących się w okręgu Izby;
- d) sporządzono zestawienia ilościowe firm przemysłowych i handlowych katastru branżowego za rok 1930 oraz świadectw przemysłowych, wykupionych w okręgu Izby w 1930 roku, według powiatów, kategorii i klas miejscowości, z wyodrębnieniem świadectw przemysłowych, wykupionych przez rzemieślników;
- e) sporządzono 252 informacyjnych wykazów firm różnych branż z terenu Izby dla firm krajowych i zagranicznych;
- f) opracowano dane, dotyczące ruchu świadectw przemysłowych w 1930 r.;
- g) sporządzono imienny wykaz przedsiębiorstw przemysłowych i handlowych miasta Lublina według branż dla Magistratu m. Lublina;
- h) opracowano wykaz firm przemysłowych i handlowych z okręgu Izby dla „Rocznika Polskiego Przemysłu i Handlu“;

- i) sporządzono dokładny wykaz dni jarmarcznych i targowych w okręgu Izby;
- j) przeprowadzono ankietę, dotyczącą produkcji i stanu zatrudnienia w przemyśle cukrowniczym;
- k) zaprowadzono stały kataster cen wszystkich branż;
- l) zebrano i zestawiono dane statystyczne dla:

- 1) Magistratu m. Lublina, dotyczące się gospodarczego rozwoju miasta w okresie ostatnich 50 lat;
- 2) Międzynarodowej Izby Handlowej, dotyczące się stanu, rozwoju i warunków pracy w branży złotniczej i jubilerskiej w okręgu Izby;
- 3) Międzynarodowej Izby Handlowej, dotyczące się międzynarodowej komunikacji telegraficznej i radiowej (w sprawie tej przeprowadzono ankietę);

- l) sporządzono 15 kartogramów gospodarczych;

- m) sporządzono dokładne zestawienie dochodów i rozchodów Izby Przemysłowo-Handlowych w Polsce

oraz n) zorganizowano stoisko na Wystawie Ruchomej Prób i Wzorów Przemysłu Krajowego.

B. W dziale statystyki, dotyczącej handlu zagranicznego:

- a) sprawdzono i uzupełniono w/g danych bieżących kartotekę eksportową i importową;
- b) opracowano statystykę transportów, nadanych zagranicę w 1930 i 1931 roku ze stacji P. K. P., leżących w okręgu Izby;
- c) sporządzono 21 zestawień statystycznych, dotyczących produkcji i handlu eksportowego poszczególnych branż oraz
- d) zaprowadzono ewidencję firm zagranicznych, eksportujących towary z Polski, względnie pragnących nawiązać stosunki handlowe z firmami z okręgu Izby.

C. Prace w związku z rocznem sprawozdaniem:

Opracowano dane statystyczne do sprawozdania Izby za rok 1930 oraz zebrano materiały do sprawozdania Izby za rok 1931 i przystąpiono do ich opracowania.

2. Referat Prasowy i Biblioteka.

- a) księgozbiór Izby zawierał na dzień 31/XII-1931 r. 1.335 książek i wydawnictw zakatalogowanych, czasopism urzędowych—10, fachowych—21, pism codziennych—12, w obcych językach—4, różnych bezpłatnie otrzymywanych—35;
- b) opracowano sprawozdanie Izby za r. 1930, sprawozdania kwartalne o stosunkach gospodarczych na terenie okręgu Izby w 1931 r., sprawozdania okresowe z działalności Izby dla Plenarnych Zebrań oraz przystąpiono do opracowania sprawozdania Izby za r. 1931;
- c) opracowano i zamieszczono w prasie szereg komunikatów w aktualnych sprawach gospodarczych;
- d) współdziałano w propagandzie prasowej L. S. G. na rzecz konsumpcji win krajowych, w propagandzie prasowej na rzecz Wystawy Ruchomej Prób i Wzorów Przemysłu Krajowego oraz
- e) zorganizowano za pośrednictwem p. Vice-Prezesa Ł. Dala wyświetlanie filmu Rady Rortu i Dróg Wodnych w Gdańsku p. t. „Port Gdańsk” w dn. 10 maja 1931 r. w Łucku.

3. *Biuro Kolejowe.*

W roku sprawozdawczym dokonało sprawdzenia 7.796 listów przewozowych, załatwiło reklamacyj 1.429 listów.

Pozatem Biuro Kolejowe udzieliło szeregu informacji w sprawach taryfowo-przewozowych.

4. *Pracownia Psychotechniczna.*

a) Po wydrukowaniu prób i kwestionariuszy oraz wykonaniu kilku drobnych aparatów przystąpiono do badań zbiorowych na terenie 7-ch klas szkół powszechnych. W badaniach tych chodziło o stwierdzenie stopnia inteligencji, uwagi, wyobraźni przestrzennej, miary w oku i t. d. Aby wykorzystać doświadczenie nauczycielstwa, jeśli chodzi o orientację nie tylko w postępach w nauce i poziomie inteligencji uczniów, ale przedewszystkiem w ich charakterze, zamiłowaniach i stosunku do pracy, opracowano specjalne kwestionariusze pedagogiczne (wzorowane na kwestionariuszach Miejskiej Pracowni Psychotechnicznej w Warszawie). Kwestionariusze te były wypełnione przez wychowawców klas siódmych. Przytem pewna część tych kwestionariuszy obejmowała t. zw. wywiad z rodzicami uczniów, w którym chodziło o wypowiedzenie się w sprawie zawodu, do którego rodzice przeznaczają swe dziecko, motywów, wpływających na ten wybór, środków zapomocą których chcą zrealizować swój zamiar. Powyższe kwestionariusze zostały szczegółowo omówione na zebraniu dla wychowawców klas siódmych szkół powszechnych, zwołanem specjalnie w tym celu.

Po ukończeniu badań i obliczeniu wyników ustalono oceny dla poszczególnych uczniów oraz zebrano szczegółowo wypełnione kwestionariusze pedagogiczne. Rozporządzając tym materiałem Pracownia rozesłała do szkół zawiadomienia o gotowości udzielania porad zgłaszającym się uczniom. Ze zgłaszającymi się po poradę przeprowadzono specjalny wywiad, mogący rzucić światło na ich skłonności i właściwości charakteru. Po wywiadzie, w razie potrzeby, następowało dodatkowe badanie psychotechniczne, mające na celu ściślejsze określenie właściwych uzdolnień zawodowych. Za pomocą prostych aparatów badało się „zmysł“ praktyczny, uzdolnienia techniczne, zręczność i szybkość ruchów i t. d. Po przeprowadzeniu tych ostatnich badań, syntetyzowano wszystkie dane (opinie szkoły, wywiad z rodzicami i uczniem, wyniki badań psychotechnicznych zbiorowych i indywidualnych) i wydawano opinię, wskazując równocześnie miejsce (szkołę zawodową, niekiedy praktykę terminatorską), gdzie badany mógłby wykształcić się zawodowo.

b) Jeśli chodzi o szkoły zawodowe, Pracownia Psychotechniczna przeprowadziła badania nad nowoprzyjętymi do 2-ch szkół zawodowych: męskiej szkoły handlowej i żeńskiej przemysłowo-handlowej (dział handlowy, krawiecki i bieliźniarski). W badaniach tych, poza częściową selekcją, chodziło głównie o wyznaczenie kierunku, w jakim, ze względu na swe uzdolnienia, powinna dana jednostka pracować.

Dlatego też z jednej strony Pracownia starała się zorientować w tem, czy dana jednostka podoła wymaganiom szkoły, z drugiej — do jakiego szczególnego rodzaju pracy w danym zawodzie specjalnie się nadaje.

Tak więc, jeśli chodzi o dział handlowy, stwierdzono, poza zdolnościami ogólnymi, zdatność do pracy biurowej (kierowniczej, pomocniczej, do buchalterji, korespondencji, stenografji, pisanja na maszynie

i t. d.) oraz pracy handlowo-ekspedytorskiej (samodzielnej, pomocniczej). Na dziale krawiecko-bielizniarskim stwierdzono zdadność do pracy kierowniczej półhandlowej, warsztatowej (kroczyni, szwaczka), zdobniczo-modniarskiej i t. d. Wyniki badań, poza wskazówkami udzielanymi poszczególnym jednostkom, dostarczyły danych, które szkoła wyzyska dla celów pedagogicznych i dzięki którym będzie mogła od razu oprzeć swe wymagania na obiektywnej podstawie;

d) Poza pracą na terenie szkół powszechnych i zawodowych, przeprowadzono, na specjalną prośbę, badania nowowstępujących do 4 kl. jednego z gimnazjów oraz badania uczenic kl. 4-ej, które zostały przyjęte bez egzaminu wstępnego do innej ze szkół średnich. W pierwszym wypadku chodziło o selekcję, w drugim — o zorientowanie się w poziomie umysłowym przyjętych bez egzaminów;

Ogółem zbadano:

Co do poczynań Pracowni Psychotechnicznej na rok przyszły, to, poza swą pracą zasadniczą na terenie szkół powszechnych (młodzież kończąca te szkoły najbardziej potrzebuje porady zawodowej) i szkół zawodowych, w miarę zakupu przyrządów zajmie się Pracownia szkołami rzemieślniczymi i technicznymi, pozatem działalność Pracowni obejmie częściowo i szkoły średnie. W tym celu Pracownia skomunikowała się z dyrekcjami poszczególnych szkół średnich, zorganizowała szereg odczytów w kołach rodzicielskich, prócz tego dzięki zainteresowaniu się Kuratorjum sprawami psychotechniki poświęcono jeden ze zjazdów dyrektorów szkół średnich badaniom psychotechnicznym wogóle i ewentualnemu wprowadzeniu ich do gimnazjum.

Pracownia Psychotechniczna ma też zamiar rozszerzyć zakres swej pracy i poradę zawodową uzupełniać danymi, odnoszącymi się do rynku pracy. W tym celu wejdzie w ścisły kontakt z biurem pośrednictwa pracy, z izbami rzemieślniczą i przemysłowo-handlową, poszczególnymi zakładami przemysłowymi i handlowymi i w ten sposób zapewni sobie orientację w lokalnym rynku pracy. Dzięki temu skierowywanie mło-

dzieży do zawodów będzie można bardziej uzgodnić z zapotrzebowaniem w poszczególnych zawodach, ewentualnie zająć się umieszczaniem w odpowiednich zakładach tej młodzieży, która ukończyła szkołę zawodową lub chce bezpośrednio po ukończeniu szkoły powszechnej wstąpić do terminu.

Rada Opiekuńcza Pracowni Psychotechnicznej odbyła w roku sprawozdawczym 4 posiedzenia, na których zatwierdziła sprawozdanie rachunkowe z wykonania budżetu na r. 1930 oraz preliminarz budżetowy na r. 1931, przyjęła do wiadomości sprawozdanie z działalności Pracowni i zatwierdziła plan prac oraz rozpatrywała projekt preliminarza budżetowego Pracowni na rok 1932.

J. PRACE POSZCZEGÓLNYCH ORGANÓW IZBY.

Poszczególne Komisje odbyły w roku sprawozdawczym:

Komisja Polityki Przemysłowo-Handlowej 7 posiedzeń,

„ Podatkowa	4	„
„ Regulaminowo-Prawna	1	„
„ Szkolnictwa Zawodowego	4	„
„ Mandatowa	2	„
„ Drobnego Handlu	1	„
„ Eksportowa	3	„

Podkomisja Cennikowa (Drzewna) 12 „

K. LUSTRACJA GOSPODARCZA WOŁYNIA.

W okresie od 14 — 20 czerwca 1931 r. przedstawiciele Izby Przemysłowo-Handlowej w Lublinie w osobach pp. vice-prezesa J. Michałowicza, vice-prezesa Ł. Dala, dyr. T. Millera, vice-dyr. dr. K. Hollenberga i dr. A. Biera dokonali objazdu ważniejszych ośrodków gospodarczych Wołynia.

W szczególności przedstawiciele Izby odwiedzili Kowel, Rożyszcze, Luck, Równe, Dubno i Krzemieniec.

W miastach tych delegacja Izby Przemysłowo-Handlowej odbyła szereg konferencji z przedstawicielami miejscowych związków gospodarczych.

W Łucku odbyła się konferencja w sprawach podatkowych z przedstawicielami władz skarbowych.

Na konferencji tej omówiony został cały szereg spraw, związanych z wymiarem podatku przemysłowego od obrotu za r. 1930, podatkiem dochodowym za r. 1931 oraz z postępowaniem egzekucyjnym i ulgowem.

Delegacja Izby przedstawiła cały szereg dezyderatów, dotyczących wymiaru i egzekucji podatku przemysłowego od obrotu za r. 1930 oraz poruszyła szereg problemów, związanych z ostatnim wymiarem tego podatku (sprawy badania ksiąg handlowych, traktowania zapisków wiarygodnych, opodatkowania spedytorów, ulg w stawkach dla hurtowników, przyspieszenia działalności Komisji Szacunkowych, jako opiniodawczych i t. p.). W sprawie podatku dochodowego za r. 1931 delegaci Izby wskazali na konieczność uzgodnienia tabeli zyskowności przedsiębiorstw przemysłowych i handlowych z opinią kół gospodarczych.

Wreszcie przedstawiciele Izby wyrazili przekonanie, że krytyczne położenie płatników wymaga największej ogłędności przy przeprowa-

dzaniu egzekucyj oraz stosowania w szerokim zakresie ulg egzekucyjnych.

Postulaty delegacji Izby Przemysłowo-Handlowej spotkały się z życzliwym przyjęciem ze strony Prezesa Izby Skarbowej w Łucku, który przyrzekł je poprzeć w zrozumieniu trudnej sytuacji gospodarczej.

Pozatem ze względu na konieczność uregulowania, usprawnienia i podniesienia na wyższy poziom handlu zbożem i płodami rolnymi na Wołyniu, delegacja omówiła na konferencjach z przedstawicielami miejscowych sfer gospodarczych w Równem i Łucku sprawę utworzenia na Wołyniu Giełdy Zbożowej, względnie oddziału Giełdy Zbożowej i Towarowej w Lublinie. Celem przeprowadzenia przedwstępnych badań utworzono specjalne komitety w Równem i Łucku.

W końcu delegacja zwiedziła zawodowe szkoły handlowe w Łucku, Równem, Dubnie i Krzemieńcu oraz niektóre przedsiębiorstwa przemysłowe i handlowe.

Przedstawiciele Izby Przemysłowo-Handlowej byli przyjęci przez p. Wojewodę Wołyńskiego, któremu przedstawili swoje spostrzeżenia.

L. RUCH KORESPONDENCJI.

W roku sprawozdawczym otrzymano 12.664 pism, wystosowano 12.835 pism oraz 6.914 druków.

SPRAWOZDANIE Z III OGÓLNOPOLSKICH TARGÓW CHMIELOWYCH W LUBLINIE.

Organizacja III Targów Chmielowych w Lublinie, które odbyły się w dniach 23—28 września 1931 r., napotkała na większe stosunkowo trudności, aniżeli miało to miejsce w latach poprzednich. Ogólna depresja gospodarcza i związane z tem zniechęcenie oraz zanik aktywności gospodarczej u szeregu plantatorów, co w Polsce dało się odczuć szczególnie dotkliwie, — wywołały nową falę redukcji chmielników, która dosięgła 20% ogólnego obszaru. Obliczenia, do których nie można jeszcze przykładać ścisłej miary, wykazują, że w roku bieżącym areał upraw chmielowych wynosił ca 2.400 ha. — Z tej ilości nie wszystkie plantacje dopisały w pełnym stopniu pod względem zbiorów, gdyż z części chmielników nie zbierano chmielu wogóle w obawie dekonjungktury i wobec niewspółmierności pomiędzy kosztami zbiórki i przygotowania chmielu do stanu obrotowego, a przewidywaną ceną. Inna część chmielu nie mogła być zebrana z powodu zniszczenia przez choroby i szkodniki (mączniak chmielowy, pajęczek czerwony).

Powyższe okoliczności poważnie wpłynęły na wysokość zbioru chmielu. Wedle powierzchniowych obliczeń zbiór w 4 okręgach produkcyjnych, a mianowicie w woj. centralnych, na Wołyniu, w Małopolsce i Wielkopolsce nie przekroczył liczby 30.000 ctn. po 50 kg. Stosunkowo mała wysokość tegorocznego zbioru uzasadniała poniekąd nadzieję łatwego zbytu i wyższych cen. Z rozwoju wypadków wynikło jednak, że przewidywania te były w pewnym stopniu płonne, gdyż do końca listopada r. b. zdołano sprzedać z plantacji niewiele ponad 60% zbioru. Chmiel w drugich już rękach oczekuje na dalsze fazy obrotowe wewnątrz kraju wprost do konsumenta lub zagranicę.

Konsumcja krajowa, wobec spadku produkcji i spożycia piwa, ograniczyła swe zapotrzebowanie chmielu krajowego średnio do 5000 ctn. Reszta zapotrzebowania, wynosząca mniej więcej tyleż centnarów chmielu, zostanie niewątpliwie pokryta importem zagranicznym, w szczególności czeskim.

Z drugiej znów strony rynek zagraniczny staje się dla polskiego eksportu z każdym dniem coraz ciśniejszy i mniej dostępny. Działają w tym kierunku wspomniane już w poprzednich sprawozdaniach ograniczenia importowe ze strony Czechosłowacji i Niemiec, głównych rynków odbiorczych Polski. Podwyższenie przez Francję cła przywozowego ze 125 fr. na 400 fr. od 1 q. z jednoczesnem przyznaniem Czecho-

słowacji ulgowego kontyngentu w wysokości 18.000 q, clonych po 200 fr., mocno nadszarpnęło szanse polskiego eksportu. Rynek angielski i irlandzki odpadł prawie zupełnie z powodu załamania się funta sterlinga.

III Targi Chmielowe w Lublinie odbyły się w atmosferze bezpośrednio poprzedzającej powyższe wydarzenia — odnośnie Francji i Anglii. Konjunktura na rynku krajowym była niewyjaśniona, co do cen panowała większa dezorientacja, aniżeli w latach ubiegłych, zarówno kupcy, jak i plantatorzy zajmowali do czasu Targów stanowisko wyczekujące.

Prace przygotowawcze dokoła organizacji Targów zostały przeprowadzone przez Komitet Targów Chmielowych przy wydatnem poparciu Izby Przemysłowo-Handlowej w Lublinie. Program akcji propagandowej nie różnił się zasadniczo od linii, przyjętych w poprzednich latach.

Stosunek plantatora i kupca do instytucji targowej nie uległ zasadniczo zmianie. Można jednak zaryzykować twierdzenie, że Lubelskie Targi Chmielowe już w trzecim roku istnienia stały się jednym z ważniejszych elementów, regulujących ceny rynkowe wewnątrz kraju i wytworzących konjunkturę krajową.

Wprawdzie liczba wystawców w tym roku zmalała do liczby 23 w porównaniu z 33 wystawcami w r. 1930 i 39 w r. 1929, to jednak, jeśli się zważy, że w roku bieżącym zgłosiło się na Targi 10 plantatorów, którzy dotychczas nie brali udziału w Targach, wówczas dojdzie się do wniosku, że impreza targowa zyskuje z każdym rokiem na popularności i wciąga w swoją orbitę coraz większy krąg plantatorów. Czynniki kupiecki dopisał tak samo, jak i w latach ubiegłych.

Objaw zmniejszenia się liczby wystawców oraz ilości zwiezonego na Targi chmielu leży na płaszczyźnie zupełnie zrozumiałej dla dzisiejszej krajowej i międzynarodowej sytuacji w produkcji chmielu, o czym była mowa na wstępie. W roku bieżącym dostarczono na Targi 1024 ctn. chmielu brutto, co w porównaniu z rokiem poprzednim oznacza spadek, wynoszący około 30%.

Wedle miejsca pochodzenia najsilniej obesały Targi województwa centralne, gdyż z tego terenu brało udział 20 plantatorów, z woj. wschodnich — 2 plantatorów i 1 plantator z województw południowych. Plantatorzy z zachodnich województw nie mogą uczestniczyć w Targach z powodu za wysokich taryf kolejowych, jakkolwiek, dzięki staraniom Izby i poparciu Państwowego Instytutu Eksportowego, Ministerstwo Komunikacji przyznało ulgi taryfowe w wysokości 25% normalnej taryfy przy przewozie chmielu na Targi i w wysokości 75% przy transportach powrotnych do stacji pierwotnego nadania.

Jakość chmielu, dostarczonego w tym roku na Targi, była lepsza pod wieloma względami, niż w roku ubiegłym. Z ogólnej ilości chmiel przedni reprezentował ca 48%, chmiel średni — 44%, resztę stanowiły chmiele poślednie. Na targach sprzedano w oficjalnym terminie 841.5 ctn. chmielu, 70 ctn. chmielu wycofano z Targów z powodu sprzedaży przez 2 plantatorów całej tegorocznej produkcji chmielu na plantacji. Pewna ilość chmielu najgorszego gatunku pozostała na Targach niesprzedana.

Jak wspomniano poprzednio, niezłe zapowiadająca się konjunktura zagraniczna doznała w okresie targowym nadwyżżenia. Wpłynęły na to przede wszystkim dumpingowe transakcje chmielem czeskim. W szczególności zateckim. To też pierwsze dwa dni targowe upłynęły pod znakiem wzajemnego wyczekiwania na stabilizację konjunktury. Chwiejność na rynku międzynarodowym wywarła również deprymujący wpływ na konfigurację cen chmielu na Targach.

PROTOKUŁ

VII PLENARNEGO ZEBRANIA IZBY PRZEMYSŁOWO-HANDLOWEJ W LUBLINIE Z DNIA 14 KWIETNIA 1931 R.

Obecni członkowie Prezydjum: Prezes M. Michniewski, Wice-Prezes S. Bromberg i Wice-Prezes J. Michałowicz.

Radcowie: Jakób Awerbuch, Leon Bernstein, Mojsze Burko, Adolf Dauman, Stanisław Drozd, Leon Dziewulski, Lejb Gelibter, Pinkus Grünfeld, Ludwik Hafner, Mendel Horowicz, Abram Kantor, Edward Krausse, Witold Krzyżanowski, Teofil Kujawski, Izaak Lederman, Lejzor Lidzki, Sławomir Liibek, Hipolit Lucht, Kazimierz Maj, Wacław Moritz, Stefan Poncet, Franciszek Raczkowski, Henryk Silbersztejn, Izaak Slobodkin, Ela Topel, Mieczysław Zawadzki, Herman Zysserman i Tomasz Żurek.

Korospondenci: Michał Chein i Stanisław Żaczek.

Nieobecni radcowie — usprawiedliwieni: Wice-Prezes Łazarz Dal, Wice-Prezes Jan Markowicz, Hersz Dal, Chaim Kandelis i Wiktor Kuten.

Nieobecni radcowie — nieusprawiedliwieni: Zygmunt Bońkowski, Mieczysław Broniewski, Maurycy Cichocki, Antoni Czapski, Stanisław Danielewicz, Jan Dębowski, Marek Endwajs, Jakób Kerszman, Antoni Litwiński, Feliks Łuszczewski, Jan Nadarkiewicz, Franciszek Papiewski, Józef Pierożyński, Antoni Rostworowski, Lejba Rozenberg, Henryk Sachs, Icko Mojsze Sznycer, Aleksander Wyszynski, Zygmunt Zakrzewski i Hersz Jojna Zylber.

Biuro Izby: Dyrektor Izby T. Miller, Wice-Dyrektor T. Kryński, Wice-Dyrektor K. Hollenberg, Adwokat A. Bier i Referent Prasowy W. Wiercieński.

Przewodniczy Zebraniu Prezes Izby Michał Michniewski.

Protokuł prowadzi Sekretarz Izby Czesław Bielski.

Stenografują Z. Cygielmanowa i M. Gronkiewiczówna.

Porządek obrad.

1) Sprawozdanie Prezydjum Izby za okres od 1/X 1930 r. do 15/III 1931 roku.

- 2) Komunikat w sprawie budowy gmachu Izby.
- 3) Zaprzysiężenie rzeczoznawców.
- 4) Utworzenie Komisji niestałej dla spraw eksportu—wybór członków.
- 5) Wniosek o mianowanie korespondenta.
- 6) Zagadnienie regulacji cen:

zgłoszone referaty:

R. H. Luchta p. t. „Czy normalna zniżka cen w obecnych warunkach jest możliwą. Powody zniżki cen i jej następstwa”,
 R. Prof. W. Krzyżanowskiego p. t. „Akcja zniżki cen we Włoszech”,
 R. T. Kujawskiego p. t. „Szkic projektu uzdrowienia gospodarki narodowej”.

7) Wniosek nagły radcy Burko i innych w sprawie wymiaru podatku obrotowego na Wołyniu.

8) Sprawozdanie rachunkowe za 1930 rok:

wnioski o virements budżetowe,

protokół Komisji Rewizyjnej.

9) Wysokość opłat za czynności Izby.

10) Wybór 5 członków Komisji Rewizyjnej na rok 1931.

11) Wybór 60 członków Sądu Arbitrów na lata 1931 i 1932.

O godzinie 16 minut 30 Prezes Izby M. Michniewski otwiera Zebranie, stwierdza jego prawomocność na podstawie listy obecności i komunikuje, że protokół VI Plenarnego Zebrania z dnia 18 listopada 1930 r., rozesłany wszystkim radcom, wobec niezgłoszenia sprzeciwów, uważa za zatwierdzony.

Prezes powiadamia Zebranie, że do porządku dziennego zgłoszone są wnioski: Wice-Prezesa Michałowicza i innych radców o mianowanie p. Stanisława Wardyńskiego korespondentem Izby oraz nagły wniosek radcy Burko i innych w sprawie nadmiernych wymiarów podatku przemysłowego na Wołyniu. Pierwszy z tych wniosków wstawia się, jako punkt 5 porządku dziennego, drugi zaś, jako punkt 7 porządku dziennego.

Sprawozdanie Prezydium.

Następnie Prezes oświadcza, że, wobec niezapisania się do głosu żadnego z radców w sprawie sprawozdania Prezydium, rozesłanego wraz z zaproszeniami na Plenarne Zebranie, uważa sprawozdanie to, w myśl § 17 Regulaminu Obrad Plenarnych Zebrań Izby, — za przyjęte.

Sprawa budowy gmachu Izby.

Odnosnie budowy gmachu Izby Prezes podaje do wiadomości, że wyłoniony Sąd Konkursowy Budowy Gmachu Izby, rozpatrzywszy 5 nadesłanych projektów, dwa z nich zakwalifikował na wyróżnienie. Prace te, po wprowadzeniu odpowiednich modyfikacji, mogą być wykorzystane przy budowie gmachu, która jednakowoż w roku bieżącym, ze względu na trudności kredytowe, prawdopodobnie nie będzie mogła być rozpoczęta. — Plany, zgłoszone na Konkurs, są do obejrzenia w sali posiedzeń w lokalu Izby.

Zaprzysiężenie rzeczoznawców.

Prezes Izby odbiera ślubowanie od 2 rzeczoznawców. Zostają zaprzysiężeni rzeczoznawcy księgowi:

Czesław Bielski z Lublina i
 Henryk Zygmunt z Lublina.

Komisja niestała dla spraw eksportu.

Wice-Dyrektor K. Hollenberg odczytuje wniosek Prezydjum Izby treści następującej:

„Plenarne Zebranie Izby Przemysłowo-Handlowej w Lublinie uchwala, na mocy § 26 Statutu Izby cz. II, powołać do życia Komisję niestałą dla spraw eksportowych. — Do zadań Komisji należeć będzie badanie wszelkich spraw, związanych z eksportem, a w szczególności: traktatowe, celne, standaryzacyjne, taryfowe, targów i wystaw międzynarodowych, międzynarodowych kongresów i konferencji gospodarczych“.

Prezydjum uznaje konieczność powołania do życia tej Komisji, gdyż zakres prac Izby w dziedzinie eksportu coraz więcej się rozszerza, i organ taki staje się koniecznym.

Radca Dziewulski, uznając wagę omawianej komisji, wnosi o powołanie do niej 12 członków, w składzie radców: J. Awerbucha, A. Daumana, L. Hafnera, M. Horowicza, E. Kraussego, W. Krzyżanowskiego, T. Kujawskiego, W. Kuttana, H. Luchta, L. Rozenberga, I. Słobodka i M. Zawadzkiego.

Radca Poncet zwraca uwagę, że powiedzy zgłoszonymi przez radcę Dziewulskiego kandydatami brak przedstawicieli Wołynia, wobec czego stawia wniosek o powiększenie komisji do liczby 14 członków przez uzupełnienie jej dwoma radcami z Wołynia.

Na skutek zarządzonego przez Prezesa głosowania wniosek Prezydjum odnośnie powołania Komisji dla spraw eksportu oraz wniosek radcy Ponceta co do liczby członków w ilości 14 osób zostają jednogłośnie przyjęte.

Na członków Komisji dla spraw eksportu zostają przez aklamację wybrani radcy:

J. Awerbuch, A. Dauman, L. Hafner, M. Horowicz, Ch. Kandelis, E. Krausse, W. Krzyżanowski, T. Kujawski, W. Kuttan, H. Lucht, S. Poncet, L. Rozenberg, I. Słobodkin i M. Zawadzki.

Wniosek o mianowanie korespondenta.

Prezes odczytuje zgłoszony pod datą 18 listopada 1930 r. wniosek treści następującej:

„Niżej podpisani radcowie Izby Przemysłowo-Handlowej w Lublinie zgłaszają, zgodnie z § 18 części II statutu Izby, następujący wniosek: Plenarne Zebranie Izby Przemysłowo-Handlowej w Lublinie uchwala zaprosić do współpracy w charakterze korespondenta pana Stanisława Wardyńskiego, właściciela przedsiębiorstwa zbożowego w Równem“.

Podpisy: (J. Michałowicz), (S. Poncet), (Ch. Kandelis), (H. Lucht), (S. Bromberg), (Tomasz Żurek), (A. Litwiński), (Jan Nadarkiewicz), (Danielewicz), (Czapski“).

Wniosek o mianowanie korespondentem Izby p. Stanisława Wardyńskiego z Równego zostaje jednogłośnie przyjęty.

Referaty w sprawie zniżki cen.

Radca Lucht wygłasza referat p. t. „Czy normalna zniżka cen w obecnych warunkach jest możliwa? Powody zniżki cen i jej następstwa“. (Zał. Nr. 1).

Następnie radca prof. W. Krzyżanowski odczytuje referat p. t. „Akcja zniżki cen we Włoszech“. (Zał. Nr. 2).

Prezes Izby zarządza przerwę, oddając przewodnictwo na posiedzeniu Wice-Prezesowi Izby J. Michałowiczowi.

Po przerwie odczytuje referat radca T. Kujawski p. t. „Szkice projektu uzdrowienia gospodarki narodowej”. (Załącznik Nr. 3).

Przewodniczący otwiera dyskusję nad odczytanymi trzema referatami.

Radca Bernstein uważa, że część referatu radcy Kujawskiego, traktująca sprawy rolnicze, winna być odesłana do Izby Rolniczej Warszawskiej.

Radca Poncet znajduje, że tylko referat radcy Krzyżanowskiego nadaje się do odczytania na Plenum Izby, a pozostałe dwa winny być skierowane do Komisji Polityki Przemysłowo-Handlowej dla dalszego opracowania poruszonych tematów.

Stanowisko radcy Ponceta podziela Zebranie, wobec czego referaty radców Luchta i Kujawskiego zostają przekazane do Komisji Polityki Przemysłowo-Handlowej.

Wniosek nagły w sprawie nadmiernych wymiarów podatku obrotowego na Wołyniu.

Przewodniczący odczytuje nagły wniosek, podpisany przez radcę Burko i innych, jaki wpłynął do Prezydium.

„W związku z mającymi miejsce w niektórych większych ośrodkach Wołynia faktami bezpodstawnego i nieuzasadnionego podwyższania wymiaru podatku przemysłowego od obrotu za 1930 rok, VII Plenarne Zebranie wzywa Prezydium Izby do bezzwłocznego poczynienia energicznych kroków u władz kompetentnych celem zapobieżenia wysoce szkodliwym skutkom wygórowanych wymiarów”.

Radca Burko uzasadnia wniosek.

Radca Poncet wzywa Prezydium do skuteczniejszej obrony handlu i przemysłu Wołynia.

Dyrektor Izby wskazuje na to, że Prezydium Izby i Biuro przykłada szczególną wagę do terenu Wołynia, że delegacje Izby z Wice-Prezesami Izby z Wołynia periodycznie wyjeżdżają na ten teren, badając sytuację handlu i przemysłu i wysłuchując dezyderatów sfer gospodarczych. W sprawach podatkowych odbywały się niejednokrotnie konferencje na terenie Izby Skarbowej w Łucku, na których sprawy podatkowe były omawiane. Wniosek radcy Burko i innych dotyczy ostatniego wymiaru, materiał będzie zbadany, i odnośne kroki przedsięwzięte.

Nagłość wniosku i wniosek sam przyjmuje Zebranie jednogłośnie.

Sprawozdanie rachunkowe.

Dyrektor Izby odczytuje sprawozdanie rachunkowe Izby za rok 1930 oraz wniosek Prezydium odnośnie wirements w budżecie roku 1930 (załącznik Nr. 4) i wniosek Komisji Rewizyjnej co do przyjęcia sprawozdania i udzielenia absolutorium dla Prezydium.

Dyrektor Izby wskazuje na to, że dochody Izby, jak to wyjaśniono w samym sprawozdaniu, w kilku pozycjach zawiodły, i że dochód był mniejszy od przewidywanego o złotych około 27.000. — Ponadto zaciążyło na budżecie subsydium dla Izby Rzemieślniczych w kwocie 14.000 zł. — Poza to była konieczność wykończenia kartoteki, i tutaj wydatek musiał być poniesiony w większych rozmiarach, aby ten dział,

tak konieczny dla Izby, wykończyć w jaknajkrótszym czasie. Z tych względów oszczędności budżetowe na budowę gmachu wyniosły zł. 23.000, czyli mniej, niż pierwotnie przewidywano.

Radca Lidzki, powołując się na szczególnie ciężki okres gospodarczy, jaki przeżywamy i na zniżki, jakie stosuje rząd, uważałyby za wskazane obniżenie pensjom biurowemu Izby, pobierającym ponad 800 zł. miesięcznie, uposażeń o 15%, przejście w wyjazdach z klasy I-ej na II-ą i zastosowanie wogóle oszczędności budżetowych. Wydatek zł. 5.000 na materiały piśmienne wydaje mu się za wysokim.

Przewodniczący zwraca uwagę radcy Lidzkiemu, iż jego wywody dotyczą raczej preliminarza budżetowego, uchwalonego na rok bieżący, a nie sprawozdania rachunkowego za ubiegły rok.

Radca Drozd nie uważa sprawy preliminarza za ostatecznie przesądzoną, gdyż zmiany mogą nastąpić. Jest za tem, aby te zmiany, które wprowadza rząd, były zastosowane i w Izbie. Chodziłoby o to, aby jaknajprędzej uzyskać potrzebne fundusze na budowę gmachu Izby.

Radca Poncet zapytuje, dlaczego amortyzuje się od razu całą wartość ruchomości i biblioteki Izby w sumie 84.000 zł. — Pozatem zwraca uwagę na niedostateczne wykorzystanie sum na szkolnictwo, bibliotekę etc.

Radca prof. Krzyżanowski popiera dezyderaty radcy Ponceta co do sum na szkolnictwo i bibliotekę, tak potrzebną na terenie Izby, i wypowiada się za wysyłaniem przez Izbę swoich pracowników zagranicę w celu fachowego kształcenia się, np. w dziedzinie standaryzacji.

Radca Żurek zwraca uwagę, że zmniejszone przychody roku 1931 nie pokryją wydatków, i obawia się, że, jeżeli oszczędności nie zostaną zastosowane, to można spotkać się z koniecznością podniesienia dodatku do świadectw przemysłowych na rzecz Izby.

Radca Horowicz zapytuje, jakiego rodzaju wydatki obejmuje dział I p. 3 — remuneracje i zapomogi.

Dyrektor Izby proponuje, aby oddzielić sprawy budżetowe od sprawozdania rachunkowego. Większość wyrażonych tu dezyderatów co do szkolnictwa, biblioteki etc. została uwzględniona przy uchwalaniu budżetu na rok bieżący. Sprawozdanie rachunkowe jest wyliczeniem się przed Izbą z wydatków, uskuteczniionych na podstawie budżetu na r. 1930. Na uwagę radcy Ponceta co do amortyzacji wskazuje na to, że w obliczeniu majątku Izby ruchomości i biblioteka są wykazane w swojej całkowitej wartości, i mogłoby tylko chodzić o formalną zmianę nazwy na „kapitał amortyzacyjny”. Ponieważ, jak w sprawozdaniu zaznaczono, zawiodły dochody i miały miejsce nieprzewidywane wydatki, jak subwencja Izb Rzemieślniczych i inne, to oszczędności na budowę gmachu, z konieczności, nie dały spodziewanej początkowo sumy. Budżetowe dezyderaty, tu wypowiedziane, będą rozpatrywane przez Izbę przy zatwierdzeniu budżetu na rok następny.

Przewodniczący wyjaśnia, że sprawa oszczędności budżetowych, które zastosować należy w roku bieżącym, była rozpatrywana na posiedzeniu Prezydium Izby w dniu dzisiejszym. Prezydium liczy się ze zmniejszonymi obecnie dochodami i zastosuje możliwe oszczędności przy wykonywaniu budżetu.

Radca Bernstein zgłasza wniosek o zamknięcie dyskusji i poddanie pod głosowanie sprawy przyjęcia sprawozdania rachunkowego.

Radca Kantor stwierdza w imieniu Komisji Rewizyjnej, że wydatki Izby według sprawozdania zostały skontrolowane i że są utrzymane

w granicach budżetu. Należy więc sprawozdanie przyjąć — a w obecnych szczególnie czasach jaknajdalej posunąć ostrożność w preliminowaniu dochodów. Jako członek Komisji Rewizyjnej, proponuje przyjęcie sprawozdania w myśl wniosku Komisji Rewizyjnej.

Przewodniczący poddaje pod głosowanie wniosek radcy Bernsteina o zamknięcie dyskusji. Wniosek przechodzi jednogłośnie. Dalej przewodniczący stawia wniosek o przyjęcie i zatwierdzenie sprawozdania za rok 1930 oraz wniosek Prezydium co do virements w budżecie 1930 r., który to wniosek również przyjęto jednogłośnie.

Oplaty za czynności.

Wice-Dyrektor T. Kryński odczytuje wniosek Prezydium Izby treści następującej:

„Na podstawie przekazania Izbowi Przemysłowo-Handlowym przez Ministerstwo Przemysłu i Handlu prawa wydawania legitymacyj dla kupców i komiwojażerów, udających się zagranicę, a przewidzianych w traktatach handlowych, zawartych przez Polskę z szeregiem państw obcych, Plenarne Zebranie uchwalić raczy, zgodnie z art. 30 ust. 5 Rozp. Prez. Rzecz. z dnia 15 lipca 1927 r. o Izbach Przemysłowo-Handlowych, następujące opłaty:

1) za wystawienie legitymacji dla kupców i komiwojażerów, udających się zagranicę, zł. 10.,

2) za przedłużenie legitymacji na następny okres ważności zł. 5.“

Wniosek przechodzi jednogłośnie.

Wybór Komisji Rewizyjnej.

Dyrektor Izby wyjaśnia, że statut Izby wymaga, aby co roku był dokonywany wybór Komisji Rewizyjnej. Ponieważ kadencja obecnej Komisji skończyła się, prosi o dokonanie wyboru nowej.

Radca Moritz stawia wniosek, aby do Komisji Rewizyjnej weszło czterech dotychczasowych członków, t. j. radcowie Dziewulski, Endwajns, Kantor i Liibek, a na miejsce radcy Markowicza, który został powołany na stanowisko Wice-Prezesa Izby, wybrać radcę Zygmunta Bońkowskiego. Wniosek radcy Moritza przechodzi jednogłośnie.

Wybór Sądu Arbitrów.

Wice-Dyrektor K. Hollenberg zawiadamia obecnych, że na mocy § 2 Regulaminu Sądu Arbitrów kadencja obecnego składu Sądu skończyła się, wobec czego proponuje wybór nowego składu.

Zostają wybrane do Sądu Arbitrów następujące osoby:

1.	J. Awerbuch	—	radca, Lublin,
2.	Majer Bak	—	Łuck,
3.	Jakób Bakszt	—	Łuck,
4.	Z. Bońkowski	—	radca, Lublin,
5.	Michał Chein	—	korespondent, Lublin,
6.	A. Czapski	—	radca, Lublin,
7.	S. Danielewicz	—	radca, Lublin,
8.	Izaak Daw	—	Łuck,
9.	Tadeusz Dąbrowski	—	Lublin,
10.	J. Dąbrowski	—	radca, Lublin,
11.	S. Dzieciuchowicz	—	Lublin,
12.	L. Dziewulski	—	radca, Lublin,

13. M. Endwajs — radca, Lublin,
14. Kelman Fryszberg — Łuck,
15. L. Gelibet — radca, Lublin,
16. Józef Gorzyczkański — radca, Lublin,
17. P. Grynfeld — radca, Lublin,
18. L. Hafner — radca, Lublin,
19. M. Horowicz — radca, Lublin,
20. Leon Hufnagel — radca, Lublin,
21. Paweł Janiszewski — radca, Lublin,
22. A. Kantor — radca, Lublin,
23. J. Kerszman — radca, Lublin,
24. E. Krausse — radca, Lublin,
25. Antoni Krychowski — radca, Lublin,
26. W. Krzyżanowski — radca, Lublin,
27. T. Kujawski — radca, Lublin,
28. J. Lewinson — radca, Lublin,
29. L. Lidzki — radca, Lublin,
30. S. Liibek — radca, Lublin,
31. H. Lucht — radca, Lublin,
32. Jan Łopaciński — radca, Lublin,
33. J. Markowicz — wice-prezes, Lublin,
34. Edmund Menkes — radca, Lublin,
35. Franciszek Miller — radca, Lublin,
36. Berek Milsztejn — radca, Lublin,
37. W. Moritz — radca, Lublin,
38. Ela Ney — radca, Lublin,
39. Leon Obsztejn — radca, Lublin,
40. F. Papiewski — radca, Lublin,
41. Józef Piechota — radca, Lublin,
42. Tadeusz Rakowski — radca, Lublin,
43. L. Rozenberg — radca, Lublin,
44. Edmund Rzączyński — radca, Lublin,
45. Salomon Silberszlag — radca, Lublin,
46. H. Silbersztejn — radca, Lublin,
47. I. Słobodkin — radca, Lublin,
48. Naum Sterental — radca, Lublin,
49. Abraham Szapiro — radca, Lublin,
50. Jankiel Syркин — radca, Lublin,
51. E. Topel — radca, Lublin,
52. Tomasz Turbański — radca, Lublin,
53. A. Wyszyński — radca, Lublin,
54. Z. Zakrzewski — radca, Lublin,
55. M. Zawadzki — radca, Lublin,
56. H. J. Zylber — radca, Lublin,
57. Mojżesz Zylberszac — radca, Lublin,
58. H. Zysserman — radca, Lublin,
59. T. Żurek — radca, Lublin,
60. Josef Żytyń — radca, Łuck,

O godzinie 20 minut 40, wobec wyczerpania porządku obrad Przewodniczący Wice-Prezes Michałowicz zamyka zebranie.

CZY NORMALNA ZNIŻKA CEN W OBECNYCH WARUNKACH JEST MOŻLIWA, JEJ POWODY I NASTĘPSTWA.

(Referat P. Radey H. Luchta)

W historii widzimy, że kiedy nastawały czasy wielkich przełomów i mocowań się różnych sił, głęboko sięgających w życie społeczeństw ludzkich, wtedy i klęski nie szły w pojedynkę, a szły jedne za drugimi, potęgując siłę zniszczenia. To też nie należy się dziwić, że i w dobie obecnego ciężkiego kryzysu gospodarczego społeczeństwo polskie spotyka się również coraz to z nową falą zjawisk w postaci przeszkód, trudności, ciężkich trosk i upokorzeń, występujących na drodze jego codziennej pracy gospodarczej.

Jednem z tych zjawisk jest nieuzasadniona kosztami produkcji zniżka cen artykułów spożywczych i innych powszechnego użytku, którą widzimy w ostatnich miesiącach.

Z inicjatywą powszechnej zniżki cen, z uwagi na konieczność zmniejszenia poborów urzędniczych ze względów budżetowych, występował również obecny rząd, co oczywiście miało na celu wyrównanie poborów w naturze. To też rząd starał się pozyskać dla zrealizowania swojej inicjatywy współdziałanie sfer gospodarczych i przekonać je, że nawet w obecnych warunkach zniżka cen byłaby środkiem, zmierzającym do choćby częściowego zażegnania gospodarczego kryzysu przez powiększenie konsumpcji artykułów powszechnego użytku. Takie stanowisko rządu w sprawie cen spowodowało wypowiedzanie się o dodatnim i ujemnym wpływie zniżki cen na dalsze kształtowanie się warunków naszego życia również i czynników, działających w zespole naszych stosunków gospodarczych.

Widzimy w tej dyskusji dwie ścierające się opinie. Opinia sfer rządowych twierdzi, że zniżka cen wytworów i przetworów przemysłowych od 15 do 20 proc., przeciętnie o 17,5 proc. przy obecnie obowiązującym ustawodawstwie gospodarczym jest możliwą i powinna być dokonaną zniżką kosztów produkcji. Opinia zaś sfer gospodarczych stwierdza, że w obecnych warunkach i przy obecnie obowiązującym ustawodawstwie gospodarczym, zniżka kosztów produkcji jest niemożliwą, a więc i normalna zniżka cen przetworów i wytworów przemysłowych, to jest bez strat na produkcji, jest oczywiście także niemożliwą.

Jakkolwiek opinia sfer rządowych nie znajduje dosyć mocnych argumentów na jej uzasadnienie, gdyż, jak to życie wykazuje, nie mogą być temi argumentami ustawy, ani też presje administracyjne, to jednakże jest rzeczą w naszych warunkach wielkiej wagi i ciąży na sferach gospodarczych oświecenie zagadnienia zniżki cen z każdego stanowiska, gdyż jest to zagadnienie bytu i dobrobytu narodu i państwa. W tym też celu należy uzasadnić opinię sfer gospodarczych jaknajmocniejszymi argumentami, któremi są niewątpliwie rezultaty rachunkowe, i na te argumenty pragnę zwrócić uwagę Szanownych Panów.

Chcąc jednak uniknąć zarzutu, że liczby do rachunku analizy własnych kosztów przetworów przemysłowych, które oczywiście są podstawą cen, mogły być przyjęte tendencyjnie wysokie, przyjmuję dla przemysłu przetwórczego przeciętną wysokość kosztów robocizny i świad-

czeń socjalnych z dzieła, wydanego przez Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej pod tytułem: „Obciążenie produkcji na rzecz ubezpieczeń społecznych w Polsce i zagranicą“. Inne świadczenia i koszty przyjmują ściśle ustalone na podstawie nakazów płatniczych, obowiązujących taryf przewozowych na kolejach państwowych, rachunków banków, zakładów ubezpieczeń od ognia i prawidłowo prowadzonych ksiąg handlowych.

Koszt robocizny, według tych danych, wynosi 26 proc. ogólnych kosztów na jednostkę produkcji, zaś świadczeń socjalnych, przyjmując przeciętną z najwyższych stawek, 2,47 proc. również ogólnych kosztów produkcji. Wysokość stawek podatkowych powszechnie jest znana, a więc bezsporna. Wynoszą one dla podatku przemysłowego wraz ze świadcstwem przemysłowym 2,5 proc., podatków komunalnych 0,80 proc. również ogólnych kosztów produkcji. Procenty i kary za zwłokę od podatków i świadczeń socjalnych, stale doliczane z powodu braku kapitałów obrotowych w gospodarstwach rolnych i przemysłowych, co powoduje niemożność uiszczania świadczeń publicznych w terminach oraz koszty egzekucji, wynoszą 15 proc. sumy świadczeń, czyli 0,87 proc. ogólnych kosztów produkcji. Przeciętny koszt przewozu surowców, według obowiązującej obecnie taryfy kolejowej na przeciętnej odległości 400 km., przyjęte, jako promień koła, wykreślonego z centrum państwa polskiego, którego obwód sięga mniej więcej jego granic, dla dziesięciu powszechnie używanych surowców w przemyśle przetwórczym, a więc dla zboża, trzody chlewnej, tłuszczów, bawełny, wełny, skór, drzewa, żelaza, węgla i farb, wynosi 6,5 proc. ogólnych kosztów produkcji. Koszt zużycia i remontu maszyn, urządzeń i budynków, corocznie dokonywany w celu utrzymania na właściwym poziomie zdolności wytwórczej zakładu, ustawowych warunków higieny i bezpieczeństwa, przyjmując 4 proc. w stosunku rocznym od obrotu, przy przeciętnym trzykrotnym obrocie kapitałem obrotowym w ciągu roku, wyniesie 1,33 proc. także ogólnych kosztów produkcji. Koszt obowiązkowego ubezpieczenia zakładu od ognia 0,30 proc. ogólnych kosztów produkcji. Oprocentowanie wypożyczonego kapitału w zastępstwie kapitału obrotowego, którego gospodarstwa produkujące nie posiadają, przyjmując także trzykrotny przeciętny obrót kapitałem w ciągu roku przy ustawowej stopie procentowej, wyniesie 3,33 proc. ogólnych kosztów produkcji. Koszty stemplowe, pocztowe, protestowe, sądowe i inne drobne 0,5 proc. także ogólnych kosztów produkcji. Razem więc pasywne koszty, bezspornie obciążające produkcję, które nie mogą być zmniejszone bez zmiany gospodarczego ustawodawstwa, podlegające bezwzględnemu wyegzekwowaniu, wynoszą 44,60 proc. ogólnych kosztów produkcji. Pozostaje więc 55,40 proc. aktywnych kosztów produkcji, to jest mających wartość, pozwalającą przemysłowcowi lub rolnikowi operować nią w produkcji, zmniejszać lub zwiększać w granicach bezwzględnej potrzeby. Są to koszty surowców, półfabrykatów, administracji i oprocentowania kapitału zakładowego. W tej części kosztów dopiero można szukać niżenia cen przetworów przemysłowych. Ale wysokość tej niżki nie będzie wynosiła już 17,5 proc., a 31,65 proc., gdyż te 17,5 proc. nie mogą być odjęte od stu procent ogólnych kosztów produkcji, a tylko od aktywnej ich części, to jest od 55,40 proc., gdyż pasywna, jak to wyżej wykazałem, jest nienaruszalna. A ponieważ rolnictwo i przemysł w Polsce obecnie nie tylko, że nie oprocentowują kapitału zakładowego, a przeciwnie w większości swej dają straty,

z pozostałych więc 55.40 proc. kosztów produkcji, należy odjąć najwyżej 5 proc. na koszty handlowe i administracyjne, reszta zaś, to jest 50.40 proc. stanowią koszty surowców i półfabrykatów. Oczywiście jest, że w celu zniżenia cen przetworów przemysłowych o 17.5 proc., należy zmniejszyć koszty handlowe i administracyjne o 1.58 proc., surowców zaś i półfabrykatów o 30.07 proc. Należy więc zastanowić się, czy to jest możliwe.

Otóż, rozumując dalej tą samą metodą, widzimy, że w pierwszym wypadku można przypuszczać zniżenie kosztów produkcji o 1.58 proc., jakkolwiek w rzeczywistości, po dokonaniu w ciągu ostatnich kilku lat redukcji sił technicznych i administracyjnych w zakładach przemysłowych, z powodu ciągłego zniżania się poziomu produkcji, powodowanego ubożeniem społeczeństwa, zmniejszającym jego poziom spożycia, to jest niemożliwe. W drugim zaś wypadku należy mieć na uwadze, że w przemyśle wytwórczym koszty pasywne są jeszcze wyższe, niż w przemyśle przetwórczym, gdyż koszt robocizny i świadczeń społecznych przy wytwarzaniu surowców i półfabrykatów roślinnych i mineralnych wynosi, według danych z wyżej wymienionego dziełka, wydanego przez Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej, nie 28.47 proc., jak to w przemyśle przetwórczym, a przeciętnie 46.54 proc. Czyli, układając rachunek także własnych kosztów produkcji w przemyśle wytwórczym tym samym sposobem, co i w przemyśle przetwórczym, pasywne koszty produkcji wyniosą 62.90 proc. ogólnych kosztów produkcji, reszta zaś, to jest 37.10 proc. ogólnych kosztów produkcji stanowią koszty aktywne. I w tej dopiero części kosztów można szukać zniżenia ceny surowców i półfabrykatów, które przetwarza przemysł przetwórczy. A ponieważ 50.40 proc. kosztów surowców i półfabrykatów w przemyśle przetwórczym stanowi ich cenę, to jest sto proc. kosztów produkcji w przemyśle wytwórczym, to oczywiście jest, że w celu zniżenia cen surowców i półfabrykatów o 30.07 proc. możemy, nie popełniając błędów, odjąć od 37.10 proc. aktywnych kosztów produkcji w przemyśle wytwórczym 30.07 proc., pozostanie więc tylko 7.03 proc. obecnej ceny surowców i półfabrykatów na koszty aktywne w tym przemyśle.

Oczywiście więc jest, że, logicznie rozumując o organizacji naszego przemysłu, w obecnych warunkach nie można nawet przypuszczać, żeby te 7.03 proc. cen surowców i półfabrykatów pokryły koszty nawozów, zasiewów, utrzymania inwentarza i sprzętów, sił technicznych i administracyjnych, pracujących przy racjonalnej plantacji zbóż, okopowych, chmielu, tytoniu i innych roślin dla celów przemysłowych, a także hodowli zwierząt domowych i lasów oraz ogrodów owocowych, wymagających długiego okresu czasu troskliwej i kosztownej opieki, pokładów lub źródeł surowców mineralnych, wysoko postawionych pod względem fachowym sił technicznych i administracyjnych, pracujących w przemyśle górniczym i hutniczym, oraz oprocentowania kapitałów, ulokowanych w bardzo skomplikowanych i kosztownych zakładach i urządzeniach tych przemysłów.

Rachunek analizy kosztów własnych produkcji przemysłowej niewątpliwie stwierdza, że jakkolwiek bądź zniżka cen na przetwory oraz wytwory rolne i przemysłowe bez zmniejszenia podatków, świadczeń społecznych, przewozowej taryfy kolejowej, oprocentowania kredytów, skasowania urlopów i innych przymusowych kosztów jest niemożliwą. W przeciwnym razie należałoby przypuszczać, że rolnictwo, przemysł wytwórczy i przetwórczy odrzucają około 17.5 proc. rocznej wartości

produkcji zarobków, a ponieważ wartość jej, przyjmując średnią z liczb, podawanych przez ekonomistów, sięga 15 miljar. zł., to roczny zarobek Polski gospodarczej wynosiłby 2.6 miljar. zł., co oczywiście świadczyłoby o kwitującym dobrobycie w kraju, a nie o tak katastrofalnym upadku gospodarczym, w jakim obecnie znajdujemy się.

Widzimy więc, że zniżka cen w obecnych warunkach gospodarczych jest zjawiskiem nienormalnem, gdyż nie została spowodowana zdrową konkurencją wysoko postawionych pod względem produktywnym gospodarstw, zmierzających do zniżenia zarobków na produkcji, a stratami, które zrujnowały te gospodarstwa i zmusiły je do wyzbywania się resztek inwentarza za byle co, w celu zdobycia, chociaż na zaspokojenie najniezbędniejszych potrzeb, pieniędzy, których w kraju jest coraz mniej, lub też byle uratować co się da, nie mając pewności uratowania całego gospodarstwa.

Niemniej jednak stan taki w naszym gospodarstwie społecznem nie jest głównym powodem zniżki cen. Nasuwa się więc pytanie, co było jej powodem. Musiała przecież działać w tym okresie czasu jakaś siła, która, pomimo braku zarobków na produkcji, spowodowała zniżkę cen. Oczywiście jest, że nie była tą siłą gospodarza polityka rządu, który, jak już zaznaczyłem wyżej, nie posiadał dostatecznych środków, dających mu w obecnych warunkach możność spowodowania powszechnej zniżki cen.

Otóż tą siłą była niewątpliwie finansowa polityka Banku Polskiego, jako jedynej instytucji, posiadającej prawo emitowania pieniędzy, będących ustawowym środkiem wymiany w kraju, od wysokości obiegu których całkowicie zależną jest wysokość cen wszystkich bez wyjątku ruchomych i nieruchomych dóbr materialnych. Nie potrzebuję tutaj zbyt szczegółowo uzasadniać tego twierdzenia, gdyż jest rzeczą widoczną, że w miarę wzrastania pieniężnego obiegu na danem zamkniętem terytorjum wzrasta także pieniężna stawka, przypadająca na jednostkę dobra, znajdującego się na rynku wymiany. W razie zmniejszania się pieniężnego obiegu na tem terytorjum, proces ten odbywa się odwrotnie, pieniężna stawka na jednostkę dobra jest mniejsza — cena jego spada.

I oczywiście, zastanawiając się nad zniżką cen, widzimy, że proces jej rozpoczyna się w początku listopada ub. r. zaraz po wprowadzeniu przez Bank Polski restrykcji kredytowych i emisyjnych, stopniową zniżkę cen artykułów spożywczych i innych powszechnego użytku, jak żywność, mięsa, tłuszczów, odzienia, bielizny, obuwia, skór, drzewa, farb, nieco później żelaza. Przyjrzyjmy się temu procesowi w okresie od 1-go listopada ub. r. do 1-go marca b. r., dla którego posiadamy urzędowe liczby statystyczne.

Otóż przeciętna cena metra trzech rodzajów zboża, to jest żyta, pszenicy i jęczmienia, wynosiła 1-go listopada ub. r., według wykazu Głównego Urzędu Stat., 25,65 zł., zaś 1-go marca b. r. 22,50 zł., spadek więc ceny zboża w tym okresie czasu sięgnął 12,28 proc.; przeciętna cena kg. mięsa wołowego i wieprzowego w żywcu wynosiła w początku tego okresu 1,475 zł., w końcu zaś 1,275 zł., spadek więc ceny mięsa sięgnął 13,49 proc.; przeciętna cena kg. tłuszczów, t. j. oleju rzepakowego, smalcu i masła, wynosiła w początku tego okresu 3,20 zł., w końcu zaś 3,02 zł., spadek zatem ceny tłuszczów sięgnął 5,93 proc.; przeciętna cena mt. materiałów odzieżowych, wełnianych i barchanowych wynosiła w początku tego okresu 28,25 zł., w końcu zaś 27,47 zł., spadek zatem

ceny materiałów sięgnął 3 proc.; przeciętna cena m² płótna surowego i bielonego w początku tego okresu wynosiła 3.78 zł., w końcu zaś 3.56 zł., spadek zatem ceny płótna sięgnął 5.82 proc.; przeciętna cena pary obuwia damskiego i męskiego wynosiła w początku tego okresu 42,5 zł., w końcu zaś 37,5 zł., spadek więc cen obuwia sięgnął 11.76 proc.; przeciętna cena kg. skór podeszwianych wynosiła w początku tego okresu 6.53 zł., w końcu zaś 5.35 zł., spadek zatem cen skór sięgnął 18.07 proc.; przeciętna cena m³ drzewa opałowego, ciesielskiego i stolarskiego wynosiła w początku tego okresu 86 zł., w końcu zaś 79.30 zł., spadek zatem ceny drzewa sięgnął 6.70 proc.; przeciętna cena kg. farb olejnych różnych gatunków wynosiła w początku tego okresu 5.50 zł., w końcu zaś 5 zł., spadek zatem ceny farb sięgnął 9.09 proc.; cena ton. żelaza sztabowego w początku tego okresu wynosiła 350 zł., w końcu zaś 335 zł., spadek więc ceny żelaza sięgnął 4.30 proc. Przeciętny spadek cen tych dziesięciu artykułów wynosi 9.04 proc. Obieg zaś pieniężny w okresie procesu niżki cen, t. j. 1-go listopada ub. r., wynosił, wg. stanu rachunku Banku Polskiego, 1.408.400 tys. zł., a 1-go marca b. r. — 1.284.200 tys. zł., czyli poziom jego obniżył się o 8.82 proc.

Z tego zestawienia widzimy, że procentowy spadek poziomu cen i pieniężnego obiegu różnią się między sobą tylko o 0.22 proc. A więc liczby te korespondują z sobą i niewątpliwie stwierdzają decydujący wpływ finansowej polityki Banku Polskiego na obecną niżkę cen, pomimo tego, że przecież celem i zadaniem jej nie jest szkodliwe oddziaływanie na kształtowanie się warunków naszego życia gospodarczego, a tylko utrzymanie na właściwym poziomie siły nabywczej polskiego pieniądza.

Skoro jednak tak jest, to z naszego stanowiska byłoby nieostrożnością niezastanawianie się nad dalszym wpływem finansowej polityki Banku Polskiego na układanie się warunków dla naszej pracy gospodarczej. I tutaj niestety należy stwierdzić, że, wnioskując z tych danych, które nam są dostępne, nie można przypuszczać, że klęska tak nieoczekiwanej w obecnych warunkach niżki cen, spowodowanej restrykcją kredytu dyskontowego i pieniężnego obiegu, która tak mocno uderzyła w rolnictwo, przemysł i handel, już skończyła się, raczej należy sądzić przeciwnie, gdyż, spoglądając w przyszłość, widzimy, że ona nie zapowiada się dla tych gospodarstw dobrze, nie tylko dlatego, że ich byt nie ma trwałych podstaw, to jest produktywnych kapitałów, dostępnych i tanich kredytów, ani też rynku zbytu z odpowiadającym ich potrzebom poziomem środków wymiany, ale i dlatego, że gospodarstwa te narażone są na częste zmiany konjunktury finansowej, zależnej od szczupłych zasobów polskiego złota, utrzymującego równowagę pieniężnego obiegu, którego poziom nie odpowiada naszym gospodarczym i państwowym potrzebom. To też jakakolwiek bądź zmiana konjunktury gospodarczej w kraju, czy na świecie, oddziałuje na nasz pieniądz płochliwie, który kurczy się, jak czułek i chowa.

Nie możemy zapominać także, że jednym z głównych powodów chwiejności naszej konjunktury finansowej, która, jak to wyżej wykazałem, decydująco wpływa na proces kształtowania się cen, są niewspółmierne do naszej możliwości płatniczej długi zagraniczne, sięgające, według obliczeń Głównego Urzędu Statystycznego, 10328 milionów zł. Zadłużenie to obejmuje długi państwowe i komunalne w sumie około 4 miliardów zł. i przeszło 6 miliardów zł. długów prywatnych, a mieści w sobie 2.5 miljarða zł. krótkoterminowych wierzytelności gotówkowych

zagranicznego przemysłu i handlu, którym można przeciwstawić najwyżej 0.5 miljarda zł. takich wierzytelności polskich. Jak wyglądają w stosunku do tych długów zasoby złota i walut w Banku Polskim, które w dn. 1 marca b. r. wynosiły 807 milionów zł., nie potrzebuje tutaj szczegółowo oświetlać. Szan. Panowie sami wiedzą, jak takie warunki wpływają na stan Banku Polskiego, który stale jest narażony na zapotrzebowanie przez społeczeństwo walut i dewiz w celu chociażby częściowego spłacania długów zagranicznych, co przy niewspółmiernym ich dopływie, powoduje restrykcje kredytów i obiegu pieniężnego, w następstwie zaś zastój w obrotach handlowych, niżkę cen, a rolnictwo, przemysł i handel stawia w ciężkim kryzysie.

Następstwa takiego stanu widzimy już wszyscy. Idą one we właściwej sobie kolejności jedno za drugim, gdyż, jak to wyżej zaznaczyłem, klęski gospodarcze nie występują sporadycznie. To też po nadmiernem obciążeniu produkcji podatkami, świadczeniami socjalnymi i innymi kosztami przymusowymi, szły straty na produkcji, za niemi straty kapitałów obrotowych, dalej długi, protesty, egzekucje skarbowe, komunalne, sądowe i licytacje, z kolei szedł kryzys finansowy, za nim niżka cen, nadzory sądowe, bankructwa, bezrobocie, a za nim nędza. Dziś już nikt nie zaprzecza ruinie rolnictwa, przemysłu i handlu, gdyż to byłoby absurdem.

Stojąc obecnie przed ruiną naszych warsztatów, z wiekową nieraz tradycją ich działalności, tak chlubnie świadczącej o twórczej inicjatywie polskiej myśli gospodarczej, z bólem serca na nie patrzymy, nie tylko, jako przemysłowcy i kupcy, ale i jako obywatele tego kraju, z troską o jego jutro.

To też sfery gospodarcze niejednokrotnie już wskazywały na radykalne środki, które powinny być natychmiast zastosowane w celu uchronienia narodu i państwa od jeszcze większego nieszczęścia, gdy stan taki będzie trwał nadal. Środkami temi są przedewszystkiem:

1. Zmiana ustawy o podatku przemysłowym w ten sposób, ażeby stopa podatkowa nie przewyższała 1 proc. od obrotu dla przemysłu i 0.5 proc. dla handlu oraz, ażeby niedopuszczalny był i surowo karany dowolny wymiar podatku obrotowego, nie odpowiadający rzeczywistym obrotom przemysłu i handlu, który w wielu wypadkach podnosi opodatkowanie obrotu od 2.7 do 5.4 proc. i wyżej, co oczywiście podnosi i cenę towaru, nawet przy normalnej trzykrotnej wymianie, to jest od producenta do kupca i rzemieślnika, od 8.1 do 16.2 proc., a także często jest powodem upadku szczególnieśń średnich i małych zakładów przemysłowych oraz handlowych.

2. Zmiana ustawodawstwa socjalnego w celu obniżenia opłat na rzecz instytucji ubezpieczeń społecznych do 50 proc. obecnie obowiązujących opłat, a także skasowania płatnych urlopów w rolnictwie, przemysle i handlu, które to świadczenia także podnoszą cenę towaru do 3 proc.

3. Obniżenie o 0.3 proc. obecnie obowiązującej taryfy opłat za przewożenie towarów kolejami państwowymi, które, jak to wyżej wykazałem, podnoszą ceny towarów o 6.5 proc.

4. Obniżenie oprocentowania kredytu dyskontowego w państwowych instytucjach finansowych oraz innych krótko i długoterminowych kredytów, a także ustawowej stopy procentowej z 10 proc. obecnie obowiązujących do 6 proc., gdyż przy braku kapitałów obrotowych

w Polsce obecne wysokie oprocentowanie kredytu produktywnego podnosi cenę towaru, jak to wyżej wykazałem, także o 3.33 proc.

5. Umorzenie zaległych podatków za okres przeszły, które niewspółmiernie do możliwości płatniczej przytłaczają rolnictwo, przemysł i handel i ze względu na upadek tych gospodarstw nigdy nie będą mogły być ściągnięte, a ciągle ich egzekucje nie pozwalają tym gospodarstwom dźwignąć się z upadku.

6. Uregulowanie długów krajowych, obciążających rolnictwo, przemysł i handel, na drodze ustawodawczej w ten sposób, żeby ich spłata wraz z oprocentowaniem rozłożoną była na dwudziestoletni okres czasu w celu umożliwienia gospodarstwom tym dojścia do własnych kapitałów obrotowych, znormalizowania produkcji i dostosowania jej do warunków, jakie wytworzyły się w Europie po ponownem ukonstytuowaniu się państwa polskiego.

Innego wyjścia z ciężkiego kryzysu, w jakim obecnie znajdujemy się, który przedewszystkiem uniemożliwia normalną zniżkę cen, tak pożądaną dla utrwalenia niezależnego bytu i dobrobytu narodu i państwa, niema i być nie może, gdyż Polska, jak to wyżej starałem się wykazać, nie posiada takiego kapitału, jaki jest potrzebny na choćby częściowe uporządkowanie naszego gospodarstwa narodowego w ten sposób, ażebyśmy mogli zapewnić byt ludności, zamieszkującej w granicach naszego kraju i nadal utrzymać niezależność gospodarczą i państwową, a nikt nam obecnie takiej pożyczki nie da.

Załącznik Nr. 2 do protokołu
z dnia 14.IV 1931 r.

AKCJA ZNIŻKI CEN WE WŁOSZECH.

(Referat P. Radcy Prof. W. Krzyżanowskiego).

Przed kilku tygodniami wysunięto w Polsce ze strony kół rządowych hasło zniżki cen. Akcja, zmierzająca do zrealizowania go jest w pełnym toku, jednakże — na szczęście dla zainteresowanych sfer gospodarczych — prowadzona jest ostrożnie i oględnie. Rządowa akcja zniżki cen ma większy efekt psychologiczny, niż realny, albowiem stwarza pewnego rodzaju nastrój przychylny zniżce i właściwie tylko przyspiesza proces, który i bez niej dokonałby się samorzutnie. Jednakże nastrój stwarzany dzisiaj jest nieprzyjemny, sprawiający wiele trudności, a nawet podrywający byt wielu przedsiębiorstwom. Akcja zniżki cen jest zawsze bardzo niepopularnym i bolesnym procesem, i dlatego należy zapytać, czy jest ona potrzebną i możliwą do przeprowadzenia.

Na postawione pytanie nie pragnę dawać odpowiedzi. Odpowiedź tę potrafi dać każdy z Panów, znających doskonale w swojej dziedzinie praktyczne życie gospodarcze i rozumiejących doskonale tę podstawową zasadę życia, że tylko pomyślny rozwój całego kraju może uzdrowić trudną dzisiaj ich sytuację. Każde przedsiębiorstwo potrzebuje silnych i zamożnych klientów i musi uważnie patrzeć, jak im się powodzi. Otóż, nie pragnę dawać konkretnej odpowiedzi na pytanie, w jakim stopniu akcja zniżki cen jest potrzebna, jaka zniżka cen jest możliwa, chcę W.Sz. Panom jedynie przedstawić jej genezę, przebieg i następstwa we Włoszech faszystowskich. Charakterystyczną jest bowiem rzeczą,

że kilka tygodni przed akcją zniżki cen w Polsce rozpoczęła się ona tam daleko na południu w słonecznej Italii. Dlaczego taka zbieżność wydarzeń? — nasuwa się na usta pytanie. Odpowiedź na nie pozostawiam w zupełności Panom, sam dając tylko wierny możliwie obraz stosunków włoskich. Czy to prosty przypadek, czy następstwo kryzysu światowego, błędnej polityki rządów w układaniu swego budżetu, lub w tworzeniu zbyt wysokich murów celnych. Rzut oka na podobny, a daleki od nas proces pozwala nam ująć rzecz całą szerszej, głębiej i bestronnie.

Sytuacja dzisiejsza Włoch nie jest różową. Jest to kraj piękny, ale niebogaty.

Wąski półwysep apeniński pokryty jest szeregiem pasm górskich, wśród których ciągną się doliny często błotniste i malaryczne, wymagające kosztownych robót, aby je zmienić w urodzajne pola. Rolnictwo nie może wyżywić kraju, mimo niezmiernie wysokich cen i rentowności. Tak np. cena pszenicy za metr we Włoszech waha się w granicach 50 — 60 zł. przy cenie ochronnej około zł. 30 na metrze. Przemysł nie jest wszechstronnie rozwinięty z powodu braku węgla, rudy żelaznej, drzewa, ropy naftowej, a nadto, mimo wielkiej podaży pracy, wysokie koszty produktów rolnych i hodowlanych nie pozwalają na niskie place. Włochy są więc krajem biednym, mającym stale bierny bilans handlowy i pokrywającym jego niedobór w znacznej mierze dochodami z ruchu turystycznego. Zjawiska demograficzne przyczyniają się do powiększenia trudności gospodarczych. Włochy mają silny przyrost ludności i podobnie jak Polska muszą rok rocznie wychować, wyżywić i znaleźć pracę dla półmilionowego przyrostu ludności. Uzupełnia obraz sytuacji konieczność silnych zbrojeń państwa faszystowskiego, otoczonego sąsiadami, którzy patrzą niechętnie na system polityczny faszyzmu i którzy obawiają się ekspansji przeludnionych Włoch, duszących się w nadmiarze swej ludności, ścieśnionej na wąskim, skalistym półwyspie. Następstwem takiego układu stosunków jest brak kapitału, drożyzna pieniądza i kredytu. Stopa procentowa Banku Włoskiego i innych wielkich banków jest wprawdzie stosunkowo niska, ale o kredyt w nich trudno, a na rynku prywatnym oprocentowanie wynosi kilkanaście procent rocznie. Kapitału na rynku jest mało, a pieniądź zagraniczny jest w swych poczynaniach bardzo ostrożny. Kraj o wysokiej barjerze celnej przedstawia zawsze wielkie ryzyko lokaty, albowiem rząd każdej chwili może obniżyć cła i narazić włożony kapitał na straty.

Na Włochy, o podobnej strukturze gospodarczej, przyszedł kryzys, ogarniający dziś cały świat. Wyraził się on przede wszystkim w spadku cen, silniejszym od spadku kosztów produkcji. Nie nie pomogły wysokie cła, otaczające Włochy, albowiem bez końca podnosić ich nie można. Podniesienie cła na zboże i inne produkty rolne było już niemożliwością. Byłoby ono równoznacznem z podniesieniem się poziomu cen i kosztów utrzymania wysoko ponad poziom światowy, tworzyłoby z Włoch sztuczną wyspę, którą musiałyby wkońcu zalać wysokie fale. Trzeba było zgodzić się na obniżkę cen i do nowych cen dostosować koszty produkcji, a nie odwrotnie. Jak już wspomniałem, zniżka cen jest zawsze procesem bolesnym i niepopularnym, ale często koniecznym.

Drugim następstwem kryzysu było we Włoszech ogromne zwiększenie się bezrobocia, w stosunku do którego faszyzm wybrał odmienną politykę, niż reszta Europy. Uznano tam mianowicie, że zasilki na bezrobocie są wydatkiem nieproduktywnym, ginącym bez śladu,

i w celu zmniejszenia liczby pozbawionych pracy zaczęto na wielką skalę roboty publiczne. Powstały nowe drogi, koleje, okazałe budynki publiczne i parki. Dyktator Włoch zaczął wydatnie popierać ruch budowlany, pragnąc wskrzesić tradycję dawnego Rzymu. Na tem stanowisku w stosunku do bezrobocia stoją i dzisiaj Włochy faszystowskie. Rozbudować się i modernizować należy za wszelką cenę, choćby kosztem pewnego uszczuplenia stopy życiowej. Jednakże intensywne popieranie ruchu inwestycyjnego i potęgujący się wciąż kryzys wywołały 1-o rozrost budżetu i 2-o ścieśnienie się dochodów skarbu państwa. Z miesiąca na miesiąc zaczęły rosnać deficyty budżetowe, dochodząc z końcem zeszłego roku do kwoty około miljarда lirów, t. j. mniej więcej 500 milionów zł. Zjawisku deficytu budżetowego zaś spokojnie przyglądać się nie można. Wymaga ono *szybkich* środków zaradczych, i ono to wywołało bezpośrednio akcję włoską — obniżki cen.

Zjawiska opisane do tej pory niewiele różnią się od podobnych objawów na całym świecie, z wyjątkiem może stanowiska faszystwu w stosunku do bezrobocia. Ale tu podobieństwo się kończy. Państwo faszystowskie ze względu na całą swą ideologję musiało w stosunku do kryzysu zająć zupełnie inne stanowisko, niż demokracja Europy Zachodniej. Widzi ono cały organizm gospodarczy, jako pewnego rodzaju całość, a nie zbiorowisko lub zlepek jednostek. Faszyzm zwalcza liberalną demokrację, w myśl swego uniwersalistycznego poglądu na świat. Wolność, inicjatywa prywatna, własność prywatna o tyle tylko są tolerowane lub uznawane, o ile przyczyniają się dla dobra i wielkości narodu włoskiego. Jak mówi w jednej ze swych mów dyktator faszystwu Benito Mussolini — nędzną politykę jednostek, partyj i klas należy zastąpić wielką ideą solidarności Państwa — Narodu, a przeżyte hasła rewolucji francuskiej: wolność, równość i braterstwo, nowymi hasłami, które faszyzm wysuwa na cały świat, hasłami: autorytet, porządek i sprawiedliwość.

Faszyzm nazywa swój ruch rewolucją, która nie waha się — gdy trzeba — przed użyciem siły. W dzisiejszej taktyce faszystwu odżyły dawne hasła Macchiavellego, który radził panującym, aby równocześnie posługiwali się siłą i chytrością. Stosownie też do swych założeń teoretycznych faszyzm jest przeciwnikiem beczynności Państwa w stosunku do zjawisk gospodarczych. Wprawdzie nie każe Państwu gospodarować we własnym zakresie, ale każe mu nadzorować życie gospodarcze, tak, aby Naród Włoski był jaknajpotężniejszym w stosunku do reszty świata. Faszyzm nie jest etatyzmem, ale faszyzm odrzuca automatyzm gospodarczy, żądający swobody i nieingerencji państwa. Faszyzm ingeruje, sam nie gospodarując, ale kładąc mocną i silną rękę na całym życiu gospodarczym, w myśl interesów państwa — narodu:

Ruch włoski nie jest jednakże oderwana teorią, ale umie przemieniać swe zasady w rzeczywistość. Wytworzył on całą organizację, na której się opiera. Podstawą tej organizacji są w życiu gospodarczym syndykaty faszystowskie, to znaczy związki poszczególnych producentów, robotników lub kupców w poszczególnych miejscowościach, zgrupowane następnie w Federacje i Korporacje. Na czele ustroju stoi rok temu mniej więcej stworzona Consiglio Nazionale delle Corporazioni, której przewodniczy sam twórca faszystwu Benito Mussolini. Niema innych związków tylko faszystowskie. Wszystkie opanowane są przez partję, znowu odpowiednio rozbudowaną. Na szczycie jej stoi wielka Rada Faszystowska, będąca czemś w rodzaju Wielkiej Łoży

Masońskiej w stosunku do ustroju faszystowskiego. W łonie partii omawiane i przygotowywane są wszelkie poczynania, zawsze dalekie od abstrakcji i fanatyzmu, a przepełnione duchem praktycznego realizmu. Przykładem może być sam Mussolini, nieubłagany romantyk w planach i słowach, a praktyczny polityk w czynach.

Na państwo o takiej strukturze społecznej przyszedł kryzys gospodarczy, wyrażający się 1-o w spadku cen i rentowności przedsiębiorstw, 2-o w rosnącym z tej przyczyny bezrobociu i 3-o zmniejszających się dochodach skarbu państwa. Zaczął odczuwać trudności rolnik, przemysłowiec i kupiec, robotnik i Państwo, gdy konsument, o ile miał stałe dochody, zyskiwał raczej na ustawicznej niżce cen. W podobnej sytuacji były dwie drogi do wyboru. Pierwsza polegała na tem, aby zwiększyć podatki, ze zwiększonych podatków dać znaczne sumy na nowe roboty publiczne, mające zwalczyć bezrobocie, wreszcie by przy pomocy nowych ceł zapewnić rentowność produkcji. W ten sposób polepszyłyby się stanowisko skarbu państwa, rolnictwa, przemysłu i robotników, pogorszyłyby się sytuacja konsumenta. Podobne rozwiązanie sprawy byłoby jednakże samobójstwem lub ostatnim zastrzykiem morfiny. Śruba podatkowa we Włoszech jest już bowiem tak naciśnięta, że o nowych podatkach niema nawet co myśleć, a drożyzna tak znaczna, że nawet cła na zboże, inne produkty rolne lub przemysłowe również są nie do przeprowadzenia. Wystarczy wspomnieć, że ceny produktów spożywczych w detalu w Rzymie w sierpniu 1930 r. kształtowały się za 1 kg. jak następuje: mąka pszenna 1 zł. 12 gr., ziemniaki 38 gr., masło 8 zł. 23 gr., cukier 3 zł. 01 gr., mleko 66 gr. za litr. W stosunku do tych cen produktów rolnych ceny artykułów przemysłowych są mniej więcej na poziomie cen naszych, a nawet niższe. Stwierdzamy więc, że w porównaniu z Polską rolnictwo cieszy się we Włoszech znacznie dalej idącą protekcją. Lekarstwem wątpliwej wartości byłoby podwyższenie ceł na produkty przemysłowe, bo przez to rynek wewnętrzny nie wzmógłby nic a nic swej siły kupna, a eksport przy wyższych cenach spadłby jeszcze bardziej. Widzimy więc jasno, że faszyzm nie mógł pójść pierwszą drogą, drogą o zawsze wątpliwej wartości, zwiększenia podatków i ceł ochronnych. Sytuacja pieniężna świata nie pozwalała na zwwyżkę podatków i cen, i pozostała druga ewentualność, a mianowicie zniżka budżetu państwowego i obniżka cen, mająca ułatwić konkurencję rolnictwa i przemysłu włoskiego z zagranicą zarówno na rynku wewnętrznym, jak zewnętrznym. Faszyzm zdecydował się więc na tę drugą operację nieprzejmą i bolesną zarówno dla urzędników, którym obcięto płace o 12%, dla robotników, którym obcięto zarobki o 8% i dla przemysłu i handlu, które widziały się zmuszone do obniżki cen zarówno w hurcie i detalu. Był to krok bardzo śmiały, możliwy tylko dzięki wielkiej sile i twardej ręce faszyzmu, krok tak odmienny od dawnych zasad liberalizmu, że musi pobudzić do głębszego zastanowienia się nad tą kwestią. Faszyzm zerwał z dawnymi metodami „laisser faire — laisser passer“, albowiem, w myśl jego ideologii, Państwo nie może być w podobnej sytuacji bezczynne. Uznając, że tylko zniżka cen może wzmocnić siłę konkurencyjną gospodarstwa narodowego, już do ostatecznych granic chronionego cłami, zdecydował się i przeprowadził ją. Trzeba jednak przyznać, że zażądał ofiar od wszystkich, od rolnictwa, od przemysłu i handlu, od robotników i od swych własnych pracowników. W ten sposób każda warstwa, poświęcając coś, zyskiwała pewną rekompensatę. Rolnictwo, przemysł i han-

del obniżając ceny, zyskiwały obniżkę płac robotniczych lub wydatków na personel, otrzymywały zniżkę towarowej taryfy kolejowej, robotnik i urzędnik zyskiwał obniżenie kosztów utrzymania o kilka procent. Zapewne nie w każdym wypadku równoważyły się straty i zyski, ale w każdym razie nikt nie mógł twierdzić, że sam jeden składa ofiarę dla dobra państwa — narodu. Ze względów psychologicznych żądanie ofiary od jednej warstwy jest trudnem i równa się niemal bohaterstwu, żądanie ofiar od wszystkich jest również niełatwem, ale w przypadku wyższej konieczności możliwem do przeprowadzenia. Widzimy z tego, że akcja rządu włoskiego była umiejętnie obmyślana i przeprowadzona.

W całej akcji faszystów, wywołanej, jak wspomniałem, bezpośrednio deficytem budżetowym, można dostrzec kilka cech, różniących ją od akcji podobnej w Polsce. Przedewszystkiem zwraca się ona przeciwko drożyznie w handlu detalicznym, uważając, że istnieje zbyt wielka rozpiętość cen między hurtem a detalem. Faszyzm nie ingeruje w sprawę kształtowania się cen hurtowych, uważając, że jest to zadanie zbyt trudne. Natomiast bada pilnie ceny w detalu i nadzoruje kupców, zmuszając ich do wywieszania cenników. Ponieważ najwyższemi cenami chronione jest rolnictwo, a więc walka idzie w kierunku obniżenia cen artykułów spożywczych — odmiennie jak w Polsce. Naturalnie związki kupców - faszystów, a innych niema i być nie może, niebardzo są zadowolone z tej twardej i silnej ręki. Ale oponować nie śmia, co najwyżej wskazują skrzętnie na każdą dokonaną zniżkę. Pewną rekompensatą dla niektórych gałęzi handlu jest zakaz otwierania sklepów, głównie spożywczych, na pięć lat — co jednak wywołało różne zastrzeżenia wielu stron, twierdzono bowiem, że właśnie konkurencja obniży ceny. Mimo to jednak, komisja ministerjalna broniła poglądu, że zbyt małe sklepiki zjadają, a nie kapitalizują dochodów, śrubując równocześnie ceny i rezultatem tego był ów wspomniany zakaz. Coprawda ma się wrażenie, że argument o rozpiętości cen między hurtem a detalem jest wątpliwej wartości, albowiem czytałem dwa artykuły wybitnych ekonomistów faszystowskich, pisane kilka miesięcy przed akcją zniżki cen, twierdzące, że faszyzm właśnie nie prowadzi do rozpiętości cen i dowodzące tego — niezbitcie — szeregami cyfr. Po zjawieniu się deficytu budżetowego — zjawiała się momentalnie we Włoszech rozpiętość cen między hurtem a detalem, udawadniana znowu szeregami cyfr statystycznych. Dowodzi, że niezbite rzekomo cyfry, wykazy i statystyki mogą kryć wiele rzeczy i być poprostu używane do zamaskowania żrących posunięć lub apetytów. Drugą charakterystyczną cechą obecnej polityki gospodarczej faszystów jest niechętny stosunek do kapitału finansowego, zarabiającego na pośrednictwie, a nie produkującego. Faszyzm popiera raczej producenta, a więc przemysłowca i rolnika, a z pewną niechęcią patrzy na pośrednika i finansistę, w myśl teorii produktywizmu, której hołduje. Ponadto handel i finansjera są raczej międzynarodowe, a faszyzm wynosi wysoko w górę sztandar nacjonalizmu politycznego i gospodarczego. Finansjera międzynarodowa odnosi się z pewnością nie z zapałem do tego nowego prądu społecznego, przynajmniej w pewnym swym odłamie, i to nie polepsza wzajemnych stosunków. W praktyce odzwierciedla się ów niechętny stosunek faszystów do kapitału finansowego w bardzo ostrej kontroli nad bankami, które, wedle słów Mussoliniego w mowie z 20-go grudnia ub. r. — wypompywały na wieczne nieoddanie z kieszeni ubogiej ludności w ostatnich kilku latach około miljarda lirów, t. j. mniej więcej 500 milionów zł.

„Nie zdziwicie się — mówi dyktator Włoch —, że w wielu wypadkach zamknięcie okienek kas bankowych wywołało otwarcie się bram wzięcia, gdzie obecnie spory zastęp tych panów rozważa nad zmiennymi kolejami losu“. Wreszcie ogólna zniżka cen nie ominęła też właścicieli domów — kapitalistów. Zostali oni bez żadnej formalnej ustawy zmuszeni do zniżki czynszów o 10⁰/₀, chociaż trzeba pamiętać, że we Włoszech niema ochrony lokatorów, i ceny czynszów kształtują się tam bardzo wysoko. Stosunków włoskich z naszymi nie można w tym względzie porównywać.

Poznaliśmy w ten sposób motywy akcji drożyznianej faszystów, zapytajmy teraz, jakie są jej metody. Pobieżny rzut oka musi wykazać, że są one niezmiernie ostre, surowe, a nawet bezwzględne, bo inaczej zresztą akcja cała nie wydałaby prawie żadnych rezultatów.

Wiemy już, że faszysty nie ingeruje w sprawie cen hurtowych. Zresztą spadają one same w związku ze spadkiem cen światowych i nieruchomym poziomem, wysokich zresztą cel. Chodzi głównie o ceny w detalu, które rzekomo spadają zbyt wolno. Jakiemi środkami można je obniżyć? Otóż niema we Włoszech cenników — zniesione zostały w handlu artykułami pierwszej potrzeby w początkach z. r. Aby obniżyć ceny trzeba dobrowolnej zgody kupców. Zorganizowani są oni w szereg związków faszystowskich, zwanych federacjami, do których jednak nie muszą i nie należą wszyscy. Rząd, chcąc przeprowadzić swą akcję, osiągnął na konferencjach w Ministerstwie Korporacji czyli Gospodarstwa Narodowego *zgody* kupców na owe obniżki, które zostały potem opublikowane we wszystkich dziennikach faszystowskich — innych zresztą niema. Jednakże kupcy, nie należący do związków, nie byli nawet moralnie obowiązani do stosowania się do nowych cen — a jest tych kupców około 50 proc. Poradzono sobie z tem bardzo prosto. Kupcom, którzy pobierali wyższe ceny, zamykali prefekci, t. j. starostowie sklepy na szereg dni, karali ich grzywną administracyjną lub grozili w ostatecznym razie cofnięciem koncesji. Nie było ku temu żadnej podstawy prawnej. Prostemi środkami policyjnymi przeprowadzono obniżkę, przy czem jednak pamiętać należy, że zgodzili się na nią dobrowolnie kupcy faszysci.

Rzeczywistość pokazała już jednakże w pierwszych tygodniach, że zniżka była często tylko na papierze. Kupcy podnosili np. ceny w przeddzień zniżki, aby potem pozornie je obniżyć, poddawali klientom gatunki gorsze zamiast lepszych, czynili utrudnienia w nabywaniu tańszych towarów i t. d. Wobec tego faszystm zaczął przeprowadzać kontrolę zapomocą związków faszystowskich prowincjonalnych lub dzielnicowych, zmuszając kupców do wywieszania cenników. Sam widziałem, jak do jednego sklepu spożywczego weszło dwóch takich czarno ubranych panów, żądając wyjaśnienia, dlaczego pobiera się ceny wyższe, niż są przepisane, i jak właściciel sklepu drżał na to zapytanie. Trzeba bowiem pamiętać, że za tem grzecznem pytaniem stała groźba i egzekutywa. Podobnie żelazną ręką w kilku tygodniach przeprowadził faszystm obniżkę zarobków robotnikom, zgrupowanym również w syndykatach i federacjach, zmniejszając koszty robocizny w przemyśle, rolnictwie i handlu. O oporze mowy być nie mogło, chociaż nie obeszło się to bez silnych tarć wewnętrznych. Bardzo prosto radził sobie faszystm z obniżką wysokich zresztą czynszów. Gdy właściciel nie chciał ich obniżyć dobrowolnie, to lokatorzy przesyłali mu zmniejszony czynsz przekazem, a sądowe dochodzenie było w jednym wypadku,

o którym czytałem, zupełnie bezskuteczne. Jednego tylko faszyzm nie dotknął, mianowicie stopy procentowej i dochodu z kapitału, bo byłoby to za trudnem i niemożliwem do przeprowadzenia z szeregu względów. Całej swej akcji bronił przecież Mussolini w kilku-godzinnej mowie w Senacie argumentem, że nie może dopuścić do deficytu budżetowego i zachwiania waluty włoskiej. Kapitał włoski musi jednak również pracować dla dobra narodu włoskiego, w myśl wskazań faszyzmu.

Z krótkiego tego szkicu widzimy, że akcja zniżki cen we Włoszech nie była łatwą, ani przyjemną. Niezadowolonych jest w oblanej słońcem Italji znacznie *więcej*, niż zadowolonych, jak zresztą w każdym kryzysie. Mimo tego jednak, że dużo przedsięwzięć się tam wali, *musiały* Włochy iść za wskazaniami swego *Duce*, swego Wodza, ukochanego przez *garsć* sercem i duszą oddanych mu ludzi. Dlaczego? Pytamy. Otóż po pierwsze dlatego, że chroni on gospodarstwo narodowe włoskie szeregiem cel ochronnych. Może je każdej chwili zniżyć. Jeśli przemysł i rolnictwo korzysta z zarządzeń celnych rządu, to musi postępować, w myśl jego wskazań. Po drugie trzeba pamiętać, że w r. 1921 na murach fabryk włoskich wisiały czerwone sztandary, że zapalny tłum robotników włoskich wznosił okrzyki na cześć Moskwy. W tym momencie zjawiał się Mussolini, dawny socjalista, dawny redaktor naczelnego organu socjalistycznego „Avanti“, t. j. „Naprzodu“, który na czele swych czarnych koszul wkroczył do Rzymu, niosąc na bagnietach z powrotem narodowy, trójkolorowy sztandar włoski. Z krwi tych, co zginęli na polach walki nie dla chwilowych interesów, ale dla wielkości Włoch, dla *interesów przyszłych* niezliczonych *pokoleń* zrodziła się, raczej odżyła idea Państwa-Narodu. W imię tej idei faszyzm kazał pójść wszystkim bez wyjątku sferom gospodarczym drogą chwilowego *poświęcenia i ofiary*. Uznał on akcję zniżki cen, akcję podporządkowania kosztów produkcji do nowych cen za konieczną w danej chwili i przeprowadził ją surową i bezwzględną dłońią. Uznał, że tylko w ten sposób, można wzmocnić siłę konkurencyjną Włoch na rynkach wewnętrznym i zewnętrznym. Uznał, że barjery celnej bez końca podnosić nie można. W miejsce dawnych hasła demokracji i liberalizmu „wolność, równość i braterstwo“ wywiesił nowe „autorita, ordine e quistizia“ — autorytet, porządek i sprawiedliwość“.

Zał. Nr. 3 do protokołu
z dnia 14.IV.1931 roku.

SZKIC PROJEKTU UZDROWIENIA GOSPODARKI NARODOWEJ.

(Referat r. T. Kujawskiego).

Wysoka Izbo!

Kryzys, który od dłuższego czasu trapi życie gospodarcze Polski, ze względu na swój ogrom i spustoszenie, jakie czyni, musi być uznany za klęskę ogólnonarodową. To też winna być zmobilizowana cała wiedza i wszystkie siły narodu w celu zwalczenia tej klęski.

Aczkolwiek są już różne poczynania w tym kierunku, nie można jednak dopatrzeć się skoordynowanej i konsekwentnej na całej linii akcji, raczej częściej można zaobserwować bierność, oglądanie się na kogoś i usprawiedliwianie swej bierności tem, że kryzys nas trapiący

jest tylko falą i odbiciem ogólno-światowego kryzysu, wobec którego my jesteśmy bezsilni.

Kryzys w Polsce jednak tylko na niektórych odcinkach życia gospodarczego jest ściśle związany z kryzysem światowym, i na tym tylko odcinku nasza aktywność musi być szarmonizowana z aktywnością innych państw, lecz i tam polska racja stanu powinna znaleźć swój wyraz.

Poza tymi nielicznymi odcinkami, których ilość jednak obecnie się powiększa, a przede wszystkim w dziale produkcji rolnej i w dziale produkcji przemysłowej, uzależnionej od pomyślnej konjunktury w rolnictwie, opanowanie sytuacji leży, w mojem rozumieniu, całkowicie w naszej możliwości.

Z rozpatrzenia cyfr statystycznych ze względu na wielkość produkcji lub eksportu widzimy, że produkcja ziarna zbożowego przedstawia się następująco:

produkcja pszenicy, żyta i owsa w latach 1927 i 1928 była deficytowa, jedynie produkcja jęczmienia wykazała nadwyżkę — 5.3% i 7.9%	
„ pszenicy w r. 1929 dała „ — 0.63%	
„ „ „ 1930 „ „ — 8.2%	
„ żyta „ 1929 „ „ — 3.88%	
„ „ „ 1930 „ „ — 6.95%	
„ jęczmienia „ 1929 „ „ — 15.7%	
„ „ „ 1930 „ „ — 14.2%	

zaś przeciętna nadprodukcja 3-ch zbóż za ostatni okres pięcioletni wyraża się stosunkiem 3,09%, a jeżeli byśmy do tej cyfry włączyli przywóz słodu, prosa i kukurydzy, stosunek procentowy nadwyżki zredukowałby się do 1.99%.

Przy cyfrze tej świadomie postawiłem cyfrę procentowego rocznego naturalnego przyrostu ludności w Polsce 1.59%, który to współczynnik logiczny nasuwa wniosek, że przeciętna pięcioletnia nadwyżka może być skonsumowana przez przyrost ludności. Dlatego też głoszone przez rolników na zjeździe w Poznaniu hasło „gospodarki ekstensywnej“, jako w obecnych warunkach koniecznej, należy uznać na dalszą metę, z punktu widzenia gospodarstwa narodowego, za szkodliwe.

Jeżeli zaś spojrzymy na nadwyżkę produkcji 3-ch zbóż za ostatnie dwa lata, bardziej bezpośrednio nas interesujące, widzimy, że średnio nadwyżka za te dwa lata wyraża się stosunkiem 6.72%, względnie 6.47%. Ponieważ z braku danych statystycznych cyfry produkcji za rok 1930 przyjąłem równe cyfrom roku 1929, a w ostatnich dniach dowiedziałem się, że w województwie Lubelskiem w 1930 r. w stosunku do 1929 r. produkcja pszenicy wzrosła circa o 15%, żyta spadła o circa 13%, a jęczmienia spadła o circa 12%, to gdyby te poprawki wprowadzić do produkcji całej Polski, miałoby to jako skutek, że współczynnik średniej nadprodukcji za ostatnie dwa lata podniósłby się wprawdzie do 7,06%, względnie do 6,81%, jednak przypuszczalnie w 1931 r. współczynnik ten uległby niższe.

Należy więc stwierdzić, że nadprodukcja zboża w Polsce w ostatnich dwóch latach jest bardzo umiarkowana, a przeciętna nadprodukcja za ostatnie pięć lat jest tak minimalna, że jest ona faktycznie prawie bez znaczenia; pozatem zwracają uwagę swą anomalią cyfry stałego przywozu do Polski kasz, słodu, prosa i kukurydzy.

Wywóz zwierząt w 1929 r. wyniósł 2949675 sztuk za 225 milionów zł., w 1930 r. — 2758890 sztuk za 187,9 milionów zł.

Daje się tu odczuć wpływ kryzysu europejskiego, ale tylko na ceny, bo gdy zmniejszenie ilości wyraża się niecałymi 5%, to przeciętna cena sztuki jest niższa o 13%.

O ile chodzi o produkty inne, związane poważnie z rynkiem międzynarodowym, a więc najbardziej wrażliwe na kryzys światowy, zaznaczyć należy, że kryzys europejski zaznaczył się wyraźnie jedynie na eksporcie drewna i cementu, których spadek wywozu tak wyraźnie się zarysował, oraz cukru, który wprawdzie wykazuje zwykłą eksportu, lecz i produkcji, przyczem stosunek eksportu, który, jak wiadomo, jest deficytowy znacznie się pogorszył. Również widoczny jest spadek eksportu produktów naftowych, lecz, ze względu na charakter tych produktów i nieposiadanie cyfr statystycznych produkcji, nie wiem, czy przyczyną jest kryzys, czy inny powód. Natomiast na wszystkich innych produktach nie widać śladu kryzysu, odnośnie zaś niektórych produktów, jak węgiel, koks, żelazo, blacha, drut, wyroby żelazne, superfosfat — stwierdzić należy, że miały one nawet bardzo dobrą koniunkturę.

Aczkolwiek, oprócz tych przytoczonych produktów, Polska eksportuje i wyroby z innych grup produkcji, są to ilości drobniejsze, które stanowią niekiedy tylko drobny ułamek przywozu w danej grupie.

Jeżeli więc Polska przeżywa, mimo to, tak katastrofalny kryzys w rolnictwie i we wszystkich innych działach produkcji, nasuwa się więc logiczny wniosek, że kryzys w Polsce nie jest spowodowany li tylko światowym kryzysem, raczej zaś nasuwa się wniosek, że przyczyna leży w przeważającym stopniu czy to w braku doświadczenia w kierownictwie sprawami gospodarczymi, czy to w niedocenianiu spraw gospodarczych, czy też w tkwiących błędach, popełnionych przy organizacji naszej państwowości, czy też wreszcie w naszej nieporadności.

Po tych wstępnych słowach czuję się w obowiązku objaśnić Szanownych Panów, w celu skuteczniejszego wnिकnięcia w moją myśl przewodnią, że przy skonkretyzowaniu mego szkicu wychodziłem z następującego założenia, a mianowicie:

- 1) że główną uwagę należy przedewszystkiem skupić na zapewnieniu opłacalności się produkcji, a szczególnie rolnej, jako w swej jednolitości największej i jako zatrudniającej większość ludności;
- 2) że, wobec kształtowania się międzynarodowych stosunków gospodarczych i politycznych, musimy zarówno dla produkcji rolnej, jak i przemysłowej najgłówniejszą uwagę zwracać na rynek wewnętrzny;
- 3) że łatwiej jest zabezpieczyć sobie rynek wewnętrzny, niż zdobyć zewnętrzny, że przez to celowszem i racjonalniejszym jest popieranie przedewszystkiem wytwórczości, zapobiegającej importowi, a na drugim dopiero miejscu, a co najwyżej równorzędnie należy postawić popieranie wytwórczości eksportującej;
- 4) że przeciętny producent, poświęcający się przemysłowi, rzemiosłu lub handlowi, płaci circa 8 razy tyle podatku co przeciętny producent rolny;
- 5) że wszyscy obywatele państwa, którzy swym wysiłkiem tworczym i pracą przyczyniają się do powiększenia dobra

narodowego, są uprawnieni do korzystania w równym stopniu z tych samych usług państwa, bez względu na to, czy oni należą do kategorii przemysłowców, rzemieślników, rolników, czy kupców, jak również, że winni być w równym stopniu i sprawiedliwie powoływani do świadczeń na rzecz państwa;

- 6) że sposób wymiaru i poboru podatków przedstawia bardzo dużo do życzenia, wobec którego podatnicy są bezsilni;
- 7) że naruszone są prawa własności, co powoduje niewiarę w materialną odpowiedzialność gospodarstw;
- 8) że należy pociągnąć do świadczeń na rzecz uzdrowienia stosunków wszystkie warstwy społeczne, ograniczając jednak dodatkowe świadczenia zarobkujących poniżej pewnej normy, tylko do skutków przewidywanego podrożenia podstawowych produktów spożywczych;
- 9) że jest koniecznością zarówno społeczną, jak i państwową ochronienie wszystkich zdrowych w swem założeniu jednostek gospodarczych;
- 10) że akcja uzdrawiająca nie da się w całokształcie przeprowadzić w czasie krótszym, niż 3 letnim;
- 11) że aczkolwiek jestem zdecydowanym przeciwnikiem etatyzmu, a zwolennikiem liberalizmu, jestem jednak zdania, że, wobec stałego postępu techniki, podobnie jak jest normowana prawem i etyką wolność obywatela, powinien być i liberalizm w życiu gospodarczym poddany normom w celu zapobieżenia anarchji gospodarczej.

Na potwierdzenie słuszności tego ostatniego założenia niechaj służy przemysł skartelizowany, który, mimo nawet chronicznej nadprodukcji, jak w cukrownictwie, o ile nawet dotknięty jest kryzysem, przechodzi go w sposób bardzo łagodny. Dają się słyszeć wprawdzie głosy krytyczne, lecz krytycy niech uprzytomnią sobie, o ile nasza klęska, spowodowana kryzysem, byłaby większa, gdyby zapanowała zupełna anarchja w tak dużej gałęzi przemysłu, jaką jest cukrownictwo.

Przechodząc do meritum sprawy, celem będzie jeszcze podkreślić, że znane są mi poglądy ekonomistów niezależnych, ale znane są mi również teorie, sugerowane przez ekonomistów na terenie międzynarodowym w interesie racji stanu Anglii, Francji, Niemiec i t. d., i dlatego, szkicując swój projekt i nie spuszczając z oczu poglądów ekonomistów niezależnych, kierowałem się jedynie warunkami polskimi i polską racją stanu.

Aczkolwiek zwolniony jestem od potrzeby uzasadnienia tezy, że punktem wyjścia dla uzdrowienia stosunków gospodarczych w Polsce powinno być zapewnienie rentowności przede wszystkim produkcji rolnej, gdyż teza ta nie tylko jest wysunięta przez przedstawicieli rolnictwa, lecz jest również popierana i przez inne odłamy życia gospodarczego, jednak dopiero zilustrowanie cyframi różnicy dochodu rolnictwa, spowodowanej kryzysem cen produktów rolnych, pozwoli nam urobić sobie bardziej jasny obraz faktycznego pogorszenia stanu rolnictwa, jak również pozwoli nam zrozumieć skutki tego dla przemysłu, rzemiosła i handlu.

Jak z obliczenia widać, różnica (in minus) rocznego dochodu z produkcji żywnościowej ponad własne potrzeby rolnictwa dosięga *cyfry 848¹/₂ milionów złotych*, a jeżeli się przyjmie pod uwagę, że spadek cen zboża rozpoczął się w 1929 roku, nie popełnię błędu, jeżeli określe cyfrę zmniejszonych dochodów rolnictwa z tego tytułu i od tego momentu, jako przekraczającą 1.000.000.000 złotych.

Podkreślić jednak muszę, że jest rzeczą nieodzowną, aby została również, a przede wszystkim przez rolników zrozumiana i inna teza, że zubożenie miast, czyli nierentowność i zastój przemysłu, rzemiosł i handlu, pogłębia ze swej strony kryzys w rolnictwie, co tembardziej powinno być zrozumiałe obecnie, gdy eksport produktów rolnych i pochodzenia swem z rolnictwem związanych napotyka na coraz większe trudności. Stanie się dla nas teza ta bardziej zrozumiała, gdy uprzytomnimy sobie, że z pracy najemnej w miastach utrzymuje się (według statystyki za rok 1929 r.) 2.870.000 osób, których zarobek przekracza 6 miliardów zł., i że roczna strata 370.000 osób wskutek bezrobocia dosięgnąć może cyfry 900 milionów złotych.

Z obu tez wynika, jak ważnym czynnikiem produkcji zarówno przemysłowej, jak i rolnej jest „odbiorca“, to też ekonomista, podpisujący swoje publikacje inicjałami S. S., pisze w tej materji co następuje: „Odbiorca stał się najtrudniejszym do znalezienia. Stworzenie odpowiedniej ilości i jakości odbiorców wymaga dłuższego i większego nakładu pracy, niż stworzenie innych czynników produkcji. Świadomość włożonego nakładu, niezbędnego dla stworzenia rynku, wzrasta w każdym kraju, a z nią wzrasta i niechęć a nawet sprzeciw, aby obcy, aby cudzoziemiec, który w niczem nie przyczynił się do stworzenia tego rynku, korzystał z jego możliwości i to zupełnie bezpłatnie. Okoliczność ta musi stale być brana najpoważniej pod uwagę przy wszystkich rozważaniach gospodarczych, gdyż będzie decydującą przez dłuższy jeszcze okres czasu“.

Przytoczyłem świadomie powyższy pogląd, który w zupełności podzielam i który tłumaczy nam te trudności, z jakimi polska ekspansja gospodarcza walczy, i na jakie przez dłuższy czas napotykać się będzie i który zarazem daje nam usprawiedliwienie i uzasadnienie dla pieczołowitej ochrony rynku wewnętrznego wbrew sugestjom teorii ekonomicznych imperjalizmów różnych państw.

Przechodząc do konkretyzowania środków zaradczych dla zwalczania kryzysu z przytoczonych wyżej motywów,

I. na pierwszym miejscu wysunąć muszę ochronę rynku wewnętrznego dla naszej produkcji rolnej oraz przemysłowej i, aczkolwiek widzimy posunięcia w ostatnich czasach w tym kierunku naszego Rządu, jestem zdania, że należy przyspieszyć wprowadzenie nowej taryfy celnej, która odpowiadałaby warunkom gospodarczym Polski. Ponieważ zaś punktem wyjścia dla moich rozważań jest przede wszystkim zapewnienie rentowności w rolnictwie, przeto na racjonalne i celowe ustosunkowanie się w taryfie do produktów rolnych kładę specjalny nacisk,

II. jednak, przy nadprodukcji ochrona rynku od zewnątrz nie da spodziewanych wyników, t. j. nie zapewni tej ceny rynkowej, przy której produkcja staje się rentowna, a, o ile podaź wewnątrz kraju na własny rynek nie będzie unormowana.

Dlatego też wysuwam, jako następny postulat, konieczność unormowania podaży na rynek wewnętrzny produktów żywnościowych.

Problem ten tak ważny jest najtrudniejszy do rozwiązania dla produkcji zbożowej zarówno ze względu na wielką ilość jednostek gospodarczych (przeszło 3.000.000), zarówno ze względu na ogromne różnice pod względem wielkości tychże jednostek, jak i ze względu na duże wahania urodzaju, niezależne w znacznym stopniu od woli producentów. Nie uważam jednak, ażeby ten problem nie był do rozwiązania.

Rozwiązanie to wyobrażam sobie w następujący sposób.

Jako kontrolowaną jednostkę gospodarczą proponowałbym uznać powiat. W ten sposób mielibyśmy do czynienia tylko z 282 jednostkami gospodarczymi. Aby takie ujęcie sprawy było możliwe, należałoby zorganizować powiatowe związki rolników, czy to przekształcając istniejące Związki Ziemian, czy też niezależnie od takowych, przyczem powiatowe związki rolników powinny być zorganizowane mniej więcej na tej podstawie, na jakiej są zorganizowane syndykaty faszystowskie we Włoszech. Przez takie ujęcie sprawy chcę osiągnąć to, żeby powiatowe związki rolników miały publiczno-prawne mandaty i atrybucje w stosunku do wszystkich rolników w powiecie, a więc i nie należących do Związku, w zakresie spraw nas obchodzących.

Tak zorganizowani rolnicy musieliby przyjąć na siebie stosunkowy i solidarny obowiązek przedewszystkiem wycofania z rynku wewnętrznego nadmiaru produktów zbożowych przez stworzenie kontrolowanych zapasów nadmiaru zboża, a, o ile możliwości, również i wpływanie na równomierną, stosownie do rzeczywistej potrzeby, podaż na rynek wewnętrzny, by można utrzymać cenę produktów zbożowych mniej więcej na ustalonym poziomie.

Wobec tego, że, jak statystyka wykazała, nadprodukcja zbóż jest minimalna, wystarczyłoby z wycofanych nadmiarów stworzyć tylko *tak zwany zapas nietykalny*. O ile by speranda przewidywała większą nadprodukcję, co ma już miejsce przy jęczmieniu, należałoby niezależnie od zapasu nietykalnego tworzyć *tak zwany zapas wolny*.

Zapas nietykalny w zasadzie przeznaczony jest w całości na rynek wewnętrzny dla zabezpieczenia konsumentów przed zwykłą ceną ponad ustaloną normę, ale mógłby być zwolniony tylko w tym wypadku, o ile pierwotnie preliminowane zapasy nie byłyby wystarczające dla zaspokojenia zapotrzebowania rynku wewnętrznego.

Zapas wolny w zasadzie przeznaczony jest na eksport, lecz mógłby być przeznaczony również i na rynek wewnętrzny, o ile by zasła ku temu potrzeba.

Produkty przeznaczone na rynek wewnętrzny pozostają w wolnym obrocie. Również i zapas wolny, lecz z warunkiem eksportu takowego.

Zarówno zapas nietykalny, jak i wolny, bez względu na to, jakiej podlegałby kontroli i w czyjej byłby on dyspozycji i zamagazynowaniu, stanowi bezsprzeczną własność producentów, i wpływy ze sprzedaży takowych otrzymają ci, którzy je utworzyli.

Z przyjęciem i wprowadzeniem w życie powyższej zasady ustalać się będzie w oznaczonym okresie 3-letnim na każde półrocze ceny maksymalne na żyto, pszenicę, jęczmień oraz mąkę przez Ministra Rolnictwa w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu, z Ministrem Pracy i Opieki Społecznej. Gdyby w przeciągu 2-ech tygodni cena tych produktów na głównych giełdach krajowych utrzymywała się powyżej ustalonych cen maksymalnych, Minister Rolnictwa w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu oraz Pracy i Opieki Społecznej obowiązany jest zwolnić na rynek wewnętrzny ze swobodnego, a ewentualnie i nietykalnego zapasu odpowiednią część, by spowodować ob-

niżkę ceny do równi poniżej ceny maksymalnej. W razie wyczerpania się zapasów Minister byłby uprawniony do wpuszczenia kontyngentu zboża zagranicznego ze zniżonem cłem.

Przytoczony tu sposób normowania produkcji nie jest nowym. Ten sposób normowania był zastosowany do produkcji cukru w Rosji przedwojennej. Nowością byłoby zastosowanie go do produkcji rolnej. Zatrzymałem się na tym sposobie normowania, gdyż, według mego rozumienia, jest on najbardziej zbliżonym do ideału. Uważam ten sposób normowania za zbliżony do ideału dlatego, gdyż z jednej strony zabezpieczał producentowi godziwy zarobek, chronił konsumenta przed nadmierną wyższą ceną, a zarazem, wskutek stopniowej i konsekwentnej zniżki cen maksymalnych — zmuszał producenta do racjonalizowania produkcji, względnie do likwidowania przestarzałych fabryk, przyczem poszczególne jednostki gospodarcze nie traciły swojej indywidualności, a proces postępu następował drogą ewolucji, bez poważniejszych wstrząsów.

Jeżeli chodzi nie o samą zasadę normowania, lecz o organizację, to i pod tym względem mamy już pewien zbliżony pierwowzór w organizacji z czasów okupacji austriackiej, która wprowadzić miała inny cel i inną organizację, lecz która w dużym stopniu była zorganizowana przez czynniki społeczne i która również kontrolowała całokształt produkcji rolnej.

Wyrażam nadzieję, że temi dwoma przykładami zdołam sceptyków przekonać, że mój projekt da się praktycznie zrealizować.

Rozumiem, że mając do czynienia z takim produktem i z taką ilością i tak różnorodnych jednostek produkujących, nie możemy spodziewać się funkcjonowania projektowanej organizacji z matematyczną dokładnością, lecz nie na matematycznej ścisłości nam zależy — na osiągnięciu praktycznych celów.

Mam prawo przytem spodziewać się, że sami rolnicy dokonają pełnego wysiłku, aby sprawność ich organizacji i funkcjonowanie było możliwie dokładne, gdyż to będzie leżeć w ich interesie, bo praktyczne korzyści przedewszystkiem dla rolnictwa są tak poważne, że trudno jest przypuścić, aby organizacja miała być świadomie lub lekkomyślnie sabotowana.

Należy sobie bowiem uprzytomnić, że chodzi tu o sumę circa 850 milionów złotych rocznie. O innej korzyści nie mniejszego znaczenia, wiążącej się z tą organizacją, będę mówić dalej.

Tutaj przykładowo chcę wyjaśnić, że Niemcy, jak o tem świadczą notowania giełdy Warszawskiej i Berlińskiej, osiągnęli prawie już to, do czego my dążymy.

Rozpatrując projekt normowania i organizacji produkcji rolnej pod kątem uzdrowienia gospodarstwa narodowego i korzyści w pierwszym rzędzie dla rolnictwa, musimy na to zagadnienie spojrzeć i ze strony przeciwnej. Mianowicie trzeba sobie uświadomić, że owe 850 milionów złotych padną swym ciężarem na ludność miast, co stanowi rocznie na głowę tej ludności około 74 — 85 złotych, czyli obciążenie miesięczne na głowę wyniesie *około 6—7 złotych*.

III. By zakończyć sprawę tego problemu, zaznaczyć muszę, że, w razie przyjęcia powyższego projektu, powinno być zaniechane premjowanie eksportu zbóż.

Jeżeli, jak wykazałem wyżej, cały ciężar akcji uzdrawiającej rolnictwo spada na barki ludności nierolniczej, winna być jednocześnie rozwinęta akcja, mająca na celu uzdrowienie warunków produkcji nierolniczej w celu zapewnienia rentowności w przemyśle, handlu i rzemiosłach, a tem samem — mającej na celu podniesienie się z upadku i dalszy rozwój tych dziedzin życia gospodarczego, co ze swej strony polepszy byt licznych rzesz pracujących w przemyśle, handlu i rzemiosłach i przyczyni się do wzmożenia ogólnego dobrobytu.

IV. Rozpatrując możliwości akcji uzdrawiającej w tym kierunku, na pierwszy plan wysunąłbym konieczność wyrównania narazie przynajmniej częściowego nierówności pomiędzy obciążeniem podatkami przemysłu, handlu i rzemiosł z jednej strony, a rolnictwa z drugiej strony oraz wyrównania różnic z tego samego tytułu pomiędzy rolnictwem folwarcznem a rolnictwem włościańskim.

Mówić w obecnej chwili o dodatkowym opodatkowaniu rolnictwa zdaje się być rzeczą nielogiczną. Chcę więc zwrócić uwagę tych, którzy wysunęliby zarzut nielogiczności, że podobną nielogicznością można by również nazwać koncepcję obciążenia 840 milionami złotych szerokich mas tak bardzo zubożałej ludności niejskiej przy 370.000 osób bezrobotnych, a ponadto, że dodatkowe opodatkowanie projektują dopiero z chwilą realizowania się akcji uzdrawiającej w rolnictwie.

Konkretyzując ten pierwszy postulat w dziedzinie podatkowej:

a) wyobrażam sobie możność zrealizowania go przez podniesienie podatku gruntowego o 50%, co wyniosłoby 32 milj. złotych,

b) przez pociągnięcie do płacenia podatku dochodowego tych rolników, którzy są dotychczas zwolnieni od tego podatku. Nasuwa się pytanie, jakie może być realne kryterjum dla tego postulatu? Sądzę, że nie popełnię błędu in plus, jeżeli przyjmę za podstawę do obliczenia wpływu podatku od uposażeń. W roku 1928—507,2 tysięcy podatników zapłaciło podatku od uposażeń zł. 66,2 milj. Ponieważ rolników, niepłacących podatku dochodowego, jest około 3.000.000 osób, i wychodząc z założenia, że około 2 milionów będzie można zakwalifikować do płacenia tego podatku, zdaje się, że cyfra wpływu z tego tytułu preliminowana na zł. 250 milionów nie będzie cyfrą przesadzoną.

Tablica porównawcza skali podatku dochodowego i podatku od uposażeń — moje rozumowanie potwierdza.

NB. Wyłączanie od podatku na zasadzie posiadanych morgów uważam za nie-logiczne, gdyż dochód lub brak należytego dochodu jest uwarunkowany od sposobu gospodarowania.

Przechodząc do szczegółowego omówienia dalszych doraznych zarządzeń w dziedzinie podatkowej, które częściowo wyjdą również na korzyść rolnictwa, stawiam na pierwszym miejscu:

c) obowiązkowe niepobieranie tej części podatku obrotowego, która narusza substancję majątkową,

d) bezzwłoczną reformę podatku dochodowego, pobieranego od osób prawnych w duchu skasowania progresji, uzależnionej od cyfry absolutnego dochodu, a zamienienie pro-

gresją, uzależnioną od oprocentowania kapitału, przy-
czem czysty dochód w granicach 3% od kapitału pozostaje
wolny od podatku.

NB. Postulat ten wysunąłem przedewszystkiem w celu
stworzenia warunków, sprzyjających dopływowi kapitałów
do przemysłu i handlu.

- e) zniesienie bezzwłoczne podatku obrotowego dla handlu hur-
towego wyrobami i produktami krajowymi, a dla handlu hur-
towego wyrobami i produktami obcymi tylko dla transakcj
międzynarodowych, za wyłączeniem jednak transakcyj
o charakterze importowym.

NB. Ten postulat czuję się w obowiązku umotywo-
wać poglądem, że handel hurtowy jest, że tak powiem,
awangarda (kolumną szturmową) produkcji, i dlatego powin-
ien być bezzwłocznie odciążony od czynnika tak zwiększa-
jącego ryzyko i przez to tak destrukcyjnego, jakim jest
podatek obrotowy,

- f) zaniechanie poboru nowych rat podatku majątkowego,
ograniczając ściąganie takowego jedynie tylko do zaległych
rat dotąd wyznaczonych,
- g) zniesienie dodatku 10% do podatku dochodowego i prze-
mysłowego (zarówno do patentów, jak i do obrotowego),
- h) zniesienie podwójnego opodatkowania dochodów,
- i) umorzenie zaległych podatków obrotowego i majątkowego
oraz wszelkich kar za zwłokę i kosztów egzekucyjnych przed-
siębiorstwom, które poniosły dotkliwe straty,
- j) rozłożenie zaległych podatków na okres pięcioletni z mini-
malnem oprocentowaniem tym podatnikom, których należ-
ności w dużym stopniu są w egzekucji i których warsztaty
pracy znalazły się przez to w trudnościach płatniczych,
- k) sprawiedliwy wymiar podatków,
- l) zniesienie przywileju podatkowego dla spółdzielni, o ile
one nie są jedynie organem wykonawczym dla swych
członków,
- m) dla wyrównania ewentualnych niedoborów w okresie uzdra-
wiającym wprowadzenie na okres 3-letni:
 - 1) dodatku w wysokości 20 % do podatku dochodowego
od osób fizycznych, mających dochodu rocznego po-
cząwszy od 6.000 złotych wzwyż,
 - 2) dodatku w wysokości 20 % do podatku dochodowego
od uposażeń służbowych, począwszy od zł. 6.000 wzwyż,
 - 3) dodatku w wysokości 20 % do zreformowanego po-
datku dochodowego od osób prawnych,
- n) w miarę uzdrawiania się gospodarstwa narodowego i re-
gularniejszego wpływu podatków stopniowe kasowanie po-
datku obrotowego w tej kolejności, że po zniesieniu
podatku obrotowego dla handlu hurtowego winna nastąpić
likwidacja tego podatku najpierw dla przemysłu, a na
ostatku dla handlu detalicznego,
- o) wreszcie w okresie uzdrawiającym winna być wypraco-
wana i wprowadzona w życie racjonalna i sprawiedliwa
reforma systemu podatkowego, uwzględniająca przede-

wszystkiem postulat już wyżej zaznaczony zupełnego skasowania podatków obrotowego i majątkowego.

V. Przy rozpatrywaniu akcji uzdrawiającej należyta uwagę należy poświęcić również obciążeniom w dziedzinie świadczeń socjalnych. Odnosne postulaty konkretyzuję w następujący sposób:

- a) redukcja o 75% na lat 3 składek na ubezpieczenie od nieszczęśliwych wypadków,
- b) redukcja o 33 $\frac{1}{3}$ % na lat 3 składek od zakładów przemysłowych, handlowych i rzemieślniczych do Kas Chorych i o 50% do Zakładów pracowników umysłowych,
- c) redukcja na lat 3 o 50% obowiązkowych urlopów,
- d) rozłożenie przedsiębiorstwom zagrożonym zaległych składek na rzecz Zakładu pracowników umysłowych i Zakładu ubezpieczenia od wypadków na lat 5 z oprocentowaniem według stopy dyskontowej Banku Polskiego oraz zaległych składek do Kas Chorych na 2 lata,
- e) wypracowanie i wprowadzenie w życie w okresie uzdrawiającym nowelizacji ustaw, dotyczących świadczeń socjalnych.

Szczególniejszej uwadze poddaje się:

1) ustawę o świadczeniach na wypadek choroby.

UWAGA: przy wypracowaniu nowelizacji tej ustawy należy mieć na uwadze:

- a) że przed wprowadzeniem Kas Chorych w Kongresówce pracownicy umysłowi i robotnicy w zakładach przemysłowych otrzymywali te same, a niekiedy większe świadczenia, niż te, jakie daje Kasa Chorych, a natomiast pracownicy umysłowi i robotnicy nie ponosili żadnych kosztów, zaś zakład przemysłowy kosztowało to o połowę mniej, niż obecnie, przyczem zarówno pracownicy umysłowi, jak i robotnicy otrzymywali świadczenia w formie o wiele dogodniejszej, niż to ma miejsce obecnie,
- b) że sposób udzielania porad w Kasach Chorych już poniekąd z natury samej organizacji ma cechy biurokratyczne,
- c) że opłacanie haraczu na rzecz Kas Chorych, ustalonego w formie targów przez instytucje takie, jak: Magistrat, Bank Polski, szpitale, które w pełni zapewniają swym pracownikom świadczenia na wypadek choroby, jest wielką anomalią,
- d) że wreszcie zadaniem ustawy powinna być jedynie troska o zapewnienie świadczeń w formie najbardziej dla objętych ustawą odpowiedniej, a nie zbiurokratyzowanie tych świadczeń, połączone z niewspółmiernie wysokimi obciążeniami,

2) ustawy o ubezpieczeniach od nieszczęśliwych wypadków.

Nasuują się tu następujące postulaty:

- a) od ubezpieczenia winni być wyłączeni pracownicy biurowi, którzy nie mają styczności z ruchem fabrycznym,
- b) ubezpieczeni powinni być bardziej zabezpieczeni przed dowolnością Zakładu Ubezpieczeń przy ustaleniu rent inwalidzkich, czy też jednorazowych odpraw,
- c) konieczność zniżenia opłat.

3) ustawy o ubezpieczeniu pracowników umysłowych.

VI. O ile dotychczas rozpatrywane postulaty miały przede wszystkim na celu z jednej strony zapewnienie rentowności produkcji zarówno rolnej, jak i przemysłowej, a z drugiej strony przywrócenie zachwianej równowagi pomiędzy cenami wyrobów przemysłowych a cenami produktów rolnych, przechodzę obecnie nie tyle do postulatów, ile do uwag, dotyczących oszczędności zarówno gospodarki prywatnej, samorządowej, jak i państwowej, które, o ile byłyby uwzględnione, mogłyby również w bardzo dużym stopniu przyczynić się do uzdrowienia gospodarstwa narodowego.—I tak:

A) w gospodarstwach rolnych folwarcznych, zwłaszcza średnich i mniejszych niejednokrotnie daje się zauważyć przerost wydatków administracyjnych przez to, że kasa gospodarstwa rolnego nie jest oddzielona od kasy właściciela, i że tem samem wydatki na administrację nie są uskuteczniane według budżetu gospodarstwa, opartego na kalkulacji produkcji. Uwaga ta również dotyczy świadczeń w naturze gospodarstwa rolnego, które bywają uskuteczniane bez preliminarza.

Przy rozpatrywaniu czynników kosztów produkcji rolnej nie mogę pominąć anomalji obecnie istniejącej normowania płacy najemnej w rolnictwie według parytetu cen żyta zł. 40 wtedy, gdy cena żyta na rynku kształtuje się w granicach zł. 15 do 18.

B) W gospodarstwach przemysłowych daje się również niejednokrotnie zaobserwować przerost wydatków na administrację, a zwłaszcza na administrację naczelną.

Niejednokrotnie pobory członków Zarządu i Rad nie stoją w żadnym stosunku do świadczonej pracy lub do ponoszonej odpowiedzialności.

Nie mogę i tutaj pominąć bezkrytycznej często sugestji nieobniżania płac robotniczych pomimo, że w niektórych fachach (odlewnicy, modelarze) płace w Polsce były wyższe, niż w Czechosłowacji i Niemczech.

C) Osobnemu omówieniu podlega gospodarka samorządowa i państwowa.

O wygórowanych wynagrodzeniach urzędników państwowych mowy być nie może, gdyż są one raczej za niskie, jak za wysokie.

Nie będę tu poruszał spraw, które już podnoszone były bądź w debatach sejmowych, bądź w publicystyce, jak na przykład pobieranie pensyj z 2-ch lub więcej tytułów (emerytura i pensja), ale nie mogę nie poruszyć następujących spraw, a mianowicie:

1) ogromnego przerostu biurokracji, który daje się zauważyć zarówno w urzędach samorządowych, jak i państwowych. Rozumiem, że jest dziś rzeczą niemożliwą zredukowanie całych rzesz zbędnych urzędników — likwidacja tego anormalnego stanu musi jednak stać w planie uzdrawiającym na jednym z pierwszych miejsc, i gdy akcja uzdrawiająca zacznie wydawać rezultaty, a rozpocznie się rozwój przemysłu i handlu, likwidacja przerostu biurokracji winna następować w przyspieszonym tempie.

2) rozrzutność w wydatkach pozornie uzasadnionych. Typowymi przykładami takich wydatków są wydatki na lokomocję, jako to na samochody i pojazdy konne ponad rze-

czywistą i uzasadnioną potrzebę. Różącym wydaje się stan obecny, zwłaszcza w porównaniu ze stanem przedwojennym,

- 3) rozrzutność w wydatkach na cele zbędne lub niedostatecznie przemyślane. Typowym przykładem jest budowa młynów państwowych, gdy nie możemy wykorzystać pełnej sprawności istniejących młynów, lub też budowanie zakładów, które wbrew swemu pierwotnemu założeniu zajmują się wytwarzaniem przedmiotów diametralnie odbiegających od tych, dla wytwarzania których do życia powołane zostały,
- 4) zaliczyć tu również należy wydatkowanie na twórczość wprawdzie użyteczną, która jednak bez istotnej szkody może i powinna być rozłożona na więcej, niż jedno pokolenie, a które to wydatkowanie w łączności z innymi wydatkami, które odłożone być nie mogą, przerastają zdolność płatniczą obecnego pokolenia,
- 5) podnieść też muszę konieczność uproszczenia postępowania sądowo-egzekucyjnego i zmniejszenia kosztów z tem związanych.

Poruszając tę sprawę, mam na myśli obowiązek na terenie Kongresówki doręczania dłużnikom przez komorników sądowych wezwań o zapłatę na skutek klauzuli sądowych na wekslach, co jest połączone z absurdalnymi kosztami za djetę i koszty przejazdu (na prowincję), niezależnie od pobieranej taksy. Podobna czynność na terenie Poznańskiego i Małopolski dokonywana jest przez sąd za pośrednictwem poczty za minimalną opłatą.

VII. Oddzielnem, lecz równorzędnem zagadnieniem, w związku z przeżywanym kryzysem, jest ochrona od ruiny jednostek gospodarczych zdrowych w swem założeniu. Na zagadnienie to możnaby się zapatrywać i w ten sposób, że warsztat pracy jako taki nie zginie, może tylko zmienić właściciela, a dla gospodarstwa narodowego jest rzeczą obojętną, kto będzie właścicielem. Czy zajęcie w naszych warunkach takiego stanowiska byłoby słusznem i sprawiedliwem, a następnie, czy istotnie wszystkie jednostki gospodarcze, zwłaszcza przemysłowe utrzymywałyby się, a w każdym razie, czy takie przewłaszczenie nie odbyło się bez poważniejszych strat ogólnonarodowych i czy takie stanowisko zarówno z punktu widzenia narodowego, jak i państwowego nie byłoby szkodliwem? Sądzę, że na to pytanie może być odpowiedź tylko negatywna, i dlatego temu problematowi musi być poświęcona bardzo poważna uwaga.

Problem ten w gruncie rzeczy dotyczy zobowiązań, które wskutek kryzysu nie mogą być w terminach zapłacone.

Przyczyna w świetle przytoczonych cyfr jest jasna: rolnictwo otrzymuje począwszy od 1929 r. za swoje produkty mniej, niż przeciętnie w latach normalnych, przyczem roczna różnica na samem zbożu dosięga cyfry około 830 milionów złotych i, w miarę tych zmniejszonych wpływów, zredukowało swoje zapotrzebowanie na wyroby przemysłowe, więc również dopływ funduszy do przemysłu i handlu bez mała w tejże sumie zmalął.

Sprawa ta, o ile ona dotyczy rolnictwa, była już poruszona w Izbach parlamentu. Sądzę jednak, że nie może ona być ścieśniona tylko do ram zobowiązań rolników, lecz musi ona obejmować również zobo-

wiązania przemysłu i handlu. Sposób rozwiązania tego problemu musi być zaprojektowany jedynie przez doświadczonych finansistów po dokładnej analizie i zestawieniu wzajemnych zobowiązań, i dlatego ja ograniczam się jedynie do zaznaczenia, że sam plan finansowy *musi zależeć od zasadniczego ujęcia całokształtu akcji uzdrawiającej*. Tak na przykład, gdyby był przyjęty za podstawę niniejszy szkic, już na tle tu rzuconych cyfr, zarysowałby się zgruba, w jakich granicach i mniej więcej w jakich terminach odbywałby się wzmożony dopływ kapitałów do rolnictwa i znów od rolnictwa do przemysłu i handlu. Bez jasnego skonkretyzowania możliwości tych wzmożonych wpływów wszelki plan finansowy nie miałby realnych podstaw i dlatego byłby tembardziej trudny do zrealizowania. Dlatego też pozwalam sobie w tem miejscu wypowiedzieć pogląd, że rzucane projekty uzdrawiające dla rolnictwa, stawiające na pierwszym planie zaciągnięcie pożyczki lub widzące ratunek w parcelacji, uważam za nie-realne, bo nie mogę sobie wyobrazić, ażeby kapitalista chciał ulokować swoje kapitały w warunkach zupełnej nierentowności jednostek gospodarczych. Sądzę, lepiej jest spojrzeć prawdzie w oczy, nie łudzić się, bo prędzej wejździemy na właściwą drogę. Czy zresztą potrzebuję kogo przekonywać o tem, że, mimo naszych starań, kapitały nie chcą do Polski z zagranicy przypłynąć, pomimo, że konjunktura dla pieniędzy w Polsce zdawałaby się tak korzystną, jeżeliby o tem wnioskować tylko na podstawie różnic pomiędzy prywatną stopą dyskontową w Polsce i na Zachodzie Europy.

A projekt parcelacyjny przy spadku cen ziemi o 60 — 70%, czy może być realny, a gdyby był realny, czy wpłynąłby na zmianę konjunktury w rolnictwie? Dlatego i przy rozważaniu problemu finansowego ponownie podkreślić muszę, że punktem wyjścia dla akcji uzdrawiającej musi być stworzenie warunków rentowności. Jestem przekonany, że ujęcie w karby organizacyjne produkcji rolnej rozwiązanie rozpatrywanego obecnie problemu ogromnie ułatwi. Na potwierdzenie mego poglądu niechaj posłuży zorganizowane cukrownictwo, które środki obrotowe na produkcję czerpie z kredytów zagranicznych.

W związku ze staraniami naszymi o uzyskanie pożyczki zagranicznej budzą się we mnie refleksje na temat, czy pożyczka zagraniczna jest dla nas konieczna i czy w obecnych warunkach moglibyśmy uzyskać ją bez poświęcenia części naszej suwerenności lub conajmniej bez zaprzędania części naszego majątku narodowego?

Refleksje takie tembardziej budzą się w mej świadomości, gdy przy opracowywaniu niniejszego referatu przesunął mi się przed oczyma szereg cyfr, które raczej mi mówią, że te ciężkie miliony, które szukamy, znalazłyby się w stosunkowo krótkim czasie wśród nas, o ile wytworzyłyby się ku temu odpowiednie warunki, i o ile naród cały zrozumiałby, że musi sam budować swoją przyszłość i swoją mocarność.

Poprzestaję na tych uwagach, o ile chodzi o stronę rzeczową — materialną. Z tem jednak zagadnieniem łączy się zagadnienie formalno-prawne. Już było w publicystyce podnoszone, że prawo o zapobieganiu upadłości jest niewystarczające. Jest ono istotnie zbyt wąskie, gdyż dotyczy tylko przemysłu i handlu, a z drugiej strony, w warunkach przeżywanego kryzysu, nie daje stronom tego, czego wymaga życie, pomijając już tę okoliczność, że nadzór sądowy połączony jest z dużymi kosztami. Praktyka ostatnich lat i miesięcy dała dużo w tym względzie materiału. Niechaj poważni prawnicy wraz z praktycznymi ekonomistami znajdą ramy formalno-prawne dla zabezpieczenia ludzi uczciwych od zu-

pełnej ruiny i dla uniemożliwienia akcji ludzi złej woli, którzy pragną żerować na klęsce narodowej.

VIII. Nie mogę w moich rozważaniach pominąć postulatu, wynikającego ze sprawiedliwości, aby przemysł i handel przez instytucje kredytowe państwowe był zrównany w prawach z innymi działami produkcji.

IX. Wysunąć też muszę postulat, dotyczący strony formalno-prawnej, a mający na celu usunięcie przyczyn, utrudniających dopływ kapitałów do życia gospodarczego, a mianowicie chcę w tem miejscu zwrócić uwagę na konieczność znowelizowania ustaw, które naruszyły prawo własności, jak na przykład ustawy o ochronie lokatorów i o reformie rolnej, bo o usunięciu innych przyczyn, utrudniających dopływ kapitałów, mówiłem już pośrednio przy postulatach, dotyczących bądź podatków, bądź świadczeń socjalnych.

X. Kończąc swój referat, wyrażam pogląd, że w okresie uzdrawiającym nie mogą mieć miejsca ostre konflikty pomiędzy pracodawcami a świadczącymi pracę, przeto jest koniecznem zawieszenie na lat 3 prawa strejków i lokautów z tem, że ewentualne konflikty podlegałyby orzeczeniom komisji pojednawczych w składzie po dwóch przedstawicieli stron zainteresowanych, jednego przedstawiciela Ministerstwa Przemysłu i handlu lub Rolnictwa, jednego przedstawiciela Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej oraz sędziego, jako przewodniczącego.

Na uzasadnienie tego postulatu niech posłużą cyfry:

W 1928 r. było straconych dni roboczych z powodu strejków 2.788.000, strata więc *tylko dla świadczących* pracę z tego powodu wyniosła w jednym roku 22-28 milionów złotych; w 1929 r. było dni straconych 964.000, strata wyrażała się cyfrą $7\frac{1}{2}$ —10 mil. złotych.

Dążąc do oszczędności, nie możemy lekkomyślnie marnować dziesiątków milionów złotych.

Przedstawwszy Szanownym Panom dopiero co zreferowany szkic projektu uzdrowienia gospodarki narodowej, zdaję sobie sprawę, że nie wyczerpuje on wszystkich postulatów, któreby się z tą sprawą wiązały, i że, aczkolwiek do omawianego zagadnienia starałem się w nim podejść w sposób czysto rzeczowy i praktyczny, jestem świadom, że byłoby wskazanem zaprojektować rozwiązanie niektórych spraw w sposób bardziej prosty, inne znów sprawy należałoby bardziej skonkretyzować, to też zwracam się do Szanownych Panów z apelem, aby raczyli braki tego szkicu uzupełnić, niektóre postulaty, jako więcej kompetentni, bardziej skonkretyzować lub zastąpić doskonalszymi i w dalszej konsekwencji spowodować, by w jaknajkrótszym czasie zostały zrealizowane i sprowadziły dobroczynne skutki dla całego życia gospodarczego Polski.

Załącznik Nr. 4 do protokołu
z dnia 14.IV 1931 r.

WNIOSEK PREZYDJUM NA PLENARNE ZEBRANIE IZBY PRZEMYSŁOWO-HANDLOWEJ W DNIU 14.IV. 1931 R.

Plenarne Zebranie Izby Przemysłowo-Handlowej w Lublinie, na zasadzie § 31 poz. 4 części II Statutu, uchwala następujące virements (przeniesienia) z jednego działu do innego w budżecie roku 1930:

z działu II § 2 poz. 1 zł. 1.000.— do działu V § 3 i

„ II § 2 poz. 6 zł. 600.— do działu III § 2 poz. 4.

PROTOKÓŁ

VIII PLENARNEGO ZEBRANIA IZBY PRZEMYSŁOWO-HANDLOWEJ W LUBLINIE Z DN. 15 PAŹDZIERNIKA 1931 R.

Obecni członkowie Prezydium: Prezes M. Michniewski oraz Vice-Prezesi: S. Bromberg, Ł. Dal, J. Markowicz i J. Michałowicz.

Radcowie: Jakób Awerbuch, Zygmunt Bońkowski, Mojsze Burko, Antoni Czapski, Hersz Dal, Stanisław Danielewicz, Adolf Dauman, Jan Dębowski, Stanisław Drozd, Leon Dziewulski, Marek Endwajs, Pinkus Grynfeld, Ludwik Hafner, Mendel Horowicz, Abram Kantor, Jakób Kerszman, Edward Krausse, Witold Krzyżanowski, Teofil Kujawski, Izaak Lederman, Lejzor Lidzki, Sławomir Liibek, Antoni Litwiński, Hipolit Lucht, Kazimierz Maj, Jan Nadarkiewicz, Franciszek Papiewski, Stefan Poncet, Henryk Silbersztajn, Izaak Słobodkin, Mieczysław Zawadzki i Tomasz Żurek.

Korespondenci: Michał Chein i Kazimierz Rzeszotarski.

Nieobecni radcowie — usprawiedliwieni: Chaim Kandelis, Lejba Rozenberg i Herman Zysserman.

Nieobecni radcowie — nieusprawiedliwieni: Leon Bernstein, Mieczysław Broniewski, Maurycy Cichocki, Lejb Gelibter, Wiktor Kuttan, Feliks Łuszczewski, Wacław Moritz, Józef Pierożyński, Franciszek Raczkowski, Antoni Rostworowski, Henryk Sachs, Icko Mojsze Sznycer, Ela Topel, Zygmunt Zakrzewski i Hersz Jojna Zylber.

Biuro Izby: Vice-Dyrektorzy T. Kryński i K. Hollenberg, Adwokat A. Bier i Referent Prasowy W. Wiercieński.

Przewodniczy zebraniu Prezes Izby Michał Michniewski.

Protokół prowadzi Sekretarz Izby Czesław Bielski.

Stenografują: Z. Cygielmanowa i M. Gronkiewiczówna.

Porządek obrad.

- 1) Sprawozdanie Prezydium Izby za okres od 15.III do I.X 1931 r.
- 2) Ocena sytuacji gospodarczej.
- 3) Zaprzysiężenie rzeczoznawców.
- 4) Referat, zgłoszony przez r. Luchtę p. t. „Kryzys gospodarczy i konieczność zastosowania środków zaradczych“.

5) Projekt noweli do ustawy o podatku przemysłowym od obrotu.

6) Projekt budżetu Izby na 1932 rok.

7) Wnioski o zamianowanie korespondentów Izby.

O godzinie 17-ej Prezes Izby M. Michniewski otwiera Zebranie, stwierdzając jego prawomocność na podstawie listy obecności, i komunikuje, że protokół VII Plenarnego Zebrania z dnia 14 kwietnia 1931 r., rozesłany wszystkim radcom, wobec niezgłoszenia sprzeciwów, uważa za zatwierdzony.

Sprawozdanie Prezydjum.

Następnie Prezes Izby oświadcza, że, wobec niezapisania się do głosu żadnego z radców w sprawie sprawozdania Prezydjum, rozesłanego wraz z zaproszeniami na Plenarne Zebranie, uważa je, w myśl § 17 Regulaminu Obrad Plenarnych Zebrań — za przyjęte.

Ocena sytuacji gospodarczej.

W dalszym ciągu Prezes Michniewski wygłasza przemówienie na temat obecnej sytuacji gospodarczej. (Zał. Nr. 1).

Zaprzysiężenie rzeczoznawców.

Po przemówieniu Prezes odbiera ślubowanie od rzeczoznawców.

Zostają zaprzysiężeni:

Księgowi: Włodzimierz Tymciurek z Lublina, Michał Pobocho z Lublina, Józef Krawecki z Lublina, Alfred Mossakowski z Lublina, Juljusz Zajdenszmir z Chełma.

W zakresie brakarstwa drzewnego — Chłil Majer Szwarz z Lublina, branży zbożowej — Konstanty Besiński z Białej Podlaskiej, nasiennictwa — Benjamin Lew z Lublina, techniczno-budowlanym — inż. Wacław Rossman z Warszawy, jajczarstwa — Wincenty Puliński z Lublina, szczeniarnictwa — Mieczysław Kipman z Lublina.

Radca Lidzki wnosi o zmianę porządku obrad, mianowicie, ażeby na czwartym miejscu postawić rozpatrzenie budżetu.

Radca Poncet popiera wniosek r. Lidzkiego.

Prezes Michniewski nie zgadza się na zmianę porządku obrad, gdyż jego zdaniem, wszystkie punkty są jednakowo ważne, a przytem Regulamin Obrad Plenarnych Zebrań § 3 p. 1 przewiduje, że porządek obrad ustanawia Prezes Izby.

Referat r. Luchta.

Radca Lucht wygłasza referat na temat kryzysu gospodarczego oraz konieczności zastosowania środków zaradczych. (Zał. Nr. 2).

Radca Maj proponuje, aby referat r. Luchta, ze względu na cenny materiał i dane cyfrowe, był rozesłany wszystkim radcom.

Prezes Michniewski komunikuje, że referat będzie skierowany do Komisji Polityki Przemysłowo-Handlowej, poczem uzgodnione wnioski będą poddane dyskusji na Zjeździe Związku Izb.

Projekt noweli do ustawy o podatku przemysłowym od obrotu.

Adwokat Bier referuje projekt noweli do ustawy o podatku przemysłowym od obrotu, powołując się na rozesłany radcom projekt omawianej noweli oraz tabelę porównawczą stawek podatku przemysłowego od obrotu.

Adw. Bier zwraca uwagę, że projekt opiera się na rezolucjach Kongresu Izby Przemysłowo-Handlowych we Lwowie (wrzesień 1930 r.) i usiłuje w części rzeczywistnie wysunąć wtedy postulaty. Następnie referent zaznacza, że projekt ma wiele wad rzeczowych, stylistycznych i statystycznych, które należy poprawić, jeżeli projekt ma przynieść pozytywne ulgi. Przedstawia poszczególne zagadnienia, nasuwające się przy porównaniu projektu noweli z dotychczasowym stanem, podkreślając, że projekt zasadniczo uzależnia przeważną część ulg od prowadzenia prawidłowych ksiąg handlowych.

Co do ulg dla przedsiębiorstw przemysłowych, to zdaniem referenta, zaczynają się one zbyt późno, należałoby zacząć je stosować od 1932 r. Poza tem niektóre ulgi powstały na skutek orzecznictwa N.T.A., a więc w praktyce już istnieją, inne znów są w rzeczywistości zwężeniem uprawnień dotychczasowych.

Odnosnie handlu referent wyjaśnia, że żądanie prowadzenia ksiąg celem przyznania ulgi dla przedsiębiorstw, wykonywujących dostawy, uważa za zbędne, gdyż instytucje państwowe i samorządowe dają zupełnie pewne informacje, a dla skupu zawodowego przy obecnej technice tej gałęzi handlu prowadzenie ksiąg jest absolutnie niemożliwe. Referent uważa, że ulgi dla drobnego handlu winny się rozpocząć już od 1932 roku. W końcu podkreśla, że eksport będzie zwolniony od podatku, o ile będzie udowodniony prawidłowymi księgami.

Reasumując wszystkie kwestje, referent zaznacza, że nowela jest wprawdzie postępem, ale nie odpowiada obecnej sytuacji gospodarczej, i dlatego w imieniu Prezydium proponuje następujące zmiany w projekcie rządowym noweli do ustawy o podatku przemysłowym od obrotu.

A. 1) wprowadzenie od 1.I.1932 r. zamiast od 1.I.1934 r. — $1\frac{3}{4}\%$ stawki podatkowej dla przemysłu i kolejne zmniejszanie tej stawki co roku o $\frac{1}{4}\%$, aż dojdzie do 1% ,

2) uniezależnienie ulg dla skupu zawodowego i dostaw od prowadzenia ksiąg handlowych,

3) wprowadzenie 1% stawki podatkowej dla drobnego handlu od 1.I.1932 zamiast od 1.I.1933 r.

B. W sprawach procedury podatkowej znowelizować, względnie uzupełnić w sensie uchwał Izby Przem.-Handl. w kwietniu 1930 r. przepisy, dotyczące lustracji, badania ksiąg handlowych i zapisów w ciągu roku, przepisy, dotyczące organizacji Komisji Szacunkowych i Odwoławczych, dowodów z ksiąg handlowych oraz tajności wymiaru.

C. W sprawie ryczałtu zaprojektować łączne traktowanie noweli do Ustawy o podatku przemysłowym z rozporządzeniem, dotyczącym ryczałtu dla drobnego handlu.

Radca Kujawski zgłasza następujące wnioski:

1) Stawkę dla handlu hurtowego zniżyć do $\frac{1}{4}\%$,

2) zniżek nie uzależniać od prowadzenia prawidłowych ksiąg handlowych,

3) stosowanie ulg w kolejności: najpierw dla handlu hurtowego, następnie dla przemysłu od 1.IV.1932 r., a następnie dla handlu detalicznego.

Radca Burko po dłuższym przemówieniu zgłasza poprawki do noweli w formie wniosków:

1) w art. 11 skreślić wyraz „spożywczeni“, albowiem nafta, drzewo i t. p. są również artykułami pierwszej potrzeby.

- 2) w art. 19 zamienić słowo „obrotu“ słowem „podatku“ i potem dodać „z uwzględnieniem koniunktury gospodarczej“;
- 3) w art. 23 ust. 2 skreślić od słów „o ile“ do końca i dodać „odwołanie płatnika za uwzględnione“;
- 4) w art. 24 po słowach „Ministrowi Skarbu“ dodać „względnie Prezesom Izby Skarbowych“;
- 5) w art. 25 dodać p. 6. „częściowego lub całkowitego zwalniania od podatku od obrotu całych grup niższych kategorii handlowych“;
- 6) w art. 27 po słowach „z art. 98“ dodać: „może zarządzić“;
- 7) w art. 31 dodać „powiększa się ilość kategorii przedsiębiorstw handlowych z 5 na 8, przyczem sposób rozklasyfikowania przedsiębiorstw ustali Minister Skarbu po wysłuchaniu opinii Izby Przem.-Handl.“;
- 8) w art. 31 dodać również: „świadczenia przemysłowe mogą być wykupywane rocznie i półrocznie od 1 stycznia i od 1 lipca każdego roku“;

Radca Kantor stawia następujący wniosek:

„zdyskwalifikowanie ksiąg handlowych, prowadzonych zgodnie z przepisami kodeksu handlowego, może nastąpić tylko po uprzednim przeprowadzeniu ekspertyzy przez Sąd, do tego zaś czasu wymiar podatku winien być oparty na księgach“.

Radca Krausse w imieniu Lubelsko-Wołyńskiego Związku Młynarzy wyraża podziękowanie Prezydium i Biuru Izby za starania i prace w kierunku zmiany ustawy o podatku obrotowym — z uwzględnieniem istotnych potrzeb przemysłu młynarskiego.

Adwokat Bier analizuje wnioski i poprawki, wysunięte przez radców Kujawskiego, Burko i Kantora, poczem Prezes Michniewski poddaje zgłoszone wnioski pod głosowanie.

Wnioski Prezydium A.B.C. zostają uchwalone większością głosów.

Wnioski r. Kujawskiego nie uzyskały większości.

Wnioski r. Burko do art. 11, 19 i 25 oraz 31 (wykup świadectw przemysłowych) zostają uchwalone większością głosów.

Wnioski r. Burko do art. 23 i 27 nie uzyskały większości.

Poprawkę do art. 24 po wyjaśnieniach adw. Biera r. Burko wycofuje.

Wniosek r. Burko do art. 31 w sprawie ilości kategorii przedsiębiorstw handlowych uzyskuje większość w formie, proponowanej przez adw. Biera, a mianowicie: „powiększa się ilość kategorii świadectw przedsiębiorstw handlowych stosownie do projektu, opracowanego w swoim czasie przez Centralę Związku Kupców w Warszawie“.

Wniosek r. Kantora zostaje uchwalony.

Punkt VI. Preliminarz budżetowy.

Vice-Dyrektor Inż. Kryński referuje preliminarz budżetowy na rok 1932, zamykający się globalną cyfrą w dochodach i wydatkach zł. 420.500 (Zał. Nr. 3).

Radca Lidzki uważa, że nie można budować budżetu na tem, czego nie ma. Zapytuje, czy wpływy ze świadectw przemysłowych nie zawiodą.

Vice-Dyrektor dr. Hollenberg wyjaśnia, że przewidywania wpływów są oparte na cyfrach tegorocznych.

Radca Lidzki w dalszym ciągu kwestionuje dochody Biura Kolejowego i od zaświadczeń paszportowych oraz wydatki na Kasę Chorych i na fundusz emerytalny.

Po wyjaśnieniach, udzielonych mu przez Vice-Dyrektora inż. Kryńskiego, radca Lidzki proponuje obniżkę pensji Dyrekcji oraz skreślenie wydatku na remuneracje i zapomogi, jak również obniżenie djet.

Prezes Michniewski prosi r. Lidzkiego o zgłoszenie wniosków na piśmie.

Radca Kantor w dłuższym przemówieniu podkreśla ostrożność w ułożeniu budżetu, uważa, że preliminowane kwoty są realne i wnosi o przyjęcie preliminarza budżetowego na rok 1932 en bloc.

Korespondent Chein zaznacza, że każdy wogóle preliminarz budżetowy jest oparty na spodziewanych dochodach, które mogą ulec zmianom w zależności od konjunktur. W danym wypadku widzi ostrożność w przewidywanych dochodach. Co do wydatków podkreśla z uznaniem wprowadzone do preliminarza oszczędności.

Korespondent Rzeszotarski uważa, że preliminarz jest zupełnie realnie zestawiony i zaleca przyjęcie go.

Radca Dębowski zwraca się do Prezydium z wezwaniem, aby przy układaniu następnego budżetu powiększyło cyfrę stypendjalną.

Radca Drozd proponuje skrócenie wydatku na remuneracje.

Radca Poncet widzi w przedstawionym preliminarzu oszczędności w wydatkach, jednakowoż wyraża obawę co do wysokości preliminowanej cyfry z dodatku do ceny świadectw przemysłowych. Popiera dezyderat r. Dębowskiego odnośnie powiększenia funduszy na szkolnictwo. Poczem stawia następujące wnioski:

1. budżet przyjąć, apelując do Prezydium, by wydatki dostosowane były przez Prezydium do faktycznych dochodów i zachowana była na budowę domu preliminowana suma zł. 30.000—względnie zł. 40.000, o ile nie będzie wydatkowane zł. 10.000—na wybory,
2. uprasza się Prezydium o możliwie dalsze zwiększenie zasiłków na szkołę dla uczniów“.

Powyższe wnioski nie zostały przyjęte, wobec czego r. Poncet zgłosił je, jako dezyderaty do Prezydium.

Radca Burko omawia preliminarz budżetowy, uważa, że powinien być przyjęty i wysuwa dezyderaty:

1. przeznacza się na fundusz zapomogowy dla zubożałych drobnych kupców i przemysłowców, a przede wszystkim na wykup świadectw przemysłowych na rok 1932 kwotę zł. 10.000. Zapomogi te mają być wypłacane w porozumieniu z reprezentowanymi w Izbie zainteresowanymi organizacjami;
2. upoważnia się także Prezydium do udzielania bezprocentowych pożyczek do ogólnej kwoty zł. 50.000 — na termin do 6-u miesięcy na cel wyżej wymieniony. Sposób i warunki udzielania pożyczek ustali Prezydium“.

Radca Danielewicz stwierdza, że w preliminarzu budżetowym zostały wprowadzone pewne oszczędności.

Radca Lucht uważa, że preliminarz ułożony jest realnie.

Vice-Dyrektor in. Kryński udziela obszernych wyjaśnień w poruszonych sprawach.

Prezes Michniewski zarządza głosowanie nad przedstawionym preliminarzem budżetowym na rok 1932.

Preliminarz budżetowy na rok 1932, zamykający się cyfrą globalną zł. 420.500 w dochodach i wydatkach, zostaje przyjęty 29 głosami — przy jednym wstrzymującym się.

Wniosek o zamianowanie korespondentów Izby.

Prezes odczytuje zgłoszone pod datą 15 września 1931 r. dwa wnioski:

1. „Niżej podpisani radcowie Izby Przemysłowo-Handlowej w Lublinie zgłaszają, zgodnie z § 18 części II Statutu Izby, następujący wniosek: Plenarne zebranie Izby Przemysłowo-Handlowej w Lublinie uchwała zaprosić do współpracy w charakterze korespondenta Pana Froima Celnika, właściciela handlu materiałami piśmiennymi w Siedlcach, ul. Piłsudskiego 61

Podpisy: (I. Słobodkin), (A. M. Kantor), (E. Krausse), (H. Lucht), (S. Bromberg), (L. Lidzki), (J. Awerbuch), (M. Horowicz), (P. Grynfeld), (Z. Bońkowski)“.

2. „Niżej podpisani radcowie Izby Przemysłowo-Handlowej w Lublinie zgłaszają, zgodnie z § 18 części II Statutu Izby, następujący wniosek: Plenarne Zebranie Izby Przemysłowo-Handlowej w Lublinie uchwała zaprosić do współpracy w charakterze korespondenta Pana Kazimierza Szymańskiego, dyrektora Banku Przemysłowo-Rolnego w Siedlcach, ul. Piłsudskiego 50“.

Podpisy: (T. Żurek), (H. Lucht), (I. Słobodkin), (A. M. Kantor), (Z. Bońkowski), (S. Bromberg), (J. Michałowicz), (J. Awerbuch), (E. Krausse), (L. Lidzki), (M. Horowicz).

Wnioski o zamianowanie korespondentami Izby p. Froima Celnika z Siedlec i p. Kazimierza Szymańskiego z Siedlec zostają jednogłośnie przyjęte.

Wniosek nagły.

W końcu Prezes Michniewski oznajmia, że wpłynął wniosek nagły radców: M. Burko, T. Żurka, S. Drozda, K. Maja, S. Danielewicz, M. Horowicz i H. Silbersztajna — treści następującej:

„Zważywszy,

1. że wymiar podatku dochowego na rok 1931 w okręgu Izby w wielu wypadkach znacznie podwyższa wymiary tego podatku w latach poprzednich, aczkolwiek sytuacja gospodarcza i dochody handlu na terenie Izby w r. 1930, z powodu ogólnego przesilenia gospodarczego i specyficznych warunków lokalnych, znacznie się pogorszyły,

2. że przy wymiarze stosowana była wygórowana skala zyskowności, daleko odbiegająca od rzeczywistych dochodów,

3. że bez należytych podstaw opodatkowano wiele osób biednych, w latach poprzednich zwolnionych od tego podatku, z powodu nieosiągania przez nich ustawowo przewidywanego t. zw. minimum egzystencji,

4. że wymiar w tej wysokości dokonany doprowadzić może do kompletnej ruiny i tak będące nad brzegiem przepaści kupiectwo, z tych wszystkich względów Wysoka Izba uchwalić raczy:

Wzywa się Prezydium Izby do bliższego zbadania wysokości, warunków i podstaw dokonanych wymiarów podatku

dochodowego na rok 1931 i do poczynienia odpowiednich kroków u władz odnośnych.

Podpisy: (M. Burko), (T. Żurek), (S. Drozd), (S. Danielewicz), (K. Maj), (M. Horowicz), (H. Silbersztajn)*.

Nagłość wniosku, jak również sam wniosek zostają przyjęte jednogłośnie.

Wobec wyczerpania porządku obrad Prezes Michniewski zamyka zebranie o godz. 23 m. 50.

Załącznik Nr. 1 do protokołu
z dnia 15.X 1931 r.

OCENA SYTUACJI GOSPODARCZEJ.

(Przemówienie Prezesa M. Michniewskiego).

Wysoka Izbo!

Przeżywamy specjalnie ciężką fazę kryzysu gospodarczego.

Kryzys objął prawie wszystkie kraje i dotknął wszystkich dziedzin gospodarczych.

Jednym z ważniejszych powodów kryzysu światowego był brak dostosowania się gospodarki do nowowytworzonych po wojnie warunków, wyrażający się w nadmiernym wzroście produkcji rolniczej i przemysłowej, nieodpowiadającym zdolności konsumpcyjnej szerokich mas ludności.

Niemożność przewidywania na dalszą metę w okresie wojennej rozbudowy produkcji oraz skutki wielkiej wojny w postaci jednostronnej koncentracji kapitałów w kilku krajach z widocznym uszczerbkiem dla rozwoju gospodarczego pozostałych krajów wydały fatalne rezultaty. Istnienia prawa o ekonomicznej współzależności w warunkach nowoczesnej gospodarki poszczególnych państw dowiodło samo życie. Kryzys dotknął również te państwa, których potęga gospodarcza wydawała się dotąd niewzruszona. Mam na myśli Stany Zjednoczone Am. Pół. i Wielką Brytanię.

Charakterystycznymi cechami kryzysu, przeżywanego w latach 1929 i 1930, były: katastrofalny spadek cen ziemiopłodów i surowców, wywołany nadmiarem produkcji, wynikająca stąd konieczność zmniejszenia rozmiarów produkcji, znaczny wzrost bezrobocia oraz osłabienie obrotów handlowych. W chwili obecnej gospodarka światowa ponosi dalsze konsekwencje kryzysu w postaci zachwiania się finansów najpoważniejszych państw Europy.

Polska, jako kraj rolniczy, przeżywa już od r. 1929 pod wpływem nadmiernej podaży na rynkach międzynarodowych ziemiopłodów i surowców ciężkie przesilenie. Przesilenie to dotknęło wszystkie dziedziny naszego gospodarstwa narodowego. Spadek cen ziemiopłodów, pozabawiając gospodarstwa rolne rentowności i osłabiając w znacznej mierze siłę płatniczą ludności wiejskiej, stanowiącej ok. 70% ogółu ludności w Polsce, odbił się na stanie naszego przemysłu i handlu. Poza tem kryzys pogłębiały konieczność walki na naszych rynkach wewnętrznych z konkurencją zagraniczną, trudności eksportowe, znaczne obciążenie przemysłu i handlu w Polsce podatkami i świadczeniami socjalnymi oraz brak kredytów długoterminowych i kapitałów obrotowych.

Specjalnie ciężkim pod względem gospodarczym był rok 1930.

W pierwszym rządzie kryzys dał się odczuć w rolnictwie. Ceny ziemioplodów w roku ubiegłym stale spadały.

Ogólna nadprodukcja oraz dumping, stosowany przez Sowiety skurczyły znacznie możliwości eksportowe.

Oslabienie siły płatniczej ludności wiejskiej i miejskiej, trudności kredytowe i brak środków obrotowych wywołać musiały redukcję rozmiarów produkcji przemysłowej, wzrost bezrobocia oraz skurczenie obrotów handlowych. Wynikiem takiego stanu rzeczy był znaczny wzrost w r. 1930 upadłości i nadzorów sądowych, protestów wekslowych oraz likwidacja wielu przedsiębiorstw przemysłowych i handlowych.

W roku bieżącym kryzys wszedł w dalszą fazę zaostrenia.

Sytuacja na światowych rynkach zbożowych kształtuje się nadal niepomyślnie. Ceny na zboże ujawniają w dalszym ciągu tendencję zniżkową, co potęguje jeszcze konkurencja Rosji Sowieckiej i państw bałkańskich.

Sytuacja na rynkach międzynarodowych oraz wprowadzenie przez szereg państw zarządzeń reglamentacyjnych wywołały niekorzystne kształtowanie się koniunktur w Polsce oraz osłabienie naszego eksportu.

Ujawniająca się w Polsce w pierwszym półroczu r. b. tendencja zwiększenia cen ziemioplodów i przetworów załamała się w drugiej połowie czerwca w związku z sytuacją na rynkach międzynarodowych.

Również położenie przemysłu i handlu w r. b. w porównaniu z r. ub. doznało głębszego pogorszenia. Stan produkcji i obrotów uległ w r. b. dalszemu zmniejszeniu. Spadek bezrobocia w okresie sezonu wiosennego i letniego był w r. b. o wiele mniejszy, niż w latach ubiegłych.

Sytuacja finansowa w r. b. kształtowała się niekorzystnie pod wpływem przyczyn wewnętrznych i zewnętrznych. Zmniejszyły się operacje czynne i bierne banków, szerzący się na finansowych rynkach zagranicznych kryzys zaufania wywołał odpływ wkładów, co pogłębiło i tak wielką ciasnotę na rynku pieniężnym. W I-em półroczu r. b. w porównaniu do końca 1930 r. spadek wkładów w Polsce wynosił ok. 20%, spadek kredytów udzielonych ok. 16%. Należy jednak podkreślić, że banki polskie opanowały sytuację dzięki ostrożnej polityce kredytowej, co umożliwiło im wywiązanie się ze swych zobowiązań.

Na tem miejscu chciałbym poruszyć pewną w ostatnich czasach bardzo aktualną sprawę. Niejednokrotnie bądź przez prasę, bądź też pantoflową pocztą rozchodzą się różne wiadomości, często zupełnie nie uzasadnione, podrywające zaufanie do naszych instytucyj kredytowych—jest to ze wszech miar niepożądane i szkodliwe, i w pierwszym rządzie szkodzi tym instytucjom, zmniejszając znacznie ich płynność i siłę przez wycofywanie wkładów, a konsekwencją tego jest oczywiście szkoda, jaką w dalszym ciągu ponosi przemysł i handel, ponieważ w ten sposób zmniejszają się źródła, skąd mogą czerpać kredyt. Dlatego też pozwalam sobie zwrócić się do Panów z uprzejmą prośbą, ażeby Pano wie w środowiskach swoich wytwarzali krytycyzm w tym względzie i nie przyjmowali zbyt pochopnie defetystycznych wiadomości, dotyczących naszych instytucyj kredytowych, a przeciwnie starali się wiadomościom niesprawdzonym i nieprawdziwym możliwie silnie przeciwstawić.

W związku z tem stwierdzić można, że krach finansowy, obserwowany w Austrii i Niemczech, nie wywarł poważniejszego wpływu na naszą sytuację finansową.

Pomimo dodatkich objawów odporności, której źródło tkwi w utrzymaniu kursu naszej waluty i dążności do równowagi budżetu państwowego, nie należy nie doceniać wpływu na nasze życie gospodarcze spadku funta angielskiego, który odbić się musi nie tylko na strukturze gospodarczej W. Brytanji, ale również wpłynie bez wątpienia na dalsze kształtowanie się stosunków międzynarodowych w dziedzinie gospodarczej.

Jeżeli chodzi o Polskę, niebezpieczeństwo spadku wartości funta tkwi we wzmożeniu zdolności konkurencyjnej przemysłu angielskiego na rynkach eksportowych, w pierwszym rzędzie liczyć się musimy ze wzmożoną konkurencją eksportu węgla angielskiego na rynki skandynawskie. Poza tem spadek funta naraża na straty tych przemysłowców i kupców polskich, którzy opierali swe transakcje na kontraktach, opiewających w funtach. Wreszcie zwrócić musimy uwagę na mogące stąd powstać trudności dla naszego eksportu hodowlano-rolniczego na rynek angielski. Straty powyższe mogą okazać się bardzo poważne, ponieważ eksport do Anglii w I półroczu r. b. stanowił 1/6 ogólnego wywozu polskiego.

Na podstawie powyższych wymienionych przezeń objawów nasilenia kryzysu stwierdzić muszę, zgodnie z powszechnie panującą opinią, że tak świat cały, jak i Polska stoi w obliczu najcięższej zimy, którą przeżywać nam wypadło w okresie szerzącego się od 3 lat kryzysu.

Jako największą bolączkę wszystkich państw, przeżywających obecny kryzys, wymienić należy stan bezrobocia. W chwili obecnej na świecie znajduje się ok. 20 milj. ludzi bez pracy. Największe cyfry bezrobotnych przypadają naturalnie na państwa wysoce uprzemysłowione: Stany Zjednoczone A. P. — 6 milj., Niemcy — 4,6 milj. i W. Brytania — 2,8 milj. W Polsce ilość bezrobotnych przekroczyła w ostatnich czasach 1/4 milj. i dojść może w okresie zimy do 400 tys.

W związku z rozpoczętą akcją pomocy bezrobotnym i utworzeniem Naczelnego Komitetu, którego prezesem jest prezes Związku Izby p. Cz. Klarner, Izba Przemysłowo-Handlowa w Lublinie przyjmuje czynny udział w Lubelskim Wojewódzkim Komitecie.

Poza trudnościami finansowemi i klęską bezrobocia, poszczególne państwa przeżywają w chwili obecnej zachwianie równowagi budżetowej, spadek cen swych produktów, wynikający z nadprodukcji, oraz spadek obrotów w wymianie międzynarodowej. Jako środek zaradczy przeciwko kryzysowi wszystkie państwa stosują daleko posunięte środki protekcjonizmu, a nawet prohibicjonizmu, co niezmiernie utrudnia wymianę międzynarodową.

Wobec piętrzących się trudności, w obecnych warunkach gospodarczych Polska musi również stosować wszystkie rozporządzalne środki obronne, zabezpieczające rozwój naszej produkcji oraz umożliwiające naszą ekspansję gospodarczą na zewnątrz.

Porównując nasze położenie z położeniem innych państw, musimy zdać sobie sprawę, że dzięki temu, że nasze podstawy gospodarcze: waluta i równowaga budżetu pozostają niezachwiane — znajdujemy się w szczęśliwszem położeniu od innych. Nie uważam, żeby można było pocieszać się stwierdzeniem, że gdzieindziej jest gorzej, jednak muszę podkreślić, że nasza niezależność od krótkoterminowych kredytów zagranicznych i wynikająca stąd nasza słabość finansowa uratowały nas od wstrząsów finansowych, jakie przeżywają Niemcy, oraz uniezależniły nas od wpływu załamań finansowych obcych państw.

Nie możemy już dzisiaj przewidzieć końca kryzysu. Musimy również zdać sobie sprawę, że nie możemy całkowicie uniezależnić się od wpływów ogólno-światowego przesilenia. Musimy jednak dążyć do złagodzenia objawów kryzysu w Polsce własnymi siłami. Znaczna rola w tej pracy przypada sferom gospodarczym oraz izbom przemysłowo-handlowym, jako reprezentantkom tych sfer, powołanym do czuwania nad tem, by polityka gospodarcza Polski w labiryncie mnożących się w czasach dzisiejszych teorii i pojęć znalazła właściwe i słuszne drogi.

Do zagadnień, które w chwili obecnej wysuwają się na naczelne miejsce, należy wytworzenie warunków, umożliwiających kapitalizację wewnątrz kraju, biorąc pod uwagę, że źródłem specyficznem kryzysu w Polsce jest brak kapitałów własnych, oraz że w obecnych warunkach międzynarodowych liczyć na kapitały obce nie możemy.

Należy, w myśl powyższego, postawić, jako naczelne hasło naszej polityki gospodarczej — dążenie do zapewnienia produkcji tak rolniczej, jak i przemysłowej, oraz wymianie — rentowności. Bez rentowności, rzecz jasna, nie może być mowy o kapitalizacji.

Należy usunąć wszelkie zapory, uniemożliwiające osiągnięcie rentowności.

A więc przeprowadzić reformę podatków w kierunku równomiernego i racjonalnego ich rozłożenia, reformę ustawodawstwa socjalnego w kierunku obniżenia wygórowanych świadczeń, nieodpowiadających obecnym warunkom gospodarczym, oraz dążyć do usunięcia tych wszystkich przeszkód, które tamują normalny rozwój życia gospodarczego.

Sfery gospodarcze Woj. Lubelskiego i Wołyńskiego nie miały możliwości brania udziału w twórczej pracy na polu gospodarczem. Powołanie do życia samorządu gospodarczego daje Panom szerokie pole do inicjatywy i współpracy we wszystkich gałęziach życia gospodarczego i dwuletnie doświadczenie poucza nas, że w doniosłych sprawach niejednokrotnie głos nasz był poważnie brany pod rozwagę, a projekty nasze realizowane.

Dotychczasowy okres pracy Izby Przemysłowo-Handlowej w Lublinie zbiega się z pogłębiającą się stale kryzysem gospodarczym, i dlatego też konkretne wyniki działalności naszej dadzą się trudniej uchwycić, i niejedna bowiem zdrowa inicjatywa gospodarcza, mimo wielkiego nieraz nakładu pracy, nie znajduje należytego u sfer gospodarczych zrozumienia i poparcia.

W przysłanym Panom materiale na dzisiejsze Plenarne Zebranie załączyliśmy szczegółowe sprawozdanie z działalności Prezydium i biura Izby, dlatego też nie mam zamiaru rzeczy tych szczegółowo omawiać, a chciałbym tylko w ogólnych zarysach podkreślić ważniejsze prace Izby, uskutecznione w okresie sprawozdawczym.

Zgodnie z ustawą o Izbach, jesteśmy w stosunku do władz rządowych organem doradczym i opiniodawczym, co jest jedną z najważniejszych funkcji samorządu gospodarczego.

Po wysłuchaniu sfer zainteresowanych i po uzgodnieniu poglądów w komisjach izbowych opracowaliśmy szereg ważnych opinii, dotyczących wielu gałęzi życia gospodarczego.

Spotykamy się wprawdzie często z zarzutem, że sfery rządowe nie zawsze uwzględniają nasze słuszne, nieraz dla podtrzymania życia gospodarczego konieczne postulaty. Nie neguję, że ma to miejsce w wielu wypadkach, jednak należy wziąć pod uwagę, że, ze względu na ciężki

kryzys gospodarczy, niekażde słuszne żądanie może być natychmiast realizowane.

Z przyjemnością stwierdzić muszę, że prestige samorządów gospodarczych stale wzrasta, że zakres kompetencji ustawowych rozszerza się, co będzie przez Panów wykorzystane dla dobra tych czynników gospodarczych, które Panowie reprezentują.

Na terenie naszym życie gospodarcze nie zostało dotychczas w całości ujęte w normy organizacyjne, większość gałęzi przemysłowych i handlowych nie mają dotychczas swych związków zawodowych, które na Zachodzie w tak wybitny sposób przyczyniły się do ich rozkwitu.

Izba w tej dziedzinie intensywnie pracuje, i dzięki jej inicjatywie zorganizował się już przemysł młynarski, drzewny i szczeciński oraz kupcy zbożowi i jajezarscy.

Teren nasz jest wybitnie rolniczym, i dlatego też uważała Izba za konieczne dążyć do uzdrowienia handlu zbożowego i przemysłu spożywczego przez zorganizowanie Giełdy Zbożowej i Towarowej w Lublinie i rozpoczęcie prac organizacyjnych takiej instytucji na Wołyniu.

Ponieważ 80% całej produkcji chmielu koncentruje się na terenie obu naszych województw, przeto Izba uważała za konieczne powołanie do życia stałych Targów Chmielowych, które w znacznej mierze przyczyniają się do koncentracji tej dziedziny handlu i do zdobycia nowych zagranicznych rynków.

W dziedzinie eksportu, poza normalnem pośrednictwem między firmami krajowymi a zagranicznymi, Izba — zgodnie z obowiązującymi przepisami — objęła nadzór i kontrolę nad całym szeregiem artykułów eksportowych i w poważnej mierze przyczyniła się do uzdrowienia tych dziedzin i do podniesienia zaufania kupców zagranicznych do polskich towarów.

W dziedzinie podatkowej, poza normalnymi interwencjami u Izb Skarbowych i Ministerstwa Skarbu, dotyczących spraw fiskalnych poszczególnych miejscowości lub branż, Izba bądź to opracowała, bądź też współpracowała w całym szeregu projektów ustaw, idących w kierunku zniżenia ciężarów podatkowych, co weszło już obecnie w stadium realizacji.

Również w dziedzinie szkolnictwa rozwinęła Izba szeroką aktywną działalność.

Prezydium i Dyrekcja Izby w roku bieżącym objęłały ważniejsze ośrodki handlowe i przemysłowe obu województw i po zapoznaniu się z potrzebami i dezyderatami miejscowych sfer gospodarczych w granicach swoich uprawnień — starały się postulaty te zrealizować.

Podając w bardzo ogólnych zarysach wyniki naszych poczynąń, pozwolę sobie Panom Radcom złożyć podziękowanie za dotychczasową współpracę i zarazem wyrazić życzenie, aby polepszenie się sytuacji gospodarczej nastąpiło w jaknajkrótszym czasie.

GLÓWNE POWODY KRYZYSU W ROLNICTWIE, PRZEMYSŁE I HANDLU ORAZ KONIECZNOŚĆ STOSOWANIA ŚRODKÓW ZARADCZYCH.

(Referat radcy H. Luehta).

W referacie, który miałem zaszczyt wygłosić na ostatnim plenar-
nem zebraniu Izby w marcu, twierdziłem, że nasze gospodarstwo spo-
łeczne znajduje się w ciężkich warunkach, spowodowanych nadmiernym
obciążeniem produkcji świadczeniami publicznymi, finansowym kryzy-
sem i ciąglem zmniejszaniem się zdolności nabywczej ludności z powodu
jej zubożenia i, że przyszłość dla naszego rolnictwa, przemysłu i handlu
z tych właśnie powodów nie zapowiada się dobrze.

W tej części referatu może nie jeden z szanownych słuchaczy
wyczuwał pesymizm, niewiarę w zasoby twórczych sił społeczeństwa
polskiego, które wyteżoną inicjatywą i pracą mogłoby zmienić ciężkie
warunki życia na lepsze. Tymczasem widzimy, że wszelki jego wysiłek
w następsem półroczu nie dał oczekiwanej poprawy warunków, i że
warunki te stają się coraz cięższe i w wysokim stopniu niepokojące szerokie
sfery społeczeństwa o dalszą jego przyszłość. Obawy te nie są nieuza-
sadnione, gdyż dzisiaj już ciężki kryzys dotyka nie tylko rolnictwo,
przemysł, rzemiosło, handel, bankowość, ale i państwowe oraz komu-
nalne instytucje. Widzimy więc, że nie był to pesymizm, ani niewiara
w twórczą energję społeczeństwa polskiego, a oświecenie rzeczywistego
stanu, który już dzisiaj wszyscy w Polsce poznali.

Na usprawiedliwienie tego stanu słyszy się w społeczeństwie
opinję, że na całym świecie jest kryzys gospodarczy, że i tam także
nadchodzą kryzysy finansowe, występuje silny spadek cen surowców
i fabrykatów, bezrobocie i inne tym podobne objawy kryzysu gospodar-
czego, więc trudno wymagać, żeby w Polsce był dobrobyt. Ale słyszy
się także i inną opinję, która obiektywnie stwierdza, że Polska prze-
chodzi częściowo kryzys gospodarczy taki, jak i inne państwa, częściowo
zaś i to w przeważającej mierze przechodzi kryzys, wywołany szere-
giem zasadniczych błędów, które popełnione zostały w samem założeniu
naszej polityki gospodarczej. Polityka ta, narzucona Polsce zbiegiem
nieszcześliwych okoliczności, nie odpowiadająca warunkom, jakie wytwor-
zyły się dla jej gospodarstwa po światowej wojnie, zmierzała do stwo-
rzenia jakiegoś idealnego państwa, dającego olbrzymiej ilości ludności
niezwykle przywileje w dziedzinie pracy, opieki społecznej, podatkowej,
agrarniej, mieszkaniowej, które nigdzie nie istnieją. Stwarzając w ten
sposób raj dla wielu ludzi, nałożyła na rolnictwo, przemysł i handel
oraz nieruchomość miejską niezwykle ciężary, większe aniżeli w innych
państwach, tak wielkie, że one tym ciężarom podołać nie mogą.

Na konieczność naprawienia tych błędów izby przemysłowo-hand-
lowe w ciągu trzech lat swego istnienia niejednokrotnie zwracały
uwagę. Cały szereg postulatów, uzasadnionych praktycznymi doświad-
czeniami, wskazujących na niezwłoczną konieczność wprowadzenia
zmian w naszym prawodawstwie gospodarczem, przedłożonych przez
izby czynnikom prawodawczym, nie było do tej pory wprowadzonych
w życie w formie prawa. A tymczasem gospodarstwa publiczne, pań-
stwo, samorządy, instytucje ubezpieczeń społecznych i coraz to nowe
ich agendy rozwijały działalność w różnych kierunkach, niewspółmier-

nie do możliwości płatniczej ludności zwiększały swoje budżety wtenczas, gdy gospodarstwa prywatne pod ciężarem tych świadczeń i warunków, jakie z tego powodu wytwarzały się, zaprzestawały pracy, marniały i bankrutowały.

Toteż wybitni współcześni ekonomiści polscy i innych narodowości twierdzą, że polski system świadczeń publiczno-prawnych wyróżnia się pomiędzy systemami świadczeń publiczno-prawnych innych państw zachodnio-europejskich swoją niezwykle oryginalnością, zabójczo oddziaływającą na organizację polskiej produkcji. I istotnie tak jest. Dzisiaj bowiem po szeregu latach pracy w obecnych warunkach nikt temu nie zaprzeczy, gdyż praktyczne doświadczenia wyraźnie wskazują, gdzie leżą powody ciężkiego kryzysu gospodarczego w Polsce, i jakie środki przeciwko nim powinny być stosowane.

Powody te widzimy przede wszystkim w podatkach i innych świadczeniach publiczno-prawnych, obciążających naszą produkcję, w nieodpowiadającym naszym potrzebom ustroju pieniężnym i w słabej zdolności nabywczej naszego społeczeństwa. To są te główne powody o cechach wybitnie polskiego pochodzenia, które ciągle pogłębiają kryzys w naszym rolnictwie, przemyśle i handlu. Twierdzenie to będę starał się uzasadnić porównaniem kosztów naszej produkcji z kosztami produkcji państw zachodnio-europejskich, oraz porównaniem wysokości naszego pieniężnego obiegu z pieniężnymi obiegami tych państw, a także porównaniem poziomu konsumpcji naszego społeczeństwa z poziomem konsumpcji społeczeństw także tych państw, a to w celu wykazania nienormalnej różnicy pomiędzy warunkami życia gospodarczego u nas, a warunkami życia gospodarczego w państwach zachodnio-europejskich i pozyskania aprobaty Wysokiej Izby postulatów, które będę miał zaszczyt w końcu referatu postawić.

Otóż tą oryginalnością wyróżnia się przede wszystkim system podatków bezpośrednich, który zwalnia od płacenia podatków miliony gospodarstw chłopskich obszarem do 15 ha, jak również domy na wsiach, niewynajęte. Gospodarstwa te płaciły podatki okupantom, a nie płacą ich zupełnie, albo płacą minimalne własnemu państwu. Taki nonsens widzimy tylko w Polsce. Niema na świecie w kulturalnym, demokratycznym ustroju gospodarstwa, któreby w stosunku do swojej wartości i dochodu nie było obciążone świadczeniami na rzecz państwa. Następstwa tego są takie, że według obliczenia prof. I. Michalskiego w powiecie koźmińskim na 2301 gospodarstw, które płaciły okupantom podatek dochodowy, Polsce w 1928 r. zapłaciło tylko 1079 gospodarstw, czyli przeszło o 100 proc. mniej. W powiecie szamotulskim płaćto przed wojną skarbowi pruskiemu podatek od dochodów fundowanych 2509 gospodarstw, w roku zaś 1928 zapłaciło ten podatek polskiemu skarbowi tylko 1900 gospodarstw, czyli o 35 proc. mniej. W powiecie kartuzkim płaćto podatek dochodowy pruskiemu skarbowi 3631 płatników, a w roku 1928 płaćto polskiemu skarbowi podatek od dochodów fundowanych 1335 płatników, od zarobków 254 płatników i około 300 płatników funkcjonariuszy państwowych, razem więc około 1800 płatników, czyli także o 100 proc. mniej. Taką anomalję podatkową widzimy w całej Polsce.

Rezultatem tych niezwyklej oryginalności naszego ustawodawstwa podatkowego jest bardzo ciekawy stosunek liczbowy płatników podatków bezpośrednich. A mianowicie: w roku 1928 suma wpływów z podatków bezpośrednich wynosiła 962 milj. zł., 60,3 proc. tej sumy zapłaćł

przemysł i handel, zaś nieruchomości gruntowa tylko 11,9 proc. Stosunek ten wprost uraga naczelnej zasadzie równomiernego i sprawiedliwego opodatkowania obywateli, gdyż $\frac{2}{3}$ naszej ludności, która żyje z rolnictwa i naprawdę dzierży w swoim posiadaniu prawie całą Polskę, płaci tylko $\frac{1}{3}$ część podatków bezpośrednich, zaś przemysł i handel płaci $\frac{2}{3}$ tej sumy.

Niezrozumienie konieczności stosunkowego opodatkowania wszystkich obywateli w Polsce widzimy także w opodatkowaniu rzemiosła, gdzie warsztaty, w których pracuje właściciel i jeden najęty czeladnik, zwolnione są od wykupywania świadectwa przemysłowego. Ten przywilej istnieje tylko w polskim systemie podatkowym, gdyż pod względem społecznym jest niemoralnym i utrudnia konkurencję innym warsztatom, w których pracuje trzech, pięciu, czy więcej czeladzi, a które, poza obowiązkiem wykupywania świadectwa przemysłowego, obciążone są jeszcze podatkiem przemysłowym.

Ta nierównomierność i niesprawiedliwość w polskim systemie podatkowym tembardziej jaskrawo występuje w ustawie o podatku przemysłowym, która obciąża przemysł i handel nie tylko wysoką stopą podatkową, nigdzie nawet w najbogatszych państwach niestosowaną, ale i wysoce dowolnym wymiarem tego podatku, co nie tylko stawia płatnika w niemożności uiszczenia podatku, ale i zagraża ruiną jego przedsiębiorstwa, gdyż przy dużych obrotach, a małych zyskach, czy stratach na produkcji, jak to przeważnie dzieje się w obecnym kryzysie, podatek ten czerpany jest z kapitału obrotowego. Jeżeli dalej weźmiemy pod uwagę, że przy braku kapitałów obrotowych oraz kredytu w przemyśle i handlu podatek ten nie może być w większości wypadków wpłacany do kas skarbowych w terminie i dowolność jego wymiaru, to stopa 2.70 proc. od obrotu jest teoretyczną, gdyż zwiększają ją odsetki i kary za zwłokę, koszty egzekucji i dowolność wymiaru do 5.4 proc. i wyżej, co oczywiście podnosi ceny towarów nawet przy normalnej trzykrotnej ich wymianie, to jest od producenta do kupca i rzemieślnika od 8.1 do 16.2 proc. Obciążenie to uniemożliwia naszemu towarowi konkurencję z zagranicznym towarem, który wprowadzie także obciążony jest podatkiem obrotowym, ale w stosunku do naszej ustawowej stopy podatkowej przeciętnie dwa razy niższym, niż polski, czyli w Czechosłowacji 1.5 proc., Austrii 2 proc., Niemczech 1.10 proc. i Francji 1.27 proc., przeciętnie więc tylko 1.47 proc. Różnica więc obciążenia produkcji polskiej w porównaniu z zachodnio-europejską podatkiem przemysłowym na niekorzyść polskiej wynosi 1.50 proc. ogólnych kosztów produkcji.

Następną grupą świadczeń publicznych, obciążających produkcję, są ubezpieczenia społeczne, które także w stosunku do ogólnych kosztów produkcji stanowią poważne jej obciążenie, gdyż przeciętnie bez kosztów ubezpieczenia pracowników umysłowych wynoszą 2.47 proc., a z procentami, karami za zwłokę i kosztami egzekucji blisko 3 proc. ogólnych kosztów produkcji. Jakkolwiek składka ta nie jest wyższą od przeciętnej składki na ubezpieczenia społeczne w czterech państwach, a mianowicie: w Niemczech, Austrii, Czechosłowacji i Anglii, to w rezultacie obciąża ona koszty robocizny polskiej o 1.45 proc. więcej, gdyż w tych państwach pracodawca płaci $\frac{1}{3}$ część składki na ubezpieczenia społeczne, a pracownik $\frac{2}{3}$, w Polsce zaś odwrotnie — $\frac{2}{3}$ płaci pracodawca, a $\frac{1}{3}$ pracownik, co stanowi 0.41 proc. ogólnych kosztów produkcji. Jeżeli do tej różnicy dodamy różnicę opłat na ubezpieczenie pracowników

umysłowych, które u nas wynosi łącznie 20 proc. zarobków, a w Niemczech 14.2 proc., w Austrii 15 proc., w Czechosłowacji 17 proc., co przy przeciętnie 6 proc. kosztów administracji wyniesie także 0.32 proc. ogólnych kosztów produkcji więcej, niż w tych państwach, to świadczenia społeczne obciążają koszty naszej produkcji o 0.73 proc. ogólnych kosztów produkcji więcej, niż w państwach zachodnio-europejskich. Taki sposób rozkładu składek ubezpieczeń społecznych u nas i zagranicą także utrudnia i pomniejsza zdolność konkurencyjną polskiego wytwórcy na rynku krajowym i za granicznym, co szczególnie ujawnia się w okresie kryzysu.

Niezależnie od tego, nasz system ubezpieczeń społecznych ze swoim niewspółmiernie szybkim wzrostem składek ubezpieczeniowych, który od roku 1926 sięgnął 100 proc., zabójczo oddziaływa na organizację produkcji, gdyż wysysa z niej na swój sposób ostatnie środki obrotowe, które z niewiarygodną szybkością zamieniają się w rezerwy instytucji ubezpieczeń społecznych tak, że gdy jeszcze w 1926 roku rezerwy te wynosiły 211 milj. zł., to w 1930 r. szacują je na 700 milj. zł. wtenczas, gdy cała Polska gospodarcza przytłoczona jest olbrzymimi długami.

Jeżeli na szalę obciążeń naszej produkcji włożymy jeszcze ustawowo ustaloną różnicę czasu pracy w przemyśle i handlu, która w porównaniu z ustawowym czasem pracy w Niemczech wynosi 946 godzin rocznie na naszą niekorzyść, we Włoszech 675 godzin, w Czechosłowacji 328 godzin, we Francji 302 godziny, w Szwajcarii 228 godzin, czyli przeciętnie 500 godzin rocznie, które my mniej pracujemy, aniżeli ludzie w tych krajach, co stanowi 20 proc. w czasie pracy, to, nie licząc większej liczby świąt u nas, ani dłuższych urlopów wypoczynkowych, koszt robocizny naszej zwiększa się blisko o 5.4 proc. ogólnych kosztów produkcji. Niemniej jednak w Polsce nie wolno dłużej, nad ustawą ustalony czas, pracować. Za zbrodnię pracy sądy surowo karają! A przecież Polska, poza Rosją i Litwą, jest najbiedniejszym krajem w Europie, i tylko wyczerpana praca narodu może podnieść jej dobrobyt. Polska nie posiada kopalni złota, bez którego niema na świecie w obecnym ustroju gospodarczym niezależności narodowej i państwowej, a więc, chcąc utrzymać ją, musi intensywnie, eksploatując inne bogactwa przyrody, umysłowe i fizyczne siły narodu zdobywać je dla swoich zadań i celów. Jakże śmiesznie wygląda w takich warunkach zbrodnia pracy, a jednocześnie jak boleśnie przykro dla zdrowego polskiego rozsądku.

W kosztach naszej produkcji widzimy także różnicę kosztów przewozu towarów polskimi kolejami państwowymi w porównaniu z kosztami przewozu tych towarów kolejami innych państw. Przeciętna różnica kosztów tych według obecnie obowiązującej taryfy kolejowej u nas i w Niemczech, Włoszech, Francji oraz Czechosłowacji na odległości 400 klm. tonny towaru, ustalona na podstawie kosztów przewozu jedenastu rodzajów towarów, a mianowicie: zboża, trzody chlewnej, tłuszczów, bawełny, wełny, skór, drzewa, żelaza, farb i węgla wynosi w Polsce 7.68 zł., a w państwach zachodnio-europejskich 6.96 zł., co oczywiście podnosi koszty produkcji polskiej w porównaniu z kosztami produkcji zachodnio-europejskiej o 0.68 proc. ogólnych kosztów produkcji. Wynika to niewątpliwie z niedość oszczędnej i mało sprawnej organizacji naszego kolejnictwa.

Z kolei obciąża naszą produkcję wyjątkowo drogi kredyt. Jest rzeczą wiadomą, że w obecnych międzynarodowych warunkach gospodarczych dobrze zorganizowany kredyt decyduje o utrzymaniu właściwego poziomu produkcji, co w wysokim stopniu wpływa na obniżanie

jej kosztów oraz zwiększanie obrotu, czyniąc ją dostępną szerokiemu ogółowi konsumentów. W Polsce i pod tym względem widzimy różnice, ujemnie oddziaływujące na organizację naszego życia gospodarczego. Kredyt w Polsce nie tylko jest droższy, niż w innych państwach, ale i niedostępny, niedostateczny i często zależny od prądów politycznych, a nie potrzeb gospodarczych. Przeciętna stopa dyskontowa w akcyjnych i emisyjnych bankach zachodnio-europejskich wynosi 5.6 proc. w stosunku rocznym, w Polsce zaś w Banku Polskim 7.5⁰/₀, w innych 11 proc. w stosunku rocznym, czyli przeciętna stopa dyskontowa wynosi 9.25 proc., a różnica wysokości dyskonta 3.65 proc. na naszą niekorzyść. A ponieważ rolnictwo, przemysł i handel nie posiada kapitałów obrotowych, a tworzy je z kredytu, więc różnica dyskonta zwiększa koszty naszej produkcji w porównaniu z zagraniczną przy przeciętnym trzykrotnym obrocie w ciągu roku o 1.21 proc. ogólnych jej kosztów.

Widzimy więc i w naszych instytucjach bankowych wysokie koszty dyskonta, które na swój znow sposób obciążają produkcję krajową.

Z zestawienia tych rachunków widzimy, że ogólna różnica przymusowych obciążeń polskiej produkcji na rzecz państwa i innych związków publiczno-prawnych, wynika z porównania z temi samemi obciążeniami produkcji państw zachodnio-europejskich, wynosi 9.52 proc. ogólnych kosztów produkcji.

Przy sporządzaniu tego rachunku na podstawie jeszcze ściślejszych danych, niż ja posiadałem, jakkolwiek czerpałem je z poważnych źródeł, jak np. z Miesięczników Główn. Urzędu Statyst., Statystyki Izby Przem.-Handl., Bilansów Banku Polsk. i innych banków akcyjnych, cblczeń i dzieł prof. prof. J. Michalskiego, Kemmerera, z wydawnictw Min. Pracy i Opieki Społ. i literatury obcej, może okazać się pewna różnica, jednakże nie będzie ona duża, może sięgnąć najwyżej 10 proc. tej sumy na plus albo minus. Niemniej jednak widzimy, że różnica pomiędzy kosztami polskiej produkcji, a zagranicznej na niekorzyść polskiej jest bardzo duża. Różnica ta nie tylko utrudnia zbyt naszej produkcji na rynku krajowym i zagranicznym, ale i nie pozwala osiągnąć na niej zysków, gdyż pochłania je całkowicie. Niepodobniestwem jest wyobrazić sobie, żeby można było w obecnych warunkach dodać do różnicy kosztów produkcji jeszcze kilka proc. zysków, czyli podnieść ceny towaru polskiego. Przecież to przy obecnej międzynarodowej współzależności gospodarczej jest nie do pomyślenia, gdyż sprzeciwiałoby się wszelkim zasadom wolnej konkurencji i z całą pewnością uniemożliwiłoby sprzedaż polskiemu producentowi nawet 1 kg. towaru, zwiększając w ten sposób jeszcze bardziej zdolność konkurencyjną produkcji zachodnio-europejskiej.

* * *

Na tle takiego ustawodawstwa gospodarczego i warunków, jakie z tego powodu wytworzyły się dla naszej produkcji, przeprowadzona została reforma naszej waluty, która, jak twierdzą ekonomiści, była przeprowadzona zawczasie, bez należytego przygotowania, z ogromną szkodą dla ludności i państwa i już w następnym roku załamała się, co także skrupiło się na Polsce gospodarczej, gdyż spowodowało wyniszczenie resztek kapitałów obrotowych naszych gospodarstw. I rzeczywiście, przystępując do reformy walutowej, czynniki decydujące w Polsce nie zastanawiały się nad koniecznością utrzymania właściwego stosunku między wysokością pieniężnego obiegu, a pieniężnem potrze-

bami związków publiczno-prawnych oraz pieniężnymi potrzebami produkcji. W następstwie tego wprowadzony został zbyt mały w stosunku do tych potrzeb pieniężny obieg. Dostyc zaznaczyć, że około 320 milionów zł. miesięcznie wycofywane jest z obiegu w formie świadczeń publiczno-prawnych, co stanowi około 25 proc. całego naszego pieniężnego obiegu. Jest to bardzo wysokie i nigdzie nie spotykane jego obciążenie. Stan taki spowodował szybkie przelewanie się pieniądza z rezerwuaru potrzeb produkcji do rezerwuaru potrzeb państwowych. W miarę zaś wzrastania potrzeb państwowych i szybkość przelewów także wzrastała. Oczywiście więc jest, że czas pobytu pieniądza w rezerwarze produkcji stawał się coraz krótszy i uniemożliwiał mu spełnienie swej funkcji, co spowodowało bezpłodność pieniądza. Przyrost więc jego w polskim gospodarstwie nie istnieje, przeciwnie, obieg kurczy się. Gdy jeszcze 1 stycznia 1930 r. obieg banknotów B. P. wynosił 1390 mil. zł., to 1 października 1931 r. wynosił już tylko 1224 mil. zł., czyli na głowę ludności 39 zł. Jest zatem, poza Bułgarią i Litwą, najniższym w Europie, a mianowicie: 2 razy niższy, niż na Węgrzech, 3 razy niższy, niż w Czechosłowacji i Gdańsku, 4 razy niższy, niż w Niemczech, Austrii i Italji, 8 razy niższy, niż w Belgji i Szwajcarii, 11 razy niższy, niż we Francji. A ponieważ Polska, żyjąc w zespole tych narodów, musi dorównywać organizacją każdej dziedziny swego życia organizacji życia tych narodów, z niemi współpracować na każdym polu, przeto nonsensem jest twierdzenie, że potrzeby narodu polskiego mogą być mniejsze, a więc i pieniężny obieg, jako środek zaspakający te potrzeby, może być w tym państwie przeciętnie aż 5—6 razy mniejszy. Najoczywistszym tego dowodem jest ciągłe egzekwowanie pieniądza na zaspokojenie potrzeb związków publiczno-prawnych, pogoń za nim w celu zaspokojenia potrzeb gospodarczych, co powoduje obniżanie się cen towarów poniżej kosztów produkcji, w następstwie zaś jej poziomu, brak zarobków oraz zmniejszanie się zdolności nabywczej naszego społeczeństwa.

To też bardzo daleko pod tym względem pozostaliśmy na szarym końcu od reszty cywilizowanego świata. Dostyc spojrzeć na przeciętną roczną spożycia na głowę ludności ośmiu najważniejszych produktów w dziesięciu państwach zachodnio-europejskich, t. j. Austrii, Czechosłowacji, Niemiec, Danji, Holandji, Szwajcarii, Belgji, Francji i Anglji, która, wedł. danych Główn. Urzęd. Statyst., wynosi 326 kg., w Polsce zaś 128 kg., czyli 2.5 razy mniej spożywa wszelkiego rodzaju dóbr obywatel polski od zachodnio-europejskiego.

Wyjątkowo niski poziom naszego spożycia nietylko świadczy o braku środków na zaspokojenie najniezbędniejszych potrzeb społeczeństwa z powodu jego zubożenia, ale i wielkiej jeszcze pojemności krajowego rynku, stwierdzającej różnicę powodów gospodarczego kryzysu u nas, a w państwach wielkoprzemysłowych, w których wysoki poziom spożycia przy obecnej międzynarodowej współzależności gospodarczej świadczy o wyczerpaniu pojemności rynków tych państw, czyli nadprodukcji, która jest jedynym powodem ich gospodarczego kryzysu.

I to są te zasadnicze błędy w samem założeniu naszej polityki gospodarczej, o których mówiłem w pierwszej części referatu, a które zostały popełnione przez nas samych i są jednym z najgłówniejszych powodów bankructwa całego naszego gospodarstwa społecznego, braku zarobków prawie we wszystkich stanach społeczeństwa, setek tysięcy bezrobotnych, a nie z gospodarczym kryzysem na świecie nie mających wspólnego.

Następstwem takiego stanu, jak widzimy, są niewspółmierne do rzeczywistej wartości i możliwości płatniczej naszych gospodarstw społecznych i prywatnych, dużych i małych powszechne długi, które są groźnym zjawiskiem dla naszej przyszłości nie tylko dlatego, że rujnują od podstaw urządzenia krajowej produkcji, ale i dlatego, że stwierdzają fakt płacenia przez szereg lat podatków i innych świadczeń publicznych przez nasze gospodarstwa nie z zarobków, a z kredytów. A ponieważ obecnie kredyt w Polsce jest wyczerpany, przeto wpływy z podatków i innych świadczeń publicznych ciągle zmniejszają się, co spowodowało konieczność zredukowania wydatków nawet w uchwalonych już przez czynniki prawodawcze budżetach państwowych, komunalnych, instytucji ubezpieczeń społecznych oraz redukcje urzędów i urzędników.

Tak wygląda obiektywna ocena głównych powodów naszego gospodarczego kryzysu, warunków dla naszych gospodarstw i dalszej naszej pracy. Skoro tak jest, i my zdajemy sobie sprawę z tego, że Polska nie należy do krajów wielkoprzemysłowych, opierających swoją egzystencję na eksporcie przemysłowym, a raczej do samowystarczalnych, i że poprawa jej warunków gospodarczych w znacznej mierze zależy nie od zmiany konjunktury na świecie, a od nas samych, to my, jako ludzie praktyczni i doświadczeni w pracy gospodarczej, obowiązani jesteśmy nie tylko starać się o zmianę na lepsze warunków dla tej, czy innej dziedziny naszego gospodarstwa oddzielnie, ale i wskazywać czynnikom decydującym sposoby poprawienia warunków dla całego naszego gospodarstwa społecznego oraz domagać się stanowczego ich stosowania w formie prawa.

Wychodząc z tych uzasadnionych liczbami założeń, a także głębokiego przekonania, że stan taki nie może trwać nadal, gdyż zagrażałby nie tylko tem większą jeszcze klęską społeczną, ale i mógłby zachwiać podstawami państwa, powinniśmy domagać się wprowadzenia do naszego ustawodawstwa gospodarczego następujących zmian:

1. Zmiany ustawy o podatku przemysłowym w ten sposób, żeby stopa podatkowa nie przewyższała 1 procent od obrotu dla przemysłu i 0.5 dla handlu, jak to ma miejsce w innych państwach, oraz żeby niedopuszczalny był dowolny wymiar podatku obrotowego, który w wielu wypadkach podnosi opodatkowanie obrotu od 2.7 do 5.4 proc. i wyżej, co oczywiście podnosi i ceny towarów nawet przy normalnej trzykrotnej ich wymianie, t. j. od producenta do kupca i rzemieślnika od 8.1 do 16.2 proc. Podatek ten przy obecnej silnej konkurencji, tańszej i na znacznie dogodniejszych warunkach kredytowych dostarczanej produkcji zagranicznej, utrudnia zbyt naszej produkcji nawet we własnym kraju.

Fakt zaś zaistnienia olbrzymich zaległości podatku przemysłowego w każdym przedsiębiorstwie przemysłowym i handlowym świadczy o niemożności doliczania tego podatku do cen towarów i stratach na produkcji z powodu nadmiernego w stosunku do obecnej zdolności nabywczej ludności obciążenia produkcji świadczeniami na rzecz związków publiczno-prawnych.

2. Zmiany ustawodawstwa opieki społecznej w ten sposób, żeby składki na rzecz instytucji opieki społecznej obniżone były o 50 proc. obecnie obowiązujących składek, które nie tylko podnoszą koszty polskiej produkcji w porównaniu z kosztami produkcji zachodnio-europejskiej o 0.73 proc. ogólnych kosztów produkcji, ale i z powodu nadzwyczajnie szybkiego ich wzrostu pozbawiają produkcję resztek kapitałów obrotowych.

wych. Dostyc wspomniec, ze gdy jeszcze w 1925 roku skladki na rzecz instytucji opieki społecznej wynosily 272 miliony zl., to juz w 1930 roku, nie baczac na ciezki kryzys gospodarczy, siegnely 651 milj. zl., a ich rezerwy 700 milj. zl. wtenczas, gdy rolnictwo, przemysl i handel, pozabawione kapitalow obrotowych, uginaja sie pod cięzarem olbrzymich dlugow, które powodują stopniowy ich upadek.

3. Zmiany ustawy o czasie pracy w ten sposób, żeby ustawowy czas pracy w Polsce zrównany był z czasem pracy w państwach zachodnio-europejskich, to jest przedłużony do 54 godzin tygodniowo, jak również skasowane były płatne urlopy, a to w celu zrównania kosztów robocizny u nas z kosztami robocizny w tych państwach, które to koszty obecnie wyższe są u nas o 20 proc., co oczywiście w wysokim stopniu wpływa na zmniejszanie się zdolności konkurencyjnej naszej produkcji z produkcją zachodnio-europejską.

4. Obniżenia obecnie obowiązującej taryfy opłat za przewożenie towarów kolejami państwowymi, które w porównaniu z kosztami przewozu tych samych towarów kolejami zachodnio-europejskich państw, jak to w referacie wykazałem, wyższe są o 10.50 proc. i podnoszą koszty naszej produkcji o 0.68 proc., co także na swój znow sposób utrudnia jej konkurencję z zachodnio-europejską produkcją szczególnie na rynku zagranicznym.

5. Obniżenia stopy oprocentowania kredytu dyskontowego w państwowych instytucjach finansowych oraz innych krótko i długoterminowych kredytów do poziomu oprocentowania tych kredytów w państwach zachodnio-europejskich, która to stopa u nas jest wyższa o 3.65 proc. i przy braku kapitalow obrotowych podnosi również koszty naszej produkcji o 1.21 proc. ogólnych kosztów produkcji, co oczywiście także utrudnia jej konkurencję z produkcją zachodnio-europejską na rynku krajowym i zagranicznym.

6. Umorzenia zaległych podatków za okres do 1930 r., które już dzisiaj są głównym powodem upadku wielu jeszcze przed kilku laty zasobnych gospodarstw rolnych, przemysłowych i handlowych, gdyż ciągłe egzekucje tych podatków uniemożliwiają utrzymanie w gospodarstwach tych kapitalow obrotowych, które natychmiast są konfiskowane przez sekwestratorów, czy to w postaci gotówki, czy też towaru. Z tego więc powodu ich właściciele zmuszeni są wycofywać resztki kapitalow obrotowych w obawie, że zaległych podatków temi kapitalami nie zapłacą, gdyż są za małe i prowadzić swoich przedsiębiorstw nie będą mogli.

Utrzymywanie więc zaległości podatkowych na rachunkach płatników nie tylko zabójczo oddziaływa na dalszą organizację produkcji, ale i jest bezcelowe, gdyż, ze względu na ciężki kryzys w rolnictwie, przemyśle i handlu, zaległości te, sięgające miljarda złotych, nigdy nie będą mogły być ściągnięte.

Umorzenie zaległych podatków jest pożądane i z tego względu, że, ponieważ budżety państwowe za ubiegłe lata, to jest do roku 1930, nie wykazały niedoboru, przeto i społeczeństwu, pracującemu na polu gospodarstwem, należy się za ten wysiłek w świadczeniach publicznych w okresie gospodarczego kryzysu także pewna rekompensata, która w obecnych warunkach niewątpliwie wpłynęłaby na ożywienie inicjatywy społeczeństwa i dalszej jego pracy gospodarczej oraz podniosłaby jego zdolność płatniczą, tak bardzo pożądaną w obecnym kryzysie finansowo-gospodarczym.

7. Otoczenia szczególną opieką i zwolnieniami od obowiązku płacenia wszelkich podatków oraz zaopatrzenia w dostateczny i tani kredyt tych gospodarstw rolnych, przemysłowych i handlowych przedsiębiorstw, które prowadzą racjonalną produkcję towarów, o wybitnych cechach polskiego pochodzenia, na eksport, jako jedynych źródeł, z których Polska może czerpać złoto do swego skarbcia w celu systematycznego zwiększenia pieniężnego obiegu.

8. Uregulowania długów krajowych, obciążających rolnictwo, przemysł i handel na drodze ustawodawczej w ten sposób, żeby ich spłata wraz z oprocentowaniem rozłożoną była na dwudziestoletni okres czasu w celu umożliwienia gospodarstwom tym dojścia do własnych kapitałów obrotowych, znormalizowania produkcji i dostosowania jej do warunków, jakie wytworzyły się w Europie po ponownem ukonstytuowaniu się państwa polskiego.

Twierdzenie, że ewolucja warunków rozwiąże zagadnienie zadłużenia naszych gospodarstw przez zmianę ich właścicieli jest błędne, gdyż kryzys finansowy w Polsce jest powszechnym kryzysem, kapitałów nie ma, a zagraniczne kapitały jeszcze długie lata nie zechcą angażować się w polską produkcję, która pracujących w niej ludzi doprowadziła do bankructwa.

1	Wydawnictwa	100 000	100 000
2	Wydawnictwa	100 000	100 000
3	Wydawnictwa	100 000	100 000
4	Wydawnictwa	100 000	100 000
5	Wydawnictwa	100 000	100 000
6	Wydawnictwa	100 000	100 000
7	Wydawnictwa	100 000	100 000
8	Wydawnictwa	100 000	100 000
9	Wydawnictwa	100 000	100 000
10	Wydawnictwa	100 000	100 000
11	Wydawnictwa	100 000	100 000
12	Wydawnictwa	100 000	100 000
13	Wydawnictwa	100 000	100 000
14	Wydawnictwa	100 000	100 000
15	Wydawnictwa	100 000	100 000
16	Wydawnictwa	100 000	100 000
17	Wydawnictwa	100 000	100 000
18	Wydawnictwa	100 000	100 000
19	Wydawnictwa	100 000	100 000
20	Wydawnictwa	100 000	100 000
21	Wydawnictwa	100 000	100 000
22	Wydawnictwa	100 000	100 000
23	Wydawnictwa	100 000	100 000
24	Wydawnictwa	100 000	100 000
25	Wydawnictwa	100 000	100 000
26	Wydawnictwa	100 000	100 000
27	Wydawnictwa	100 000	100 000
28	Wydawnictwa	100 000	100 000
29	Wydawnictwa	100 000	100 000
30	Wydawnictwa	100 000	100 000
31	Wydawnictwa	100 000	100 000
32	Wydawnictwa	100 000	100 000
33	Wydawnictwa	100 000	100 000
34	Wydawnictwa	100 000	100 000
35	Wydawnictwa	100 000	100 000
36	Wydawnictwa	100 000	100 000
37	Wydawnictwa	100 000	100 000
38	Wydawnictwa	100 000	100 000
39	Wydawnictwa	100 000	100 000
40	Wydawnictwa	100 000	100 000
41	Wydawnictwa	100 000	100 000
42	Wydawnictwa	100 000	100 000
43	Wydawnictwa	100 000	100 000
44	Wydawnictwa	100 000	100 000
45	Wydawnictwa	100 000	100 000
46	Wydawnictwa	100 000	100 000
47	Wydawnictwa	100 000	100 000
48	Wydawnictwa	100 000	100 000
49	Wydawnictwa	100 000	100 000
50	Wydawnictwa	100 000	100 000
51	Wydawnictwa	100 000	100 000
52	Wydawnictwa	100 000	100 000
53	Wydawnictwa	100 000	100 000
54	Wydawnictwa	100 000	100 000
55	Wydawnictwa	100 000	100 000
56	Wydawnictwa	100 000	100 000
57	Wydawnictwa	100 000	100 000
58	Wydawnictwa	100 000	100 000
59	Wydawnictwa	100 000	100 000
60	Wydawnictwa	100 000	100 000
61	Wydawnictwa	100 000	100 000
62	Wydawnictwa	100 000	100 000
63	Wydawnictwa	100 000	100 000
64	Wydawnictwa	100 000	100 000
65	Wydawnictwa	100 000	100 000
66	Wydawnictwa	100 000	100 000
67	Wydawnictwa	100 000	100 000
68	Wydawnictwa	100 000	100 000
69	Wydawnictwa	100 000	100 000
70	Wydawnictwa	100 000	100 000
71	Wydawnictwa	100 000	100 000
72	Wydawnictwa	100 000	100 000
73	Wydawnictwa	100 000	100 000
74	Wydawnictwa	100 000	100 000
75	Wydawnictwa	100 000	100 000
76	Wydawnictwa	100 000	100 000
77	Wydawnictwa	100 000	100 000
78	Wydawnictwa	100 000	100 000
79	Wydawnictwa	100 000	100 000
80	Wydawnictwa	100 000	100 000
81	Wydawnictwa	100 000	100 000
82	Wydawnictwa	100 000	100 000
83	Wydawnictwa	100 000	100 000
84	Wydawnictwa	100 000	100 000
85	Wydawnictwa	100 000	100 000
86	Wydawnictwa	100 000	100 000
87	Wydawnictwa	100 000	100 000
88	Wydawnictwa	100 000	100 000
89	Wydawnictwa	100 000	100 000
90	Wydawnictwa	100 000	100 000
91	Wydawnictwa	100 000	100 000
92	Wydawnictwa	100 000	100 000
93	Wydawnictwa	100 000	100 000
94	Wydawnictwa	100 000	100 000
95	Wydawnictwa	100 000	100 000
96	Wydawnictwa	100 000	100 000
97	Wydawnictwa	100 000	100 000
98	Wydawnictwa	100 000	100 000
99	Wydawnictwa	100 000	100 000
100	Wydawnictwa	100 000	100 000

PRELIMINARZ BUDŻETOWY na 1932 rok.

zał. Nr. 3 do protokołu
z dnia 15.X.1931 roku.

Dział	Paragr.	Pozycja	PRZEDMIOT	z ł o t y c h		
				w/g po- zycji	w/g § §	w/g dział.
DOCHODY						
I. Własne dochody Izby.						
			Dochody zwyczajne			95.500
	1		Dochody z opłat		65.000	
		1	Opłaty od świadectw pochodzenia towarów	1.500		
		2	Opłaty od zaświadczeń paszportowych	1.000		
		3	Opłaty od podań o import towarów reglamen- towanych	1.000		
		6	Opłaty od zaświadczeń, dotyczących zwolnienia od cła wywozowego jaj	42.000		
		7	Opłaty od zaświadczeń, dotyczących zwrotu cła przy wywozie lnu	2.000		
		8	Opłaty od zaświadczeń, dotyczących zwolnienia od cła wywozowego szczeciny, włosia i sierści . .	17.000		
		10	Inne opłaty	500		
	4		Dochód z agend specjalnych Izby		3.000	
		1	Biuro kolejowe	3.000		
	5		Odsetki od lokowanej gotowizny		27.500	
			Dodatek do ceny świadectw przemysłowych . . .			325.000
Razem						420.500
WYDATKI						
Wydatki zwyczajne.						
I. Wydatki osobowe						
			Plące		165.600	192.050
	1		Urzednicy (ustaleni i nieustaleni)	150.780		
		1	Dietarjusze	1.600		
		2	Konsultanci i t. p.	2.400		
		4	Wozni i gońcy (z dodatkiem na umundurowanie) .	10.820		
	2		Ubezpieczenia		16.700	
		1	Kasa Chorych	4.400		
		2	Inne ubezpieczenia	300		
		3	Wpłata do funduszu emerytalnego Izby	12.000		
	3		Remuneracje i zapomogi		9.750	
II. Wydatki rzeczowe						
			Lokal		29.500	60.300
	1		Czynsz za lokal biurowy i wynajem sali	26.000		
		1	Światło, opał, utrzymanie porządku	3.000		
		3	Remont	500		
Do przeniesienia						252.350

Dział	Paragr.	Pozycja	PRZEDMIOT	z ł o t y c h		
				w/g po- zyceji	w/g § §	w/g dział.
			Z przeniesienia			252.350
Ia			Nieruchomość		400	
1			Utrzymanie porządku, opał, woda i t. p.	400		
2			Wydatki biurowe		18.400	
1			Materiały piśmienne	4.000		
2			Druki i ogłoszenia	3 000		
3			Porto i opłaty telegraficzne	1.700		
4			Opłaty telefoniczne	3.000		
5			Inwentarz (kupno, naprawa)	800		
6			Czasopisma, książki, mapy	5.000		
7			Drobne wydatki	900		
3			Środki lokomocji		12.000	
1			Druga rata kosztów kupna samochodu	7.000		
2			Koszt utrzymania samochodu	5.000		
III.			Wydawnictwa, subwencje, składki			39.000
1			Wydawnictwa		2.000	
2			Subwencje		31.500	
1			Udział w utrzymaniu szkół handl. i przemysł.	7.000		
2			Zapomogi i stypendja dla uczniów szkół handlo- wych i przemysłowych	5.000		
3			Zasiłki na prace naukowe, nagrody konkursowe, podróże naukowe	1.000		
4			Zasiłki na popieranie rozwoju przemysłu i handlu (instytuty, wystawy i t. p.)	18.500		
3			Składki członkowskie Izby		5.500	
IV.			Agendy specjalne Izby			1.500
1			Biura, instytuty, pokazy		1.500	
1			Biuro kolejowe	1.500		
V.			Wydatki, wynikające z niżej wymie- nionych czynności zleconych			58.675
2			Wydawanie zaświadczeń, dotyczących zwolnienia od cła wywozowego jaj	41.725		
3			Wydawanie zaświadczeń, dotyczących zwrotu cła przy wywozie lnu	500		
4			Wydawanie zaświadczeń, dotyczących zwolnienia od cła wywozowego szczeciny, włosa i sierści	16.450		
VI.			Wydatki różne			25.975
1			Koszty reprezentacji	5.500		
2			Koszty podróży urzędników Izby	8.500		
3			Zwrot poniesionych kosztów członkom Izby	11.000		
7			Wydatki nieprzewidzane	975		
			Wydatki nadzwyczajne			
VII			Budowa gmachu			24.000
1			Budowa gmachu, kupno nieruchomości	24.000		
VIII			Koszty wyborów			6.000*
			Razem			407.500
*) W myśl uchwały IX Plenarnego Zebrania Izby z dn. 29.XII-31 r., przeniesiono zł. 6000 z działu VII § 1 do działu IX — na cele walki z bezrobociem						

PROTOKUŁ

IX PLENARNEGO ZEBRANIA IZBY PRZEMYSŁOWO- HANDLOWEJ W LUBLINIE Z DNIA 29 GRUDNIA 1931 R.

Obecni: członkowie Prezydjum: Prezes Michniewski oraz Vice-Prezesi: Symcha Bromberg, Łazarz Dal, Jan Markowicz i Jan Michałowicz.

Radcowie: Jakób Awerbuch, Zygmunt Bońkowski, Mojsze Burko, Stanisław Danielewicz, Stanisław Drozd, Leon Dziwulski, Marek Endwajs, Pinkus Grynfeld, Ludwik Hafner, Abram Kantor, Edward Krausse, Witold Krzyżanowski, Teofil Kujański, Izaak Lederman, Sławomir Liibek, Hipolit Lucht, Kazimierz Maj, Franciszek Papiewski, Stefan Poncet, Lejba Rozenberg, Izaak Słobodkin, Ela Topel, Hersz Jojna Zylber, Herman Zysserman i Tomasz Żurek.

Korespondenci: Froim Celnik, Michał Chein i Stanisław Żaczek.

Nieobecni radcowie — usprawiedliwieni: Leon Bernstein, Hersz Dal i Henryk Silberstein;

Nieobecni radcowie — nieusprawiedliwieni: Mieczysław Broniewski, Maurycy Cichocki, Antoni Czapski, Adolf Dauman, Jan Dębowski, Mendel Horowicz, Chaim Kandelis, Jakób Kerszman, Wiktor Kuten, Lejzor Lidzki, Antoni Litwiński, Feliks Łuszczewski, Wacław Moritz, Jan Nadarkiewicz, Józef Pierożyński, Franciszek Raczkowski, Antoni Rostworowski, Henryk Sachs, Icko Mojsze Sznycer, Zygmunt Zakrzewski i Mieczysław Zawadzki.

Biuro Izby: Vice-Dyrektorzy: T. Kryński i K. Hollenberg, Referent Prasowy W. Wiercieński.

Przewodniczy Zebraniu Prezes Izby Michał Michniewski.

Protokół prowadzi Sekretarz Izby Czesław Bielski.

Stenografują: Z. Cygielmanowa i M. Gronkiewiczówna.

Porządek obrad.

- 1) Sprawozdanie Prezydjum Izby za okres od 1.X do 15.XII 1931 r.
- 2) Ocena sytuacji gospodarczej.
- 3) Zaprzysiężenie rzeczoznawców.
- 4) Problem polityki handlu zagranicznego.
- 5) Akcja Izby w sprawie bezrobocia.
- 6) Zmiany w budżecie.

O godzinie 18-ej Prezes Izby M. Michniewski otwiera Zebranie, stwierdzając jego prawomocność na podstawie listy obecności. Przed przejściem do porządku obrad Prezes wzywa obecnych do uczczenia przez powstanie pamięci zmarłych radców Izby dn. 20.IV.1931 r. ś. p. Aleksandra Wyszyńskiego i dn. 11.XI 1931 r. b. p. Lejby Geliebtera.

Następnie Prezes komunikuje, że Protokół VIII Plenarnego Zebrania z dnia 15 października 1931 r., rozesłany wszystkim radcom Izby wobec niezgłoszenia sprzeciwu, uważa za zatwierdzony.

Sprawozdanie Prezydjum.

Prezes oświadcza, że, wobec niezapisania się do głosu żadnego z radców w sprawie sprawozdania Prezydjum, rozesłanego wraz z zaproszeniami na Plenarne Zebranie, uważa je, w myśl § 17 Regulaminu Obrad Plenarnych Zebrań, za przyjęte.

W związku ze sprawozdaniem Prezydjum radca W. Krzyżanowski prosi o głos dla złożenia wniosku.

Prezes Michniewski zaznacza, że Regulamin Obrad Zebrań Plenarnych nie przewiduje, poza nagłymi, składania wniosków w czasie zebrania, wobec czego przyjęcie przez niego wniosku radcy Krzyżanowskiego byłoby sprzeczne z tymże Regulaminem, zwraca się przeto do Plenum, aby wypowiedziało się w tej sprawie.

Większość obecnych wyraża zgodę na złożenie wniosku przez r. Krzyżanowskiego.

Radca Krzyżanowski, nawiązując do pomieszczonych w sprawozdaniu Prezydjum wniosków w sprawach: premji dla chmielarstwa, zwolnienia od cła pierza kurzego, podziału kontyngentów pierza i puchu nieoczyszczonego, syndykatu rybnego, ankiet i t. d., wyraża swe zadowolenie z zainteresowania się Izby temi sprawami, jednakowoż stwierdza, że nie przeszły one przez Komisję Eksportową. Wogóle Komisje, jako organ doradczy, winny wyrażać swą opinię, która byłaby wiążącą dla Prezydjum. Wobec tego zaś, że, zdaniem r. Krzyżanowskiego, Komisja Eksportowa okazała się zbędną, odczytuje wniosek następujący:

„Zważywszy, że w obecnym stanie rzeczy:

1. opinie Komisji mają charakter doradczy, nie są wiążące dla Prezydjum i nie przychodzą na obrady Plenum Izby,
2. większość najważniejszych spraw eksportowych, importowych i celnych załatwia bezpośrednio Prezydjum lub biuro Izby bez zasięgania opinii Komisji,

Izba Przemysłowo-Handlowa na posiedzeniu Plenarnem w dn. 29.XII.1931 r. uchwała ze względów oszczędnościowych znieść Komisję Eksportową, jako niepotrzebną i zbędną“.

R. Lucht zaznacza, że taki stan rzeczy wywołał konieczność złożenia przez Komisję Polityki Przemysłowo-Handlowej i Eksportową do Prezydjum wniosku, ażeby przewodniczący Komisyj brali udział w posiedzeniach Prezydjum Izby, ze stanowiskiem r. Krzyżanowskiego nie zgadza się i nie widzi racji kasowania Komisji Eksportowej.

Dr. K. Hollenberg wyjaśnia, że Prezydjum i biuro Izby najchętniej każdą sprawę przedstawia właściwej Komisji, jednakowoż, gdy zbyt krótki termin stoi temu na przeszkodzie, niektórych spraw nie może przeprowadzać przsz Komisje i musi opinię samo wypowiedzieć (jak to było z premją wywozową dla chmielu), tembardziej wówczas, gdy biuro Izby nie otrzyma projektu, lecz tylko sam temat konferencji (jak to było n. p. z Syndykatem Rybnym).

Radca Kantor zgadza się z wyjaśnieniami Dr. Hollenberga i przyznaje, jako członek Komisji, że często, nie znając problemu, trudno jest na jednym posiedzeniu komisyjnym zająć zdecydowane stanowisko w danej sprawie. Izba powinna mieć dosyć czasu na wypowiedzenia się, i dlatego należy upominać się w ministerstwach o wcześniejsze nadsyłanie projektów.

Dr. Hollenberg zwraca uwagę, że, w myśl regulaminu obrad Zebrań Plenarnych, zgłoszony wniosek r. Krzyżanowskiego nie może być rozpatrywany, jako wolny.

Radca Krzyżanowski zmienia kwalifikację swojego wniosku i zgłasza go, jako nagły.

Prezes Michniewski w odpowiedzi r. Luchtowi komunikuje, że złożony wniosek rozpatrywany był na posiedzeniu Prezydium, które uchwaliło zaprosić przewodniczących wszystkich Komisji na wspólne posiedzenie dla omówienia spraw, poruszonych w zgłoszonym wniosku.

Następnie oświadcza, że punkt I porządku obrad uważa za wyczerpany.

Ocena sytuacji gospodarczej.

Prezes Michniewski wygłasza przemówienie na temat ogólnej sytuacji gospodarczej (zał. Nr. 1).

Po przemówieniu prezes odbiera ślubowanie od rzeczoznawców.

Zaprzysiężenie rzeczoznawców.

Zostają zaprzysiężeni:

Księgowi Władysław Zdziebłowski z Krzemieńca i Dawid Schiefferblatt z Chełma.

W zakresie branży jajeżarskiej Michał Decowski z Lublina.

Problem polityki handlu zagranicznego.

Vice-Prezes J. Michałowicz wygłasza referat na temat: „Problem polityki handlu zagranicznego“ (zał. Nr. 2).

W końcu przemówienia zgłasza szereg wyszczególnionych niżej wniosków i w imieniu Prezydium prosi o ich przyjęcie:

„Plenarne Zebranie Izby Przemysłowo-Handlowej w Lublinie dnia 29 grudnia 1931 r., biorąc pod uwagę wytworzoną obecnie sytuację na rynkach międzynarodowych i grożące w wysokim stopniu polskiemu eksportowi niebezpieczeństwo, — uchwała:

- 1) Izba Przemysłowo-Handlowa stwierdza, że aktywność bilansu handlowego w obecnych warunkach naszego życia gospodarczego stanowi jedno z najaktualniejszych zadań naszej polityki gospodarczej.
- 2) Celem wzmoczenia eksportu i utrzymania aktywności konieczne jest jaknajrychlejsze wprowadzenie racjonalnej polityki traktatowej i celnej, opartej na nowej taryfie celnej.
- 3) Międzynarodowa tendencja obrony własnej produkcji przez wznoszenie barier celnych i różnorodność systemów taryf celnych w poszczególnych krajach wskazuje na coraz mniejszą wartość stosowania klauzuli największego uprzywilejowania. Należy raczej zastosować system cel preferencyjnych do sąsiednich krajów obcych wzajemian za równoważne ustępstwa.
- 4) Za system taryfy celnej, wskazany dla Polski, przyjąć należy system autonomiczny taryfy dwukolumnowej z elastyczną

prawnie kolumną ceł minimalnych, mogących być konwen-
cyjnie zarówno konsolidowanymi jak i zniżanymi.

Automatyczna wyższa kolumna (maksymalna) stosowana być
winna do państw niekonwencyjnych, kolumna minimalna do
państw konwencyjnych.

5) Metodzie protekcjonizmu, przyjętej obecnie przez wszystkie
prawie państwa importujące, należy się przeciwstawić przez
rozszerzenie listy towarów, podlegających zakazom przywozu,
a w pierwszym rzędzie przez włączenie do listy towarów
w kraju wyrabianych i luksusowych.

6) Wprowadzenie w szeregu państw restrykcji kredytowych,
które nietylko uniemożliwiają zaliczkowanie polskiego eksportu,
lecz w znacznej mierze utrudniają terminową realizację należ-
ności, wywołuje konieczność natychmiastowego uruchomienia
funduszu eksportowego.

7) Niezbędne jest znowelizowanie rozporządzenia wykonaw-
czego do ustawy o Państwowym Funduszu Eksportowym
w tym duchu, by w skład międzyministerjalnej Komisji dla
popierania eksportu powołani byli przedstawiciele samorządu
gospodarczego.

8) Dla podtrzymania eksportu jest rzeczą konieczną dostosowa-
nie taryfowej polityki kolejowej do ogólnego spadku cen arty-
kułów eksportowanych i przyznanie specjalnych ulg taryfo-
wych towarom, przechodzącym przez polskie porty.

9) Ponieważ istniejące ulgi podatkowe dla eksportu nie czynią
zadość aktualnym potrzebom, a nadto stosowane są rygory-
stycznie, należy dążyć do tego, aby wszystkie obroty towarami
eksportowanymi wolne były od podatku przemysłowego, bez
względnie na to, czy idzie o półfabrykaty, fabrykaty, czy też
o surowce, gdyż Państwo ma w rękę dostateczne środki, by
nie wypuścić zagranicę surowców w kraju potrzebnych. Ulgi
podatkowe powinny być przyznawane także na podstawie do-
wodów celnych.

W dalszej rozbudowie ulg podatkowych dla eksportu, a zwa-
szcza celem obniżenia cen towarów eksportowych dla wzglę-
dów konkurencyjnych, należy dążyć do tego, by nietylko
obróć eksportowy z ostatniej ręki był wolny od podatku prze-
mysłowego, lecz, aby zwolnieniu podlegał cały obrót uszla-
chetniający towarów na eksport przeznaczonych we wszyst-
kich fazach uszlachetnienia od surowca do fabrykatu, wzglę-
dnie półfabrykatu.

10) Jest rzeczą ze wszechmiar pożądaną pociągnięcie samorządu
gospodarczego, a w szczególności Izby Przemysłowo-Handlo-
wych do stałej współpracy w dziedzinie polityki handlowej,
zwłaszcza traktatowej i celnej.

Następnie Przewodniczący Komisji Polityki Przemysłowo-Handlowej
rada Lucht oświadcza, że wnioski te były rozpatrywane i uzgodnione
przez Komisję i prosi o ich przyjęcie.

W ożywionej dyskusji zabierają głos r. r.: Kujawski, Drozd,
dr. K. Hollenberg, poczem Prezes Michniewski poddaje zgłoszone wnioski
pod głosowanie.

Wnioski zostają jednogłośnie przyjęte.

Akcja Izby w sprawie bezrobocia.

Po przerwie przewodnictwo na posiedzeniu obejmuje Vice-Prezes Michałowicz i udziela głosu Inż. Kryńskiemu, który wygłasza przemówienie na temat akcji Izby w sprawie bezrobocia (zał. Nr. 3).

W końcu przemówienia Inż. Kryński zgłasza w imieniu Prezydium następujący wniosek.

„W głębokiem poczuciu obowiązku współpracy z akcją Rządu w walce z klęską bezrobocia Plenarne Zebranie Izby uchwala asygnować 6 tysięcy złotych na cele walki z bezrobociem, a mianowicie po 3 tysiące złotych do dyspozycji Wojewódzkich Komitetów do spraw bezrobocia w Lublinie i Łucku, wprowadzając w tym celu odnośną sumę w dziale IX budżetu Izby na rok 1932 i zmniejszając o tę sumę dział VII § 1.“

W związku z powyższym wnioskiem referent powiadamia, że sprawa ta już była omawiana w Ministerstwie Przemysłu i Handlu, które zajęło przychylné stanowisko i odpowiednie zmiany w zatwierdzonym już budżecie zaakceptuje.

R. Kantor zgłasza poprawkę do wniosku, aby podział projektowanej kwoty 6.000 złotych pomiędzy Komitety Lubelski i Wołyński nastąpił proporcjonalnie do osiągniętych wpływów z dodatku do ceny świadectw przemysłowych z każdego Województwa oddzielnie.

R. Burko popiera w zasadzie wniosek, ale radby rozciągnąć akcję zasiłków na zubożałych kupców.

R. Maj oponuje przeciwko nierównemu podziałowi przyznanej kwoty pomiędzy Wojewódzkie Komitety.

Przewodniczący Vice-Prezes Michałowicz stawia zasadniczy wniosek o przyznanie 6.000 złotych na cele pomocy bezrobotnym pod głosowanie.

Wniosek przechodzi jednogłośnie.

Inż. Kryński wyjaśnia, że, w związku z proponowaną przez r. Kantora poprawką do uchwalonego wniosku, wpływy z Województw Lubelskiego i Wołyńskiego przedstawiają się mniej więcej jak 3 do 2.

Przyjmując ten stosunek, należałoby Komitetowi Lubelskiemu wyasygnować 3.500 zł., a Wołyńskiemu—2.500 zł.

Przewodniczący poddaje pod głosowanie poprawkę r. Kantora do wniosku.

Za poprawką wypowiada się 18 radców, przeciw 7 radców, wobec czego wniosek zostaje przyjęty.

Zmiany w budżecie.

Inż. Kryński oznajmia, że w związku z uchwalonym wnioskiem należy zatwierdzić odpowiednią zmianę w budżecie na rok 1932, mianowicie przeniesienie kwoty zł. 6.000 — z działu VII § 1 do działu IX.

Na skutek zarządzonego przez Przewodniczącego głosowania powyższa zmiana w budżecie na rok 1932 zostaje uchwalona jednogłośnie.

Przewodniczący zaznacza, że porządek obrad został wyczerpany, jednakowoż nie został jeszcze załatwiony nagły wniosek, zgłoszony przez r. Krzyżanowskiego na początku posiedzenia, dotyczący skasowania Komisji Eksportowej.

Wniosek ten, aczkolwiek niestatutowo zgłoszony, był już poruszany w dyskusji, jednakowoż Przewodniczący uważa, że wniosek ten należy skierować do Prezydium i Komisji Eksportowej, gdyż r. Krzyżanowski podpisał go, jako przewodniczący Komisji Eksportowej.

W dyskusji zabierają głos koresp. Chein, Dr. Hollenberg i r. Kantor. Propozycja Przewodniczącego zostaje jednogłośnie przyjęta.

R. Burko prosi o przyjęcie poprawki do punktu VI porządku obrad. Przewodniczący uważa za niemożliwe wprowadzenie zmian do po-
wziętych już uchwał, przyczem zaznacza, że, w myśl regulaminu Obrad
Plenarnych Zebrań, wnioski nagłe winny być zgłoszone przed posiedze-
niem. Zwraca się do obecnych z zapytaniem, czy chcą wysłuchać
wniosku r. Burki.

Za wysłuchaniem wniosku wypowiada się 6 głosów, przeciwko 18,
wobec czego wniosek zostaje odrzucony.

R. Burko prosi o zaznaczenie w protokole, że dla nagłości wniosku
potrzeba tylko 5 głosów,

O godzinie 20-ej min. 45 Przewodniczący zamyka posiedzenie.

Zał. Nr. 1 do protokołu
z dn. 29.XII. 1931 roku.

OCENA SYTUACJI GOSPODARCZEJ.

(Przemówienie Prezesa M. Michniewskiego).

Wysoka Izbo!

Charakteryzując sytuację gospodarczą w okresie sprawozdawczym,
stwierdzić muszę, że nie uległa ona poprawie.

Zaobserwować wprawdzie można na rynkach światowych pewną
zwyżkę cen ziemiopłodów, trudno jednak przewidzieć, czy tendencje
zwyżkowe utrzymają się na przyszłość.

Zmiana koniunktur na międzynarodowych rynkach zbożowych
pozostaje bez wątpienia w związku z ograniczeniem obszaru zasiewów
w Ameryce oraz zmniejszeniem eksportu sowieckiego.

W Polsce zwyżka cen zbóż rozpoczęła się w połowie października
i trwała do połowy listopada, obecnie ceny ziemiopłodów ujawniają
tendencję ustalenia się na osiągniętym poprzednio poziomie.

Położenie rolnictwa w Polsce, pomimo zwyżki cen ziemiopłodów,
nie doznało poprawy. Powodem tego był spadek w związku z niepo-
myślnymi koniunkturami na rynkach obcych cen nierogacizny oraz pro-
duktów hodowlanych, który nastąpił prawie jednocześnie ze zwyżką
cen zbóż.

Specjalnie ujemnie na sytuację w rolnictwie i handlu produktami
rolnymi w okręgu Izby wpłynęło pogorszenie się warunków eksportu,
na skutek zarządzeń celno-prohibicyjnych i walutowo-reglamentacyjnych,
wydanych w związku z przeżywanymi trudnościami finansowymi przez
cały szereg państw, będących dotychczas poważnymi odbiorcami naszej
produkcji rolniczej.

Dalszy spadek funta angielskiego i walut skandynawskich, projekt
rozszerzenia na artykuły rolne ochrony celnej w Anglii oraz wprowa-
dzenie przez Francję kontyngentów przywozowych stwarza dla polskiego
eksportu znaczne trudności.

Eksport nasz, w związku z ograniczeniami na rynkach obcych,
zmniejszył się już w listopadzie w porównaniu z październikiem. W szcze-
gółności zmniejszył się wywóz następujących produktów polskich: węgla,

przędzy, tkanin, żelaza, stali, rud, metali, bali, desek, papierówki, masła, i jaj, trzody, żyta i jęczmienia.

Dla terenu naszej Izby specjalnie ważne znaczenie posiada osłabienie eksportu do Austrii i Czechosłowacji, spowodowane wygaśnięciem traktatów handlowych pomiędzy Austrią i Czechosłowacją a Jugosławią i Węgrami, dzięki którym wywoziliśmy, na mocy klauzuli najwyższego uprzywilejowania, nierogaciznę do pierwszych dwóch wymienionych powyżej krajów.

Obenie Austrija i Czechosłowacja podniosły cła przywozowe na nierogaciznę. Austrija pozatem wprowadziła premje na trzodę krajowego pochodzenia. Zarządzenia te spowodować musiały dalsze ścieśnienie naszego eksportu.

Bilans handlowy Polski kształtował się naogół w dalszym ciągu dodatnio, na skutek stale postępującego zmniejszania się importu. Przywóz obcych towarów uległ znacznej redukcji, zwłaszcza w dziale surowców oraz wyrobów gotowych, co pozostawało w związku z pogłębiającym się ograniczeniem rozmiarów naszej produkcji oraz ogólnem zubożeniem szerokich warstw ludności.

Produkcja przemysłowa uległa w okresie sprawozdawczym dalszemu zmniejszeniu, zwłaszcza w dziale dóbr wytwórczych, w związku z zaniechaniem wszelkiej działalności inwestycyjnej. Jedyne produkcja w niektórych działach przemysłu spożywczego utrzymywała się na poziomie poprzednich miesięcy. Wybitnie pogorszyła się sytuacja w gałęziach przemysłu, związanych z eksportem, a w pierwszym rzędzie w przemyśle drzewnym.

Ceny hurtowe artykułów przemysłowych ujawniały w dalszym ciągu tendencje niżkowe, utrzymując się często na poziomie poniżej kosztów produkcji.

Stan zatrudnienia, w związku z ukończeniem pracy w gałęziach produkcji, związanych z sezonem budowlanym, zmniejszył się znacznie w porównaniu do III kwartału r. b. Sezon budowlany bowiem w r. b. zakończył się wcześniej, niż zwykle. Ilość bezrobotnych już do końca października zaczęła wzrastać, przyczem w porównaniu z rokiem ubiegłym klęska bezrobocia przybrała w r. b. znacznie szersze rozmiary.

Pewne ożywienie w okresie sprawozdawczym można stwierdzić jedynie w przemyśle młynarskim, który w październiku i listopadzie, w związku ze zwyżką cen zbóż, powiększył swą produkcję. Inne gałęzie przemysłu, na skutek braku zamówień i zmniejszenia obrotów, ograniczyły rozmiary swej produkcji. Produkcja cukrownicza uległa w obecnej kampanji zmniejszeniu, na skutek osłabionych możliwości eksportowych, w związku z postanowieniami międzynarodowej konwencji cukrowniczej w Brukseli, oraz niedostatecznej konsumpcji wewnątrz kraju.

Sytuacja w handlu kształtowała się w ciągu ostatnich miesięcy również niepomyślnie. Obroty w handlu hurtowym były nader ograniczone. Następujące zwykle w sezonie zimowym i przedświątecznym ożywienie w niektórych branżach handlu detalicznego (odzieżowej, kolonjalnej i spożywczej) w r. b. było o wiele słabsze, niż w latach ubiegłych.

Z poszczególnych branż podkreślić należy spadek obrotów w handlu włókienniczym o około 30 proc. w stosunku do r. ub.

W końcu zaznaczyć muszę, że sytuacja na rynku pieniężnym pozostawała nadal niepomyślna.

Ciasnota gotówkowa powiększyła się jeszcze w okresie sprawozdawczym w związku z restrykcjami, stosowanymi przez banki, na skutek trwającego wycofywania wkładów.

Sytuacja podatkowa nie mogła poprawić się w warunkach wyżej określonych.

W tym krytycznym czasie uchwalona została nowela do ustawy o podatku przemysłowym, zawierająca poważne niższe stawek podatkowych, jakoteż jeszcze poważniejsze możliwości zupełnej przebudowy podatku przemysłowego, odpowiadającej życzeniu sfer gospodarczych, a przede wszystkim wprowadzenie ryczałtu, który ma być zastosowany do drobnego handlu i przemysłu.

Ulg noweli do ustawy o podatku przemysłowym uzależnione są od prowadzenia ksiąg handlowych. Nie ulega wątpliwości, że przejście do systemu prowadzenia rachunkowości handlujących, jakkolwiek jest rzeczą niełatwą, było zawsze i musi być tendencją sfer handlujących. To też Związek Izb Przemysłowo-Handlowych nie mógł nie poprzeć usiłowań Rządu w tej sprawie. Izba ma obecnie wdzięczne zadanie popularyzowania ksiąg handlowych, które to zadanie bierzemy na siebie, i proszę z kolei Panów Radców, by nam w tej akcji pomogli. Ponieważ Rząd nosi się z zamiarem wydania przepisów o księgowości uproszczonej i w tej mierze współpracuje ze Związkiem Izb Przemysłowo-Handlowych, przeto sądzę, że zadanie popularyzowania ksiąg handlowych stanie się jednak wykonalne.

Co do innych ulg noweli do ustawy o podatku przemysłowym, zwrócić muszę uwagę na zwolnienie transakcyj giełdowych ziemiołodami od podatku przemysłowego, jakoteż możliwość dalszego zwolnienia od tegoż podatku transakcyj giełdowych przetworami młynarskimi.

Kończąc moje sprawozdanie o sytuacji gospodarczej w ostatnich miesiącach, niechaj mi wolno będzie wyrazić nadzieję, że zdrowy polski organizm gospodarczy zwycięsko przetrzyma przeżywany obecnie tak trudny okres.

Załącz. Nr. 2 do protokołu
z dn. 29.XII. 1931 r.

PROBLEM POLITYKI HANDLU ZAGRANICZNEGO.

(referat vice-prezesa J. Michałowicza).

Zagadnienia handlowej polityki zagranicznej Polski w obecnej dobie są przedmiotem bardzo poważnych prac Ministerstwa Przemysłu i Handlu oraz czynników gospodarczych, prac zmierzających do ustalenia jednolitej linii, po której polityka ta winna kroczyć.

Ministerstwo Przemysłu i Handlu zażądało opinii i wniosków od Izby Przemysłowo-Handlowych, dotyczących problemów naszej polityki zagranicznej. Dlatego też sprawa ta, która była już przedmiotem rozważań innych Izb Przemysłowo-Handlowych, znalazła się na porządku obrad dzisiejszego Plenarnego Zebrania naszej Izby. Wnioski, które zgłoszę, wymagają jednak zobrazowania obecnej sytuacji naszego handlu zagranicznego, chociażby w zarysie szkicowym.

W okresie powojennym żadna niewątpliwie dziedzina życia gospodarczego nie uległa tak wielkim przeobrażeniom, jak międzynarodowa wymiana towarowa.

Handel zagraniczny przed wojną rozwijał się dzięki polityce jak najdalej posuniętego liberalizmu. Zarówno sprawy importu, jak i eksportu regulowane były na podstawie traktatów handlowych i taryf celnych, przystosowanych do wymogów życia gospodarczego danego kraju. Reglamentacje przywozowe, ruchome cła, premje eksportowe, dumpingi i t. p. przed wojną były prawie niezbrane. W tych warunkach stabilizacji gospodarczej organizacja eksportu rozwijała się normalnie, utrzymanie zaś, względnie pozyskanie zewnętrznych rynków zbytu uzależnione było przede wszystkim od jakości i cen towarów wywożonych.

Zmiany radykalne w dziedzinie handlu wewnętrznego i zewnętrznego zarysowują się dopiero w pierwszych latach wojny światowej. Państwa, prowadzące wojnę, w trosce o zapewnienie krajowi i armii środków żywnościowych oraz niezbędnych dla prowadzenia wojny surowców i produktów, wydają szereg zakazów wywozu, w miarę zaś przeciągania się wojny normują w drodze zarządzeń administracyjnych sprawy eksportu i importu.

W szczególności państwa centralne, wskutek utraty kontaktu z krajami zamorskimi, odczuły bardzo dotkliwie brak środków żywności i w związku z tem znacznie rozwinęły system reglamentacji wywozu i przywozu.

Doktryna liberalizmu, której potężny cios zadał okres wielkiej wojny, nie odzyskała już swego dominującego znaczenia nawet z chwilą ukończenia wojny.

Ustało się bowiem nowe oblicze polityczne i gospodarcze Europy.

Zburzona została dotychczasowa podstawa stabilizacji gospodarczej. Powstały nowe, powojenne państwa, wprowadzające w związku z trudnościami wewnętrznymi własną politykę gospodarczą i ingerujące z konieczności w najdrobniejszych nawet przejawach gospodarstwa narodowego. W tych nowych warunkach przemysł i handel z okresu przedwojennego musiały doznać poważnego wstrząsu, tracąc wieloletnie swe rynki zbytu i z wielkimi trudnościami dostosowując się do zmienionych warunków wymiany towarowej z zagranicą.

Przedewszystkiem zapanowało wszechwładnie niemal hasło samowystarczalności, w szczególności w państwach nowych. Gorączkowo tworzono przemysł krajowy, wprowadzając w drodze silnego protekcyjizmu celnego ochronę własnej produkcji dla zapewnienia jej rynku wewnętrznego, obniżoną stopę procentową, co umożliwiło nadmierną inwestycję w przedsiębiorstwach częstokroć nierentownych lub ryzykownych. Nieuniknionem tego wszystkiego następstwem było sztuczne powiększenie produkcji, nie liczące się ani z możliwością zbytu, ani z forsowaną nawet konsumpcją, czyli nadprodukcją, jedna z przyczyn wszechświatowego kryzysu gospodarczego.

Z kolei dewaluacja pieniężna w szeregu państw spowodowała konieczność zastosowania ruchomych taryf celnych, co wywołało dezorientację i poważne zakłócenie obrotu międzynarodowego.

Następnie etatyzm, jako wynik nadmiernej ingerencji państw w życie gospodarcze, — otoczył łańcuchem fortyfikacji celnych przemysł państwowy.

I wreszcie dumping, czyli wyrzucanie nadmiaru swej wytwórczości po każdych cenach na rynki obce, zapoczątkowany przez Rosję Sowiecką, został następnie przez szereg państw eksportujących stosowany w większej lub mniejszej skali, jako środek podniesienia cen produktów, zwłaszcza rolnych i wyrównania bilansu handlowego.

To są główne bodaj przyczyny rozkładu tendencji liberalnych w handlu zagranicznym i zakończenia panowania liberalizmu wogóle, nawet w Anglii.

Jak w okresie przedwojennym liberalizm, tak w okresie powojennym protekcjonizm opanował wszystkie niemal państwa europejskie.

Taryfy celne to ruchome barjery, gdyż wysokość stawek celnych dla potrzeb rynków wewnętrznych stale wzrasta, powodując wielkie trudności dla eksporterów zarówno pod względem kalkulacji, jak i terminów dostaw.

Z rozwojem protekcjonizmu kolidują nieraz zawarte traktaty handlowe, następują zatem wypowiedzenia traktatów, a co za tem idzie odbywają się przewlekłe rokowania, które wytwarzają atmosferę niepewności i niezwykle utrudniają ustalenie racjonalnych podstaw handlu zagranicznego.

Ponadto podwyżki ceł wprowadzane są zazwyczaj niespodzianie i obowiązują z chwilą ich ogłoszenia, co w wysokim stopniu uniemożliwia realizację zawartych umów, powoduje szereg nieporozumień i naraża eksporterów na nieobliczalne straty.

W równej mierze szkodliwym dla eksportu jest system całkowitego zakazu wwozu pewnych artykułów, jakoteż kontyngentowanie importu w rozmaitych formach. W tym stanie rzeczy dotychczasowy system traktatów handlowych, opartych na klauzuli największego uprzywilejowania, traci swoją wartość, umożliwiając państwom zignorowanie tej klauzuli chociażby w drodze stawek preferencyjnych, zakazów przywozu i t. p. i w ten sposób pozbawiając zainteresowaną stronę korzyści, wynikających rzekomo z zawartych traktatów.

Taką jest w ogólnych zarysach obecna polityka handlu zagranicznego, który dla życia gospodarczego Polski posiada bezsprzecznie doniosłe znaczenie.

W Polsce obowiązywały początkowo trzy taryfy celne: rosyjska, austriacka i niemiecka. W pierwszym okresie swego istnienia Polska, zrujnowana i zniszczona toczącą się na jej ziemiach wojną, zmuszona była wprowadzić szereg zakazów wywozu, zwłaszcza środków żywnościowych. W dziedzinie natomiast przywozu Polska w tym okresie stosowała z konieczności politykę bardzo liberalną, ze względu na odbudowę gospodarstwa narodowego wogóle, a przemysłu w szczególności, import bowiem maszyn dla tworzącego się podówczas przemysłu naszego był niejako kamieniem węgielnym.

Wprowadzona w tym okresie jednolita taryfa celna w oparciu o nomenklaturę rosyjskiej taryfy celnej nie odpowiadała istotnym potrzebom gospodarczym kraju i stanowiła raczej prowizorium na czas odbudowy państwa.

W okresie dewaluacji pieniądza polskiego eksport polski wzmógł się znacznie, jednakowoż ani o zyskowności tego eksportu, ani o pozyskaniu statych rynków zbytu nie mogło być w owym czasie mowy.

Rozrachunki za sprzedaż zagraniczne dokonywane były nie w walucie polskiej, lecz angielskiej lub amerykańskiej, i te obce waluty,

mimo stabilizacji pieniądza polskiego, utrzymały się i dotychczas w handlu zagranicznym.

Celem uzupełnienia luk traktatowych i stawek celnych wydane zostały przepisy, normujące sprawy pozwoleni wywozu i przywozu, przy czym wykonanie tych przepisów powierzono Komisji Przywózowej przy Ministerstwie Przemysłu i Handlu. W Komisji tej współpracują przedstawiciele Izby Przemysłowo-Handlowych.

Stabilizacja waluty polskiej i wprowadzenie złotego spowodowały zwaloryzowanie taryfy celnej, mającej za zadanie regulowanie wymiany towarowej z zagranicą przez stosowanie wysokich stawek na te towary, których wwóz do Polski z tych, czy innych względów był niewskazany. Głębokie wstrząsy gospodarcze, jakie doznały kraje europejskie w ostatnich czasach, wykazały, że nasza taryfa celna jest już w obecnych warunkach przeżytkiem, opracowana zaś nowa taryfa celna wymagać będzie przed jej ostatecznem ukształtowaniem dalszych w porozumieniu z samorządem gospodarczym uzupełnień i poprawek.

Cyfry statystyczne najważniejszych działów naszego eksportu za ostatnie cztery lata (rok 1931 obejmuje tylko 10 miesięcy) wykazują wzrost tonażu w latach 1928 i 1929, natomiast spadek tonażu w r. 1930 i jeszcze większy spadek w 1931 r. (do listopada). Stwierdzając spadek tonażu, obserwujemy zarazem niezmiernie ujemny objaw spadku wartości naszego wywozu. W roku 1930-ym wartość wywozu zmniejszyła się w porównaniu z r. 1929-ym o całe 400 milj. złotych, zaś w 10-ciu miesiącach roku 1931 o 830 milj. w porównaniu z r. 1930. W dziedzinie n. p. eksportu drzewa i wyrobów drzewnych zarówno spadek tonażu, jak i wartości wynosi w roku 1931 około 70% w porównaniu z rokiem 1928. — Zjawisko to dla naszego eksportu drzewa wysoce niepomyślnie jest zrozumiałe, jeżeli uwzględnić, że Rosja Sowiecka wraca na rynek światowy, jako nabywca maszyn i eksporter przedewszystkiem drzewa, które idzie do Anglii, Niemiec, Holandji i Belgji, a ostatnio zalewa rynki wewnętrzne Ameryki i Finlandji, krajów, które doniedawna były poważnymi współzawodnikami Rosji w tej dziedzinie.

W tych warunkach dotychczasowa aktywność naszego bilansu handlowego jest wynikiem zarówno wydatnego skurczenia się importu do Polski, jak i zmniejszenia jego wartości w związku z ogólnym spadkiem cen.

Najpoważniejsze dla naszego eksportu rynki zagraniczne stanowią: Niemcy, Austria, Czechosłowacja, Anglja, kraje Skandynawskie, Francja.

Niemcy nie ratyfikowały podpisanej w dniu 17 marca 1930 r. umowy gospodarczej i nie przedłużyły umowy drzewnej, wprowadzając jednocześnie szereg zwzyków celnych, godzących bezpośrednio i wyłącznie w nasz eksport. Bilans handlowy polsko-niemiecki kształtuje się przeto niekorzystnie dla Polski. Niewątpliwie wskazaniem jest, by Polska na podwyżki celne niemieckie zareagowała przez rozszerzenie listy towarów, zakazanych do wywozu z Rzeszy Niemieckiej.

Anglja odgrywa doniosłą rolę w naszym zagranicznym obrocie handlowym, skutkiem czego załamanie się funta oraz ostatnio wprowadzenie ceł przywózowych wywołać musiały bardzo poważne zaburzenia na polskim rynku. Spadek waluty angielskiej ujemnie oddziałal na zdolność konkurencyjną towarów polskich na rynku angielskim, jak również na wspólnych rynkach odbiorczych (węgiel).

Do Anglii i krajów Skandynawskich eksportujemy drzewo, wyroby drzewne, węgiel, bekony, masło i jaja. Zniżka cen na bekony w Anglii

spowodowała ujemne kształtowanie się cen na tuzodę na naszym rynku wewnętrznym. Eksport drzewa zanika, eksport zaś jaja nie wytrzymuje kalkulacji w związku ze spadkiem funta.

Pocieszającym był objaw wzrostu w ostatnich miesiącach eksportu do W. Brytanii wyrobów gotowej konfekcji. Wymienić należy tanie ubrania, palta, konfekcję fabryk białostockich, wyroby dziane fabryk łódzkich, bieliznę trykotażową, bawełnianą i ze sztucznego jedwabiu i rękawiczki. Spadek funta i wprowadzone ostatnio cła przywozowe zachwiały całą kalkulację eksportową i postawiły firmy eksportowe w ciężkiej nadzwyczaj sytuacji wobec strat na należnościach i na akceptowanych już zamówieniach. Grozi nam zatem nie tylko utrata obiecującego rynku angielskiego dla wywozu włókienniczego, lecz, według ostatnich danych Łódzkiej Izby Przemysłowo-Handlowej, zachodzi poważna obawa zalewu rynku polskiego przez tanie wyroby włókiennicze angielskie.

Austria, do której wywóz nasz stanowił około 10% całego eksportu, dąży do ograniczenia importu z Polski w związku z trudną sytuacją finansową, stosowanie zaś restrykcji kredytowych przez Bank Austriacki utrudnia nasz eksport, zwłaszcza węgla i trzody. Ostatnio, mimo rokowań polsko-austriackich o rewizję traktatu handlowego, Austria w dal szym ciągu stosuje wobec naszego eksportu liczne utrudnienia. I tak, np. na podstawie pogorszonych już warunków wywoziliśmy trzody żywe i bitej około 2.800 sztuk. Ostatnio Austria postanowiła nie dopuścić na swój rynek trzody bitej z Polski, wobec czego pozostał nam tylko kontyngent świń żywych w ilości 1630 sztuk. Poprzednie zmniejszenia Austria motywowała obcięciem kontyngentu innych państw, obecnie zaś zmniejszenia są niczem nieuzasadnione i wyraźnie godzą w interesy naszego eksportu.

Czechosłowacja, mimo niezmnieszenia importu swoich towarów do Polski, co jest rezultatem zafiksowania w traktacie szeregu stawek celnych, dusi nasz eksport, zwłaszcza trzody chlewnej i mięsa w drodze wyższych stawek celnych. Rokowania o rewizję traktatu celem wyrównania nieproporcjonalnych ustępstw ze strony polskiej nie wróżą narazie pozytywnych wyników.

Francja wydaniem szeregu zakazów przywozu takich najistotniejszych dla Polski pod względem wywozu artykułów, jak drzewo, trzoda, bydło, chmiel, jaja i t. p. zahamowała nasz eksport, w ustalonych zaś przydziałach kontyngentów importowych do Francji Polska zepchnięta została na szary koniec.

Na innych rynkach zagranicznych, jak na przykład Łotwy, Rumunii, Szwajcarii, Szwecji i t. p., sytuacja dla naszego eksportu kształtuje się niepomyślnie. Spadek konsumcji, ujemne bilansu płatnicze, zaburzenia walutowe zniewalają te państwa do zaostrzania reglamentacji przywozu.

Należy więc wyraźnie stwierdzić, że w związku z niezwykle ciężką konjunkturą międzynarodową, komplikującą się wskutek głęboko sięgającego kryzysu gospodarczego i politycznego, rynki zagraniczne dla naszego eksportu są w chwili obecnej poważnie zagrożone, że wisi nad nami perspektywa ujemnego bilansu handlowego, krótko mówiąc, eksportowi naszemu grozi katastrofa. W tych warunkach należy szukać dróg i środków zaradczych, któreby miały za zadanie nie tylko utrzymanie na dotychczasowym poziomie polskiego eksportu, lecz i troskę o dalszy i stały jego rozwój.

AKCJA WALKI Z BEZROBOCIEM.

(referat vice-dyrektora inż. T. Kryńskiego).

Zdawać by się mogło, że bezpośrednim następstwem długotrwałej wojny światowej będzie wzmógłony i na szereg lat zapewniony rozkwit przemysłu i handlu, że wyniszczone wojną społeczeństwa konsumować będą w wzmóŜonym tempie wszelkie produkty produkcji rolnej i przemysłowej.

Rzeczywistość zadała jednak kłam tym przypuszczeniom. Po stosunkowo krótkim oŜywieniu w dobie wzmóŜonej pracy nad odbudową w zniszczonych wojną krajach — niezwykle szybko dała się obserwować zgoła nieoczekiwana nadprodukcja wszelkiego rodzaju artykułów zarówno produkcji rolnej, jak i przemysłowej. Ściśle biorąc, określenie „nadprodukcja“ odnosić by się mogło do pewnych tylko kategorii towarów, — raczej zaczęły działać wtórne skutki wojny — osłabienie siły konsumcyjnej w społeczeństwach.

Straty, poniesione na dewaluacji, szybki wzrost obciąŜen podatkowych i socjalnych, wreszcie budzący się „kryzys zaufania“ zmniejszyły zdolności nabywcze społeczeństw w szeregu krajów. Zmiany stosunków politycznych, zmiany rynków zbytu, wzajemna zabójcza konkurencja na rynkach światowych dążenie do samowystarczalności i walka celna — dokonały reszty. Pieniądz i organizacja kredytowa w świecie ostać się może jedynie w atmosferze zupełnego zaufania, gdy go zabraknie — załamuje się waluta i bankowość, a za niemi całe życie gospodarcze. Miernik wartości — złoto — zaspakając może tylko część wzajemnych zobowiązań wśród narodów. Ogółem suma tych zobowiązań wielokrotnie przekracza zapasy złota, i gdy w stosunkach wzajemnych zabraknie zaufania — zapasy złota, a nawet banknotów, nie są w stanie zaspokoić żądań wierzycieli, bankowość zaczyna się chwiać, łamać, następują krachy, podrywające resztę zaufania i wywołujące tezauryzację, czyli przechowywanie złota i wartościowych banknotów, jak to się mówi, w „pończochach“, i obieg pienięŜny kurczy się w szybkim tempie. Następstwa — to trudności płatnicze wewnątrz kraju, a w stosunkach międzynarodowych wędrówka złota z zagroŜonych krajów do bezpiecznych. Dalszym następstwem tego kataklizmu finansowego, wypływającego z kryzysu zaufania, jest ciasnota gotówkowa, brak kredytu, zanik siły konsumcyjnej społeczeństw, upadek przemysłu i handlu, a wreszcie najgroźniejsze ze zjawisk społecznych — bezrobocie.

Kłeska bezrobocia, którą przeŜywają prawie wszystkie kraje Europy, jest przeto następstwem powyŜej w telegraficznym skrócie wymienionych przyczyn.

NajwyŜsze napięcie bezrobocia w Europie wykazują Niemcy — 34%, ogół zatrudnionych w przemyśle i górnictwie, dalej Anglja — 27%, Austria i Polska — 25-21%, następnie Danja, Jugosławja, Włochy, Czechosławacja i Irlandja — od 17 do 14%. W innych państwach, jak Francji, Belgji i Holandji, liczba bezrobotnych nie dosięga 10% ogółu zatrudnionych w przemyśle i górnictwie. Polska zajmuje więc 4-te miejsce. Cyfry te w stosunku do ogólnej cyfry mieszkańców, ze względu na stosunkowo słabo rozwinięty przemysł w Polsce, przedstawiają się dla nas znacznie korzystniej. Według statystyki Międzynarodowego

Biura Pracy w Genewie, ogólna cyfra bezrobotnych w 17-tu głównych krajach świata wynosi około 16 milionów. W liczbę tą nie są włączone rodziny bezrobotnych, przeto — licząc średnio rodzinę na 4 osoby, liczba dotkniętych klęską bezrobocia wynosi około 60 milionów.

W Anglii		bezrobotny przypada na		14 mieszkańców	
w Niemczech i St. Zjedn.	"	"	"	15	"
we Włoszech	"	"	"	50	"
w Czechosłowacji	"	"	"	64	"
w Danji	"	"	"	87	"
w Norwegji	"	"	"	108	"
w Polsce	"	"	"	120	"

Trzeba jednak przyjąć pod uwagę, że w innych krajach łatwiej przetrzymać się daje klęska bezrobocia, niż u nas, gdyż tam pozbawieni pracy daleko częściej posiadają pewne zasoby, pozwalające im czas jakiś przetrwać.

Brak pracy, widmo nędzy — to najgorszy doradca, to najbardziej rozkładowy czynnik w społeczeństwie, to też wszystkie rządy państw, dotkniętych tą klęską, czynią wysiłki, aby ją złagodzić i dać możliwość przetrwania bez narażenia kraju na gwałtowne wstrząsy.

Środki zaradcze wszędzie są prawie te same: dążenie w drodze ustawowej do skrócenia czasu pracy, selekcja pracujących, zasiłki z funduszy państwowych i społecznych, wstrzymanie napływu cudzoziemców, wreszcie, o ile na to pozwalają fundusze państwowe i komunalne, wykonywanie wielkich robót publicznych i inwestycji. Pieczę nad wprowadzeniem w życie tych środków mają specjalnie powołane do życia komitety walki z bezrobociem. Polska idzie tym samym śladem, niestety szczupłe środki państwowe nie mogą wystarczyć nietylko na projektowanie i wykonywanie wszelkich robót publicznych, lecz i nie mogą zapewnić dostatecznego wspierania szeregom potrzebujących. Utworzony przy Radzie Ministrów Komitet do Spraw Bezrobocia przy pomocy Komitetów Wojewódzkich i Powiatowych kieruje akcją. Akcja idzie w dwóch kierunkach: w drodze zarządzeń władz, zmierzających do zatrudnienia jaknajwiększej liczby żywicieli rodzin, eliminowania kobiet i małoletnich, zajmujących miejsca w pracy tych żywicieli, ograniczenia czasu pracy i t. p. Powyższe zarządzenia są przeprowadzone w oparciu o istniejące ustawy o pracy, przestrzeganiem których zajmuje się Insp. Pracy. Następnie Sekcje Pracy Komitetów usiłują w drodze porozumienia się z pracodawcami i pracownikami wyzyskać wszelkie możliwości, zmierzające ku zatrudnieniu żywicieli rodzin. W tej pracy Izby Przemysłowo-Handlowe biorą gorący udział.

Drugą linią akcji Komitetów jest działalność charytatywna, a więc zbiórka artykułów żywności w naturze, odzieży, pieniędzy, węgla i t. p. Potrzeby są ogromne, a zasoby i środki nader nikłe. To też Naczelny Komitet odwołał się do całego społeczeństwa, licząc na jego wydatną pomoc.

W akcji zwalczania skutków bezrobocia Izby Przemysłowo-Handlowe muszą przyjąć jaknajwydatniejszy udział i wszystkie bez wyjątku współpracują z Wojew. Komitetami, w myśl wskazań Komitetu Naczelnego. Dlatego też Prezydium Izby wydało odezwę z apelem do wszyst-

kich p. p. kupców i przemysłowców o wydatną współpracę i ofiarność, a dziś na Plenarnem Zebraniu stawia wniosek o asygnowanie z funduszu Izby 6.000 zł. do dyspozycji Komitetów Wojewódzkich w Lublinie i Łucku, będąc przekonaniem, że w głębokiem zrozumieniu powagi sytuacji i konieczności, każdy w granicach swej możliwości przyczyni się do zwalczania klęski bezrobocia, — wniosek ten przyjętym będzie jednogłośnie.

Wniosek ten jest dla nas bardzo ważny, ponieważ w obecnych warunkach, w których żyjemy, musimy znaleźć sposób na wydatną współpracę i ofiarność, a dziś na Plenarnem Zebraniu stawia wniosek o asygnowanie z funduszu Izby 6.000 zł. do dyspozycji Komitetów Wojewódzkich w Lublinie i Łucku, będąc przekonaniem, że w głębokiem zrozumieniu powagi sytuacji i konieczności, każdy w granicach swej możliwości przyczyni się do zwalczania klęski bezrobocia, — wniosek ten przyjętym będzie jednogłośnie.

Rzeczywiście, jak wiadomo, w obecnych warunkach, w których żyjemy, musimy znaleźć sposób na wydatną współpracę i ofiarność, a dziś na Plenarnem Zebraniu stawia wniosek o asygnowanie z funduszu Izby 6.000 zł. do dyspozycji Komitetów Wojewódzkich w Lublinie i Łucku, będąc przekonaniem, że w głębokiem zrozumieniu powagi sytuacji i konieczności, każdy w granicach swej możliwości przyczyni się do zwalczania klęski bezrobocia, — wniosek ten przyjętym będzie jednogłośnie.

Wniosek ten jest dla nas bardzo ważny, ponieważ w obecnych warunkach, w których żyjemy, musimy znaleźć sposób na wydatną współpracę i ofiarność, a dziś na Plenarnem Zebraniu stawia wniosek o asygnowanie z funduszu Izby 6.000 zł. do dyspozycji Komitetów Wojewódzkich w Lublinie i Łucku, będąc przekonaniem, że w głębokiem zrozumieniu powagi sytuacji i konieczności, każdy w granicach swej możliwości przyczyni się do zwalczania klęski bezrobocia, — wniosek ten przyjętym będzie jednogłośnie.

Rzeczywiście, jak wiadomo, w obecnych warunkach, w których żyjemy, musimy znaleźć sposób na wydatną współpracę i ofiarność, a dziś na Plenarnem Zebraniu stawia wniosek o asygnowanie z funduszu Izby 6.000 zł. do dyspozycji Komitetów Wojewódzkich w Lublinie i Łucku, będąc przekonaniem, że w głębokiem zrozumieniu powagi sytuacji i konieczności, każdy w granicach swej możliwości przyczyni się do zwalczania klęski bezrobocia, — wniosek ten przyjętym będzie jednogłośnie.

Wniosek ten jest dla nas bardzo ważny, ponieważ w obecnych warunkach, w których żyjemy, musimy znaleźć sposób na wydatną współpracę i ofiarność, a dziś na Plenarnem Zebraniu stawia wniosek o asygnowanie z funduszu Izby 6.000 zł. do dyspozycji Komitetów Wojewódzkich w Lublinie i Łucku, będąc przekonaniem, że w głębokiem zrozumieniu powagi sytuacji i konieczności, każdy w granicach swej możliwości przyczyni się do zwalczania klęski bezrobocia, — wniosek ten przyjętym będzie jednogłośnie.

Rzeczywiście, jak wiadomo, w obecnych warunkach, w których żyjemy, musimy znaleźć sposób na wydatną współpracę i ofiarność, a dziś na Plenarnem Zebraniu stawia wniosek o asygnowanie z funduszu Izby 6.000 zł. do dyspozycji Komitetów Wojewódzkich w Lublinie i Łucku, będąc przekonaniem, że w głębokiem zrozumieniu powagi sytuacji i konieczności, każdy w granicach swej możliwości przyczyni się do zwalczania klęski bezrobocia, — wniosek ten przyjętym będzie jednogłośnie.

Wniosek ten jest dla nas bardzo ważny, ponieważ w obecnych warunkach, w których żyjemy, musimy znaleźć sposób na wydatną współpracę i ofiarność, a dziś na Plenarnem Zebraniu stawia wniosek o asygnowanie z funduszu Izby 6.000 zł. do dyspozycji Komitetów Wojewódzkich w Lublinie i Łucku, będąc przekonaniem, że w głębokiem zrozumieniu powagi sytuacji i konieczności, każdy w granicach swej możliwości przyczyni się do zwalczania klęski bezrobocia, — wniosek ten przyjętym będzie jednogłośnie.

Rzeczywiście, jak wiadomo, w obecnych warunkach, w których żyjemy, musimy znaleźć sposób na wydatną współpracę i ofiarność, a dziś na Plenarnem Zebraniu stawia wniosek o asygnowanie z funduszu Izby 6.000 zł. do dyspozycji Komitetów Wojewódzkich w Lublinie i Łucku, będąc przekonaniem, że w głębokiem zrozumieniu powagi sytuacji i konieczności, każdy w granicach swej możliwości przyczyni się do zwalczania klęski bezrobocia, — wniosek ten przyjętym będzie jednogłośnie.

Wniosek ten jest dla nas bardzo ważny, ponieważ w obecnych warunkach, w których żyjemy, musimy znaleźć sposób na wydatną współpracę i ofiarność, a dziś na Plenarnem Zebraniu stawia wniosek o asygnowanie z funduszu Izby 6.000 zł. do dyspozycji Komitetów Wojewódzkich w Lublinie i Łucku, będąc przekonaniem, że w głębokiem zrozumieniu powagi sytuacji i konieczności, każdy w granicach swej możliwości przyczyni się do zwalczania klęski bezrobocia, — wniosek ten przyjętym będzie jednogłośnie.

**Zamknięcie rachunkowe Izby Przemysłowo-Handlowej
w Lublinie za rok 1931.**

Dział	Paragraf	Pozycja	D O C H O D Y	Sumy prelinowane w/g zatwierdzonego budżetu	Sumy rzeczywistych wpływów
I	1	1	Oplaty od świadectw pochodzenia towarów	1.000.—	1.167.85
I	1	2	Oplaty od zaświadczeń paszportowych	1.500.—	1.064.65
I	1	3	Oplaty od podań o import towarów reglamentowanych	2.000.—	550.50
I	1	6	Oplaty od zaświadczeń na zwolnienie od cła wywozowego jaj	40.000.—	42.106.—
I	1	7	Oplaty od zaświadczeń na zwrot cła przy wywozie lnu	5.000.—	1.381.40
I	1	8	Oplaty od zaświadczeń na zwolnienie od cła wywozowego szeciny	18.000.—	16 992.94
I	1	10	Inne opłaty	500.—	312.80
I	4	1	Biuro Kolejowe	6.000.—	1.466.39
I	5	—	Odsetki	30.000.—	21.728.59
II	—	—	Dodatek do ceny świadectw przemysłowych	345.000.—	322.695.30
			Razem	449.000.—	409.466.42

W Y P A T K I			Sumy preli- minowane wg. zatwier- dzonego budżetu	Sumy rze- czywistych wydatków	
Dział	Paragraf	Pozycja			
I	1	1	Urzędnicy	157.680.—	156.680.—
I	1	2	Dietariusze	3.000.—	1.961.45
I	1	3	Konsultanci	3.000.—	2.400.—
I	1	4	Woźni i gońcy	10.820.—	11.353.10
I	2	1	Kasa Chorych	4 000.—	5.525.37
I	2	2	Inne Ubezpieczenia	5.000.—	1.875.16
I	2	3	Wpłata do funduszu emerytalnego	12.000.—	12.000.—
I	3	—	Remuneration i zapomogi	18.000.—	17.650.—
II	1	1	Czynsz za lokal	26.000.—	26.000.—
II	1	2	Światło, opał, utrzymanie porządku	3.000.—	2.881.44
II	1	3	Remont lokalu	300.—	—
II	1	4	Podatek od lokalu	200.—	—
II	1a	—	Utrzym. porządku nieruchomości	400.—	288.—
II	2	1	Materiały piśmienne	5.000.—	3 519.08
II	2	2	Druki	2.000.—	3.317.45
II	2	3	Porto i opłaty telegr.	1.500.—	1.411.42
II	2	4	Opłaty telefoniczne	3.000.—	3.938.09
II	2	5	Inwentarz	2.000.—	414.18
II	2	6	Czasopisma, książki, mapy	4.000.—	4.883.13
II	2	7	Drobne wydatki	1.000.—	1.144.70
II	3	1	Środki lokomocji — amortyzacja	7.000.—	7.000.—
II	3	2	Środki lokomocji — utrzym. samochodu	6.000.—	6.335.84
III	1	—	Wydawnictwa	1.500.—	3.656.80
III	2	1	Udział w utrzymaniu szkół handl. i przem.	5.000.—	640.—
III	2	2	Zapomogi i stypendja uczniom szkół handlowych i przemysłowych	5.000.—	9.360.—
III	2	3	Zasiłki na prace, nagrody, podróże	2.000.—	1.000.—
III	2	4	Zasiłki na poparcie rozwoju prze- mysłu i handlu	16.000.—	14.660.23
III	3	—	Składki członkowskie Izby	4.000.—	3.350.—
IV	1	1	Biuro Kolejowe	8.200.—	4.632.77
V	2	—	Wydawanie zaświadczeń na zwrot cła wywozowego od lnu	4.000.—	536.30
V	3	—	Wydawanie zaświadczeń od zwolnie- nia od cła wywozowego jaj	30.000.—	32.348.55
V	4	—	Wydawanie zaświadczeń na zwolnie- nia od cła wywoz. szczeciny, włosia	13.500.—	17.143.45
VI	1	—	Koszty reprezentacji	12.000.—	14.604.95
VI	2	—	Koszty podróży urzędników Izby	10.000.—	11.659.35
VI	3	—	Zwrot poniesionych kosztów człon- kom Izby	12.000.—	11.628.55
VI	7	—	Wydatki nieprzewidziane	900.—	1 033.40
VII	1	—	Kupno nieruchomości	50.000.—	12.633.66
Razem			449.000.—	409.466.42	

BILANS ZAMKNIĘCIA.

STAN CZYNNY.

Pozostałość gotowizny w kasie . . .		zł.	25.338.79
Rachunek w P. K. O.		"	1.342.58
Rachunki w bankach: lokaty . . .	zł.	69.487.48	
bieżące . . .	"	9.178.11	78.665.59
Listy zastawne.			
10% Tow. Kr. M. n. w. zł. 84.500	"	68.812.—	
7% B. G. K. n. w. zł. 20.000.—	"	16.650.—	85.462.—
Pożyczki pracowników lzby . . .	"		16.420.80
Sumy przechodnie.	"		33.063.31
Wartość placu zakupionego	"	60.147.—	
Wydatki związane z konkursem . . .	"	12.385.82	72.532.82
Ruchomości:			
pg. remanentu na dz. 31.XII.30 r.	"	78.678.63	
dochodzą zakupione w okresie			
1931 r. ruchomości gospodarcze	"	62.—	78.740.63
Biblioteka:			
pg. remanentu na dn. 31.XII.30 r.	"	5.922.58	
dochodzą wydane w 1931 r. na			
książki i czasopisma	"	3.227.63	9.150.21
Lokata Funduszu Rezerwowego:			
w gotówce w B-ku Gosp. Kraj.	"	1.224.—	
w 7% L.Z.B.G.K. n. w. zł. 10.000.—	"	8.325.—	9.549.—
Razem			<u>zł. 410.265.73</u>
Lokata Funduszu Emerytalnego:			
w gotówce w B-ku Gosp. Kraj.	"	4.651.—	
w 7% L.Z.B.G.K. n. w. zł. 59.800.—	"	49.783.50	zł. 54.434.50

STAN BIERNY.

Fundusz Amortyzacyjny (ruchomości i biblioteka)		zł.	87.890.84
Fundusz Kupna Nieruchomości:			
w gotowiznie	zł.	240.293.07	
w zakupionym placu	"	60.147.—	
w wydatkach konkursowych . . .	"	12.385.82	312.825.89
Fundusz Rezerwowy			9.549.—
Razem			<u>zł. 410.265.73</u>
Fundusz Emerytalny			<u>zł. 54.434.50</u>

PROTOKUŁ KOMISJI REWIZYJNEJ.

Komisja Rewizyjna Izby Przemysłowo-Handlowej, w Lublinie, wyłoniona przez Plenarne Zebranie w dniu 14 kwietnia 1931 r., w składzie

radcowie: Leon Dziewulski, Marek Endwajs, Abram Kantor i Sławomir Liibek,

w myśl § 31 p. 3 i 8 części II Statutu Izby, na posiedzeniach swoich w dniach 7 i 8 kwietnia 1932 r.,

sprawdziła księgi, dokumenty i dowody kasowe Izby za rok 1931 i ustaliła, że:

- 1) wydatki Izby były skutecznie w ramach uchwalonego przez Izbę budżetu na rok 1931 przy uwzględnianiu statutowo przewidzianych virements,
- 2) wszystkie pozycje kasowe są usprawiedliwione przez odnośne asygnaty i załączone do nich dowody, zaopatrzone w należyte podpisy,
- 3) księgowość Izby jest prowadzona prawidłowo i
- 4) przedstawione sprawozdanie rachunkowe za rok 1931 zestawione jest zgodnie z księgami.

Wobec powyższego Komisja Rewizyjna wnosi o zatwierdzenie sprawozdania rachunkowego za rok 1931 i udzielenie absolutorjum Prezydum.

Komisja Rewizyjna sprawdziła również sprawozdanie co do stanu rachunków Funduszu Emerytalnego na dz. 31.XII-31 r. i uznała je za prawidłowe.

(—) L. Dziewulski

(—) M. Endwajs

(—) A. Kantor

(—) Sł. Liibek.

TABLICA I.

Ceny osiągnane na terenie m. Lublina w latach 1930 — 1931

oraz danych

N a z w a wzgl. rodzaj towaru	Waga wzgl. ilość	C E N A W			
		1930	1931	1930	1931
		I-szy kwartał		II-gi kwartał	
pszenica	100 kg.	31.50-36.50	21.00-27.00	34.00-42.00	28.00-35.50
żyto	"	14.50-23.00	20.20-26.50	14.00-22.00	22.00-29.00
jęczm. kaszany	"	15.00 20.50	15.50-21.50	14.00-21.00	22.50-28.00
owies	"	13.00-21.00	16.00-22.00	13.00-17.50	23.00-30.00
mąka psz. 65%	"	55.00 62.00	36.00 47.00	59.00-68.00	40.00-47.00
mąka psz. 40%	"	60.00-68.00	42.00-49.00	63.00-80.00	50.00-57.00
mąka żyt. 70%	"	30.00-37.00	26.00 33.00	27.00-39.00	35.00-45.00
mąka żyt. raz.	"	22.00-28.00	19.00 24.00	19.00-28.00	28.00 36.00
otręby żytnie	"	9.50-12.50	9.50 15.50	8.00 11.50	15.50-20.50
cukier kryształ	"	160.00	160.00	160.00	160.00
jaja	24 kopy	130.00-270.00	120.00-150.00	130.00-160.00	115.00-125.00
drzewo sosnowe opatów. szczap.	1000 kg.	20.00-25.00	20.00-25.00	17.50-25.00	20.00 24.00
cegła	1000 szt.	70.00-75.00	65.00	70.00	65.00 75.00
wapno	1000 kg.	65.00	65.00	65.00	65.00
nafta rafinowana	c/g 820-830 100 kg.	63.35	63.35	63.35	63.35
skóry podsz.	krupony	1 kg.	8.00- 8.50	6.25- 7.75	7.50- 8.00
	tafelki	"	5.25- 5.50	4.20- 5.00	4.75- 5.25
	szczęki	"	3.25- 3.50	2.00 3.00	3.00- 3.25
	boki	"	3.75	2.70- 5.00	3.75
skóry sur. bydłec	"	2.00- 2.05	1.25- 1.70	1.95- 2.10	1.25- 1.80
masło	"	4.50- 6.00	4.80- 5.80	3.50- 5.00	4.80- 5.80
mleko	1 litr	0.30- 0.35	0.30- 0.31	0.30- 0.35	0.25- 0.30
ryż	1 kg.	0.95- 1.45	0.95- 1.00	0.95- 1.45	0.85- 0.90
kawa palona	"	6.00-18.00	10.00-13.50	6.00-18.00	9.00-12.00
herbata	"	20.00-25.00	18.00	18.00 25.00	18.00-21.00
cukier kryształ	"	1.65- 1.70	1.60 1.70	1.65- 1.70	1.60- 1.70
groch polny	"	0.85	0.45- 0.50	0.80- 0.85	0.50- 0.60
wół (żywiec)	"	1.00 1.30	0.90- 0.95	0.90- 1.10	0.80- 1.00
mięso wołowe	"	1.70- 2.00	1.80 2.00	1.70- 2.10	1.80
wieprz (żyw.)	"	2.20- 2.40	1.18- 1.23	2.20- 2.40	1.20
mięso wieprz.	"	3.30- 3.70	2.40- 2.60	3.30- 3.70	2.40- 2.60

w/g notowań Giełdy Zbożowej i Towarowej w Lublinie
kartoteki cen Izby.

Z Ł O T Y C H				U W A G I
1930	1931	1930	1931	
III-ci kwartał		IV-ty kwartał		
26.25-49.50	21.00-28.50	23.00-28.00	21.00-27.25	hurt
14.00-18.00	19.00-27.50	16.00 19.00	20.50 26.90	"
16.00-21.00	16.50 28.50	17.00-20.00	18.50-23.50	"
15.00-21.00	21.00-28.00	16.50-19.50	22.00 25.60	"
50.00-73.00	40.00-51.00	43.00 49.00	40.00 47.00	"
55.00 81.00	43.00 57.00	48.00-65.00	36.00-47.00	"
31.00-34.00	31.00-43.00	31.00-34.00	33.00-41.00	"
21.00-24.00	23.00-33.00	21.00-24.00	25.00-32.00	"
8.00-12.00	11.00-15.00	8.75-11.00	11.00-17.00	"
160.00	160.00	160.00	160.00	"
158.00-245.00	100.00 110.00	240.00-300.00	130.00-160.00	"
17.50-25.00	20.00-25.00	15.00-21.50	22.00-25.00	hurt, ceny loco wagon (st. załad.)
65.00	70.00-80.00	60.00-65.00	75.00-80.00	hurt
65.00	64.00	65.00	64.00	"
63.35	63.35	63.35	63.35	"
7.50- 7.75	5.00- 8.00	6.50- 7.75	7.25 7.50	"
4.75- 5.00	3.00- 5.00	4.25- 5.00	4.50	"
3.00	2.00- 2.90	2.70- 3.00	2.50- 2.75	"
3.50 3.60	2.60- 5.00	3.40- 3.60	3.75- 4.30	"
2.00- 2.20	1.00- 2.50	1.50- 2.15	0.85- 1.30	"
4.20- 4.50	3.80- 4.40	4.50- 5.00	4.00- 4.20	detal
0.25- 0.30	0.20- 0.25	0.30- 0.35	0.25	"
0.95- 1.45	0.85- 0.90	0.95- 1.45	0.80- 0.90	detal
6.00-18.00	8.00 9.50	6.00-18.00	6.00-10.00	ceny w poszczególnych kwartałach wahają się w zależności od gatunku towaru
18.00-25.00	18.00 22.50	18.00-25.00	18.00-24.00	
1.65	1.65	1.65	1.60- 1.61	detal
0.50	0.55- 0.65	0.50	0.45- 0.50	"
0.80- 1.00	0.60- 0.90	0.70- 0.90	0.45- 0.70	hurt
1.70- 2.05	1.75- 1.80	1.65- 2.00	1.75- 1.80	detal
1.80	1.00- 1.50	1.15- 1.35	0.70- 1.20	hurt
2.90	2.80- 3.00	2.20- 2.60	2.60- 2.80	detal

TABLICA II

Robotnicy zatrudnieni w przemyśle przetwórczym i na robotach

Stan w ostatnim dniu każdego miesiąca.

Miesiąc Woje- wództwo		Ogółem		P R Z E									
				Mineralny		Metalowy		Chemiczny		Skórzany		Drzewny	
		1930 r.	1931 r.	1930	1931	1930	1931	1930	1931	1930	1931	1930	1931
Styczeń	Lublin	11787	8655	2222	1803	2598	1596	31	28	196	182	1611	1398
	Wołyń	4732	3942	376	912	126	58	—	—	—	—	1828	1489
	Okręg Izby	16519	12597	2598	2715	2724	1654	31	28	196	182	3439	2887
Luty	Lublin	10195	8044	1754	1804	2526	1309	27	28	207	171	1757	1473
	Wołyń	3758	4156	513	924	104	56	—	—	—	—	1786	1803
	Okręg Izby	13953	12200	2267	2728	2630	1365	27	28	207	171	3543	3276
Marzec	Lublin	10445	7660	2316	1823	2446	1167	28	—	216	164	1790	1402
	Wołyń	4054	4681	663	1292	75	40	—	—	—	—	1903	1967
	Okręg Izby	14499	12341	2979	3115	2521	1207	28	—	216	164	3693	3369
Kwiecień	Lublin	11046	8192	2589	2076	2428	1123	30	28	216	148	1772	1559
	Wołyń	3971	5040	645	1445	75	—	—	—	—	—	1952	2188
	Okręg Izby	15017	13232	3234	3521	2503	1123	30	28	216	148	3724	3747
Maj	Lublin	10860	8051	2356	1309	2422	1112	29	27	211	136	1725	1601
	Wołyń	4445	4825	950	1470	81	40	—	—	—	—	1889	1883
	Okręg Izby	15305	12876	3306	2779	2503	1152	29	27	211	136	3614	3484
Czerwiec	Lublin	11117	8116	2477	1299	2490	1101	27	27	210	135	1750	1515
	Wołyń	4519	4897	1015	1420	96	51	—	—	—	—	1869	1951
	Okręg Izby	15636	13013	3492	2719	2586	1152	27	27	210	135	3619	3466
Lipiec	Lublin	10750	8840	2265	1840	2533	1472	30	27	217	128	1625	1317
	Wołyń	4302	4880	1022	1605	101	61	—	—	—	—	1642	1729
	Okręg Izby	15052	13720	3287	3445	2634	1533	30	27	217	128	3267	3046
Sierpień	Lublin	10899	8333	2500	1546	2513	1542	26	27	217	142	1458	871
	Wołyń	4122	4158	725	929	106	58	—	—	—	—	1726	1622
	Okręg Izby	15021	12491	3225	2475	2619	1600	26	27	217	142	3184	2493
Wrzesień	Lublin	11055	8202	2438	1338	2471	1635	26	28	211	145	1590	830
	Wołyń	3983	3804	555	1261	105	57	—	—	—	—	1408	748
	Okręg Izby	15038	12006	2993	2599	2576	1692	26	28	211	145	2998	1578
Październik	Lublin	16453	14942	2262	1868	2388	1565	24	27	211	153	1359	791
	Wołyń	6083	4148	673	1109	89	44	—	—	—	—	1608	557
	Okręg Izby	22536	19090	2935	2977	2477	1609	24	27	211	153	2967	1348
Listopad	Lublin	16200	13741	1821	1925	2062	1444	24	27	210	154	1342	795
	Wołyń	5133	3556	366	917	58	32	—	—	—	—	1427	662
	Okręg Izby	21333	17297	2187	2842	2120	1476	24	27	210	154	2769	1457
Grudzień	Lublin	8829	7263	1576	1412	1834	1298	26	25	214	155	963	982
	Wołyń	3137	2721	145	418	54	32	—	—	—	—	797	879
	Okręg Izby	11966	9984	1721	1830	1888	1330	26	25	214	155	1760	1861

publicznych na terenie Okręgu Izby Przemysł.-Handl. w Lublinie.
w/g danych Państw. Urzędu Pośr. Pracy.

M Y S Ł								Elektrow- nie i Wo- dociągi		Wytw. wojsk., amunicii i warszt. kolej.		Roboty Publiczne	
Spożywczy		Odzieżowy		Budowlany		Poligraficzny		1930	1931	1930	1931	1930	1931
1930	1931	1930	1931	1930	1931	1930	1931						
3486	2114	57	17	20	41	48	68	63	39	1455	1369	117	9
1724	799	—	—	10	—	26	28	20	42	622	614	54	8
5210	2913	57	17	30	41	74	96	83	81	2077	1983	171	17
2318	1732	47	25	26	21	48	67	69	58	1416	1356	116	9
708	756	—	—	10	—	24	26	20	41	593	550	42	160
3026	2488	47	25	36	21	72	93	89	99	2009	1906	158	169
1991	1603	51	29	73	14	48	64	50	59	1436	1307	397	7
745	747	—	—	—	—	33	19	20	40	615	576	83	13
2736	2350	51	29	73	14	81	83	70	99	2051	1883	480	20
2170	1771	52	19	269	27	48	61	52	60	1420	1320	576	170
646	730	—	—	—	—	23	19	20	39	610	619	254	86
2816	2501	52	19	269	27	71	80	72	99	2030	1939	830	256
2364	2270	38	19	140	50	56	59	73	65	1446	1403	1582	298
831	770	—	—	—	—	33	19	20	40	641	603	399	346
3195	3040	38	19	140	50	89	78	93	105	2087	2006	1981	644
2467	2376	25	31	118	53	68	57	50	66	1435	1456	1889	567
872	806	—	—	—	—	19	19	20	40	628	610	890	803
3339	3182	25	31	118	53	87	76	70	106	2063	2066	2779	1370
2289	2355	17	21	181	58	72	58	51	69	1470	1495	2300	632
834	810	—	—	—	—	24	19	20	41	659	615	856	252
3123	3165	17	21	181	58	96	77	71	110	2119	2110	3156	884
2469	2523	18	22	173	54	69	55	43	69	1413	1482	2188	667
859	863	—	—	—	—	25	18	20	40	661	628	798	237
3328	3386	18	22	173	54	94	73	63	109	2074	2110	2986	904
2604	2625	38	22	197	35	69	56	43	61	1368	1427	1878	479
1222	1038	—	—	—	—	22	18	20	40	651	642	449	233
3826	3663	38	22	197	35	91	74	63	101	2019	2069	2327	712
8506	8924	38	16	165	69	68	58	43	60	1389	1413	1197	321
3061	1745	—	—	—	—	25	16	20	40	607	637	214	111
11567	10669	38	16	165	69	93	74	63	100	1996	2040	1411	432
9171	7756	37	14	50	63	66	57	49	64	1368	1442	378	61
2606	1254	—	—	—	—	18	18	43	40	615	633	66	11
11777	9010	37	14	50	63	84	75	92	104	1983	2075	444	72
2649	1802	35	14	26	13	75	56	39	56	1392	1448	15	—
1459	706	—	—	—	—	24	18	43	41	615	627	6	39
4108	2508	35	14	26	13	99	74	82	97	2007	2075	21	39

TABLICA III.

Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w P. U. P. P.
Stan w ostatnim dniu każdego miesiąca

MIESIĄC WOJEWÓDZTWO	OGÓŁEM		G R U							
			Górnicza		Hutnicza		Metalowa		Włókiennicza	
	1930 r.	1931 r.	1930 r.	1931 r.	1930 r.	1931 r.	1930 r.	1931 r.	1930 r.	1931 r.
Styczeń — Lubelskie	5617	5727	2	1	1	140	518	771	6	6
Wołyńskie	2094	3529	—	37	4	7	176	268	1	1
Na terenie Izby	7711	9256	2	38	5	147	694	1039	7	7
Luty — Lubelskie	5238	7049	2	2	—	157	468	1165	7	3
Wołyńskie	2177	3709	—	41	1	23	244	278	1	1
Na terenie Izby	7415	10758	2	43	1	180	712	1443	8	4
Marzec — Lubelskie	5366	6894	5	1	52	116	500	1121	8	3
Wołyńskie	2061	3535	—	36	—	1	227	276	1	1
Na terenie Izby	7427	10429	5	37	52	117	727	1397	9	4
Kwiecień — Lubelskie	4033	7181	—	—	78	117	424	1179	6	2
Wołyńskie	2025	3059	—	11	3	4	226	237	1	1
Na terenie Izby	6058	10240	—	11	81	121	650	1416	7	3
Maj — Lubelskie	2710	7945	—	—	76	412	293	1251	3	2
Wołyńskie	1040	2342	—	4	3	1	135	125	—	—
Na terenie Izby	3750	10287	—	4	79	413	428	1376	3	2
Czerwiec — Lubelskie	2201	7670	—	—	85	721	249	1078	3	4
Wołyńskie	882	2201	—	4	5	106	124	122	—	—
Na terenie Izby	3083	9871	—	4	90	827	373	1200	3	4
Lipiec — Lubelskie	2584	6151	—	—	76	376	300	1001	3	4
Wołyńskie	859	1883	—	23	5	90	84	74	—	—
Na terenie Izby	3443	8034	—	23	81	466	384	1075	3	4
Sierpień — Lubelskie	2767	6100	—	1	196	575	342	915	2	14
Wołyńskie	739	1834	—	41	22	89	32	72	—	—
Na terenie Izby	3506	7934	—	42	218	664	374	987	2	14
Wrzesień — Lubelskie	2948	6099	1	2	253	545	333	819	3	13
Wołyńskie	850	1946	—	112	22	87	73	67	—	—
Na terenie Izby	3798	8045	1	114	275	632	406	886	3	13
Październik — Lubelskie	3638	5827	1	2	249	335	411	654	2	12
Wołyńskie	1109	2325	—	114	21	87	60	115	—	—
Na terenie Izby	4747	8152	1	116	270	422	471	769	2	12
Listopad — Lubelskie	3960	5966	1	2	246	166	457	793	2	12
Wołyńskie	1767	2528	—	110	22	112	117	162	2	—
Na terenie Izby	5727	8494	1	112	268	278	574	955	4	12
Grudzień — Lubelskie	4767	6869	1	2	253	112	609	892	2	22
Wołyńskie	2258	3407	—	202	22	96	189	237	—	—
Na terenie Izby	7025	10276	1	204	275	208	798	1129	2	22

na terenie Okręgu Izby Przemysłowo-Handlowej w Lublinie.
w/g danych Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej.

P Y:

Budowlana		Inne grupy zawodowe		Robotnicy niewyk.		Robotnicy rolni		Pracownicy umysłowi		Młodociani		Służba domowa rob. komunik.	
1930 r.	1931 r.	1930 r.	1931 r.	1930 r.	1931 r.	1930 r.	1931 r.	1930 r.	1931 r.	1930 r.	1931 r.	1930 r.	1931 r.
906	897	587	450	3141	2824	40	26	248	518	12	4	156	90
502	788	145	170	689	1477	38	63	351	601	1	—	187	117
1408	1685	732	620	3830	4301	78	89	599	1119	13	4	343	207
862	1031	555	604	2848	3338	45	41	279	617	9	7	163	84
529	812	164	158	816	1590	23	86	322	613	—	—	77	107
1391	1843	719	762	3664	4928	68	127	601	1230	9	7	240	191
776	1021	712	504	2894	3297	49	42	227	660	8	5	135	124
547	726	134	148	793	1532	38	42	252	682	—	—	69	91
1323	1747	846	652	3687	4829	87	84	479	1342	8	5	204	215
433	1012	448	558	2200	3463	47	33	276	636	5	9	116	172
520	637	116	144	666	1122	32	45	384	749	—	—	77	109
953	1649	564	702	2866	4585	79	78	660	1385	5	9	193	281
229	1656	282	709	1346	3008	46	17	323	715	10	7	102	168
161	390	83	124	178	751	40	46	334	774	—	—	106	127
390	2046	365	833	1524	3759	86	63	657	1489	10	7	208	295
177	1466	188	647	1024	2736	33	18	345	822	6	11	91	167
79	206	60	145	144	669	25	40	358	801	—	—	87	108
256	1672	248	792	1168	3405	58	58	703	1623	6	11	178	275
227	719	413	524	1053	2419	26	45	398	942	2	11	86	110
43	98	73	106	116	513	41	34	392	828	—	—	105	117
270	817	486	630	1169	2932	67	79	790	1770	2	11	191	227
194	561	413	547	1074	2381	20	47	395	918	15	13	116	128
34	14	56	107	101	490	21	31	398	869	—	—	75	121
228	575	469	654	1175	2871	41	78	793	1787	15	13	191	249
185	582	298	568	1334	2312	19	41	379	980	5	6	138	231
32	57	53	106	175	469	18	30	381	913	—	—	96	105
217	639	351	674	1509	2781	37	71	760	1893	5	6	234	336
307	705	316	631	1842	2076	24	34	368	1116	7	18	111	244
267	222	47	165	275	503	18	34	333	938	—	—	88	147
574	927	363	796	2117	2579	42	68	701	2054	7	18	199	391
449	718	321	613	1973	2085	26	50	361	1240	8	12	116	275
476	281	76	200	561	517	18	45	376	997	—	—	119	104
925	999	397	813	2534	2602	44	95	737	2237	8	12	235	379
674	1117	378	792	2290	2216	29	48	409	1421	9	11	113	236
583	685	133	347	725	600	19	57	489	1070	—	—	98	113
1257	1802	511	1139	3015	2816	48	105	898	2491	9	11	211	349

Zatrudnienie i bezrobocie w Rzeczpospolitej Polskiej i Okręgu Izby Przemysłowo-Handlowej w Lublinie.
Stan w ostatnim dniu każdego miesiąca. w/g danych Państw. Urzędu Pośr. Pracy.

Miesiąc teren sprawozdawczy	Zatrudnieni w przemyśle przetwórczym			Zatrudnieni na robotach publicznych			Liczba bezrobotnych zarejestrowanych			
	1929 r.	1930 r.	1931 r.	1929 r.	1930 r.	1931 r.	1929 r.	1930 r.	1931 r.	
Styczeń	Polska Okręg Izby	605,475 17,567	528,551 16,519	436,373 12,597	9,002 277	12,212 171	8,953 17	160,843 5,122	241,974 7,711	340,718 9,256
Luty	Polska Okręg Izby	590,580 16,653	513,830 13,953	432,023 12,200	8,969 380	10,830 158	8,526 169	177,462 5,602	274,708 7,415	358,925 10,758
Marzec	Polska Okręg Izby	603,283 16,237	512,102 14,499	433,500 12,341	10,729 142	15,142 480	11,341 20	170,402 5,424	289,469 7,427	372,536 10,429
Kwiecień	Polska Okręg Izby	631,941 17,455	520,983 15,017	447,967 13,232	16,912 413	23,009 830	22,132 256	149,093 4,188	271,225 6,058	351,679 10,240
Maj	Polska Okręg Izby	648,736 18,993	534,097 15,305	454,419 12,876	25,890 1,310	39,796 1,981	30,272 644	119,877 2,068	224,914 3,750	313,104 10,287
Czerwiec	Polska Okręg Izby	646,346 18,909	530,820 15,636	464,669 13,013	36,879 2,325	51,289 2,779	38,959 1,370	105,065 2,497	204,982 3,083	274,942 9,871
Lipiec	Polska Okręg Izby	633,992 17,965	527,163 15,052	452,504 13,720	38,409 2,670	56,898 3,156	42,614 884	97,297 1,336	193,687 3,443	255,179 8,034
Sierpień	Polska Okręg Izby	638,156 17,790	537,099 15,021	452,124 12,491	40,321 2,511	55,575 2,986	41,993 904	90,094 1,455	173,627 3,506	246,380 7,934
Wrzesień	Polska Okręg Izby	639,602 17,308	542,145 15,038	450,966 12,006	41,661 3,175	47,095 2,327	40,666 712	81,848 2,703	170,467 3,798	246,426 8,045
Pazdzier.	Polska Okręg Izby	660,189 24,256	566,216 22,536	473,425 19,090	37,706 2,039	41,226 1,411	37,123 432	91,035 3,243	165,154 4,744	255,622 8,152
Listopad	Polska Okręg Izby	639,799 23,491	536,322 21,333	440,335 17,297	28,730 1,356	30,331 444	25,369 72	125,066 4,318	209,312 5,727	266,027 8,494
Grudzień	Polska Okręg Izby	556,587 21,232	455,906 11,966	361,786 9,984	16,160 262	11,066 21	13,664 39	185,314 4,939	299,797 7,025	312,487 10,276

TABLICA V.

Protesty weksli w poszczególnych miesiącach 1930 i 1931 roku.
w/g danych Sądów Okręgowych i Dyrekcji Poczt i Telegr.

Teren sprawozdawczy	Styczeń		Luty		Marzec		Kwiecień		Maj		Czerwiec		Lipiec	
	1930 r.	1931 r.	1930 r.	1931 r.	1930 r.	1931 r.	1930 r.	1931 r.	1930 r.	1931 r.	1930 r.	1931 r.	1930 r.	1931 r.
Lubelskie	36,2	36,6	34,0	33,4	39,4	34,1	33,7	31,7	35,4	31,1	33,6	29,9	32,4	30,3
Wołyńskie	24,3	22,2	24,0	23,1	26,8	22,7	24,5	21,6	25,9	21,4	21,9	18,9	21,0	18,5
Okręg Izby	60,5	58,8	58,0	56,5	66,2	56,8	58,2	53,3	61,3	52,5	55,5	48,8	53,4	48,8
Rz. Polska	495,1	444,2	453,3	413,8	529,1	453,1	491,9	428,3	514,2	430,5	471,3	418,6	460,8	444,7
Lubelskie	7,2	8,1	6,4	7,2	7,7	7,6	7,0	6,5	6,7	6,6	6,3	6,5	6,8	6,6
Wołyńskie	4,9	4,9	4,7	4,8	5,3	4,9	5,1	4,4	5,3	4,3	4,0	3,7	4,1	3,8
Okręg Izby	12,1	13,0	11,1	12,0	13,0	12,5	12,1	10,9	12,0	10,9	10,3	10,2	10,9	10,4
Rz. Polska	121,1	125,5	112,1	118,2	131,3	121,3	122,8	110,6	124,5	106,8	112,0	99,5	108,5	109,6
Lubelskie	199	221	189	216	196	223	208	205	190	212	186	217	210	218
Wołyńskie	204	221	196	208	198	216	208	204	204	201	184	196	195	205
Okręg Izby	201	221	192	212	197	220	208	204	197	208	185	209	204	213
Rz. Polska	245	282	247	286	248	268	250	258	242	248	238	238	235	246
Teren sprawozdawczy	Sierpień		Wrzesień		Październik		Listopad		Grudzień		R a z e m			
	1930 r.	1931 r.	1930 r.	1931 r.	1930 r.	1931 r.	1930 r.	1931 r.	1930 r.	1931 r.	1929 r.	1930 r.	1931 r.	
Lubelskie	26,8	27,5	28,6	27,4	31,7	30,0	29,2	27,5	32,3	28,1	429,2	393,3	370,3	
Wołyńskie	20,1	17,7	23,2	19,1	25,6	19,6	21,8	17,1	22,8	17,0	256,7	281,9	238,9	
Okręg Izby	46,9	45,2	51,8	46,5	57,3	49,6	51,0	44,6	55,1	45,1	685,9	675,2	609,2	
Rz. Polska	391,6	403,6	416,9	415,8	449,0	434,0	399,4	398,9	453,3	426,9	5543,5	5526,0	5112,4	
Lubelskie	5,2	5,6	5,7	6,1	6,7	6,7	6,3	6,1	6,9	5,9	74,0	79,0	79,5	
Wołyńskie	4,1	3,3	4,9	3,9	5,5	4,3	4,7	4,0	4,9	4,0	50,7	57,6	50,3	
Okręg Izby	9,3	8,9	10,6	10,0	12,2	11,0	11,0	10,1	11,8	9,9	124,7	136,6	129,8	
Rz. Polska	92,4	100,9	102,4	103,8	114,8	117,8	106,1	109,1	118,2	104,9	1255,0	1366,3	1328,0	
Lubelskie	193	204	200	223	212	223	216	222	214	210	172	201	215	
Wołyńskie	206	186	210	204	214	219	216	234	214	235	198	204	210	
Okręg Izby	199	197	204	215	213	222	216	226	214	219	182	202	213	
Rz. Polska	236	250	246	250	256	271	266	273	261	246	226	247	260	

TABLICA VI

**Wpływy z tytułu państwowych bezpośrednich podatków
w Okręgu Izby Przemysłowo-Handlowej w Lublinie w latach 1930 i 1931
w tys. zł. w/g danych Izb Skarb. w Lublinie i Łucku.**

RODZAJ PODATKÓW	N a t e r e n i e					
	Izby Skarbowej w Lublinie		Izby Skarbowej w Łucku		Izby Pzem.-Handl. w Lublinie	
	1930 r.	1931 r.	1930 r.	1931 r.	1930 r.	1931 r.
Podatek gruntowy	4.051	3.562	3.008	2.893	7.059	6.455
Podatek dochod. i od tantjem	8.054	7.659	4.871	4.356	12.925	12.015
Podatek wojskowy	41	9	90	19	131	28
Podatek od kapitałów i rent	105	21	50	23	155	44
Podatek od nieruchomości	1.265	1.227	747	729	2.012	1.956
Podatek przemysłowy	11.281	4.279	6.984	5.938	18.265	10.217
Razem podatków bezpośrednich zwyczajnych	24.797	16.757	15.750	13.958	40.547	30.715
Podatek majątkowy	1.198	559	553	354	1.751	913
Nadzwyczajny 10% dodatek do danin publicznych	2.276	2.231	2.816	1.793	5.092	4.024
Razem podatków bezporednich nadzwyczajnych	3.474	2.890	3.369	2.147	6.843	5.037
Odsetki należności egzekucyjnych i grzywny.	2.556	2.549	1.352	1.162	3.908	3.711
Ogółem podatki bezpośrednie	30.827	22.196	20.471	17.267	51.298	39.463
Oplaty stemplowe	7.617	5.630	4.217	3.920	12.556	9.550
Nadzwyczajny 10% dodatek do opłat stemplowych	722	544	—	—	722	544
Ogółem podatki bezpośrednie zwyczajne i nadzwyczajne oraz opłaty stempl.	39.166	28.370	24.688	21.187	63.854	49.557

TABLICA VII Ilość wykupionych świadectw przemysłowych
na terenie Izby Przemysłowo-Handlowej w Lublinie.
w/g danych Izb Skarbowych w Lublinie i Łucku.

KATEGORJE ŚWIADECTW PRZEMYSŁOWYCH									
Stan w dniu 31.XII	P R Z E M Y S Ł								
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Razem
Województwo Lubelskie									
1929	12/—	4/—	15/—	76/2	187/9	483/21	839/60	8555/506	10171/598
1930	14/—	3/1	15/—	69/2	179/10	473/14	826/52	7888/306	9467/385
1931	10/—	6/—	11/—	67/5	165/7	480/18	687/49	5340/287	6766/366
Województwo Wołyńskie									
1929	3/—	4/—	9/—	60/3	124/18	276/33	653/82	6884/636	8010/772
1930	3/—	1/—	11/—	47/5	131/23	263/43	615/68	5887/400	6958/539
1931	2/—	2/—	13/—	52/3	120/9	273/57	468/67	3210/328	4140/464
Stan w dniu 31.XII	H A N D E L								
	I	II	III	IV	V	Razem	Zaj. przem.	Karty rejestr.	
Województwo Lubelskie									
1929	25/1	1592/89	15624/990	11768/1749	322/60	29331/2889	155/8	1327/107	
1930	29/3	1576/87	15441/825	11486/1540	258/33	28790/2488	119/9	1317/101	
1931	30/1	1470/86	14972/851	10720/1864	196/15	27388/2817	83/3	1426/132	
Województwo Wołyńskie									
1929	7/1	1485/122	12691/923	7158/1241	589/132	21930/2219	163/10	1979/180	
1930	5/—	1452/67	12675/835	7091/1070	474/51	21697/2023	138/9	2076/156	
1931	3/2	1174/105	11676/713	6925/1345	356/60	20134/2225	79/13	2045/261	
Na terenie Izby.									
S T A N		Przemysł	Handel	Razem	Zajęcia przemysłowe	Karty rejestracyjne			
W dn. 31.XII.1929 r.		18181/1370	51261/5108	69442/6478	318/18	3306/287			
W dn. 31.XII.1930 r.		16425/924	50487/4511	66912/5435	257/18	3393/257			
Przybyło	w ciągu 1930 r.	—	—/531	—/531	—	78/136			
Ubyło		5519/94	2965/—	8484/94	95/2	—			
W dn. 31.XII.1931 r.		10906/830	47522/5042	58428/5872	162/16	3471/393			

Licznik — ilość świadectw przemysłowych rocznych, mianownik — ilość świadectw przemysłowych półrocznych.

TABLICA VIII.

Ceny zbóż i przetworów zbożowych

Miesiąc	Data	Pszenica	Żyto	Jęczmień	Owies	Mąka pszenna	
						40%	65%
I	24	22.50	1670.—16.80	19.—20.	17.—18.	45.	40.
	31	21.—21.25	16.25—16.35	19.50—20.	17.50—18.	43.	38.
II	4	20.75—21.25	16.20—16.25	18.—19.	16.—16.60	43.	38.
	11	21.	16.10	18.—18.50	16.—16.50	42.	37.
	20	24.—24.50	16.75	19.	16.50—17.	47.	42.
III	2	26.50	18.	22.	18.—18.50	47.	42.
	11	26.—26.50	18.—18.50	22.—22.50	18.50—19.	49.	44.
	20	25.25—25.50	19.75	21.—21.50	20	49.	44.
IV	1	28.—29.	22.	24.—24.50	23.	50.	46.
	10	30.	23.50	24.50	23.—23.50	52.	48.
	20	33.—33.50	25.—25.50	25.	24.—26.	57.	53.
V	1	30.	24.	27.	23.50—24.	55.	51.
	11	31.—31.50	25.25	26.	24.	53.	49.
	20	35.—35.50	29.	27.—27.50	29.	57.	53.
VI	1	34.	28.25	27.—27.50	31.	57.	53.
	11	32.—32.50	27.50	26.50	29.—30.	55.	51.
	22	30.	26.50—27.	26.	28.	52.	48.
VII	1	28.50	27.50	27.	27.	51.	47.
	10	27.50	26.	26.50	28.	51.	47.
	20		22.	25.	25.	47.	43.
VIII	3	23.	18.	22.50	25.	45.	41.
	10	21.50	19.	22.	24.	43.	39.
	20	22.	20.50	21.50	21.	43.	39.
IX	2	22.—22.50	21.20	19.	21.—22.	44.	40.
	10	21.50	21.—21.25	21.50	22.	41.	37.
	21	21.50	21.	19.—19.50	22.	40.	36.
X	1	21.—21.50	20.50	21.50	22.—22.50	40.	36.
	12	22.—22.50	21.—21.50	23.50—24.	22.—22.50	40.	36.
	21	23.25	23.25	23.50—24.	23.25	40.	36.
XI	2	24.	23	23.50—24.	23.25—23.50	42.	38.
	12	25.50—26	24.75—25.25	24.50—25.50	23.50—24.	45.	41.
	20	27.25	26.50	25.	25.60	47.	43.
XII	2	26.	26.50	23.50	24.—24.50	47.	43.
	10	25.	26.	22.—22.50	24.—24.50	45.	41.
	21	25.50	26.25	22.50	25.	44.	40.
	31	25.35—25.50	26.	23.—23.50	24.50	44.	40.

za 100 kg. parytet Lublin w 1931 r.

w/g notowań Giełdy Zbożowej i Towarowej w Lublinie.

Mąka żytnia		O t r ę b y		
typowa	razowa	pszenne grube	pszenne miałkie	żytnie
29.—30. 28.	20.—21. 19.	14.—14.50 13.50—14.	13.—13.50 13.75—14.	10.50—11. 11.—11.25
28. 26. 29.	19. 19. 21.	13.50—14. 13.—13.50 13.50—14.	13.50 13.25 13.—13.25	11. 10.50—10.75 11.
29.50—30. 30.—31. 33.—	22.— 23.—23.50 24.	14.50—14.75 15.—15.50 16.50—16.75	13.50—13.75 14.—14.50 15.50—16.	12.—12.25 14. 15.50
35. 37. 42.	26. 27. 30.	18.—18.50 19. 24.	17.50 18. 23.	15.50 16.50—17. 20.—20.50
38.50 38. 45.	28.— 28. 36.	22.50 19 24.	21.50 19. 23.	20. 17.50—18. 21.
45. 43. 42.	36.— 33. 32.	22. 19. 16.	21. 18. 15.	20.50 17. 15.
43. 43. 38.	33. 32.—33. 28.	15. 15. 15.	14. 14. 14.	13.50 15. 14.
32. 31.—31.50 34.	24. 24. 26.	13.50 13. 13.	12.50 12. 13.	12.50 12.50 12.50
35. 34. 34.	27. 26. 26.	13. 12.50 12.50	13. 12.25 12.	13. 12.50 11.50—12.
33. 33. 34.	25. 25. 27.	12. 12. 13.	11.50 11.50 12.	11.—11.50 11.75 12.
35. 39. 41.	28. 30. 32.	14. 15. 17.	13.50 14.50 16.	14. 16.25 17.
40. 40. 40. 40.	31. 31. 31. 31.	17. 15.75—16. 15. 14.25	16. 15.—15.25 14.50 14.	17. 16. 15. 14.50

M i e s i a c	Styczeń		L u t y		
	24	30	4	11	20
Koniczyna biała	350-400	250-350	250-350	225-300	275-375
czerwona	200-250	180-240	180-240	170-225	170-225
Przełot	140-150	160-200	160-200	160-185	160-200

TABLICA X.

Zestawienie najniższych i najwyższych cen na zboża,

Wyszczególnienie	Rok	M i e s i a c e					
		I	II	III	IV	V	VI
Pszenvica	1930	34.—37.	34.—35,50	32.—37.	35.—38,50	39.—40,50	39.—47.
	1931	21.—22,50	20,75—24,50	25,25—26,50	28.—33,50	30.—35,50	30.—34.
Żyto	1930	17,25—23.	17,50—19.	14,25—18,50	18.—20.	14.—17.	14.—17,50
	1931	16,25—16,80	16,10—16,75	18.—19,75	22.—25,50	24.—29.	26,50—28,25
Jęczmień	1930	18.—20,50	17.—18,50	15.—19.	18.—19,50	15.—17,50	14.—17.
	1931	19.—20.	18.—19.	21.—22,50	24.—25.	26.—27,50	26.—27,50
Owies	1930	17.—21.	15.—17.	14.—16,50	15.—16.	13.—15.	13.—18.
	1931	17.—18.	16.—17.	18.—20.	23.—26.	23,50—29.	28.—31.
Mąka pszenna 40% ₀	1930	62.—68.	60.—63.	61.—63.	64.—72.	69.—72.	70.—85.
	1931	43.—45.	42.—47.	47.—49.	50.—57.	53.—57.	52.—57.
Mąka pszenna 65% ₀	1930	56.—62.	55.—57.	56.—57.	59.—67.	64.—67.	65.—80.
	1931	38.—40.	37.—42.	42.—44.	46.—53.	49.—53.	48.—53.
Mąka żytnia typowa	1930	34.—38.	34.—35.	30.—31.	31.—39.	28.—31.	28.—34.
	1931	28.—30.	26.—29.	29,50—33.	35.—42.	38.—45.	42.—45.
Mąka żytnia razowa	1930	24.—29.	24.—25.	22.—23.	23.—28.	21.—23.	19.—25.
	1931	19.—21.	19.—21.	22.—24.	26.—30.	28.—36.	32.—36.
Otręby pszenne grube	1930	17,50—19.	15.—18.	14.—16.	15.—16,50	13.—16,50	12.—14.
	1931	13,50—14,50	13.—14.	14,50—16,75	18.—24.	19.—24.	16.—22.
Otręby pszenne mialkie	1930	15.—16,50	12.—15.	12,50—14.	13.—14,50	12.—14,50	10.—13.
	1931	13.—14.	13.—13,50	13,50—16.	17,50—23.	19.—23.	15.—21.
Otręby żytnie	1930	11,50—3,50	10.—11,50	9.—11.	10.—11.	8.—11,50	7—9
	1931	10,50—11,25	10,50—11.	12.—15,50	15,50—20,50	17,50—21.	15.—20,50
Koniczyna biała	1930	250—325.	225—300.	200—272.	300—380.		
	1931	250—400.	225—375.	350—500.	330—450.		
Koniczyna czerwona	1930	120—135.	100—135.	100—130.	200—250.		
	1931	180—250.	170—240.	260—325.	300—350.		
Przełot	1930	50—65.	45—50.	40—85.	120.		
	1931	140—200.	160—200.	160—200.			

sezonu) rok 1931.

w/g notowań Giełdy Zbożowej i Towarowej w Lublinie.

M a r z e c			K w i e c i e ń			
2	11	20	1	10	20	30
350-450	350-500	350-500	340-450	330 440	330-440	350-450
260-300	275-325	295-325	310-335	310-335	310-350	300-350
160-200	—	—	—	—	—	—

nasiona i przetwory zbożowe w latach 1930 i 1931.

w/g notowań Komisji Cennikowej przy Izbie Przem.-Handl. w Lublinie
1930 rok i Giełdy Zbożowej i Towarowej w Lublinie 1931 rok.

M i e s i a c e						
VII	VIII	IX	X	XI	XII	I — XII
44.—49.	29.—33.50	27.—29.50	25.—26.50	25.—28.50	24.—27.	24.—49.
27.50—28.50	21.50—23.	21.50—22.50	21.—23.25	24.—27.25	25.—26.	21.—35.50
16.—18.	15.—17.75	17.—18.	16.50—17.50	16.—18.50	16.50—18.	14.—23.
22.—27.50	18.—20.50	21.—21.50	20.50—23.25	23.—26.50	26.—26.50	16.20—29.
18.—21.	18.—21.	16.75—18.50	17.—19.	17.—18.	17.—20.	14.—21.
25.—27.	21.50—22.50	19.—21.50	21.50—24.	23.50—25.50	22.—23.50	18.—27.50
19.—21.	15.—20.	16.—17.	17.—18.	16.50—17.50	17.—19.50	13.—21.
25.—28.	21.—25.	21.—22.	22.—23.25	23.25—25.60	24.—25.	16.—31.
84.—88.	63.—68.	58.—60.	49.—54.	49.—54.	49.—52.	49.—88.
47.—51.	43.—45.	40.—44.	40.	42.—47.	44.—47.	40.—57.
77.—83.	57.—63.	53.—55.	44.—49.	44.—49.	43.—47.	43.—83.
43.—47.	39.—41.	36.—40.	36.	38.—43.	40.—43.	36.—53.
32.—34.	31.—33.	32.—33.	31.—32.	31.—34.	31.—33.	28.—32.
38.—43.	31.—34.	34.—35.	33.—34.	35.—41.	40.—	26.—45.
22.—23.	22.—32.	22.—23.	21.—22.	22.—24.	21.—23.	19.—32.
28.—33.	24.—26.	26.—27.	25.—27.	28.—32.	31.	19.—36.
12.—17.	15.—17.	14.50—18.	12.—15.	13.—15.50	14.—15.50	12.—19.
15.	13.—13.50	12.50—13.	12.—13	14.—17.	14.25—17.	12.—24.
11.—15.50	14.—15.	13.—15.	10.75—13.	11.50—13.50	12.—13.50	10.—16.50
14.	12.—13.	12.—13.	11.50—12.	13.50—16.	14.—16.	11.50—23.
8—10.50	9.50—12.	10.—11.	9.—10.50	8.75—10.	9.50—11.	7.—13.50
13.50—15.	12.50	11.50—13.	11.—12.	14.—17.	14.50—17.	10.50—21.
						200.—380.
						225.—500.
						100.—250.
						170.—350.
						40.—120.
						140.—200.

TABLICA XI.

Obroty na Gieldzie Zbożowej i Towarowej w Lublinie w 1931 r.
wg. danych Gieldy Zbożowej i Towarowej w Lublinie.

Rok		Polska (ogółem)		L u b l i n									
				Ogółem		Pszenica		Żyto		Jęczmień		Owies	
i miesiąc	tran- zacje	tonny	tranzak.	tonny	tranzak.	tonny	tranzak.	tonny	tranzak.	tonny	tranzak.	tonny	
1931	20737	532049	419	17468,8	114	2568	193	7572	23	338	80	6848	
styczeń	2116	64576	19	1456	4	101	12	695	—	—	3	660	
lutym	1499	41918	60	1575	30	560	24	945	5	55	—	—	
marzec	1579	42566	39	1373	1	60	25	885	6	78	5	320	
kwiecień	1195	26892	26	651,8	7	136	14	432	1	10	2	63	
maj	613	12261	6	117	—	—	6	117	—	—	—	—	
czerwiec	892	19358	6	115	2	25	3	75	—	—	—	—	
lipiec	1117	23807	12	170	7	120	4	48	—	—	—	—	
sierpień	2191	51726	13	343	7	157	3	91	1	10	1	15	
wrzesień	2365	66243	23	1303	6	78	14	997	—	—	3	248	
październik	2340	57345	57	2548	13	349	22	909	7	105	15	1185	
listopad	2429	62793	96	5581	22	488	30	1196	1	20	43	3877	
grudzień	2401	62564	62	2236	15	494	36	1182	2	60	8	480	

TABLICA XII.

Powierzchnia i podział administracyjny.

Stan w dniu 1.IV 1932 r.

wg. danych G. U. S.

Województwo	Ilość powiatów	Ilość gmin miejskich i miast wydzielon.	Ilość gmin wiejskich	Powierzchnia w tys. ha	
				Ogólna	Orna
Lubelskie	18	33	276	31123	16955
Wołyńskie	11	22	106	35729	14999
Okręg Izby	29	55	382	66852	31954

TABLICA XIII.

L u d n o ś ć.

wg. danych G. U. S.

W o j e w ó d z t w o	L u d n o ś ć			Odsetek ludności miejskiej	Mieszk. na 1 km. ² (100 ha)
	Ogółem	W miastach	Na wsi		
Lubelskie:					
wg. spisu 1921 r.	2.085.746	356.285	1.729.461	17,1	67,0
wg. spisu 1931 r.	2.468.391	434.260	2.034.131	17,6	79,3
Wołyńskie:					
wg. spisu 1921 r.	1.569.559	185.036	1.384.523	11,8	43,9
wg. spisu 1931 r.	2.081.501	252.226	1.829.275	12,1	58,3
Okręg Izby:					
wg. spisu 1921 r.	3.655.305	541.321	3.113.984	14,8	54,7
wg. spisu 1931 r.	4.549.892	686.486	3.863.406	14,9	68,0

Przyrost ludności i jego analiza za okres 30/IX-1921 — 9/XII-1931 r.

w/g. danych G. U. S.

Teren sprawozdawczy	PRZYRÓST NATURALNY				Imigracja (+) wzgl. emigracja (—)			
	Urodzenia	Zgony	Nadwyżka ur.		w liczbach bezwzględnych	w % ludności 1921 r.	w % przyrostu naturaln.	
w liczbach bezwzględnych			w % ludności 1921					
Woj. Lubelskie	798,079	380,652	417,427	20,0	— 34,782	— 1,7	— 8,3	
Woj. Wołyńskie	707,002	310,990	396,012	25,2	+ 115,930	+ 7,4	+ 29,3	
Okręg Izby	1.505.081	691.642	813.439	22,3	+ 81.148	+ 2,2	+ 9,1	
Rzplita Polska	10.225.416	5.332.103	4.893.313	18,0	+ 49.990	+ 0,2	+ 1,0	

Miasta Okręgu Izby Przemysłowo-Handlowej w Lublinie w/g ludności.

(Powszechny spis ludności w dn. 9.XII.1931 r.)

Województwo	Liczba miast, liczących w dn. 9.XII 1931 r. tys. mieszk.									Razem miast
	powyżej 100	75—100	50—75	25—50	20—25	15—20	10—15	5—10	poniżej 5	
Lubelskie	1	—	—	2	1	2	5	13	9	33
Wołyńskie	—	—	—	3	1	1	3	6	8	22
Na terenie Izby	1	—	—	5	2	3	8	19	17	55

TABLICA XVI.

Miasta i ludność miast Okręgu Izby

M I A S T O	P O W I A T	Ludność obecna według spisu		Przyrost 1921-1931 w odset- kach
		30.IX.1921 r.	9.XII.1931 r.	
Województwo Lubelskie.				
Biała Podlaska	Biała Podlaska	13088	17549	34,1
Biłgoraj	Biłgoraj	6602	8177	23,9
Chełm	Chełm	23221	29222	25,8
Dubienka	Hrubieszów	2964	3825	29,0
Garwolin	Garwolin	5336	6262	17,4
Hrubieszów	Hrubieszów	10595	13359	26,1
Janów Lubelski	Janów Lubelski	6426	7067	10,0
Janów Podlaski	Biała Podlaska	3360	3900	16,1
Kazimierz Dolny	Puławny	3857	4614	19,6
Kock	Łuków	3903	4462	14,3
Krasnystaw	Krasnystaw	8943	10435	16,7
Kraśnik	Janów Lubelski	8903	11615	30,5
Lubartów	Lubartów	6511	7638	17,3
Lublin	Lublin	94543	112539	19,0
Łęczna	Lubartów	3590	4030	12,2
Łosice	Siedlce	3888	5026	29,3
Łuków	Łuków	12571	13971	11,1
Międzyrzec k/Ł.	Radzyń	14211	16837	18,5
Mordy	Siedlce	3268	3287	0,6
Ostrów Siedlecki	Włodawa	3813	4753	24,7
Parczew	Włodawa	8291	9943	19,9
Puławny	Puławny	7205	9093	26,2
Radzyń	Radzyń	4833	5291	9,5
Siedlce	Siedlce	30676	36927	20,4
Sokołów	Sokołów	8055	9901	22,9
Stoczek	Łuków	2951	3589	21,6
Szczebrzeszyn	Zamość	6350	7496	18,0

Przemysłowo-Handlowej w Lublinie.

M I A S T O	P O W I A T	Ludność obecna według spisu		Przyrost 1921-1931 w odset- kach
		30.IX.1921 r.	9.XII.1931 r.	
Terespol	Biała Podlaska	1919	2308	20,3
Tomaszów Lub.	Tomaszów Lubelski	7639	10433	36,6
Węgrów	Węgrów	8522	9416	10,5
Włodawa	Włodawa	6263	8519	36,0
Zamość	Zamość	19023	24273	27,6
Żelechów	Garwolin	7682	8503	10,7
Województwo Wołyńskie				
Beresteczko	Horochów	5633	6314	12,1
Bereznó	Kostopol	2494	2857	14,6
Dąbrowica	Sarny	2694	2914	8,2
Dubno	Dubno	9146	12696	38,8
Horochów	Horochów	4421	5991	35,5
Kostopol	Kostopol	2990	6523	118,2
Korzec	Równe	4946	3956	—20,0
Kowel	Kowel	20818	27650	32,8
Krzemieniec	Krzemieniec	16068	19997	24,5
Luboml	Luboml	3328	4111	23,5
Łuck	Łuck	23390	35700	52,6
Ołyka	Łuck	4333	5785	10,4
Ostróg n/Horyniem	Zdołbunów	13303	12955	—2,6
Radziwiłłów	Dubno	4240	5409	27,6
Ratno	Kowel	2410	2990	24,1
Rokitno	Sarny	1491	3990	167,6
Różyszcze	Łuck	3263	4512	38,3
Równe	Równe	30482	40788	33,8
Sarny	Sarny	5931	7508	26,6
Uściług	Włodzimierz	3728	4771	28,0
Włodzimierz	Włodzimierz	12138	24581	102,3
Zdołbunów	Zdołbunów	7789	10228	13,3

TABLICA XVII.

Samochodowy łabor zarejestrowany (bez wojskowych).
w/g danych Ministerstwa Robót Publicznych

Stan w dniu	Teren i okres sprawozdawczy	Pojazdy		S a m o c h o d y					Moto- cykle	Inne pojazdy mecha- niczne
		Ogółem	na 10.000 mieszkańców	Ogółem	o s o b o w e			Cięża- rowe		
					prywatne	zarobkowe (taxi)	autobusy			
1/I 1930 r.	Polska Woj. Lubelskie Woj. Wołyńskie	43.319 1.064 515	14,0 4,4 3,1	36.996 1.005 474	18.878 429 221	7.332 103 62	4.048 360 131	6.738 113 60	5.901 58 41	422 1 —
1/VII "	Polska Woj. Lubelskie Woj. Wołyńskie	44.901 1.085 502	14,5 4,5 3,0	37.597 1.007 445	19.283 490 223	7.282 85 45	4.144 301 120	6.888 131 57	6.769 76 51	535 2 6
1/I 1931 r.	Polska Woj. Lubelskie Woj. Wołyńskie	47.331 1.203 523	15,2 5,0 3,1	38.760 1.092 458	19.887 535 215	7.140 96 56	4.293 327 125	7.440 134 62	7.940 99 59	631 12 6
1/VII "	Polska Woj. Lubelskie Woj. Wołyńskie	42.737 1.161 433	13,3 4,7 2,1	33.598 1.013 373	17.229 495 187	6.105 93 41	3.752 309 102	6.512 116 43	8.525 133 53	614 15 7
1/I 1932 r.	Polska Woj. Lubelskie Woj. Wołyńskie	36.737 1.025 375	11,4 4,1 1,8	27.964 883 313	13.964 418 148	5.152 79 39	3.047 274 90	5.801 112 36	8.047 128 52	726 14 10

TABLICA XVIII.

R o l n i c t w o

Użytkowanie gruntów w 1931 r.

w/g danych G. U. S. na podstawie materiałów
dorocznej statystyki produkcji rolniej.

T E R E N	Powierzchnia Ogółem		Grunty orze		Łąki		Pastwiska		Sady i ogrody		Lasy		Inne grunty i nieużytki	
	w h e k t a r a c h		w h e k t a r a c h		w h e k t a r a c h		w h e k t a r a c h		w h e k t a r a c h		w h e k t a r a c h		w h e k t a r a c h	
Rzeczp. Polska	37860293	18551307	3799369	2673023	551043	8321781	3963770							
Wojew. Lubelskie	3042196	1695537	294260	177562	42606	579993	252338							
Wojew. Wołyńskie	3448866	1499904	433259	191986	81383	798928	443426							
w %	o g ó l n e j p o w i e r z c h n i													
Rzeczp. Polska	100,0	48,9	10,0	7,1	1,5	22,0	10,5							
Wojew. Lubelskie	100,0	55,8	9,6	5,9	1,3	19,1	8,3							
Wojew. Wołyńskie	100,0	43,5	12,6	5,6	2,3	23,2	12,8							

U W A G A: W rubryce „grunty orze” wykazano w Rzeczypospolitej Polskiej 1603371 ha,
w Woj. Lubelskiem — 74453 ha w Woj. Wołyńskiem — 147702 ha ogółem.

TABLICA XIX.

Zasiewy i zbiory w 1930 i 1931 r. w Okręgu Izby.

w/g danych G. U. S.

Teren i okres sprawozdawczy	Powierzch. zasiana w ha	Zbiór w q.		Powierzch. zasiana w ha	Zbiór w q.	
		z l ha	ogólny		z l ha	ogólny
	PSZENICA			PSZENICA JARA		
Woj. Lubelskie						
1930 r.	185267	14,3	2642657	7625	13,8	105379
1931 r.	205405	12,6	2578472	8595	12,0	102755
Woj. Wołyńskie						
1930 r.	186729	12,6	2350644	10783	11,3	122285
1931 r.	209883	11,1	2333504	19037	10,0	205075
	ŻYTO			ŻYTO JARE		
Woj. Lubelskie						
1930 r.	519461	11,9	6155665	1279	8,3	10615
1931 r.	518596	9,8	5068261	486	7,5	3652
Woj. Wołyńskie						
1930 r.	381529	10,6	4025667	817	11,8	9645
1931 r.	397800	7,6	3036604	353	6,9	2429
	JĘCZMIEN			JĘCZMIEN JARY		
Woj. Lubelskie						
1930 r.	5237	12,9	67759	120922	13,4	1617548
1931 r.	2868	12,5	35718	125920	12,0	153565
Woj. Wołyńskie						
1930 r.	1551	11,7	18200	120436	12,8	1545682
1931 r.	1222	9,5	11601	130537	11,4	1484621
	OWIES			MIESZANKI NA ZIARNO		
Woj. Lubelskie						
1930 r.	213757	12,8	2733499	9782	12,7	123946
1931 r.	210495	11,5	2428484	11273	13,5	151653
Woj. Wołyńskie						
1930 r.	186161	11,7	2176119	2935	10,4	30484
1931 r.	189453	7,1	1349231	4614	11,1	51303
	GRYKA			PROSO		
Woj. Lubelskie						
1930 r.	50303	7,4	370370	11487	11,4	131383
1931 r.	50712	7,2	366309	12689	14,5	183617
Woj. Wołyńskie						
1930 r.	69366	6,8	472291	18541	12,4	230207
1931 r.	79230	7,7	613318	23019	14,4	330672
	KUKURYDZA			GROCH		
Woj. Lubelskie						
1930 r.	62	9,9	611	8616	7,9	67747
1931 r.	70	13,9	975	8465	7,8	65891
Woj. Wołyńskie						
1930 r.	298	12,4	3706	18756	8,5	159596
1931 r.	299	13,8	4123	17862	7,1	126266

Teren i okres sprawozdawczy	Powierzch. zasiana w ha	Zbiór w q.		Powierzch. zasiana w ha	Zbiór w q.	
		z 1 ha	ogólny		z 1 ha	ogólny
	FASOLA, BÓB, SOCZEW.			RZEPAK		
Woj. Lubelskie	1098	12,1	13233	4071	10,0	40832
1930 r.	1534	12,6	19330	5762	9,1	52628
1931 r.						
Woj. Wołyńskie	3800	13,3	50494	7153	9,7	60982
1930 r.	4189	11,4	47614	9928	7,9	78105
1931 r.						
	PELUSZKA			WYKA I BOBIK		
Woj. Lubelskie	1897	11,0	20920	5989	11,5	69151
1930 r.	2354	10,8	25320	6481	11,2	72588
1931 r.						
Woj. Wołyńskie	80	11,0	878	3104	13,2	40887
1930 r.	142	11,6	1651	3576	11,6	41574
1931 r.						
	ŁUBIN			SERADELA		
Woj. Lubelskie	8910	12,9	115205	14593	6,8	98784
1930 r.	10359	12,7	132019	15407	6,5	100147
1931 r.						
Woj. Wołyńskie	1287	13,7	17648	124	6,6	820
1930 r.	1516	12,4	18872	186	5,0	925
1931 r.						
	MIESZANKI INNE			KONICZYNA na NASIENIE		
Woj. Lubelskie	5109	12,8	65399			
1930 r.	4128	11,8	48553	18731	3,0	506908
1931 r.						
Woj. Wołyńskie	1242	10,3	12780			
1930 r.	1530	11,6	17773	26872	2,3	62682
1931 r.						
	LEN NA NASIENIE			LEN NA WŁÓKNO		
Woj. Lubelskie	8534	6,3	54043	8534	4,5	38635
1930 r.	7943	4,7	37710	7943	3,2	25502
1931 r.						
Woj. Wołyńskie	6539	5,6	36341	6539	3,3	21766
1930 r.	7614	5,6	42746	7614	3,8	28849
1931 r.						
	KONOPIE NA NASIENIE			KONOPIE NA WŁÓKNO		
Woj. Lubelskie	2899	6,8	19748	2899	7,8	22591
1930 r.	2979	7,6	22640	2979	4,9	14575
1931 r.						
Woj. Wołyńskie	6453	6,9	44606	6453	6,4	41300
1930 r.	6927	6,5	45073	6927	3,9	27069
1931 r.						
	ZIEMNIAKI			BURAKI CUKROWE		
Woj. Lubelskie	237611	123	29335882	13697	210	2870807
1930 r.	244948	121	29525924	13458	173	2323411
1931 r.						
Woj. Wołyńskie	140414	81	11358800	8032	171	1375749
1930 r.	156265	95	14876226	6271	138	865812
1931 r.						

TABLICA XX.

Przełętne zbiory z 1 ha w/g. rodzajów własności w q

wg. danych G. U. S.

Województwo		Pszemica ozima		Przenica jara		Żyto		Jęczmień ozimy		Jęczmień jary	
Rok		własność		własność		własność		własność		własność	
		więk.	mniej.	więk.	mniej.	więk.	mniej.	więk.	mniej.	więk.	mniej.
Lubelskie	1928	16,2	13,1	14,1	10,3	14,4	11,4	16,9	12,3	17,6	14,9
	1929	15,8	13,1	15,5	11,1	15,3	13,5	17,0	12,1	17,4	15,1
	1930	16,5	13,8	14,6	10,3	14,6	11,6	14,3	12,5	15,6	13,1
	1931	14,3	12,2	12,6	9,5	11,5	9,6	13,5	11,8	14,3	11,8
Wołyńskie	1928	12,0	11,1	10,7	10,8	12,2	10,6	10,5	10,4	14,1	14,2
	1929	12,1	11,2	10,4	9,8	11,6	10,3	12,1	13,4	13,0	11,5
	1930	12,6	11,6	11,6	11,0	11,8	10,5	11,6	11,9	13,1	12,7
	1931	12,2	11,0	11,2	10,0	8,5	7,6	11,2	9,3	12,4	11,3
		Owies		Gryka		Len na nasienie		Len na włókno		Buraki cukrowe	
Lubelskie	1928	17,0	14,4	6,7	5,3	7,0	7,1	8,6	7,4	183	161
	1929	18,6	15,2	10,3	10,6	8,8	8,8	7,5	7,9	187	154
	1930	15,2	12,4	8,5	7,3	6,2	6,3	4,8	4,5	218	182
	1931	13,6	11,2	7,9	7,2	5,3	4,7	3,0	3,2	179	155
Wołyńskie	1928	12,8	11,1	7,9	6,7	4,9	5,4	3,2	4,0	151	144
	1929	12,4	11,3	8,2	7,2	8,7	8,4	3,9	3,9	156	127
	1930	12,8	11,6	7,7	6,5	5,6	5,6	3,2	3,3	178	133
	1931	7,8	7,1	8,7	7,7	5,7	5,6	3,7	3,8	157	116
		Ziemniaki		Groch		Fasola, bób, soczewica		Seradela na nasienie		Konieczyna na nasienie	
Lubelskie	1928	149	124	11,9	8,5	17,3	15,0	6,4	4,9	4,1	3,3
	1929	157	144	10,8	11,9	17,6	14,7	10,4	9,3	3,8	3,6
	1930	147	120	10,1	7,4	14,2	11,6	6,9	6,8	3,5	3,2
	1931	137	119	10,0	7,4	12,9	12,5	6,5	6,5	2,9	3,1
Wołyńskie	1928	108	91	12,2	10,1	13,0	11,8	3,3	3,5	2,1	2,3
	1929	113	96	9,5	8,5	8,0	9,8	7,1	6,8	2,7	2,3
	1930	96	80	9,2	8,3	13,1	13,7	6,7	6,5	2,6	2,2
	1931	103	95	8,2	6,9	13,1	11,1	5,2	4,7	2,5	2,3
		Proso		Konopie na nasienie		Konopie na włókno		Rzepak ozim. jary, rzepik			
Lubelskie	1928	10,2	8,4	9,0	6,2	9,7	8,4	8,6	9,0		
	1929	16,3	15,2	8,6	7,5	8,2	8,2	12,5	9,8		
	1930	11,8	11,4	7,6	6,8	7,6	7,8	11,2	9,6		
	1931	13,4	14,5	7,6	7,6	4,7	4,9	9,3	8,9		
Wołyńskie	1928	9,5	9,5	4,9	4,8	3,9	6,3	6,2	4,7		
	1929	13,0	10,8	5,9	6,5	3,9	4,8	11,2	7,0		
	1930	12,6	12,8	6,4	6,9	5,6	6,4	10,5	8,6		
	1931	13,8	14,4	7,2	6,5	4,7	3,9	8,1	7,8		

TABLICA XXI.

Plantacje buraków cukrowych.

Obszar w ha.

w/g danych G. U. S.

R O K WOJEWÓDZTWO	Ogółem	Plantacje fabryczne	Plantacje dworskie	Plantacje włościańskie
W. Lubelskie				
1928	20.082	1.415	11.718	6.949
1929	22.133	1.244	12.496	8.393
1930	13.697	756	9.270	3.673
1931	13.458		9.906	3.552
W. Wołyńskie				
1928	13.590	1.180	6.553	5.857
1929	14.708	1.393	7.258	6.057
1930	8.032	1.120	3.659	3.253
1931	6.271		3.333	2.938

TABLICA XXII.

Plantacje tytoniu.

w/g danych Dyrekcji Państwowego
Monopoli Tytoniowego.

R O K WOJEWÓDZTWO	Liczba plantatorów	Powierzchnia w ha	Ogólny zbiór tytoniu zdatnego do dalszej fabr. w q.	Zbiór z ha w q
W. Lubelskie				
1925	5	14	120	8,6
1926	131	22	196	8,9
1927	1179	65	699	10,7
1928	2232	161	1876	11,7
1929	3164	422	5708	13,5
1930	1878	590,5434	9952,64	16,85
1931	1720	686,9330	11883,67	17,30
W. Wołyńskie				
1925	1638	97	723	7,5
1926	4024	224	1655	7,4
1927	6676	374	2555	6,8
1928	6794	368	4072	11,1
1929	10145	822	9280	11,3
1930	3031	473,8855	8824,66	18,85
1931	3601	526,3310	10501,94	19,96

wartosc — w tysiącach złotych.

TABLICA XXIII.

Inwentarz żywy

(rejestracja zwierząt gospodarskich w dniu 30.VI-1930 i 1931 r.)

wg danych G. U. S.

	1930 r.	1931 r.	zmiany w ‰	1930 r.	1931 r.	zmiany w ‰
	K o n i e			Bydło rogате		
Woj. Lubelskie	392.315	400.668	+2,1	734.774	783.351	+6,6
Woj. Wołyńskie	435.129	443.833	+2,0	708.306	737.908	+4,2
Okręg Izby	827.444	844.501	+2,1	1.443.080	1.521.259	+5,4
Rzplita Polska	4.102.651	4.123.545	+0,5	9.399.516	9.786.389	+4,1
	Ś w i n i e			O w c e		
Woj. Lubelskie	631.851	783.580	+24,0	73.535	77.139	+4,9
Woj. Wołyńskie	466.730	595.527	+27,6	174.258	175.254	+0,6
Okręg Izby	1.098.581	1.379.107	+25,5	247.793	252.393	+1,5
Rzplita Polska	6.047.250	7.320.898	+21,1	2.492.101	2.598.621	+4,3
	K o z y			Dane dotyczące województwa Wołyńskiego za 1930 rok obejmują również pow. Sarneński woj. Poleskiego, przyłączony do województwa Wołyńskiego w dniu 1/I 1931 roku.		
Woj. Lubelskie	1.108	1.290	+16,4			
Woj. Wołyńskie	2.442	1.980	-18,9			
Okręg Izby	3.550	3.270	-8,6			
Rzplita Polska	226.780	237.412	+4,7			

TABELA XXIV.

PRZEMYSŁ METALOWY.

w/g danych Izby.

Rodzaj zakładów:	Ilość zakładów I—VII kat. św. przem.						Ilość zakładów VIII kat. św. przem.					
	W. Lubel.		W. Wołyń		Okr. Izby		W. Lubel.		W. Wołyń		Okr. Izby	
	1930	1931	1930	1931	1930	1931	1930	1931	1930	1931	1930	1931
Rolniczych maszyn fabr.	12	9	5	5	17	14	1	2	—	—	1	2
Samolotów fabryki	2	2	—	—	2	2	—	—	—	—	—	—
Młynskich maszyn fabr.	3	3	—	—	3	3	—	—	—	—	—	—
Wag i odważników fabr.	4	3	—	—	4	3	1	1	—	1	1	2
Armatury fabryki	2	1	—	—	2	1	1	1	—	—	1	1
Mechan. zakł. i odlewn.	36	15	12	8	48	23	13	3	5	4	18	7
R a z e m:	59	33	17	13	76	46	16	7	5	5	21	12

TABLICA XXV.

Maszyny rolnicze i armatura parowa.

w/g danych G. U. S.

Rodzaj wyrobów		Okręg Izby (tylko Wojew. Lubelskie)		Rzeczpospolita Polska		Okręg Izby (tylko Wojew. Lubelskie)		Rzeczpospolita Polska	
		1929 r.	1930 r.	1929 r.	1930 r.	1929 r.	1930 r.	1929 r.	1930 r.
		P R O D U K C J A				S P R Z E D A Ź			
Brony sprężynowe	sztuki	6.081	5.951	50.932	17.948	3.498	4.458	49.540	20.442
	tonny	402	321	3.461	1.063	303	249	3.443	1.259
	wartość	584	377	3.135	1.031	417	310	3.147	1.202
Młocarnie	sztuki	5.668	3.643	15.396	10.239	6.288	3.453	15.075	10.212
	tonny	1.799	1.242	5.019	3.654	1.933	1.077	5.059	3.505
	wartość	2.954	1.882	8.181	5.212	2.985	1.826	7.694	5.221
Kieraty	sztuki	8.916	6.077	23.631	18.386	8.936	5.613	22.980	17.270
	tonny	3.794	2.623	9.876	7.753	3.821	2.433	9.781	7.193
	wartość	3.448	2.218	8.810	6.542	3.449	2.091	8.648	6.187
Przystawki do kieratów	sztuki	1.088	458	3.697	2.137	915	434	3.474	1.979
	tonny	158	68	497	296	135	64	469	269
	wartość	194	74	566	268	156	69	526	254
Młynki, wialnie i żmijki	sztuki	4.210	2.976	23.693	13.071	4.256	2.787	21.592	13.097
	tonny	550	399	2.805	1.408	558	364	2.622	1.427
	wartość	898	545	4.199	2.288	892	509	3.822	2.319
Sieczkarnie	sztuki	15.323	13.134	60.721	45.066	15.962	11.898	58.758	42.211
	tonny	2.005	1.899	7.383	5.538	2.079	1.726	6.991	5.222
	wartość	2.320	1.663	7.497	5.458	2.225	1.499	6.866	5.163
Zawory żelazne	sztuki	269	303	78.274	17.748	164	309	71.820	16.969
	wartość	10	9	1.636	1.315	9	9	1.179	1.427
Zawory brązowe	sztuki	452	269	67.299	64.196	401	244	60.158	60.207
	wartość	7	5	883	740	7	4	831	703
Korki, gwizdki parowe i syreny	sztuki	1.297	2.107	59.241	59.185	1.128	2.206	57.928	46.771
	wartość	60	41	1.027	741	58	44	999	722
Inna armatura	sztuki	61	2.834	168.709	85.706	83	2.268	151.753	94.884
	wartość	2	20	719	956	2	16	699	973

wartość — w tysiącach złotych.

TABLICA XXVI.

Przemysł Spożywczy.

wg danych Izby.

Rodzaj Zakładów	Ilość zakładów I — VII kat. św. przem.						Ilość zakładów VIII kat. św. przem.					
	W. Lubelskie			W. Wołyńskie			W. Lubelskie			W. Wołyńskie		
	1980	1981	1930	1980	1981	1930	1980	1981	1930	1980	1981	1930
Cukrownie	12	12	4	4	16	16	—	—	—	—	—	—
Przetwórnictwo ziemniaczane	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
syropiarnie	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
krochmalnie	7	4	—	—	7	4	—	—	—	—	—	—
platkarne	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Gorzelnie przemysłowe *)	4	5	1	1	5	6	—	—	—	—	—	—
Gorzelnie rolnicze	97	98	9	12	106	110	—	—	—	—	—	—
Spirytus rektyfikacje	5	5	—	1	5	6	—	—	—	—	—	—
Drożdży fabryki	1	1	1	1	2	2	—	—	—	—	—	—
Chmielu suszarnie	1	1	—	1	8	2	—	—	—	—	—	—
Shodowne	1	1	7	1	2	2	1	—	—	—	—	—
Browary	3	3	1	1	4	1	—	—	—	—	—	—
Wódek i likierów fabryki	15	13	13	13	28	26	—	—	—	—	—	—
Win owocowych i miodu fabryki	5	6	1	—	6	6	—	—	—	—	—	—
Przetworów owocowych fabryki	3	9	4	5	13	14	10	—	—	—	—	—
Ocetu fabryki	3	2	1	—	4	2	3	—	—	—	—	—
Młyny motorowe i parowe	5	4	—	1	5	5	10	10	—	—	—	—
Młyny wodne	333	337	285	270	618	607	32	21	99	122	131	143
Młyny wiatrakowe	304	309	246	221	550	530	126	112	147	177	273	289
Kaszarownie	14	9	4	2	18	11	624	591	434	406	1058	927
Olejarnie	2	2	6	4	8	6	259	237	194	183	455	420
Mleczarnie	9	6	13	13	22	19	301	263	294	311	595	574
Wód gazowych fabryki	10	4	2	3	9	7	472	530	98	146	570	676
Jelit sortownicze	6	4	3	2	1	6	133	134	100	102	233	236
Piekarnie	7	7	—	—	1	1	13	8	7	4	20	12
Inne spożywcze	1	1	19	2	26	9	10	9	4	—	14	14
Kwaszenie ogórków	6	1	18	61	24	62	20	24	18	31	38	55
	—	6	—	—	—	6	—	24	—	—	—	24

*) w gorzelnianach przemysłowych wykazano w Woj. Lubelskiem 2 melasowe, 2 pejsachowe i 1 drożdżownicę, w Woj. Wołyńskiem 1 drożdżownicę.

TABELA XXVII.

przemysł cukrowniczy.

w/g danych poszczególnych cukrowni.

KAMPANJA 1930/31 i 1931/32 roku	Wojew. Lubelskie		Wojew. Wołyńskie		Okręg Izby	
	1930/31	1931/32	1930/31	1931/32	1930/31	1931/32
Ilość cukrowni	12		4		16	
Plantacje buraków cukrowych w ha	16634,8	15128,3	8004,0	4853,5	24638,8	19981,8
Ilość dostarczonych buraków cukrowych w q	3505281,2	2616798,1	1361833,0	714262,0	4867094,2	3331060,1
Przeciętny plon buraków cukrowych z 1 ha w q	270,7	173,0	170,1	147,1	197,1	166,7
Ilość przerobionych buraków cukrowych w ha	3468670,4	2610341,0	1335362,0	705192,0	4804032,4	3315533,0
Przeciętny przerób dobowy buraków cukr. w q	5670,5	5605,2	5999,7	6112,1	5752,8	5732,5
Ze 100 q buraków cukrowych otrzymano cukru	14,92	16,10	15,95	16,93	15,18	16,28
Produkcja : cukru (w równowartości cukru białego) w q wysładków w q ca melasu w q	518638,7 2604550,7 109828,7	420239,6 1585174,0 82856,7	213035,0 1029904,0 40803,0	119382,0 568334,0 20434,0	731673,7 3634454,7 150631,7	539621,6 2153508,0 103290,7
Ilość pracowników administracyjnych i technicznych stałych	169	163	92	71	261	234
Ilość pracowników administracyjnych i technicznych sezonowych (w czasie kampanji)	141	108	42	13	183	121
Ilość robotników stałych	430	502	147	110	577	612
" " sezonowych (w czasie kampanji)	7834	8161	2195	2844	10029	11005

Produkcja przetworów ziemniaczanych

w/g. danych G. U. S.

RODZAJ WYROBÓW	Okręg Izby (tylko Woj. Lubelskie)		Rzeczpospolita Polska		Okręg Izby (tylko Woj. Lubelskie)		Rzeczpospolita Polska	
	1928/29 r.	1929/30 r.	1928/29 r.	1929/30 r.	1928/29 r.	1929/30 r.	1928/29 r.	1929/30 r.
Liczba zakładów	7*)	8	90	93				
P R O D U K C J A								
S P R Z E D A N I E								
Maczka ziemniaczana (krochmal suchy)	ilość 15.268	16.255	246.010	259.638	8.587	10.547	174.744	236.147
	wartość 445	606	11.646	10.002	310	366	9.333	8.097
Syrop ziemniaczany	ilość 14.000	13.000	139.026	136.545	9.300	12.000	124.854	126.563
	wartość 1.041	975	10.658	10.516	709	960	9.404	9.706
Dekstyna	ilość 500	—	8.903	18.742	500	—	9.097	17.091
	wartość 40	—	742	1.141	40	—	710	1.041
Inne	wartość —	155**)	5.628	3.497	—	—	3.779	2.484
R a z e m	1.526	1.588	28.674	25.156	1.059	1.266	23.226	21.328
wartość								

*) W tej liczbie jedna syropiarnia.

**) W rubryce „Inne” w Woj. Lubelskiem w produkcji wykazano 155 q płatków ziemniaczanych.
Ilość — w q, wartość w 1000 złotych.

TABLICA XXIX.

Gorzelnie rolnicze.

w/g danych Dyrekcji Polskiego Monopoli Spirytusowego.

	Wyszczególnienie				Wojew. Lubelskie				Wojew. Wołyńskie				Okręg Izby				Rzeczplita Polska			
					1929/30 r.				1929/30 r.				1929/30 r.				1929/30 r.			
Ilość gorzelnii					103	100			9	12			112	112			1.528	1.493		
Ilość gorzelnii czynnych					97	98			9	12			106	110			1.445	1.459		
Prawo odpędu gorzelnii czynnych w hl. 100°					80 442	70 808			8 322	11 080			88 764	81 888			1 001 993	931 950		
Kontyngent zakupu w hl. 100°					51 781	44 624			5 550	6 724			57 331	51 348			680 744	616 566		
Produkcja ogółem: w hl. 100°					68 493	40 649			5 743	5 824			74 236	46 473			829 523	600 304		
w tem: na kontyngent					51 620	40 345			5 557	5 781			57 177	46 126			680 582	592 815		
ponad kontyngent					16 873	304			186	43			17 059	347			148 941	7 489		
Produkcja na kontyngent w % kontyn. zakupu					99,69	91,14			100,13	85,98			100,20	89,83			99,98	96,15		
Produkcja ogólna w % do prawa odpędu					85,10	57,40			69,00	52,60			83,71	56,75			82,80	64,40		
Przebieg dla jednej gorzelnii czynnej:																				
prawo odpędu w hl. 100°					829	723			925	923			837	744			693	639		
kontyngent zakupu " "					534	455			617	560			541	467			471	423		
Produkcja ogólna " "					706	415			638	485			700	422			574	411		
na kontyngent " "					532	412			617	482			539	419			471	406		
ponad kontyngent " "					174	3			21	3			161	3			103	5		

TABLICA XXX.

Zużycie surowców w gorzelniach w kampanji 1930/31 r.

w/g danych Dyrekcji Polskiego Monopoli Spirytusowego.

Wyszczególnienie surowców	Wojew. Lubelskie				Wojew. Wołyńskie				Okręg Izby				Rzplita Polska				Rodzaj gorzelnii			
	ilość				w cetnarach				metrycznych											
Ziemiaki	361.070				50.639				411.709				5.438.946				rolnicze			
Jęczmień (na słód)	8.320				1.417				9.737				130.084				"			
Inne płody rolnicze	3.946				282				4.228				15.105				"			
Melasy	103.931				—				103.931				183.219				melasowe			
"	11.025				4.864				15.889				152.906				drożdżownice			

Gorzelnie Przemysłowe.
w/g danych Dyrekcji Polskiego Monopoli Spirytusowego.

W Y S Z C Z E G Ó L N I E N I E		Woj. Lubelskie	Woj. Wołyńskie	Okręg Izbny	Rzeczplita Polska
		1929/30 r.	1930/31 r.	1929/30 r.	1930/31 r.
Ilość gorzelnin		5	5	1	34
Ilość gorzelnin czynnych		4	5	1	26
Prawo odpędu gorzelnin czynnych w hl. 100°		34,872	36,717	427	69,737
Kontyngent zakupu		22,993	12,966	427	82,914
Produkcja ogółem		28,648	32,460	183	31,588
w tem: na kontyngent		22,960	12,790	262	63,800
na eksport		5,584	19,022	—	29,360
Gorzelnie Melasowe:		—	—	—	32,906
Ilość		2	2	—	3
Prawo odpędu	w hl. 100°	33,190	32,460	—	61,163
Kontyngent		22,453	12,310	—	26,483
Produkcja ogółem		28,037	31,332	—	22,517
w tem: na kontyngent		22,453	12,310	—	31,163
ponad kontyngent		5,584	19,022	—	54,562
Produkcja na kontyngent w % kontyngentu zakupu		100,0	100,0	—	32,045
Produkcja ogólna w % prawa odpędu		84,5	96,5	—	100,0
Gorzelnie Pejsachowe:		—	—	—	89,2
Ilość		1	2	—	1
Prawo odpędu		359	3,163	—	3,500
Produkcja ogółem		104	649	—	739
Produkcja ogólna w % prawa odpędu		29,0	20,5	—	21,1
Drożdżownie-Gorzelnie (z wyjątkiem spirytusu):		—	—	—	—
Ilość		1	1	1	14
Ilość czynnych		1,323	1,094	1	11
Prawo odpędu		540	656	427	16,863
Kontyngent		507	480	183	8,190
Produkcja ogółem:		507	480	262	7,704
w tem: na kontyngent		—	480	262	6,843
na eksport		—	—	—	861
Produkcja na kontyngent w % kontyngentu zakupu		93,9	73,2	61,4	87,9
Produkcja ogólna w % prawa odpędu		38,3	43,9	51,5	50,3
Produkcja drożdży w kg.		446,090	518,790	272,951	8,092,028
Norma prawa odpędu w litrach 100° na 1 kg. drożdży		0,25	0,25	0,15	—
Norma kontyngentu zakupu w litr. 100° na 1 kg. drożdży		0,15	0,15	0,15	—
Produkcja spirytusu na 1 kg. drożdży (w litrach)		0,11	0,09	0,06	0,11
Gorzelnie owocowe:		—	—	—	—
Ilość		—	—	—	11
Prawo odpędu		—	—	—	—
Produkcja ogółem		—	—	—	290
Produkcja ogólna w % prawa odpędu		—	—	—	21,3

TABLICA XXXII.

Produkcja wódek i likierów.

w/g danych G. U. S.

Rodzaj wyrobów	Okręg Izby (tylko woj. Lub.)		Rzeczp. Polska		Okręg Izby (tylko woj. Lub.)		Rzeczp. Polska	
	1929 r.	1930 r.	1929 r.	1930 r.	1929 r.	1930 r.	1929 r.	1930 r.
Liczba zakładów	6	6	188	169	S p r z e d a ż			
	P r o d u k c j a							
Rytualne wódki pejsach.	ilość	235	568	366	494	248	609	384
	wartość	177	—	292	—	197	—	319
Likiery	ilość	12	24.934	15.178	8	—	23.753	14.918
	wartość	—	—	13.466	—	—	—	14.350
Koniaki	ilość	4	18.039	9.815	3	—	17.831	9.701
	wartość	—	—	9.755	—	—	—	9.498
Rumy	ilość	3	15.129	7.291	2	—	14.896	7.957
	wartość	—	—	5.883	—	—	—	6.291
Inne wódki gatunk.	ilość	1.309	56.151	37.103	1.290	656	56.103	36.912
	wartość	519	—	29 142	—	520	—	29.374
Razem								
wartość	—	696	—	58.538	—	717	—	59.832
Ilość — w hektolitrach, wartość w tysiącach złotych.								

TABLICA XXXIII.

Produkcja piwa.

w/g danych G. U. S.

Rodzaj wyrobów	Wojew. Lubelskie		Wojew. Wołyńskie		Okręg Izby		Rzeczposp. Polska	
	1929 r.	1930 r.	1929 r.	1930 r.	1929 r.	1930 r.	1929 r.	1930 r.
Liczba zakł. do VII kat.wł.	15	15	12	13	27	28	179	186
P r o d u k c j a								
Piwo ilość	68.615	65.314	63.368	52.213	131.983	117.527	2.785.839	2.515.557
wart.	3.436	3.132	2.715	2.443	6.151	5.575	172.314	150.896
Słód ilość	—	20.485	—	8.934	—	29.419	—	491.368
wart.	—	898	—	357	—	—	—	24.126
S p r z e d a ż								
Piwo ilość	68.546	64.236	60.132	51.898	128.678	116.134	2.642.882	2.444.094
wart.	3.392	3.064	2.571	2.432	5.963	5.486	163.735	145.996
Słód ilość	—	2.936	—	—	—	2.936	—	27.369
wart.	—	125	—	—	—	125	—	1.407

Ilość piwa w hl., — słodu w q. Wartość — w tysiącach złotych.

TABLICA XXXIV.

Przetwory owocowe, wina i miody.

w/g danych G. U. S.

Rodzaj wyrobów	Wojew. Lubelskie		Wojew. Wołyńskie		Okręg Izby		Rzeczp. Polska	
	1929 r.	1930 r.	1929 r.	1930 r.	1929 r.	1930 r.	1929 r.	1930 r.
Liczba zakładów (do VII kat. wł.)	13	13	8	8	21	21	213	227
P r o d u k c j a								
Konserwy jarzynowe								
ilość*)	8.835	8.181	—	—	8.835	8.181	56.907	57.348
wartość	255	489	—	—	255	489	5.493	1.733
Konserwy owocowe								
ilość*)	2.446	1.076	—	—	2.446	1.076	35.492	15.940
wartość	360	189	—	—	360	189	6.620	2.695
Wina owocowe								
ilość**)	804	743	28	20	832	763	33.796	29.209
wartość	142	154	3	3	145	157	7.107	4.838
Miody pitne								
ilość**)	161	92	117	113	278	205	12.625	9.287
wartość	30	36	14	15	44	51	2.146	2.106
Wina musujące gro- nowe i owocowe								
ilość*)	—	26	—	—	—	26	—	1.543
wartość	—	8	—	—	—	8	—	524
Inne								
ilość*)	—	—	—	20	—	20	—	17.685
ilość**)	—	14	—	—	—	14	—	2.957
wartość	—	4	—	2	—	6	—	3.726
Razem wartość	787	880	17	20	804	900	21.366	15.626
S p r z e d a ż								
Konserwy jarzynowe								
ilość*)	504	11.868	—	—	504	11.868	43.306	53.848
wartość	143	273	—	—	143	273	3.097	1.456
Konserwy owocowe								
ilość*)	2.506	932	—	—	2.506	932	31.222	21.273
wartość	424	165	—	—	424	165	6.058	3.681
Wina owocowe								
ilość**)	894	927	39	79	933	1.006	32.439	29.228
wartość	139	197	6	22	145	219	5.512	4.348
Miody pitne								
ilość**)	159	83	82	110	241	193	12.171	9.304
wartość	29	43	10	15	39	58	2.075	1.674
Wina musujące gro- nowe i owocowe								
ilość**)	—	15	—	3	—	18	—	1.734
wartość	—	4	—	0	—	4	—	648
Inne								
ilość*)	—	6	—	18	—	24	—	16.642
ilość**)	—	—	—	—	—	—	—	769
wartość	—	2	—	1	—	3	—	3.540
Razem wartość	735	684	16	38	751	722	16.742	15.347

Ilość*) w q., ilość **) w hl., wartość w tysiącach złotych.

TABLICA XXXV.

Przemysł Rektyfikacyjny w 1931 r.

wg danych Dyr. Państw. Mon. Spirytusowego.

REKTYFIKACJE	Wojew. Lubelskie	Wojew. Wołyńskie	Okręg Izby	Rzeczpospo- lita Polska
Ilość zakładów samoistnych	5	1	6	43
Ilość surówki poddanej rektyfikacji w hl. 100 ⁰	4.186.655	292.551	4.479.206	54.778.094
Otrzymano w hl. 100 ⁰ : Rektyfikatu	3.816.558	273.162	4.089.720	49.547.611
• eksportowego	150.332	—	150.332	1.025.664
• podw. oczyszczon.	—	—	—	1.524.995
Fuzli i olejów fuzlowych	17.097	1.129	18.226	190.333
Oddziały rektyfikacyjne przy gorzelniach (ilość zakładów)	5	—	5	20

TABLICA XXXVI.

Przemiał zboża (w tonnach).

wg danych G. U. S.

Teren i okres sprawozdawczy	Pszenica	Żyto	Jęczmień	Mieszanaka na paszę	Inne zboża
Wojew. 1928 r.	92.256	105.177	20.265	8.022	2.452
Lubelskie 1929 r.	104.724	125.039	23.012	15.519	2.303
1930 r.	109.855	137.860	25.542	13.128	3.060
Wojew. 1928 r.	70.530	81.117	14.283	2.806	4.555
Wołyńskie 1929 r.	74.994	79.866	16.533	3.261	3.998
1930 r.	79.840	105.603	19.774	6.069	3.852
Okręg Izby 1928 r.	162.786	186.294	34.548	10.828	7.007
1929 r.	179.718	204.905	39.545	18.780	6.301
1930 r.	189.695	243.463	45.316	19.197	6.912
Rzeczplita 1928 r.	996.164	1.837.902	167.016	88.492	60.792
Polska 1929 r.	951.425	1.973.106	182.017	125.857	56.525
1930 r.	985.836	2.224.413	192.484	117.351	60.390

TABLICA XXXVII.

Przemysł drzewny.

w/g danych Izby.

Rodzaj zakładów:	Ilość zakładów I-VII kat. św. przem.						Ilość zakładów VIII kat. św. przem.					
	W. Lubelskie		W. Wołyńskie		Okręg Izby		W. Lubelskie		W. Wołyńskie		Okręg Izby	
	1930	1931	1930	1931	1930	1931	1930	1931	1930	1931	1930	1931
Tartaki	107	109	65	65	172	174	43	40	8	18	51	58
Mebli giętych fabr.	6	2	3	3	9	5	2	—	—	—	2	—
Gonciarze	4	1	—	—	4	1	8	6	7	2	15	8
Klepek wyrób	3	—	3	3	6	3	17	11	3	2	20	13
Beczek wyrób	1	1	1	1	2	2	—	—	—	—	—	—
Kufców, kołowrotek, galanter. drzewn.	2	—	—	—	2	—	7	—	4	2	11	2
Dykt fabryki	—	1	3	1	3	2	—	—	—	—	—	—
Podkładów wyrób	7	3	—	—	7	3	8	7	1	—	9	7
Obodów wyrób	—	—	—	—	—	—	—	—	4	5	4	5
Obrezy wyrób	1	—	2	—	3	—	—	—	12	8	12	8
Stolarskie wyroby	7	1	2	2	9	3	4	1	—	—	4	1
Eksploatacje lasów	89	82	99	100	188	182	42	33	38	46	80	79
Szłyków i kopyt szewskich fabr.	1	1	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—

Przemysł Drzewny. (Produkcja)

w/g danych G. U. S.

RODZAJ WYROBÓW		Wojew. Lubelskie		Wojew. Wołyńskie		Okręg Izby		Rzeczpospol. Polska	
		1929 r.	1930 r.	1929 r.	1930 r.	1929 r.	1930 r.	1929 r.	1930 r.
Tartaki Ilość zakładów do VII kat. wł.		108	106	52	58	160	164	1654	1610
P r o d u k c j a									
Przetarto surowca		311	337	235	308	546	645	6538	6318
Bale	ilość	36	44	20	27	56	71	696	717
	wartość	3297	3443	2014	2369	5311	5812	65048	56154
Deski	ilość	134	136	90	107	224	243	2663	2513
	wartość	13232	9968	9662	10361	22894	20329	260124	205962
Kantówki	ilość	13	17	12	16	25	33	346	336
	wartość	1216	1348	1141	1509	2357	2857	33983	28460
Fryzy	ilość	3	1	17	21	20	22	52	50
	wartość	654	235	3732	4179	4386	4414	11672	10223
Deszczułki do opak.	ilość	2	2	—	—	2	2	81	97
	wartość	154	122	—	—	154	122	6753	5650
Klepki piłowane	ilość	—	—	—	—	—	—	16	9
	wartość	—	—	—	—	—	—	1115	611
Inne sortymenty	ilość	5	7	1	3	6	10	85	91
	wartość	445	573	88	232	533	805	6866	5709
R a z e m		ilość	208	235	175	546	383	3939	3813
		wartość	18998	15751	16637	18659	35635	34410	312769
S p r z e d a ż									
Bale	ilość	21	11	11	20	32	31	499	498
	wartość	1967	930	1208	1725	3175	2655	47456	39794
Deski	ilość	75	60	47	73	122	133	1924	1705
	wartość	7539	4368	5204	7225	12743	11593	194421	140788
Kantówki	ilość	6	7	6	10	12	17	253	254
	wartość	593	556	637	954	1230	1510	25454	21947
Fryzy	ilość	2	2	7	10	9	12	30	31
	wartość	368	474	1652	2039	2020	2513	7040	6601
Deszczułki do opak.	ilość	2	2	—	—	2	2	73	88
	wartość	188	93	—	—	188	93	6330	5300
Klepki piłowane	ilość	—	1	1	—	1	1	16	7
	wartość	—	61	103	—	103	61	1269	529
Inne sortymenty	ilość	5	5	1	1	6	6	78	79
	wartość	443	433	70	146	513	579	6627	4945
R a z e m		ilość	111	88	73	114	184	202	2873
		wartość	11098	6915	8874	12090	19972	19005	288597
Ilość w 1000 m ³ .									
Wartość w 1000 złotych.									

Produkcja mebli gitych, galanterji meblowej i t. p.

(w tysiącach złotych)

w/g danych G. U. S.

Rodzaj wyrobów	Woj. Lubelskie		Woj. Wołyńskie		Okręg Izbny		Rzeczposp. Polska		Woj. Lubelskie		Woj. Wołyńskie		Okręg Izbny		Rzeczposp. Polska	
	1929 r.	1930 r.	1929 r.	1930 r.	1929 r.	1930 r.	1929 r.	1930 r.	1929 r.	1930 r.	1929 r.	1930 r.	1929 r.	1930 r.	1929 r.	1930 r.
Liczba zakładów	6	4	3	3	9	7	39	37								
P R O D U K C J A																
S P R Z E D A Ź																
Mebie - wartość	1.530	987	37	26	1.567	1.013	30.729	21.130	1.457	918	34	24	1.491	942	29.821	21.183
Galanterja	98	47	—	—	98	47	618	495	86	42	—	—	86	42	501	544
Inne	8	8	11	10	19	18	858	651	8	7	11	11	19	18	721	648
Razem	1.636	1.042	48	36	1.684	1.078	32.205	22.276	1.551	967	45	35	1.596	1.002	31.043	22.375

TABLICA XL.

Przemysł mineralny.

w/g danych Izby.

Rodzaj zakładów	Ilość zakładów I — VII kat. św. przem.						Ilość zakładów VIII kat. św. przem.						w/g danych Izby.	
	W. Lubelskie			W. Wołyńskie			W. Lubelskie			W. Wołyńskie				
	Okręg Izby			Okręg Izby			Okręg Izby			Okręg Izby				
	1930	1931		1930	1931		1930	1931		1930	1931		1930	1931
Betoniarnie	14	8		11	5		63	48		64	53		127	101
Cegielnie	75	61		39	37		104	107		152	138		256	245
Torfu eksploatacje	—	—		2	2		—	—		2	4		2	4
Dachówek wyrób	2	1		4	3		6	4		33	34		39	38
Cementownie	1	1		1	1		—	—		—	—		—	—
Kaflarnie	13	11		—	—		10	9		1	—		11	9
Kamieniołomy	7	3		7	16		—	—		2	3		2	3
Klinkiernie	2	2		—	—		—	—		—	—		—	—
Wapniarnie	3	3		—	—		7	5		22	15		29	20
Szkła huta	10	8		—	1		—	—		—	—		—	—
Gliny kopalnie	—	—		1	3		—	—		—	3		—	3
Piasku kopalnie	2	2		2	2		—	—		1	1		1	1
Kredy kopalnie	1	1		7	6		2	2		4	1		4	4
Młyńskich kamieni wyrób	—	—		—	—		—	—		—	—		—	—
Eksploatacja fosforytów	1	1		—	—		—	—		—	—		—	—

Produkcja przedsiębiorstw ceramicznych.

[illegible]

Ilość — w 1000 sztuk; wartość — 1000 zł.

TABLICA XLII.

Produkcja kafli.

wg danych G. U. S.

Rodzaj wyrobów	Okręg Izby (tylko Woj. Lubelskie)		Rzeczposp. Polska		Okręg Izby (tylko Woj. Lubelskie)		Rzeczposp. Polska	
	1929 r.	1930 r.	1929 r.	1930 r.	1929 r.	1930 r.	1929 r.	1930 r.
Liczba zakładów	13	14	134	139	S P R Z E D A Ż			
P R O D U K C J A								
Kafle na czerepie z gliny zwykłej								
ilość	1.298	1.330	15.306	12.267	1.247	1.148	14.244	11.520
wartość	597	658	6.401	5.568	627	570	6.306	5.252
Kafle inne								
ilość	—	10	1.866	2.670	—	—	1.677	2.331
wartość	—	1	1.803	2.331	—	—	1.833	2.085
Razem wartość	597	659	8.204	7.899	627	570	8.139	7.337

Ilość — tysiące sztuk;

wartość — tysiące złotych.

TABLICA XLIII.

Wapniarnie.

wg danych G. U. S.

Rodzaj wyrobów	Okręg Izby (tylko Woj. Lubelskie)		Rzeczposp. Polska		Okręg Izby (tylko Woj. Lubelskie)		Rzeczposp. Polska	
	1929 r.	1930 r.	1929 r.	1930 r.	1929 r	1930 r.	1929 r.	1930 r.
Liczba zakładów do VII kat. wł.	3	3	80	92	SPRZEDAŻ			
P R O D U K C J A								
Wapno budowl.								
ilość	1,9	2,3	731,6	592,5	2,0	2,2	730,4	592,1
wartość	87	73	25628	20372	90	73	25590	20712
Wapno nawoz.								
ilość	0,1	0,1	123,2	75,1	0,1	0,1	116,1	75,0
wartość	1	2	3647	2163	1	2	3431	2155
Wapno inne								
ilość	—	—	40,6	16,2	—	—	40,8	16,2
wartość	—	—	470	524	—	—	470	523
Razem wartość	88	75	29745	23059	91	75	29491	23390

Ilość w 1000 tonn; wartość w 1000 zł.

TABLICA XLIV.

Produkcja szkła.

(butelkowego i stołowo-galanteryjnego).

w/g danych G. U. S.

Rodzaj wyrobów	Okręg Izby (tylko woj. Lubelskie)		Rzeczpospolita Polska		Okręg Izby (tylko woj. Lubelskie)		Rzeczpospolita Polska	
	1929 r.	1930 r.	1929 r.	1930 r.	1929 r.	1930 r.	1929 r.	1930 r.
Liczba zakładów	11	11	71	67	Sprzedaż			
Produkcja								
Butelkowe i sto- łowo-galanter.								
ilość	14.932	8.966	100.548	75.900	12.723	7.840	94.918	70.787
wartość	9.549	7.451	61.683	47.892	8.828	6.116	59.627	44.386
Razem wartość	9.549	7.451	61.683	47.892	8.828	6.116	59.627	44.386
Ilość — tonny; wartość — tysiące złotych.								

Ilość — tonny; wartość — tysiące złotych.

TABLICA XLV.

PRZEMYSŁ PRZETWORÓW ZWIERZĘCYCH.

w/g danych Izby.

Rodzaj zakładów	Ilość zakładów I—VII kat. św. przem.						Ilość zakładów VIII kat. św. przem.					
	Woj. Lubelskie		Woj. Wołyńskie		Okręg Izby		Woj. Lubelskie		Woj. Wołyńskie		Okręg Izby	
	1930	1931	1930	1931	1930	1931	1930	1931	1930	1931	1930	1931
Garbarnie	8	6	1	1	9	7	—	—	—	—	—	—
Sortownie pierza	—	—	—	—	—	—	2	2	—	—	2	2
Sortownie szczeciny	83	43	—	—	83	43	71	98	—	1	71	99
Wyr. szczotkarskie	3	1	—	—	3	1	3	1	1	—	4	1
Wyroby włosienne	1	—	—	—	1	—	18	3	1	—	19	3
Galanteria skórzana	2	—	—	—	2	—	7	1	7	—	14	1

Ilość — w 1000 sztuk; wartość — 1000 zł.

TABLICA XLVI.

Produkcja skór.

w/g danych G. U. S.

Rodzaj wyrobów	W. Lubelskie		W. Wołyńskie		Okręg Izby		Rzplita Polska		W. Lubelskie		W. Wołyńskie		Okręg Izby		Rzplita Polska			
Liczba zakładów do VII kat. wł.	1929 r.	1930 r.	1929 r.	1930 r.	1929 r.	1930 r.	1929 r.	1930 r.	1929 r.	1930 r.	1929 r.	1930 r.	1929 r.	1930 r.	1929 r.	1930 r.		
	13	9	3	1	16	10	262	232	S P R Z E D A Ż									
P R O D U K C J A																		
Skóry podeszw. ilość tonn	408	589	—	—	408	589	11.563	13.733	319	189	—	—	319	189	10.594	10.038		
wartość w tys. zł.	3.270	3.226	—	—	3.270	3.226	92.318	96.187	2.626	1.181	—	—	2.626	1.181	86.753	70.058		
Blanki pask. i rym. ilość tonn	15	32	—	—	15	32	385	289	16	33	—	—	16	33	400	291		
wartość w tys. zł.	190	376	—	—	190	376	4.035	2.673	201	387	—	—	201	387	4.333	2.753		
Faledry i juchty ilość tonn	98	79	2	—	100	79	948	880	100	62	2	—	102	62	914	687		
wartość w tys. zł.	1.176	936	11	—	1.187	936	10.227	7.979	1.218	772	11	—	1.229	772	10.317	6.878		
Bukaty ilość tonn								384								335		
" w tys. stóp angielsk.	1	0	9	—	10	0	5.270	2.757	1	—	6	—	7	—	3.379	1.314		
wartość w tys. zł.	3	1	10	—	13	1	10.557	8.747	3	—	7	—	10	—	6.855	5.095		
Ssaki ilość tonn								55								286		
" w tys. stóp angielsk.	12	—	—	—	12	—	7.822	5.132	12	—	—	—	12	—	5.021	3.344		
wartość w tys. zł.	14	—	—	—	14	—	20.121	13.457	14	—	—	—	14	—	13.705	10.450		
Inne wartość w tys. zł.	255	20	3	—	258	20	11.822	7.231	273	10	3	—	276	10	12.119	8.054		
Razem wartość w tys. zł.	4.908	4.559	24	*)	4.932	4.559	149.080	136.274	4.335	2.350	21	*)	4.356	2.350	134.082	103.288		

*) Produkcja i sprzedaż skór w Woj. Wołyńskim w 1930 r. nie została wymieniona w tablicy ze względu na zasadę niepublikowania danych, dotyczących indywidualnych zakładów.

**) Dane dotyczą tylko Woj. Lubelskiego.

TABLICA XLVII.

Produkcja szczeciny.

Rodzaj wyrobów		Okręg Izby (tylko Woj. Lubelskie)		Rzeczpospo- lita Polska		Okręg Izby (tylko Woj. Lubelskie)		Rzeczpospo- lita Polska	
		1929 r.	1930 r.	1929 r.	1930 r.	1929 r.	1930 r.	1929 r.	1930 r.
Liczba zakładów		90	143	100	152	SPRZEDAŻ			
PRODUKCJA									
Szczecina	ilość	173	176	214	204	162	168	190	195
	wartość	2.426	2.587	2.703	2.794	2.256	2.482	2.471	2.616
Odpadki	ilość	69	55	72	57	9	23	16	24
	wartość	34	18	36	20	7	8	9	9
Razem									
		wartość	2.460	2.605	2.739	2.814	2.263	2.490	2.480 2 625
Ilość — tonny; wartość — tysiące złotych.									

TABLICA XLVIII.

Przemysł włókienniczy i odzieżowy.

w/g danych Izby.

Rodzaj zakładów	Ilość zakł. I kat. — VII św. prz.						Ilość zakł. VIII kat. św. prz.					
	W. Lu- belskie		W. Wo- łyńskie		Okręg Izby		W. Lu- belskie		W. Wo- łyńskie		Okręg Izby	
	1930	1931	1930	1931	1930	1931	1930	1931	1930	1931	1930	1931
Lnu przeróbka	4	1	—	—	4	1	—	—	3	1	3	1
Farbiarnie i pralnie	2	3	—	—	2	3	19	31	19	28	38	59
Wełny czyszczenie	—	1	—	—	—	1	15	4	5	7	20	11
Trykotaży wyrób	6	5	—	—	6	5	40	25	15	4	55	29
Tkalnie i niciarnie	4	2	4	1	8	3	8	6	12	6	20	12
Waty i kołder wyr.	2	1	3	—	5	1	29	24	6	4	35	28
Bielizny i haftów wyr.	4	2	—	—	4	2	31	13	17	1	48	14
Gorset. i bandaży wyr.	—	—	—	—	—	—	4	4	2	1	6	5
Obuwia wyrób	2	3	2	2	4	5	—	—	—	—	—	—
Razem:	24	18	9	3	33	21	146	107	79	52	225	159

TABLICA XLIX.

Przemysł chemiczny.

w/g danych Izby.

Rodzaj zakładów	Ilość zakładów I — VII kat. św. przem.						Ilość zakładów VIII kat. św. przem.					
	W. Lubelskie		W. Wołyńskie		Okręg Izby		W. Lubelskie		W. Wołyńskie		Okręg Izby	
	1930	1931	1930	1931	1930	1931	1930	1931	1930	1931	1930	1931
Terpentyniarnie	2	1	1	—	3	—	—	1	2	1	2	2
Smolarnie	7	—	—	—	7	—	11	5	31	28	42	36
Węgla drzewnego wypalanie	—	—	—	—	—	—	—	—	2	3	2	3
Kości palenie i kleju wyrób	1	1	1	1	2	—	2	2	1	1	3	3
Świec wyrób	—	—	—	—	—	—	13	—	17	5	21	22
Farb, pokostu wyrób	2	2	—	—	2	—	3	2	1	—	3	1
Mydła wyrób	—	—	—	2	4	—	31	2	34	17	48	52
Pasty, smarów wyrób	1	—	—	—	1	—	5	—	1	—	9	1
Łoju topienie	—	—	—	—	—	—	3	—	2	2	5	4
Wyrób: { zapraw wódczanych { wody koloniskiej { lepu	—	—	—	—	—	—	8	—	4	—	12	—

w/g danych Izby.

Przemysł papierniczy i graficzny.

TABLICA L.

Rodzaj zakładów	Ilość zakładów I — VII kat. św. przem.						Ilość zakładów VIII kat. św. przem.					
	W. Lubelskie		W. Wołyńskie		Okręg Izby		W. Lubelskie		W. Wołyńskie		Okręg Izby	
	1930	1931	1930	1931	1930	1931	1930	1931	1930	1931	1930	1931
Bibułek wyrób	—	—	—	—	—	—	1	—	4	1	5	1
Gilz wyrób	1	—	—	—	1	—	11	—	4	3	15	10
Kajetów i kartonazy wyrób	—	—	—	—	—	—	12	—	6	3	18	7
Papieru i papy wyrób	—	—	—	—	—	—	4	—	4	—	4	4
Torebek wyrób	—	—	1	1	1	—	9	6	4	1	13	7
Drukarnie	20	22	15	19	35	41	55	50	20	22	75	72
Litografie	1	—	—	—	1	—	1	1	—	—	1	1

TABLICA LI.

Przemysł Elektrotechniczny.

w/g danych Izby.

Rodzaj zakładów:	Ilość zakładów I—VII kat. św. przem.						Ilość zakładów VIII kat. św. przem.					
	W. Lubel.		W. Wołyn.		Okr. Izby		W. Lubel.		W. Wołyn.		Okr. Izby	
	1930	1931	1930	1931	1930	1931	1930	1931	1930	1931	1930	1931
Instalacyjne przedsiębior.	4	4	2	1	6	5	24	21	7	11	31	32
Radio-wytwórnie	—	—	—	—	—	—	5	3	2	2	7	5
Akumulatorów fabr.	1	1	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—
Galwanizacyjne zakłady	—	—	—	—	—	—	8	—	—	—	8	—

TABLICA LII.

Przedsiębiorstwa przemysłowe różne.

w/g danych Izby.

Rodzaj zakładów:	Ilość zakładów I—VII kat. św. przem.						Ilość zakładów VIII kat. św. przem.					
	W. Lubel.		W. Wołyn.		Okr. Izby		W. Lubel.		W. Wołyn.		Okr. Izby	
	1930	1931	1930	1931	1930	1931	1930	1931	1930	1931	1930	1931
Galanterja	1	—	—	—	1	—	15	4	2	2	17	6
Sztuka stosowana	1	1	2	—	3	1	9	—	4	—	13	—
Lecznictwo i kosmet.	9	5	8	1	17	6	—	1	—	—	—	1
Przemysł usługowy	—	—	—	—	—	—	88	114	113	117	201	231
Wyroby złotn. i optyka	—	—	1	1	1	1	4	—	1	—	5	—
Elektrownie (prywatne)	19	16	13	11	32	27	19	25	9	13	28	38
Stempli kauczuk. wyr.	1	—	1	—	2	—	1	1	5	3	6	4
Wulkanizacyjne zakłady	2	—	—	—	2	—	2	1	2	1	4	2

TABLICA LIII.

INSTYTUCJE KREDYTOWE.

w/g danych Izby.

Stan w dniu 1/I 1931 r.	Województwo		Okręg Izby	Rzeczpospolita Polska
	Lubelskie	Wołyńskie		
Bank Polski (Oddziały)	3	2	5	53
" " (Zastępstwa)	18	7	25	239
Banki Państwowe (Oddziały)	2	3	5	41
Banki Akcyjne (Oddziały)	8	2	10	201
Domy Bankowe	1	—	1	34
Kantory Wymiany	2	1	3	56
P. K. O. (Oddziały)	246	155	401	3.657
Komunalne Kasy Oszczędności	19	13	32	421
Gminne Kasy Pożyczk.-Oszczędn.	234	63	297	870
Spółdzielnie Kredytowe	462	406	868	6.169

TABLICA LIV.

Bank Polski.

Czynności Banku w 3 Oddziałach i 18 Zastępstwach w Woj. Lubelskiem, w 2 Oddziałach i 7 Zastępstwach w Woj. Wołyńskim, (w 5 Oddziałach i 25 Zastępstwach w Okręgu Izby) i w 53 Oddziałach i 239 Zastępstwach w Rzeczpospolitej Polskiej.

w/g danych Banku Polskiego.

1931 rok	Województwo		Okręg Izby	Rzecz- pospolita Polska
	Lubelskie	Wołyńskie		
Operacje Bankowe				
Dyskonto weksli:				
ilość weksli	78.661	37.566	116.227	3.871.078
suma w tys. zł.	65.024	42.807	107.831	3.187.184
przeciętna suma weksła	826,6	1.139,5	927,7	823,3
przeciętna ilość dni	88	102	92	79
Pożyczki zastawowe (w tysiącach złotych)	1.378	304	1.682	205.093
Dowody inkasowe przyjęte	1.176	907	2.083	201.793
Pieniądze zagraniczne	2.920	1.559	4.479	118.160
Dewizy czeki, wpłaty zagraniczne				
i rachunki „Nostro”	6.572	3.317	9.889	1.722.685
Inne operacje	154	187	341	51.796
Obrót żyrowy (+ przychód, — rozchód)				
Gotówkowe wpłaty (+) (w tysiącach zł.)	248.460	107.440	355.900	5.365.002
wypłaty (—) „ ”	127.877	104.702	232.579	6.154.932
Różne czynności wpływy (+)	69.115	46.980	116.095	7.550.351
obciążenia (—) „ ”	41.823	13.406	55.229	6.753.331
Przelewy miejscowe	12.618	8.013	20.631	4.128.909
(—)	12.618	8.013	20.631	4.128.909
Przekazy na i z innych oddziałów	114.272	85.349	199.621	9.923.158
(—)	262.762	122.012	384.774	9.923.549
Ogółem	444.465	247.782	692.247	26.967.420
(—)	445.080	248.133	693.213	26.960.721

TABLICA LV.

Bank Gospodarstwa Krajowego.

w/g danych Banku Gospodarstwa Krajowego.
w tysiącach złotych.

W Y S Z C Z E G Ó L N I E N I E						
		Woj. Wołyńskie			Rzeczpospolita Polska	
		W. Lubelskie	Oddz. Lublin	Oddz. Łuck	Oddz. Równe	
Stan na dzień 1 stycznia 1931 roku						
Wkłady:						1/1 1930 r.
Wkłady a vista		2.027	863	1.356	116.848	131.064
w tem: rachunki czekowe		872	397	433	69.610	97.015
rachunki walutowe		—	97	280	10.282	8.286
wkładki oszczędnościowe		1.110	355	624	34.991	23.800
rachunki bieżące K. K. O.		45	14	19	1.965	1.963
Wkłady terminowe		503	138	102	103.681	116.099
Różne salda kredytowe		214	28	207	22.613	7.861
O g ół e m		2.744	1.029	1.665	243.142	255.024
Kredyty gotówkowe:						
Kredyty krótkoterminowe		7.807	2.671	3.211	317.120	326.678
w tem: w dyskoncie weksli		5.764	1.888	1.762	168.278	185.064
w pożyczkach terminowych		1.650	737	502	35.082	62.071
w rachunkach bieżących		393	46	947	113.760	79.543
Kredyty długoterminowe (bez poz. budowl.)		85	—	—	377.729	214.746
w tem: w działach handlowym		85	—	—	91.206	44.768
w działach operacji ze Skarbem Państwa		—	—	—	286.523	169.978
Pożyczki budowlane						
w tem: z funduszy własnych		5.986	—	3.647	320.169	267.287
z funduszy państwowych		249	—	172	17.600	23.912
i zaliczki na fundusz państwowy		5.737	—	3.475	302.569	243.375

Pożyczki długoterminowe wypłacone.

Działalność na rachunek własny.

w tysiącach złotych.

w/g danych Państwowego Banku Rolnego.

Wyszczególnienie	Woj. Lubelskie Oddział Lublin		Woj. Wołyńskie Oddział Łuck		Rzeczp. Polska	
	w 1930 r.	Ogółem do 1.1. 1931 r.	w 1930 r.	Ogółem do 1.1. 1931 r.	w 1930 r.	Ogółem do 1.1. 1931 r.
Pożyczki długoterminowe w listach zastawnych						
ilość pożyczek	1.988	7.639	1.408	5.862	11.059	50.271
suma pożyczek	6.350	35.137	4.938	21.469	42.427	229.451
w % 0/0 liczbach	15,0	15,3	11,6	9,4	100,0	100,0
obszar ha	9.008	232.530	9.892	43.626	78.482	639.618
w tej liczbie:						
na kupno gruntu						
ilość pożyczek	1.756	6.663	1.092	5.188	8.650	37.540
suma pożyczek	5.432	29.829	2.492	14.555	26.120	129.073
obszar ha	7.033	220.740	5.153	30.530	42.848	415.303
na inwestycje rolne						
ilość pożyczek	232	976	316	674	2.409	12.731
suma pożyczek	918	5.308	2.446	6.914	16.307	100.378
obszar ha	1.975	11.790	4.739	13.096	35.634	224.315
w tem: gospodarstwom do 5 ha						
ilość pożyczek	64	237	11	33	585	3.373
suma pożyczek	162	616	31	100	1.743	9.301
od 5 — 20 ha						
ilość pożyczek	156	645	262	514	1.383	6.829
suma pożyczek	657	3.079	1.756	3.599	7.967	39.338
od 20 — 50 ha						
ilość pożyczek	12	61	41	92	354	1.694
suma pożyczek	99	698	602	1.680	3.897	22.449
od 50 — 100 ha						
ilość pożyczek	—	20	2	23	68	503
suma pożyczek	—	442	57	775	1.211	12.907
ponad 100 ha						
ilość pożyczek	—	13	—	12	19	332
suma pożyczek	—	473	—	760	1.489	16.383
Pożyczki długoterminowe w 7% obligacjach meljorac.						
ilość pożyczek	11	43	5	8	175	810
suma pożyczek	1.736,5	4.448,0	523,5	587,0	24.138,0	100.378,0
obszar meljorowany	1.413	8.716	1.124	1.207	23.918	154.071
w tej liczbie:						
na drenowanie, osusza- nie, nawadnianie						
ilość pożyczek	8	35	3	4	157	763
suma pożyczek	1.379,0	3.839,0	349,5	389,5	22.481,5	100.131,5
obszar meljorowany	639	5.600	731	792	21.266	147.542
na meljoracje łąk						
ilość pożyczek	—	—	1	1	6	11
suma pożyczek	—	—	130,0	130,0	249,0	426,0
obszar meljorowany	—	—	280	280	433	742
na inne meljoracje						
ilość pożyczek	3	8	1	3	12	36
suma pożyczek	357,5	609,0	44,0	67,5	1.407,5	2.620,5
obszar meljorowany	774	3.116	113	135	2.219	5.787

Pożyczki krótkoterminowe według stanu na dzień 1 stycznia 1930 r. i 1931 r.

KATEGORJE KORZYSTAJĄCYCH Z KREDYTU		Woj. Lubelskie Oddz. Lublin	Woj. Wołyńskie Oddz. Łuck	Rzeczpospolita Polska	
		I.I.1930 r.	I.I.1931 r.	I.I.1930 r.	I.I.1931 r.
Rolnicy w tem: (suma pożyczek) indywidualnie i grupowo spółki wodne spółki maszynowe		2.665	2.086	5.275	7.559
		1.229	1.174	4.349	6.778
		107	98	9	10
		1.329	814	917	771
					8.052
					5.545
Spółdzielnie w tem: kredytowe rolniczo-wytwórcze rolniczo-handlowe mleczarskie i jajczarskie spożywcze inne spółdzielnie		3.738	2.804	9.965	12.853
		427	650	8.799	11.758
		17	—	36	29
		2.715	1.629	965	872
		506	477	93	179
		73	12	10	8
		—	36	62	7
					1.208
					959
Związki i instytucje komunalne w tem: wydziały powiatowe powiatowe kasy oszczędności gminne kasy pożyczek-oszczędn. inne		9.833	11.750	5.184	5.054
		161	171	238	167
		6.639	7.894	3.105	3.143
		3.033	3.685	1.841	1.744
		—	—	—	—
					97
					29
Przedsiębiorstwa rolniczo-handlowe i przemysłowe Społeczne instytucje kultury rolnej Banki akcyjne (na akcje zlecone) Instytucje parcelacyjne		3	62	25	81
		77	78	87	195
		—	—	—	175
		—	—	—	—
					2.948
					2.378
O g ół e m :		16.316	16.780	20.536	25.917
					244.798
					282.205

TABLICA LVIII.

Pożyczki z funduszy rządowych w/g stanu na 1 stycznia 1930 r. i 1931 r.

w tysiącach złotych.

Wyszczególnienie funduszy i kredytów	Woj. Lubelskie oddz. Lublin		Woj. Wołyńskie oddz. Łuck		Rzeczpospolita Polska	
	1.1.1930 r.	1.1.1931 r.	1.1.1930 r.	1.1.1931 r.	1.1.1930 r.	1.1.1931 r.
Ministerstwo Reform Rolnych						
ilość pożyczek		30.128		42.842		237.961
suma pożyczek	15.952	27.070	19.269	29.573	173.233	261.879
w tem:						
fundusz zapomóg i kredytu ulgowego						
ilość pożyczek		3.812		7.538		47.907
suma pożyczek	6.890	12.019	8.760	13.530	59.990	95.238
inne kred.						
dla osadników		2.076		1.524		13.000
ilość pożyczek		1.246		1.090		10.148
suma pożyczek	1.700		3.278		20.251	
komasacja						
ilość pożyczek		21.745		29.786		139.070
suma pożyczek	4.515	6.216	5.177	7.756	28.824	42.739
reszta ceny sprzedażnej gruntów państwowych						
ilość pożyczek		2.036		3.994		36.744
suma pożyczek		7.415		7.197		113.065
pomoc kred. przy melioracji						
ilość pożyczek		459		—		1.240
suma pożyczek	2.847	174	2.054	—	64.168	689
Ministerstwo Rolnictwa						
ilość pożyczek		136		275		4.114
suma pożyczek	1.047	930	97	243	23.940	23.239
w tem:						
melioracja						
ilość pożyczek		17		—		335
suma pożyczek	692	649	—	—	17.084	16.694
hodowla						
ilość pożyczek		60		51		665
suma pożyczek	201	129	72	56	3.647	3.050
wytwórczość roślinna						
ilość pożyczek		9		3		135
suma pożyczek	139	141	11	181	3.010	3.328
różne zwaloryzowane z mkp. i koron austrjack.						
ilość pożyczek		50		221		2.979
suma pożyczek	15	11	14	6	199	167
Ministerstwo Robót Pu- blicznych (odbudowa)						
ilość pożyczek		10.332		15.598		118.629
suma pożyczek	4.959	6.048	7.378	8.429	57.490	67.345
Ministerstwo Skarbu (Inwalidom na cele pro- dukcji i gospodarcze)						
ilość pożyczek		135		67		1.814
suma pożyczek	44	178	15	100	432	1.777
Inne:						
ilość pożyczek		—		—		6
suma pożyczek		—		—		264
O G Ó Ł E M:						
ilość pożyczek		40.731		58.782		362.524
suma pożyczek	22.002	34.226	26.759	38.345	255.095	354.504

TABLICA LX.

Akcja parcelacyjna.

	Woj. Lubelskie		Woj. Wołyńskie		Rzeczpospolita Polska
Ilość parcel obszar ha	—	724	2.067	11.002,3	
Rozparcelowano po dzień 1/1 1931 r.	—	3.224,8	8.154	43.921,9	
Ilość parcel obszar ha	35	1.854	47.773,7	2.619	
Zapasz ziemi pozostały do parcelacji	233,3	10.345,2	11.472,7	7.624,3	
Majątki parcelowane komisowo.	—	13.104,6	—	—	
Rozparcelowano po dzień 1/1 1931 r.	—	—	—	—	
Ilość parcel obszar ha	—	—	—	—	
Zapasz ziemi pozostały do parcelacji	—	3.407,1	—	—	

Zestawienie ilościowe przedsiębiorstw handlowych w okręgu Izby w/g branż i wykupionych świadectw przemysłowych

w/g danych kartoteki Izby na podstawie wykazów Urzędów Skarbowych.

B r a n ż a	Województwo Lubelskie					Województwo Wołyńskie					w Okręgu Izby								
	1930	1931	1930	1931	1931	1930	1931	1930	1931	1931	1930	1931	1930	1931	1930	1931			
	świadectwa przemysłowe kateg.					świadectwa przemysłowe kateg.					świadectwa przemysłowe kateg.					świadectwa przemysłowe kateg.			
	I — II	III — IV	V			I — II	III — IV	V			I — II	III — IV	V		I — II	III — IV	V		
Plody rolne i hodowlane	69	46	2084	2046	2	11	49	50	2080	2156	3	7	118	96	4164	4202	5	118	
Artykuły spożywcze	523	461	14604	14408	86	26	564	434	9605	9780	202	194	1087	895	24209	24188	288	220	
Włókiennicze	185	166	2029	1731	103	90	128	116	1376	1305	124	106	913	282	3405	3036	227	196	
Odzież i konfekcja	59	64	1822	1741	2	2	45	37	1067	1062	5	4	104	101	2889	2803	7	6	
Skóry, futra i wyroby z nich	30	23	679	616	—	2	27	32	410	410	2	2	57	55	1089	1056	2	4	
Metale i wyroby metalowe	43	44	796	685	1	1	44	43	484	498	—	2	87	87	1280	1183	1	3	
Maszyny i środki przewozowe	89	87	70	36	—	—	66	55	46	29	—	—	—	155	142	116	65	—	
Elektrotechnika i radio	19	17	12	3	—	—	11	13	4	20	—	—	—	30	30	16	23	—	
Precyzyjne, fotografie, złotnicze	30	30	75	27	—	—	26	24	52	51	—	—	56	54	127	78	—	—	
Chemia	85	102	393	403	5	2	72	77	288	322	27	23	157	179	681	725	32	25	
Chemikalia	2	4	2	3	—	—	1	3	—	1	—	—	3	7	2	4	—	—	
Gumowe i pokrewne	15	15	117	114	—	—	4	4	69	66	1	—	19	19	186	180	1	—	
Papier i papierowe wyroby	10	10	156	145	6	14	1	3	155	142	15	7	11	13	311	287	21	21	
Wydawnictwa i dzieła sztuki	43	37	2106	1927	52	39	39	47	1025	1022	94	60	82	84	3131	2949	146	99	
Podróż., sport., zabawki, galant.	39	35	476	438	—	—	34	35	286	294	—	—	73	70	762	732	—	—	
Drzewo i drzewne wyroby	50	42	741	678	1	—	29	18	599	642	—	—	79	60	1340	1320	1	—	
Art. techn., budowł., opałowe	8	27	—	223	—	4	23	20	4	136	—	—	31	47	4	359	—	—	
Komunikacja	18	19	20	20	4	1	5	7	19	19	2	1	23	26	39	39	6	2	
Widowiska	296	278	2011	2148	—	—	213	219	1737	1754	—	—	509	497	3748	3902	—	—	
Gastronomiczno-hotelarska	38	36	907	67	29	23	25	26	565	162	32	10	63	62	1472	229	61	33	
Inne niewymienione	7	8	4	6	—	—	2	2	2	9	—	—	9	10	6	15	—	—	
Ubezpieczeniowe	—	—	73	82	—	—	—	—	126	120	—	—	—	—	199	202	—	—	
Biura zleceń i usług	14	13	11	138	—	—	12	13	10	52	—	—	26	26	21	190	—	—	
Usługi i zajęcia pomocnicze	18	13	—	—	—	—	7	3	—	—	—	—	25	16	—	—	—	—	
Banki i instytucje kredytowe	—	10	799	692	—	—	—	3	361	607	—	—	—	13	1160	1299	—	—	
Spółdzielcze przedsiębiorstwa	1690	1587	29987	28407	291	211	1427	1284	20370	20659	507	416	3117	2871	50357	49066	798	627	
Razem																			

RODZAJ PRZEDSIĘBIORSTWA	Województwo				Określ. Izby	
	Lubelskie		Wołyńskie			
	1930 r.	1931 r.	1930 r.	1931 r.	1930 r.	1931 r.
I. Spółdzielnie konsumentów.						
1. Spożywców:						
sprzedaż pieczywa	10	9	4	—	14	9
" spożywczych artykułów	538	549	241	562	779	1111
" nabiału	8	10	5	7	13	17
" miodu	2	1	1	1	3	2
" drożdży	1	1	—	—	1	1
" soli	3	9	2	5	5	14
" wyrobów tytoniowych	8	5	5	4	13	9
" napojów alkoholowych	1	1	—	1	1	2
" nafty i prod. naftowych	1	1	1	1	2	2
" cukru	1	2	—	—	1	2
" masarskich wyrobów	4	4	—	—	4	4
" mięsa	—	4	—	1	—	5
" masła	1	4	1	2	2	6
2. Wspóln. zaspakajania różn. potrzeb						
herbaciarnie, jadalnie, piwiarnie i restauracje	18	19	4	7	22	26
łaźnie	1	—	—	—	1	—
dzierzawa targowicy	1	—	—	—	1	—
II. Spółdzielnie oszczęd.-pożyczkowe.						
1. Oszczędn.-pożyczk.-powszechne:						
banki	75	60	53	57	128	117
2. Rolnicze:						
Kasy Stefczyka	200	200	227	227	427	427
III. Spółdzielnie wytwórczo-handlowe.						
1. Zakupu i skupu ogólne:						
sprzedaż maszyn i art. rolniczych	46	45	22	18	68	63
2. Zakupu i zbytu specjalne:						
skup bydła i nierogacizny	1	4	2	1	3	5
" drobiu	1	—	—	—	1	—
" jaj	36	40	3	5	39	45
" owoców	—	—	1	1	1	1
" ziemiopłodów i zboża	24	28	5	4	29	32
" nasion	1	1	—	—	1	1
zbyt sit i szczeciny	—	5	—	—	—	5
" kwaszonych ogórków	1	—	—	—	1	—
3. Mleczarskie:						
mleczarnie i masłarnie	317	345	68	127	385	472
4. Przetwórcze inne:						
rzeźnie	4	3	—	—	4	3
młyny	1	1	2	1	3	2
olejarnie	3	3	—	—	3	3
suszarnie owoców	—	—	—	1	—	1

(handlowe i przemysłowe)

(w g danych Izby na dzień 31.XII.1931 r.)

RODZAJ PRZEDSIĘBIORSTWA	Województwo				Okręg Izby	
	Lubelskie		Wołyńskie			
	1930 r.	1931 r.	1930 r.	1931 r.	1930 r.	1931 r.
5. Pomocnicze:						
ceglarnie	3	2	—	1	3	3
betoniarnie	4	5	4	3	8	8
eksploatacja torfu	—	—	1	1	1	1
warsztaty maszyn rolniczych	2	1	—	—	2	1
pokostu wyrób	1	1	—	—	1	1
IV. Spółdzielnie wytwórczo-rzemieślnicze.						
1. Surowcowe, maszyn., magazyn. szlaczniarnie	149	125	—	—	149	125
sit wyrób	3	1	—	—	3	1
V. Spółdzielnie wytwórczo-robotnicze i pracownicze.						
1. Wytwórcze robotn. i chałupn.:						
bielizny wyrób	1	1	—	—	1	1
haftu pracownie	1	—	—	—	1	—
huty szklane	3	1	—	—	3	1
wulkanizacyjne zakłady	1	—	—	—	1	—
2. Spółdzielnie pracy:						
przewóz towarów	1	—	—	1	1	1
pośrednictwo handlowe	—	—	1	1	1	1
fryzjerie	—	—	1	1	1	1
biura buchalteryjno-ogłoszeniowe	1	1	—	—	1	1
przechowalnie bagażu	—	1	—	—	—	1
waga publiczna	—	1	—	—	—	1
VI. Spółdzielnie przedsiębiorców.						
1. Przemysłowe:						
piekarnie	12	14	2	1	14	15
elektrownie	2	—	—	—	2	—
masarnie	4	9	1	1	5	10
drukarnie	—	1	—	1	—	2
zakłady instalacyjne	—	1	—	—	—	1
2. Handlowe:						
sprzedaż galanterji	5	4	3	4	8	8
„ manufaktury	—	1	—	—	—	1
„ odzieży i kozuchów	—	1	—	—	—	1
„ rzemieślniczych przyb.	1	1	1	1	2	2
księgarnie	3	5	5	5	8	10
kino-teatry	2	1	1	1	3	2
Razem	1507	1532	667	1055	2174	2587
W tem przedsiębiorstw:						
handlowych (bez kas Stefczyka)	799	808	361	690	1160	1498
przemysłowych	508	524	79	138	587	662

TABLICA LXII.

E K S P O R T

Transporty towarowe, nadane zagranicę na stacjach P. K. P.
w Okręgu Izby Przemysłowo-Handlowej w Lublinie w 1931 roku.

Dane tymczasowe.

NAZWA TOWARU	Ilość w tonnach			K r a j o d b i o r u							I N N E	
	Okr. Izby	W. Lubel.	W. Wol.	Austria	Czechosł.	Gdańsk	Łódź	Niemcy	Włochy			
Produkcja roślinna: zboża, nasiona, owoce i t. p.												
Żyto	355,45	200,65	194,8	—	29,8	320,55	—	—	—	—	Francja	Gdynia
Jęczmień	2711,3	1019,0	1692,3	—	—	2651,0	60,3	—	—	0,1	—	45,0
Owies	16,25	1,25	15,0	—	—	15,0	1,6	0,65	—	—	—	—
Gryka	91,0	30,0	61,0	—	—	91,0	—	—	—	—	—	—
Groch	82,0	—	82,0	—	20,0	32,0	—	30,0	—	—	—	—
Fasola	160,27	42,37	117,9	—	—	26,57	17,5	116,2	—	—	—	—
Siemie lniane	5,7	—	5,7	—	—	—	—	5,7	—	—	Belgia	Węgry
Koniczyna	1875,92	234,2	1641,72	40,8	126,32	1233,85	—	438,85	—	6,1	15,0	15,0
Koniczyna biała	65,34	63,94	1,4	—	31,9	25,32	3,0	5,1	—	—	—	—
Seradela	156,5	156,5	—	—	15,0	68,0	—	73,5	—	—	—	—
Tymotka	102,27	102,1	0,17	—	25,2	52,07	—	25,0	—	—	—	—
Lucerna	141,6	—	141,6	—	—	—	—	—	—	—	Z.S.S.R.	—
Esparceta	27,9	27,9	—	—	27,9	—	—	—	—	141,6	—	—
Przełot	5,0	5,0	—	—	—	5,0	—	—	—	—	—	—
Koper	1,41	1,41	—	—	—	1,41	—	—	—	—	—	—
Łubin	1064,1	1064,1	—	15,6	880,0	—	—	153,5	—	—	Jugosławia	—
Peluszka	50,2	50,2	—	—	15,1	10,1	—	25,0	—	15,0	—	—
Wyka	35,0	—	35,0	—	35,0	—	—	—	—	—	—	—
Bobik	1420,7	625,2	795,5	—	15,0	1223,3	—	182,4	—	—	—	—
Nasiona bur. cukr.	48,7	26,6	22,1	—	—	10,0	—	22,1	16,6	—	—	—

NAZWA TOWARU	Ilość w tonnach				K r a j o d b i o r u				I N N E
	Okr. Izby	W. Lubel.	W. Woł.	Austria	Czechosł.	Gdańsk	Łódź	Niemcy	
Rzepak	1065,2	104,8	960,4	—	5,0	221,6	—	838,6	—
Mak	182,14	59,14	123,0	91,5	40,3	7,74	—	42,6	—
Gorzczyca	33,67	23,67	10,0	—	—	11,17	—	22,5	—
Nasiona jesionu	0,08	0,08	—	0,04	—	—	—	—	Węgry 0,04
Szyszki sosnowe	190,8	45,0	145,8	175,8	—	—	—	—	Węgry 15,0
Żołędzie	16,6	16,6	—	—	—	—	—	16,6	—
Pestki czereśni	1,05	—	1,05	—	1,05	—	—	—	—
Ziarnka z dyni	0,07	0,07	—	—	—	0,07	—	—	—
Ziemiaki	213,9	213,5	—	—	—	213,9	—	—	—
Cebula	104,2	—	104,2	—	—	104,2	—	—	—
Pomidory	63,18	63,04	0,14	—	—	63,18	—	—	—
Ogórki kwaszone	5,0	—	5,0	—	—	5,0	—	—	—
Jabłka	977,13	822,45	154,68	—	—	976,93	—	—	—
Jabłka suszone	10,75	2,25	8,5	—	—	10,75	—	—	0,2
Gruszki	10,0	—	10,0	—	—	10,0	—	—	—
Śliwki	10,5	10,5	—	—	—	10,5	—	—	—
Morele suszone	10,0	—	10,0	10,0	—	—	—	—	—
Orzechy włoskie	21,0	—	21,0	21,0	—	—	—	—	—
Truskawki	20,0	20,0	—	—	—	20,0	—	—	—
Jagody czarne	86,1	84,7	1,4	—	—	—	—	86,1	—
Jagody czarne susz.	68,75	—	68,75	0,45	—	35,93	—	32,37	—
Żurawiny	20,16	—	20,16	—	—	5,09	10,0	—	Rumunja 5,07
Borówki	14,7	14,7	—	—	—	14,7	—	—	—
Grzyby	0,31	—	0,31	—	—	—	—	0,31	—
Grzyby suszone	2,35	—	2,35	—	—	0,81	0,4	1,14	—
Rośl. lekarskie i inne susz.	14,29	0,41	13,88	1,16	5,55	7,58	—	17,03	—

NAZWA TOWARU	Ilość w tonnach			K r a j o d b i o r u							I N N E
	Ckr. Izby	W. Lubel.	W. Woł.	Austria	Czechosł.	Gdańsk	Łódź	Niemcy	Włochy	Francja	
Lycopodium	0,51	—	0,51	0,23	—	—	—	0,28	—	—	
Chmiel	179,11	112,67	66,44	—	—	45,35	23,79	109,3	—	Rumunia 0,67	
Len	467,8	210,2	257,6	10,0	381,1	—	—	76,7	—	—	
Tyton surowy	0,49	—	0,49	—	—	—	—	10,0	—	Z.S.S.R. 0,49	
Siano	10,0	—	10,0	—	—	—	—	—	—	—	
Drzewka owoc.	0,04	—	0,04	—	—	0,04	—	—	—	—	
Cebulki kwiat.	0,82	—	0,82	—	—	—	—	—	—	Holandja 0,82	
Artykuły spożywcze:											
Mięso świeże:	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Szwajcaria	
Wieprzowe	188,5	188,5	—	6,3	141,8	—	—	—	—	23,7	
Cieście	609,0	400,7	208,3	598,2	—	—	—	—	—	—	
Baranie	10,1	10,1	—	—	—	—	—	—	—	—	
Gęsi bite	0,04	—	0,04	—	—	0,04	—	—	—	—	
Ryby	221,3	—	221,3	—	—	—	—	63,3	—	Z.S.S.R. 158,0	
Wędliny	0,03	—	0,03	—	—	0,03	—	—	—	—	
Masło	123,75	119,52	4,23	14,43	56,35	0,21	—	40,2	—	Szwajc. Gdynia 5,7 6,86	
Jajka	10031,22	5308,74	4722,48	1843,90	1211,82	—	96,42	789,04	72,7	Anglia Szwajc. 4938,40 393,5	
Miód	0,19	0,07	0,12	—	—	0,19	—	—	—	Szwajc. Węgry 10,33 21,09	
Mąka	1418,42	456,5	961,92	345,6	150,5	922,32	—	—	—	—	

NAZWA TOWARU	Ilość w tonnach			K r a j o d b i o r u					I N N E	
	Okr.	Izby W. Lubel.	W. Woł.	Austria	Czechosl.	Gdańsk	Łódź	Niemcy		Włochy
Kasza	6,2	3,07	3,13	—	0,5	5,46	—	0,03	0,1	0,11
Mąka ziemniacz.	52,8	52,8	—	—	22,4	30,4	—	—	—	—
Olej roślinny	45,2	—	45,2	—	—	30,2	—	15,0	—	—
Stód	178,0	178,0	—	30,5	—	147,5	—	—	—	—
Słodziny susz.	733,0	—	733,0	—	124,0	10,9	—	598,1	—	—
Kiełki słodowe	308,9	19,0	289,9	—	256,9	—	—	52,0	—	—
Otręby	5983,1	1603,4	4379,7	90,1	2642,9	2903,8	—	331,3	—	—
Kuchy	95,0	—	95,0	—	—	—	—	95,0	—	—
Wysłodki	987,8	—	987,8	141,4	716,2	100,0	—	—	—	—
Melas	2925,4	1842,2	1083,2	456,9	54,0	619,0	—	—	—	—
Zwierzęta żywe:										
Konie sztuk	2649	1774	875	444	—	207	—	1240	758	—
Bydło rog. "	169	155	14	—	33	—	—	—	136	—
Trzoda chl. "	75032	53495	21537	64056	7782	1464	—	130	375	—
Drób żywy	348,56	0,06	348,5	—	—	0,06	—	348,5	—	—
Raki żywe	7,70	0,34	7,36	0,32	—	—	—	7,38	—	—
Produkty pochodzenia zwierzęcego:										
Skóry surowe	459,97	151,67	308,3	—	47,8	208,88	7,99	120,2	—	—
Skórki futerk.	1,18	1,15	0,03	—	—	1,15	—	—	—	0,03
Jelita suszone	15,12	15,12	—	—	—	0,12	—	15,0	—	—
Szczecina	1,47	1,47	—	0,65	0,42	—	—	11,04	—	—
Wetna owcza	21,6	21,6	—	—	—	10,56	—	—	—	—
Szerść	0,2	0,2	—	—	—	0,2	—	—	—	—
Pierze	0,1	0,1	—	—	—	0,08	—	—	—	—
Wosk	1,21	—	1,21	0,21	—	—	1,0	—	—	—
Skóry wyprawne	5,33	5,33	—	—	—	5,33	—	—	—	—

Rumunia

15,0

Węgry

30,2

Gdynia

1795,5

Z.S.S.R.

1225

Rumunia

75,1

Nazwa towaru	Ilość w tonnach			K	r	a	j	o	d	b	t	o	r	u	Inne
	Okr.	Izby	W. Label.	W. Woł.	Austria	Czechosł.	Gdańsk	Łódź	Niemcy	Gdynia	Francja	Węg.	Szwajc.	Belgia	Rumun.
Drzewo:															
Kłose	36177,5	19836,3	16341,2	3795,8	4826,5	17257,6	—	8287,4	—	—	90,0	1545,0	375,2	—	—
Drzewo opał.	2867,0	1095,9	1771,1	—	928,6	1298,3	—	640,1	—	—	—	—	—	—	—
Kopalniaki	15541,6	11521,3	4020,3	—	15,0	3161,9	—	12138,3	—	—	—	—	—	226,4	—
Bale	17856,8	9898,5	7956,3	15,0	216,1	16521,9	218,2	152,2	247,2	—	—	91,2	325,0	—	—
Planksony	961,2	387,0	574,2	—	—	961,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tymby	2720,2	1360,3	1359,5	—	—	2720,3	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sleepy	32803,2	27021,3	5781,9	—	—	32803,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Slupy telegr.	2904,4	260,9	2643,5	—	—	1990,7	—	—	883,7	—	—	—	—	—	—
Podkłady kol.	51884,3	19784,4	32099,9	—	502,6	49579,1	—	1725,9	76,7	—	—	—	—	—	—
Deski	24119,9	14008,7	10111,2	1351,2	2456,4	15916,3	138,8	2473,4	650,0	84,3	—	322,8	542,6	56,5	127,1
Fryzy	9763,8	1101,6	8662,2	683,3	1537,7	3599,7	—	3119,5	—	138,8	31,9	435,4	200,8	1,5	15,2
Kleпки	6159,0	3245,4	2913,6	75,9	1311,5	3123,9	—	1391,6	—	136,4	—	30,5	74,2	—	15,0
Meble gięte	440,4	440,4	—	0,02	—	37,41	—	387,71	—	—	—	—	—	0,26	15,0
Dychty	1739,7	—	1739,7	327,5	243,49	773,1	—	151,52	—	—	79,0	105,1	15,0	—	45,0
Kora drzewna	96,9	—	96,9	—	—	45,0	—	51,9	—	—	—	—	—	—	—
Smoła drzew.	568,48	—	568,48	—	15,0	523,2	—	30,28	—	—	—	—	—	—	—
Kije leszczyn.	30,4	30,4	—	—	—	—	—	30,4	—	—	—	—	—	—	—
Wiklina	0,49	0,49	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0,49
Gonty	15,2	—	15,2	—	—	15,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Oprawy do sit	0,57	0,57	—	0,57	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Paczki sosn.	0,54	—	0,54	—	—	—	—	0,54	—	—	—	—	—	—	—

NAZWA TOWARU	Ilość w tonnach		K									Z.S.S.R.
	Okr. Izby	W. Lubel.	W. Wol.	Austr.	Czechost.	Gdańsk	Łódź	Niemcy	Francja	Węgry	Rumun.	
Maszyny i wyroby żelazne:												
Maszyzny rolnicze	3,35	3,35	—	—	—	—	3,35	—	—	—	—	—
Pługi	0,42	—	0,42	—	—	—	0,42	—	—	—	—	0,27
Wagi dziesiętne	0,07	0,07	—	—	—	0,07	—	—	—	—	—	67,5
Narzędzia	0,27	—	0,27	—	—	—	—	—	—	—	—	10,0
Obrabiarki do metali	67,5	—	67,5	—	—	—	—	—	—	—	—	5,0
Części maszyn	10,0	—	10,0	—	—	—	—	—	—	—	—	1,0
Masz. do czysz. zboża	5,0	—	5,0	—	—	—	—	—	—	—	—	0,03
" górnicze	1,0	—	1,0	—	—	—	—	—	—	—	—	407,2
Śruby żelazne	0,03	—	0,03	—	—	—	—	—	—	—	—	11313,2
Podkł. żelazne do szyn	407,2	—	407,2	—	—	—	—	—	—	—	—	0,67
Szyny kolejowe	11313,2	—	11313,2	—	—	—	—	—	—	—	—	2197,1
Łuski do kapsli	0,67	—	0,67	—	—	—	—	—	—	—	—	152,6
Części do szyn kol.	2197,1	—	2197,1	—	—	—	—	—	—	—	—	24,6
Żelazo fasonowe	152,6	—	152,6	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Grafit elektrolit.	24,6	—	24,6	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Różne:												
Szkoło stołowo-galant.	118,12	103,12	15,0	—	—	47,12	—	71,0	—	—	—	—
Węgiel wywarowy	754,9	754,9	—	—	754,9	—	—	—	—	—	—	—
Kamień drogowy	691,33	—	691,33	—	—	689,3	—	0,37	1,66	—	—	—
Ruda żelazna	5129,03	—	—	—	—	—	—	—	0,13	5128,9	—	—
Gлина kaolinowa	78,89	—	78,89	—	17,0	—	—	—	—	—	60,0	1,89
Terpentyna surowa	492,0	—	492,0	—	492,0	—	—	—	—	—	—	—
Terpentyna biała	74,2	—	74,2	—	74,2	—	—	—	—	—	—	—
Solwentnafta	813,11	—	813,11	—	159,9	—	—	653,21	—	—	—	—
Spirytus oczyszczony	6,3	—	6,3	—	—	—	—	—	—	—	—	6,3
Apteczne materiały	0,21	—	0,21	—	—	—	—	—	—	—	—	0,21
Szmaty	306,2	251,2	55,0	85,0	20,0	—	—	56,2	145,0	—	—	—

TABELE STATYSTYCZNE

dotyczące szkolnictwa zawodowego i kształcącego na terenie Izby Przemysłowo-Handlowej w Lublinie.

w/g danych zebranych przez Izbę Przemysłowo-Handlową (dane skorygowane).

I. SZKOŁY RZEMIEŚLNICZO-PRZEMYSŁOWE.

(brak danych o ilości uczniów z 1 szkoły oraz danych z 2 szk. o ilości absolwentów za rok szkolny 1930/31).

W roku szkolnym	Ilość szkół			Ilość uczniów i uczenic						Ilość absolwentów i absolwentek		
				Chłopców			Dziewcząt					
	N a t e r e n i e :											
	Woj. Lub.	Woj. Wł.	Izby	Woj. Lub.	Woj. Wł.	Izby	Woj. Lub.	Woj. Wł.	Izby	Woj. Lub.	Woj. Wł.	Izby
1929/30	9	12	21	1231	696	1927	—	75	75	249	140	389
1930/31	9	12	21	1122	659	1781	—	170	170	215	131	346

II. SZKOŁY TECHNICZNE.

W roku szkolnym	Ilość szkół			Ilość uczniów			Ilość absolwent.		
	N A T E R E N I E :								
	Woj. Lub.	Woj. Woł.	Izby	Woj. Lub.	Woj. Woł.	Izby	Woj. Lub.	Woj. Woł.	Izby
1929/30	2	1	3	415	241	656	49	29	78
1930/31	2	1	3	512	259	771	69	42	111

III. SZKOŁY ZAWODOWE ŻEŃSKIE — NIŻSZE.

W roku szkolnym	Ilość szkół			Ilość uczenic			Ilość absolwent.		
	N A T E R E N I E:								
	Woj. Lub.	Woj. Woł.	Izby	Woj. Lub.	Woj. Woł.	Izby	Woj. Lub.	Woj. Woł.	Izby
1929/30	3	3	6	198	232	430	38	43	81
1930/31	3	3	6	181	254	435	72	53	125

IV. SZKOŁY ZAWODOWE ŻEŃSKIE — ŚREDNIE.

W roku szkolnym	Ilość szkół			Ilość uczenic			Ilość absolwent.		
	n a t e r e n i e:								
	Woj. Lub.	Woj. Woł.	Izby	Woj. Lub.	Woj. Woł.	Izby	Woj. Lub.	Woj. Woł.	Izby
1929/30	3	—	3	365	—	365	73	—	73
1930/31	3	—	3	346	—	346	91	—	91

V. ZAWODOWE SZKOŁY HANDLOWE.

(brak danych o ilości uczniów i absolwentów z 1 szkoły za r. szkol. 1930/31).

W roku szkolnym	Ilość szkół			Ilość uczniów i uczenic						Ilość absolwentów i absolwentek		
				Chłopców			Dziewcząt					
	n a t e r e n i e:											
	Woj. Lub.	Woj. Woł.	Izby	Woj. Lub.	Woj. Woł.	Izby	Woj. Lub.	Woj. Woł.	Izby	Woj. Lub.	Woj. Woł.	Izby
1929/30	7	5	12	272	237	509	363	346	709	125	64	189
1930/31	7	5	12	266	267	533	435	368	803	143	69	212

VI. SZKOŁY ZAWODOWE DOKSZTAŁCAJĄCE.

(brak danych o ilości uczniów i absolwentów z 6 szkół za rok szkol. 1930/31).

W roku szkolnym	Ilość szkół			Ilość uczniów i uczenic						Ilość absolwentów i absolwentek		
				Chłopców			Dziewcząt					
	n a t e r e n i e:											
Woj. Lub.	Woj. Woł.	Izby	Woj. Lub.	Woj. Woł.	Izby	Woj. Lub.	Woj. Woł.	Izby	Woj. Lub.	Woj. Woł.	Izby	
1929/30	29	10	39	2655	788	3443	253	242	495	190	118	308
1930/31	28	10	38	2307	896	3203	297	163	460	233	153	386

SPIS RZECZY:

C Z Ę Ś Ć I.

SPRAWOZDANIE O STANIE GOSPODARCZYM OKRĘGU IZBY PRZEMYSŁOWO - HANDLOWEJ W LUBLINIE W ROKU 1931.

	Str.
Ogólna ocena sytuacji gospodarczej w roku 1931	7
Szczegółowa ocena sytuacji w poszczególnych gałęziach przemysłu	16
Ocena szczegółowa sytuacji w handlu	23

C Z Ę Ś Ć II.

DZIAŁALNOŚĆ IZBY PRZEMYSŁOWO - HANDLOWEJ W LUBLINIE W ROKU 1931.

	Str.
Sprawozdanie z działalności Izby Przemysłowo - Handlowej w Lublinie w roku 1931	33
Sprawozdanie z III Ogólnopolskich Targów Chmielowych w Lublinie 23 — 28 wrzesień 1931 r.	58
Protokół VII Plenarnego Zebrania Izby Przemysłowo-Handlowej w Lublinie z dn. 14 kwietnia 1931 r.	61
Protokół VIII Plenarnego Zebrania Izby Przemysłowo-Handlo- wej w Lublinie z dn. 15 października 1931 r	94
Protokół IX Plenarnego Zebrania Izby Przemysłowo-Handlowej w Lublinie z dn. 29 grudnia 1931 r.	116
Zamknięcie rachunkowe Izby Przemysłowo-Handlowej w Lub- linie za rok 1931	131

C Z Ę Ś Ć III.

Tabele statystyczne:	tab.
a) do sprawozdania o stanie gospodarczym Okręgu Izby w r. 1931	I—LXII
b) dotyczące szkolnictwa zawodowego i dokształca- jącego na terenie Izby w r. szk. 1929/30 i 1930/31	I—VI

W roku		Część I		Część II		Część III	
Str.	Str.	Str.	Str.	Str.	Str.	Str.	Str.
181	182	183	184	185	186	187	188
189	190	191	192	193	194	195	196
197	198	199	200	201	202	203	204
205	206	207	208	209	210	211	212
213	214	215	216	217	218	219	220
221	222	223	224	225	226	227	228
229	230	231	232	233	234	235	236
237	238	239	240	241	242	243	244
245	246	247	248	249	250	251	252
253	254	255	256	257	258	259	260
261	262	263	264	265	266	267	268
269	270	271	272	273	274	275	276
277	278	279	280	281	282	283	284
285	286	287	288	289	290	291	292
293	294	295	296	297	298	299	300
301	302	303	304	305	306	307	308
309	310	311	312	313	314	315	316
317	318	319	320	321	322	323	324
325	326	327	328	329	330	331	332
333	334	335	336	337	338	339	340
341	342	343	344	345	346	347	348
349	350	351	352	353	354	355	356
357	358	359	360	361	362	363	364
365	366	367	368	369	370	371	372
373	374	375	376	377	378	379	380
381	382	383	384	385	386	387	388
389	390	391	392	393	394	395	396
397	398	399	400	401	402	403	404
405	406	407	408	409	410	411	412
413	414	415	416	417	418	419	420
421	422	423	424	425	426	427	428
429	430	431	432	433	434	435	436
437	438	439	440	441	442	443	444
445	446	447	448	449	450	451	452
453	454	455	456	457	458	459	460
461	462	463	464	465	466	467	468
469	470	471	472	473	474	475	476
477	478	479	480	481	482	483	484
485	486	487	488	489	490	491	492
493	494	495	496	497	498	499	500

V. ZAWODOWA SZKOŁA HANDLOWA

(Brak ocen z lat 1930-1931 i 1932-1933)

Część II

W roku		Część I		Część II		Część III	
Str.	Str.	Str.	Str.	Str.	Str.	Str.	Str.
181	182	183	184	185	186	187	188
189	190	191	192	193	194	195	196
197	198	199	200	201	202	203	204
205	206	207	208	209	210	211	212
213	214	215	216	217	218	219	220
221	222	223	224	225	226	227	228
229	230	231	232	233	234	235	236
237	238	239	240	241	242	243	244
245	246	247	248	249	250	251	252
253	254	255	256	257	258	259	260
261	262	263	264	265	266	267	268
269	270	271	272	273	274	275	276
277	278	279	280	281	282	283	284
285	286	287	288	289	290	291	292
293	294	295	296	297	298	299	300
301	302	303	304	305	306	307	308
309	310	311	312	313	314	315	316
317	318	319	320	321	322	323	324
325	326	327	328	329	330	331	332
333	334	335	336	337	338	339	340
341	342	343	344	345	346	347	348
349	350	351	352	353	354	355	356
357	358	359	360	361	362	363	364
365	366	367	368	369	370	371	372
373	374	375	376	377	378	379	380
381	382	383	384	385	386	387	388
389	390	391	392	393	394	395	396
397	398	399	400	401	402	403	404
405	406	407	408	409	410	411	412
413	414	415	416	417	418	419	420
421	422	423	424	425	426	427	428
429	430	431	432	433	434	435	436
437	438	439	440	441	442	443	444
445	446	447	448	449	450	451	452
453	454	455	456	457	458	459	460
461	462	463	464	465	466	467	468
469	470	471	472	473	474	475	476
477	478	479	480	481	482	483	484
485	486	487	488	489	490	491	492
493	494	495	496	497	498	499	500

Drukarnia „POPULARNA” w Lublinie

